

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଅଧ୍ୟୟନମାଳା
Tribal Language Study Series
Volume : II

କିସାନ
KISAN

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ
ହରିଜନ ଓ ଆଦିବାସୀ କଲ୍ୟାଣ ବିଭାଗ
ଓଡ଼ିଶା ସରକାର

ACADEMY OF TRIBAL DIALECTS & CULTURE
HARIJAN & TRIBAL WELFARE DEPARTMENT
Government of Orissa

କିସାନ୍

(ବ୍ୟାକରଣ, ରଚନାବଳୀ, ଶିକ୍ଷକୋଷ)

ପ୍ରଚ୍ଛଦ

ଅଧ୍ୟାପକ ଚିତ୍ତକାଞ୍ଚନ ଗୋସ୍ୱାମୀ

ପୂର୍ବକ

ସାଧନା ମାଣ୍ଡୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

କିନ୍ନରା କମ୍ପାନୀ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ଶ୍ରୀ ଶରଣଚନ୍ଦ୍ର ମହାପାତ୍ର

ଆଦିବାସୀ ଭାଷା ଓ ସଂସ୍କୃତି ଏକାଡେମୀ

ଭୁବନେଶ୍ୱର

୧୯୮୯

K I S A N

Compilation : Girija Shankar Goswami

Supervisor : Khageswar Mahapatra

Academy of Tribal Dialects & Culture

Harijan & Tribal Welfare Department, Government of Orissa

Adibasi Ground, Bhubaneswar-751009

1989

Price : Rupees Fifty-five only

Printed at Archana Press, Cuttack-1

P R E F A C E

It is now generally believed that perhaps the oldest "people" to have settled in India were the Negritoes who as an ethnic group have almost died out leaving only little traces here and there among the tribal people of India. However, their language survives even today in the Andaman Islands. The race which followed them into India were the Proto-Australoids who were speakers of the primitive dialects from which have originated the languages of the Austric speech-family. Indian Austric languages (with the Mon and the Khmer of Burma and Indo-China and admixture of the Austro-Asiatic branch) are broadly of three different groups : (1) the Kol or Munda group including Santali, Mundari, Ho, Kharia, Bhumij, Korku, Saora and Gadaba; (2) the Khasi in Assam; and (3) the Nicobarese.

Following the Austric we had the Dravidian speakers who came and settled down in different parts of the country. The most important "uncultivated" Dravidian languages are Gondi spoken by the Gonds, Kui the mother-tongue of the Khonds and Kurukh which is the speech of the Oraons.

In the time sequence, the next group of "peoples" who came to India were the Sino-Tibetan or Tibeto-Chinese speakers belonging to the Mongoloid race. The peoples of this race are now confined to North-Eastern areas of the country. They are conspicuous by their absence in Central India among the Austric-speaking people. Then came the Indo-European Aryans who had developed their language and culture in the European tracts and migrated to India via Iran. The Aryan speech came in various waves from the west and it spread over the Indo-Gangetic plains, the Dravidian and the Austric speaking groups receding before it. Gradually the whole of North India including Assam and a good deal of Southern India became Aryan in speech and language.

These different waves of speech have thus intermingled in the culture and civilisation of India. When the Dravidian speakers spread over Western and Southern India and penetrated into Gangetic valley, they came into contact with the Austric speakers who were often hostile and sometimes friendly. These two groups laid the fundamental base of Hindu religion and civilisation. When the Aryans came and spread over northern India the speakers of both Dravidian and Austric languages accepted the language of the Aryans and three groups of different language communities—the Austric, the Dravidian and the Aryan—were fused into one people.

The study of language is a matter of great importance. It not only reflects the cultural heritage of peoples but also the ethos and the value-systems of different communities.

Language is not only the basis of social communication, it also shapes our attitudes, our behaviour patterns and even our psyche. It is the mechanism through which we articulate ourselves and gain foothold on reality. It is what gives meaning, direction and significance to economic development, culture and ethics.

Orissa's population has about 23 % of tribal communities having languages of their own. Although most of the tribal people understand Oriya language to various extent, they speak their own languages at home. A detailed study of the tribal languages is important not merely for linguists or language-researchers but anthropologists, planners and administrators.

It has, however, to be remembered that a living language grows with the people and their life-styles. No language can be supported and preserved merely by external stimuli or support. It is true Government should remove any obstacle to the free development of languages; but when the languages have mostly no scripts it presents an added problem. However, it is in the interest of all concerned to initiate study of the languages of the tribal groups and document them as far as possible.

The tribal children studying in primary schools do find it difficult to grasp the contents of the textbooks written in Oriya. Primers containing topics related to the habitat of the tribal communities and their cultural aspects and written in tribal language in Oriya script may help to an extent to not only create interest among the tribal children for education but also minimise the problems of drop-out and stagnation. Moreover, the tribal languages and their users face the challenge of the impact of regional languages by which they are encysted. With this the rich folklores, myths and oral literatures may slowly disintegrate. By all means, therefore, the decay of tribal languages should be stopped. Keeping this in view, a series of publications on the tribal languages of Orissa has been planned. The first five volumes now being published are devoted to Kui, Soura, Didayi, Kisan and Oraon languages. These were worked out by five language researchers who were engaged for the purpose under the general supervision of Dr. K. Mahapatra, Professor, Department of Oriya, Shantiniketan. I want to thank all of them on behalf of the Department of Harijan & Tribal Welfare, Government of Orissa.

I hope it would be possible to bring out more volumes in this series so that a definitive view on Orissa's rich repertoire of Tribal Languages is made possible.

Bhubaneswar

Date : August 15, 1987

SITAKANT MAHAPATRA

ଭୂମିକା

ଓଡ଼ିଶା ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଓ ଅବଦାନୀ ମଙ୍ଗଳ ବିଭାଗ ଅନୁବନ୍ଧରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଅବଦାନୀ ଭଣ୍ଡା ଓ ସ୍ଵୟଂ ଏକାଡେମୀ ପକ୍ଷରୁ ଅବଦାନୀ ଭଣ୍ଡା ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକ ପୁସ୍ତକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା ଏବଂ ପ୍ରକଳ୍ପ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ତଦନୁସାରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ କୁଳ, ଭିକ୍ଷା, ଓଡ଼ିଆ, ହରିଜନ ଓ ଉପାଧୀ ଭଣ୍ଡା ବିଷୟରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଧରଣର ପୁସ୍ତକା ପ୍ରସ୍ତୁତ ପାଇଁ ଉପାଦାନ ସହକ୍ଷ କରାଯାଇଛି ।

୧ । ବ୍ୟାକରଣ

୨ । ରଚନା (ଲେଖ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗୀତ, ଉପଗମନା ଇତ୍ୟାଦି)

୩ । ଶବ୍ଦକୋଷ : (କ) ଅବଦାନୀ ଭଣ୍ଡା - ଓଡ଼ିଆ/ଇଂରାଜୀ

(ଖ) ଓଡ଼ିଆ - ଅବଦାନୀ ଭଣ୍ଡା

(ଗ) ଇଂରାଜୀ - ଅବଦାନୀ ଭଣ୍ଡା

ଏହି ପୁସ୍ତକାଗୁଡ଼ିକ ନିତ୍ୟନ୍ତରାଧିକାରୀ ଭଣ୍ଡା ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ଉଚ୍ଚତର ଧରଣରେ ଲେଖାଯାଇଛି । ଏହା ଉଚ୍ଚତର ଅବଦାନୀ ଏବଂ ସମ-ଅବଦାନୀ ଲେଖକ ବ୍ୟବହାର ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ।

ପ୍ରସ୍ତୁତ 'କମ୍ପାନୀ' ଭଣ୍ଡା ବିଷୟର ପୁସ୍ତକର ଉପାଦାନ ସହକ୍ଷ ଓ ଚୟନ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ। ଅଧିକାଂଶକାର ଗୋଷ୍ଠୀମାନଙ୍କ ଏବଂ ଏ ଦିଗରେ ତାଙ୍କର ପ୍ରାଥମିକ ଅବଦାନୀ ଭଣ୍ଡା-ସହାୟକ ହେଉଥିବାରୁ ଯଥା ସାଧ୍ୟ, ଉଚ୍ଚତର କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ଚିନ୍ତା କରାଯାଏ । ଏହାପାଇଁ ଏମାନେ ଅନନ୍ତ ଧନ୍ୟବାଦାର୍ଥୀ ।

ଅଧିକାଂଶକାରୀ ଏବଂ, ଏହା ଅନ୍ତର ଲେଖକର ସହାୟକାରରେ ଲିଖିତ ଏବଂ ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେବ ।

ଏହିପରି ଏକ ଉପଯୋଗୀ ପ୍ରକଳ୍ପର ପ୍ରଗତିପଥରେ କରାଯିବାକୁ ଏକାଡେମୀର ପ୍ରୟତ୍ନ ନିମନ୍ତେ ସହକ୍ଷ, ଉପହେଦ, ସହାୟକ ଏବଂ ସମସ୍ତ ସହାୟକତା ନିମନ୍ତେ ଅମେ କୃତଜ୍ଞ । ଏହି ପ୍ରକଳ୍ପର ଅନ୍ତରାଳ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଶିକ୍ଷା ନିମନ୍ତେ ସହାୟକତା ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକାଡ଼ା ସ୍ଵପ୍ନାଧିକାରୀ ।

ଶାନ୍ତିନଗର

୧ । ୧ । ୧୯୮୮

ଶତରଞ୍ଜନ ମହାପାତ୍ର

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ଦ୍ଵିତୀୟ

ବ୍ୟାକରଣ

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

ବ୍ୟାକରଣ

ସୂଚୀ

୦ । ଉପନାମିତା

୧ । ସ୍ଵରମିତ ସରଳେନା

(୧) ସ୍ଵରମ ସୂଚୀ (୨) ସ୍ଵରମପରମ୍ପରା ଧ୍ଵନିତାତ୍ଵିକ ବର୍ଣ୍ଣାବଳୀ (୩) ବିଚ୍ଚେଦ (୪) ସଂଯୁକ୍ତ ଧ୍ଵନି (୫) ଅକ୍ଷର

୨ । ବ୍ୟାକରଣିକ ସରଳେନା

୨.୧. ଶବ୍ଦ

୨.୧. ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ ରଚନା

(୧) ଲିଙ୍ଗ (୨) ବଚନ (୩) କାରକ

୨.୨. ସଂଜ୍ଞାମ

(୧) ସଂଜ୍ଞାମ ପଦାବଳୀ (୨) ରୂପ ରଚନା (୩) ସଂଜ୍ଞାମିକ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦିତ ପଦାବଳୀ

୨.୩. ବିଶେଷଣ

(୧) ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ଵକ ବିଶେଷଣ (୨) ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ ବିଶେଷଣ (୩) ସଂଜ୍ଞା ଶବ୍ଦ

୨.୪. କ୍ରିୟା

(୧) ସମାପିତା କ୍ରିୟାପଦ (୨) ସମାପିତା କ୍ରିୟାପଦ (୩) ପ୍ରାପେଦକ (୪) କାଳ (୫) ଭବ

(୬) ଲିଙ୍ଗ-ବଚନ-ସଂଖ୍ୟା (୭) ଯେ ଭିନ୍ନ କ୍ରିୟା (୮) ସଂଯୁକ୍ତ କ୍ରିୟା (୯) କ୍ରିୟାର ରୂପାନ୍ତରଣ

୨.୫. କ୍ରିୟା

୩ । ବାଚ୍ୟ ସରଳେନା

(୧) ସରଳ ବାଚ୍ୟ (୨) ଯେ ଭିନ୍ନ ବାଚ୍ୟ (୩) କହିଲ ବାଚ୍ୟ (୪) ଅପୂର୍ଣ୍ଣିକ ବାଚ୍ୟ (୫) ପଦକ୍ରମ

(୬) ଅକ୍ଷର

ଉପନିମିତ୍ତ

ଓଡ଼ିଶା ଆଦିବାସୀବନ୍ଧୁଙ୍କ ଦ୍ୱ୍ୟାୟ । ଏହି ଦ୍ୱ୍ୟାୟରେ ଶତକଡ଼ା ୮୩ ଭାଗରୁ ଅଧିକ ଆଦିବାସୀ । ଏମାନେ ୬୨ଟି ଜାତିରେ ବିଭକ୍ତ ଏବଂ ଅର୍ଥାତ୍, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଓ ମୁଣ୍ଡା (ଅକ୍ତ୍ରିକ) ଦ୍ୱିତୀୟ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ।

ଓଡ଼ିଶାର ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କିପରି ଅନ୍ୟତମ । 'କିପାନ' ଯେତେ ଅଦିବାସୀ ଯେ ରୁହେଁ । ଏହା ପାଖାପାଖି କୁଡ଼ିଏ ଅର୍ଥଦୋଧକ । ସୁତରାଂ ଅର୍ଥ, ଦ୍ରାବିଡ଼ ଓ ମୁଣ୍ଡା ଗୋଷ୍ଠୀର ମଧ୍ୟ କିପାନ ଜାତିରେ ଲୋକ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ପାଖାପାଖି ପଚାଶ ଶତକରେ, ବିହାର-ଓଡ଼ିଶା-ମଧ୍ୟପ୍ରଦେଶ ସୀମାନ୍ତରେ ଅଞ୍ଚଳରେ କିପାନ ଜାତିର ଲୋକ ଦେଖାଯାନ୍ତି । ଉକ୍ତ ଅଞ୍ଚଳମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁ ଆଦିବାସୀ ସଂପ୍ରଦାୟ ଦେଖାଯାନ୍ତି, ସେମାନେ ଦ୍ରାବିଡ଼ ଗୋଷ୍ଠୀର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ । ଏହି ଅଞ୍ଚଳରେ, ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀର ଯେଉଁ 'କୁରୁ-ଓଡ଼ି' ଜାତିର ଆଦିବାସୀ ବସବାସ କଲେ, କିପାନ ଜାତି ସେମାନଙ୍କର ନିକଟତମ । ଉଭୟ ଜାତିର ବନ୍ଧା ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପର୍କ ପ୍ରାୟ ଔପଚାରିକ । ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏହାପାଇଁ "Linguistic Survey of India" ପୁସ୍ତକରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ବାଳରେ ଅନେକ ଉପାଦାନ କିପାନ ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିପାନ କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପେ କୁରୁ-ଓଡ଼ି ଅନେକଦିନ ପୂର୍ବରୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିବା କିପାନମାନଙ୍କ ଦେଖିବାକୁ ଉପଯୋଗୀ ହୋଇଛି ।

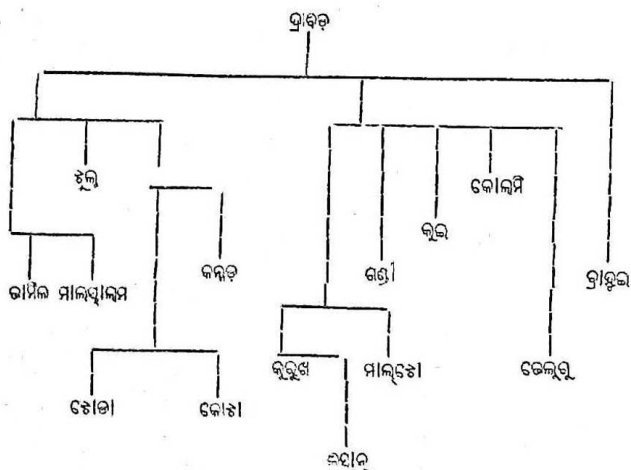
'କିପାନ'ମାନେ ନିଜକୁ ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଜାତି ବୋଲି ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଯେ, 'ଓଡ଼ି' - ମାନଙ୍କଠାରୁ ସେମାନେ କିଛି ଏକ ଅନ୍ତର୍ଭାଗ । କିପାନ ଏ, ଏ ଅଞ୍ଚଳକୁ କିପାନମାନେ ପ୍ରଥମେ ଅଧିକାର କରି ଏବଂ 'ଓଡ଼ି'ମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଧିକାର କଲେ । 'କିପାନ'ମାନେ ଯେଉଁ ଦାବି କରି ଅଧିକାର କଲେ, ସେହି ଦାବିରେ ବିଭିନ୍ନ ଦାବିକର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲେ । ସେହି ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପେ 'ଓଡ଼ି'ମାନେ ଯେଉଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଯାଇ ଦାବିକର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲେ । କିପାନମାନେ ଦାବି କରନ୍ତୁ କିପାନ ପରେ ଦାବିକର ଉଲ୍ଲେଖ କରି ଯେଉଁ ଦାବିକର ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲେ । 'କିପାନ'ମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ 'ବେର୍ଗା' (berga) ନାମ ଦେଲେ ।

ଏହି କାହାଣୀରୁ ଉଭୟ ଜାତିର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ହେଉଥିଲେ ହେଁ, ବନ୍ଧା ଓ ସମ୍ବନ୍ଧର ପ୍ରକାର ପ୍ରାକୃତିକ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ନୂତନବିଦ୍ୟମାନେ 'କୁରୁ' ଯାହାକୁ ପ୍ରଧାନ ଭାବେ ନେଇ ଉଭୟ କିପାନ ଗୋଷ୍ଠୀର ଉପରେ 'ଓଡ଼ି', ମିର୍ଜା, କୁନ୍ଦା, କିପାନ, ଧାନ୍ତ, କେନ୍ଦୁରା ଇତ୍ୟାଦି ଜାତି ଉପରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଲେ । ଜାତି ଉପରେ କିପାନମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର, ତାର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରକାର, ସେମାନେ ନିଜକୁ 'kupha' ନାମରେ ଅଧିକାର କରନ୍ତି । କିପାନମାନେ 'ଓଡ଼ି'ରେ ସୁନ୍ଦର ସମ୍ବନ୍ଧରେ, ସୁନ୍ଦରତର ଏବଂ କିଛି ସମ୍ବନ୍ଧରେ କେନ୍ଦ୍ରରେ, ଉପକ୍ରମାଳ ଅଞ୍ଚଳରେ ପ୍ରକୃତ ହୁଅନ୍ତି । ଏହା ମିହିରା ନିକଟତମ ଅନୁଭବରେ 'ଓଡ଼ି'ମାନଙ୍କଠାରୁ ପୃଥକ୍ ଭାବରେ କିପାନମାନଙ୍କର ଜନସମାଜ ନିର୍ମୂଳିତ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପନ ।

ପୁନରଗଡ଼	-	୫୦,୭୩୨
ସମ୍ବଲପୁର	-	୭୭,୫୮୮
ଦେବୁଡ଼ିର	-	୨,୮୪୧
କୋକାଳ	-	୭,୦୧୦
ମୋଟ	-	୧,୮୫,୯୧୧*

ଦ୍ରାବିଡ଼ ଭାଷା ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରେ କିପରି ଭାଷା ଗୋଷ୍ଠୀର ସ୍ଥାନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କୋକାଳ ଭାଷାମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଲିଖିତ ।

ଉପରୋକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ କୁଇ, ପ୍ରାକୃତ କିମ୍ବା କୋଲମି ଏବଂ କୋଟା ଭାଷା କିପରି ଭାଷାମାନଙ୍କ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ ।

* 1961, Census Report, Vol. I. part-II-cc (II) Language Table.

କଥାନ ଓ କୁରୁଖ୍ ମଧ୍ୟରେ ସାମ୍ୟ-ବୈଷମ୍ୟ ନମୁନାଦିତ ଭୂତ୍ର କାହାଣୀ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।
 ଓଡ଼ିଆ କାହାଣୀଟି ସିଂହଭୂମ ଭାଷଣରେ ଏବଂ ଏହା L. S. I. Vol. IV ରୁ ଗ୍ରହଣ ଏବଂ କଥାନ
 ରୂପଟି ଶ୍ରୀ କଥାନ ମାର୍ଗୀକ ଠାରୁ ଗ୍ରହଣ ।

୧ ।	ପୁଁ	ଏ ଦର୍ଶ	କରମା ପରବରେ	ଅକଡ଼ା ।
ଓଡ଼ିଆ	en	idna	karom parab-nu	akhṛa
କଥାନ	en	idna	karam porab-nu	akhṛa

	ଗୀତ	ଗାନ୍ଧବକୁ	ଗାନ୍ଧବକୁ ।
ଓଡ଼ିଆ	ḡandi	paṛage	kerkan ra'c'kan.
କଥାନ	ḡit	paṛage	ker kac kan.

୨ ।	ନଟେ	ମାଟାଲ	ନେତ	ମତେ	ଅକଡ଼ାରେ
ଓଡ଼ିଆ	urtu	unkhna	ālas	engam	akhṛanu
କଥାନ	urtu	uṅka	ālas	engay	akhṛanu

	ଗୀତ	ନାହିଁ	ଦେଲ	ଗାନ୍ଧବକୁ ।
ଓଡ଼ିଆ	ḡit	mal	paṛa	chichchas.
କଥାନ	ḡit	paṛa	ma	cicas.

୩ ।	ଦେତେଦେଲେ	ଭୂମର	ବେକ୍‌କ୍‌ବା	ବିଷମାନେ	ଏବଂ
ଓଡ଼ିଆ	abiri	jhumar	becna	pellar	aru
କଥାନ	aṅgen	jhumar	becna	kukayer	aru

	ଗୀତ	ଗାନ୍ଧବକୁ	ସୁଧମାନେ	ତାକୁ	କହିଲେ
ଓଡ଼ିଆ	- ḡandi	paṛu	jō'kher	āsin	āniyar
କଥାନ	- ḡit	paṛu	kukkōr	āsin	taṅjar

	ରୁ	କାହିଁକି ନାହିଁ	ଗୀତ ଗାନ୍ଧବକୁ	ଦେଲ ?
ଓଡ଼ିଆ	- nin	endrna	mal paṛa	chidai ?
କଥାନ	- nin	enderge	ḡit paṛagema	cickay ?

୪।	ତାପରେ	ମାତାଲ	ଲୋକ	ମତେ	ବାଡ଼
ଓ଼ୁଡ଼ି	- jnge	unkhkā	ālas	engan	ṭeṅgu
କଥାକ	- ange	unṅka	ālas	eṅgan	ṭeṅgu
	ତଳ	ଛୁଡ଼ରେ	ପଟିଲ ।		
ଓ଼ୁଡ଼ି	- mund	eokhnu	lau chas.		
କଥାକ	- tin	ehunu	ḍemcas.		

ପରଶେଷରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରୁ ଯେ, ଓ଼ୁଡ଼ି ଉଦ୍ୟତ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପଣ୍ଡିମାହଲୀରୁ ଅବବାସୀମାନଙ୍କ ପରି କଥାକମାନେ ମଧ୍ୟ ଶୋରୀ ପ୍ରଭୃତିର ଯାତ୍ରା ବୋଲି କହହାର କରନ୍ତି । ଏମାନଙ୍କ ଭାଷାରେ ଅର୍ଥ ପ୍ରସବ ଯାତ୍ରା ମାଧ୍ୟମରେ ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟାସତ ।

କଥାକ ଭାଷାର ଏକ ସଂସ୍କୃତ ଓ କାର୍ଯ୍ୟଗ୍ରାହୀ ପରଲୟ ପୁଞ୍ଜିକା ଏଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି । ମୁଖ୍ୟତଃ ରାଜଗଞ୍ଜପୁର, ରାଉରକେଲ ଅଞ୍ଚଳର କଥାକ ବୋଲି ଉପରେ ଏହି ବ୍ୟାକରଣିକ ବିବରଣୀ ଆଧାରତ ।

(୧) ସ୍ଵଳ୍ପନିକ ସଂରଚନା

୧.୧. ସ୍ଵଳ୍ପନ ସୂଚୀ

କଥାନ ବାସୀର ମୂଳ ଧ୍ଵନିମାନଙ୍କୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଵରମ ରୂପରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରାଯାଇଛି ।

ସ୍ଵଳ୍ପନ	ସମତୁଲ୍ୟ ଓଡ଼ିଆ ଧ୍ଵନି	ଉଦାହରଣ
i	ଇ	injo (ଇଞ୍ଜ) ମାଳ
u	ଉ	ulla (ଉଲ୍ଲା) ଭଲରେ
e	ଏ	erpa (ଏରପା) ପର
o	ଓ	chofe (ଚୋଫେ) ଘାନ
a	ଆ	alla (ଆଲା) କୁକୁର
ɔ	ଌ	ɔɔɔr (ଌଌଌ) ଚୋର
y	ୟ	~kiya (କିଆ) ଲଗେଲ
b	ବ	bane (ବାନେ) ଭଦ୍ର
bh	ଭ	bhanko (ଭଙ୍କ) ଟାଙ୍କ
c	ଚ	taci (ତାଚି) ମାଝି
ch	ଛ	~hɔnk (ଛିଙ୍ଗ) ବସାଗରା
ɖ	ଢ	ɖaruha (ଢାରୁହା) ଢାଢୁ
ɖh	ଢ଼	ɖherpa (ଢେରପା) ଢଡ଼ାରି
d	ଡ	mullid (ମୁଲ୍ଲିଡ) ମୂଳଦୁଆ
dh	ଧ	dhanu (ଧାନୁ) ସମଢ଼ି
g	ଗ	g̃aʈhi (ଗାଠି) ଗୁଡ଼ିକ
gh	ଘ	aghli (ଅଘଲ) ଅଘ
h	ଘ	h̃ɔɔl (ହିଠଲ) ହେଲ
j	ଜ	jia (ଜିଆ) ଅଘା
jh	ଝ	jhiri (ଝିରୀ) ଝିଅର
k	କ	kukko (କୁକ୍କୋ) ପିଲ
kh	ଖ	khobhriya (ଖୋବରୀ) ଦୁଇ
l	ଲ	patla (ପାତଲ) ପାଣିଆ

m	ମ	emba (ଏମ୍ବା) ମିତା
n	ନ	gunda (ଗୁଣ୍ଡା) ଶିଳା
p	ପ	rasni (ରାସନି) ରସୁଣ
ŋ	ଙ	roŋ (ରଙ୍ଗ) ରଙ୍ଗ
p	ପ	capta (କାପ୍ଟା) କର୍ମ
ph	ଫ	tuphkan (ତୁପକାନ) ଚୋପ ପକାଇବା
r	ର	porob (ପୋରବ) ଚୋର
ɾ	ଡ	kiera (କିୟା) ହେଳ
s	ସ	husiar (ହୁସିଅର) ହନକ
ʃ	ଷ	petu (ପେଟୁ) ପେଟୁଆ
ʈh	ଠ	mās ṣṭhi (ମାସ ଷ୍ଟି) ବାଣିଶ ଗଣ୍ଠି
t	ଡ	bhitiria (ଭିଟିରିଆ) ଭେଟ୍ୟା
th	ଥ	adhki sathu (ଅଧକି ସାଥୁ) ସେଣ୍ଟ

୧.୨. ସ୍ଵଳପସ୍ଵର ଧ୍ଵନିତାତ୍ଵିକ କର୍ଣ୍ଣାକରଣ

(କ) ପରିଚ୍ଛନ୍ନ ସ୍ଵଳପ :

	ଅଗ୍ର	ଦ୍ଵିତୀୟ	ପଶ୍ଚିମ
ଉଚ୍ଚ	i		u
ମଧ୍ୟ		e	o
ନିମ୍ନ		a	

ଦ୍ୟୁତ୍ୟ ଧ୍ଵନି		ଉଚ୍ଚ	ମଧ୍ୟ	ନିମ୍ନ	ତାଳପ	କଣ୍ଠ୍ୟ କଣ୍ଠ ମୂଳାଞ୍ଜ
ସ୍ଵର	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର-ଅଗ୍ରୋତ୍ତର	p	t	ʈ	c	k
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର-ଅଗ୍ରୋତ୍ତର	ph	th	ʈh	ch	kh
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର-ଅଗ୍ରୋତ୍ତର	b	d	ɖ	j	g
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର-ଅଗ୍ରୋତ୍ତର	bh	dh	ɖh	jh	gh
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର		s			
ସ୍ଵର	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର	m	n	ɳ	ɳ̄	ŋ
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର		l			
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର			ɽ		
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର		r			
	ଅଗ୍ରୋତ୍ତର	w		y		

(ଖ) ସ୍ଵପରାଜିତ ସ୍ଵରମ :
ଅନୁନାସିକତା - /~ / ଚକ୍ରିତ

ଦୀର୍ଘତା - / - / ଚକ୍ରିତ

ସହତା / - / ଚକ୍ରିତ

କଳାପାତ / / ଚକ୍ରିତ

ଦୁଗାନ୍ତ

ṝho ṝho (ଝିଁ ଝିଁ) ଝିଁ ଝିଁ
manaha (ମା ହା) ଘୋଡ଼

eṝ (ଏଝିଁ) କେତେ

cāja (କା-ଜା) ବଜା

āl (ଆଲ) ମଣିଷ

kala' (କା)

୧.୩. ଘୃକମନାଦଙ୍କର ବିଚରଣ

ସ୍ଵରମ	ଅଦ୍ୟ	ମଧ୍ୟ	ଅନ୍ତ୍ୟ
o	ora (ଓରା)	oara (ଓରା)	pencho (ପେଚ)
a	aṅṭi (ଆଙ୍ଗି)	rabāṅ (ରାବାଙ୍ଗ)	holla (ହଲ୍ଲା)
e	era (ଏରା)	bhaṝ's (ଭାଝି)	kere (କେର)
i	issuṅ (ଇସୁଙ୍ଗ)	dinda (ଦିନ୍ଦା)	bhadṛi (ଭାଦ୍ଢ଼ି)
o		joho (ଝୋ)	joho (ଝୋ)
u	ujnaāl (ଉଜ୍ଞାଲ ମଣିଷ)	kua (କା)	dukhu (ଦୁକ୍ଖ)
b	bāisi (ବାଇସି)	bhogban (ଭୋଗବନ)	gorib (ଗୋରିବ)
bh	bhadṛi (ଭାଦ୍ଢ଼ି)	lubhi (ଲୁଭି)	
c	cimṭa (କିମ୍ଟା)	bicar kamus (ବିକାରକାମୁସ)	
ch	chaha (ଚାହା)	pencho (ପେଚ)	
ḍ	ḍaṅṭi (ଢାଙ୍ଗି)	gundia (ଗୁନ୍ଦିଆ)	
dh	dherpa (ଦେରପା)		
d	dosi (ଦୋସି)	kondas (କୋଣ୍ଡ)	phand (ଫାନ୍ଦ)
dh	dhuṭhu (ଧୁଟ୍ଟୁ)	godho (ଗୋଧ)	
g	godho (ଗୋଧ)	ujgon (ଉଜ୍ଞ)	ghag (ଗହଗ)
gh	ghag (ଗହଗ)	aghli (ଅଗ୍ଠି)	
h	hathi (ହାତ୍ଠି)	baraha (ବରାହ)	
j	jaye (ଜାୟେ)	nunṅna (ନୁଙ୍ଗନା)	kagaj (କାଗଜ)
jh	jhari (ଝାରି)	majhnu (ମାଝନୁ)	
k	kanjara (କାଞ୍ଜରା)	kaki (କାକି)	māk (ମାକ)
kh	khosa (କହୋ)	bokho (ବୋକ୍ଠୋ)	

l	lenḍa (ଲିଢ଼ା)	papla (ପାପଳା)	iskul (ଇସ୍କୁଲ)
m	majhnu (ମାଧନୁ)	nimha (ନିମହା)	norom (ନୋରମ)
n	nerru (ନେରୁ)	hannu (ହାନ୍ନୁ)	eskasan (ଏସ୍କାସନ)
ṅ		ḡuṅca (ଗୁଂ ଚୁ ଗୁଂଶା)	ghoṅ (ଗୋଂ)
ñ			
ṅ		saṅe (ସିଂୟ)	baṅ (ବାଂ)
p	papla (ପାପଳା)	happa (ହାପା)	pāp (ପାପ)
ph	phagupa (ଫାଗୁପା)	kankuphaṛa (କାଂକୁପାହା)	—
r	ra (ରା)	soṛu (ଶୂରୁ)	ñedur (ନିଶିକା)
ṛ		narga (ନିରାଗା)	ḡaur (ଗୂରୁ)
s	ñapḡati (ନିଆପାଟି)	khāsu (କିଆସୁ)	bis (ବିସ)
ṭ	ṭaṭha (ଟାଟା)	laṭṭa (ଲାଟା)	ñiṅṭ (ନିଂଟ)
ṭh	ṭhāṛa (ଟାହା)	ṭaṭha (ଟାଟା)	—
t	tāci (ତାଚି)	natti (ନାଟି)	sokot (ଶକଟ)
th	thore (ଥୋର)	onthor (ଅନ୍ଥୋର)	—
y		kiya (କିଆ)	bilay (ବିଲୟ)

ଅକ୍ଷର

ଉପରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅକ୍ଷରମାନଙ୍କର ପ୍ରୟୋଗ :

(କ) ଉପର ଉଲ୍ଲେଖିତ ଉପର, ମଧ୍ୟ, ଅନ୍ତ୍ୟ, ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ, କିନ୍ତୁ - O -
 ଉପର ଉପରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

(ଖ) ଣ, w ଋ ଏକକରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

(ଗ) ṅ, ṅ, ṛ ଏକକରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

(ଘ) bh, c, ch, ḡ, dh, gh, h, jh, kh, ph, ṭh, th ଉପର ଅକ୍ଷରରେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ନାହିଁ ।

୧.୪. ସଂଯୁକ୍ତ ଧ୍ୱଜ

(କ) ସ୍ୱରଧ୍ୱନିମୂଳ ଅନୁକ୍ରମିକ ଭାବରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀୟତା ହୋଇପାରେ । କେହି କେହି ଧ୍ୱଜ ଅନୁକ୍ରମରେ ରହିପାରେ ତାହାର ସୂଚନା ନିମ୍ନଲିଖିତ ନକ୍ସାରେ ଅନୁଧ୍ୟୟ ।

	o	a	e	i	o	u
o			✓	✓		✓
a	✓	✓	✓	✓	✓	✓
e	✓			✓	✓	
i	✓	✓	✓			✓
o				✓		
u		✓	✓	✓		✓

(ଉପରାଂ - ✓ ଚିହ୍ନିତ)

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ :

oe	-	thoeb (ବିଜ)
oi	-	hoica-hoici (ପଲ୍ଲବନ)
ou	-	cuoda (ତରୁଣ)
ao	-	aōna (ଓଁ ଅନା)
aa	-	ujnaāl (ଜଅନ୍ତା ମଣିଷ)
ae	-	pāepi gūāthi (ଗୋରାଠି)
ai	-	maikeniā (ସାମ୍ରାଜ୍ୟ)
ao	-	saōtana (ସନ୍ତତ)
au	-	baurka (ପାଠକ)
eo	-	keoꞥ (କେରୁଟ)
ei	-	gulei (ଗୋଲ୍‌ଲ)
eo	-	beotana (ବୁଲ୍‌ଲବା)
io	-	beniom (ବେନିୟମ)
ia	-	jia (ଜିଆ)
ie	-	tienna (ଟିଆ)
iu	-	baisiurna (ବାସିୟୁରା)

oi	-	boiska (ବୃକ୍ଷ)
ua	-	bhacua (ବୋକାମି)
ue	-	muẽ muẽ (ମିତ୍ରିମିତ୍ରି)
ui	-	uina (ଉଇ ବଣିକା)
uu	-	u-uli (ପିତଳ)

(ଶ) ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଅନୁକ୍ରମ :

bb	-	cubba (ମୟୂର)
bd	-	abda (ଅଧା)
bj	-	kabja (କାକା)
bl	-	chublu (ଚୁଡ଼ାକା)
bn	-	dabna cidha (ଡାକା)
bn	-	dhobni (ଦୋହଣ)
br	-	sabri (ଶବର)
br	-	khebrna (କୋପାଡ଼ିକା)
cc	-	donccerna
ck	-	kecka (କାକା)
cl	-	hœclekxherna (କୋକାକା)
en	-	mapucna (ମାପୁକା)
cr	-	hancna (ହାକା)
dc	-	gundca (ଗୁଣ୍ଡକା ମୁଖ)
dd	-	ad̄da (ଆଦା)
dk	-	randkura (ରାନ୍ଦକା)
dr	-	pondra (ପାନ୍ଦକା)
dr	-	handrana (ହାନ୍ଦକା)
dk	-	nindka (ନିନ୍ଦକା)
dl	-	badla (ବାଦଳ)
dm	-	badmas (ବାଦମାସ)
dn	-	randni (ରାନ୍ଦନି)
dn	-	pedna (ପେଦନା)
gc	-	bagca (ବାଗକା)
gd	-	tgdir (ତଗ୍‌ଡିର)
gn	-	argna (ଆର୍ଗନା)

jj	-	hajju (ମାଟି)
jn	-	bijna (ପାହୁଲ)
kk	-	kukko (ସୁବଳ)
kl	-	toklip (ହଳାହଳ)
kn	-	tukna (ଢେଙ୍କା)
kr	-	ghurkrana (ଗଢ଼ିକା)
kr	-	lakra (ସିଂହ)
ks	-	noksan (ନଝ)
kt	-	phoktia (ଫକଡ଼)
kt	-	bhokti (ଭକ୍ତି)
lb	-	salbalrati (ସାଲୁବାଲ)
lh	-	lahia (ଲହ)
lk	-	calki (କାଲି)
ll	-	hallu (ହାଲୁ)
ln	-	holna (ହାଲି)
lq	-	halqa (ହାଲ)
lr	-	macalrna (ମାକାଲ)
lt	-	phalten (ଫାଲ୍ଡ)
lt	-	phaltu (ଫାଲ୍ଡ)
mb	-	lamba (ଲମ୍ବା)
mc	-	demclekhrna (ଡେମକ୍ଲେକ୍ସ)
mh	-	nimha (ନିମହା)
mk	-	dhomki (ଧମକି)
ml	-	mamli (ମାମଲି)
mm	-	ammu (ଆମ୍ମି)
mn	-	kamna
mp	-	umpna (ଉମ୍ପନା)
mt	-	cimta (ସିମ୍ଟା)
m + ch	-	gamcha (ଗାମ୍ଚା)
nc	-	hancrna (ହାଙ୍କରନା)
nd	-	jondra (ଜନ୍ଦ୍ରା)
nh	-	cinha (ସିନ୍ହା)
nj	-	benja (ବେନ୍ଜା)

nk	-	kanku (କାଠ)
nn	-	onna (ଢେଲନ)
nṭ	-	onṭa (ଗୋଟିଏ)
n + kh	-	conkhna (ଉମ୍ଭା)
pk	-	sapkati (କେଉଁଲ)
pn	-	cipna (ଖୋଷଣ)
pṭ	-	ramṭana (ରାମ)
ps	-	kapsi (କପ)
rb	-	arbna (ରାସିଦ)
rc	-	marci (ମରକ)
rd	-	budhiand (ବୁଦ୍ଧିଶା)
rj	-	mirji (ମାମି)
rk	-	baurka (ପାଉରା)
rn	-	pachki/irna (ପାକ ଚକି)
rp	-	darpan (ଦର୍ପଣ)
rr	-	nerru (ନେର)
rs	-	bharsa (ଭାରସା)
rt	-	parta (ପାର୍ତା)
r + kh	-	arkhi (ଅର)
r + jh	-	parjhana (ପାର୍ଜନା)
ṛh	-	aṛha (ଅର)
ṛk	-	baṛka (ବାର)
ṛn	-	ciṛna (ଚିର)
ṛj	-	thirṛji (ଥିର)
ṛp	-	eṛpa (ଅର)
ṛr	-	caṛna (କାର)
ṛs	-	saṛsuṛ (ସାର)
ṛt	-	saṛta (ସାର)
sk	-	nasko (ନାକ)
sl	-	ṣṛasle (ସାର)
sm	-	asma (ଅମ)
sn	-	posna (ପାସ)
sr	-	bāysri (ବାସ)

sr	-	khasra (ଖସରା)
ss	-	kissu (କିସୁ)
ʃm	-	bheʃmanna (ବେଞ୍ଚିବ)
ʃn	-	haʃna (ହାଞ୍ଚ)
ʃr	-	naʃru (ନାଞ୍ଚ)
ʃʃ	-	paʃʃi (ପାଞ୍ଚି)
ʃk	-	muʃka (ମୁଞ୍ଚା)
tk	-	kitka (କିଟକା)
tl	-	patla (ପାଟିଆ)
dh+k	-	adhkisu (ଅଧକିସୁ)
dh+n	-	pedhna (ପେଡିନା)
dh+r	-	kadrakudhri (କାଦ୍ରାକୂଡ଼ି)
dh+gh	-	adh ghi miyaadhghi (ଅଧ ଗି ମିୟାଅଧଗି)
kh+n	-	jakhna (ଜାକ୍‌ନା)

୧.୫. ଅକ୍ଷର

ପ୍ରତ୍ୟେକ ସ୍ଵରଣ ଅକ୍ଷରକୁ ଚିହ୍ନିତ୍ତ 'ଏକ' ଏକ ଅକ୍ଷରରେ ଏକାଧିକ ସ୍ଵରଣ ରହିପାରନ୍ତି । ଯାହାରଗଠା ସ୍ଵରାଧିକାରୀକ ଅକ୍ଷରକୁ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅକ୍ଷର ଦେହରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ଵରାଧିକ ଥାଏ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶବ୍ଦ ବା ଚିହ୍ନିତ୍ତ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅକ୍ଷର ସହଯୋଗରେ ଗଠିତ ।

କିମ୍ପାନ ଭାଷାରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ସ୍ଵରଣ ସମନ୍ୱୟ ଲିଖିତାୟ । (ଘେନିତରେ ସ୍ଵରାଧିକ ନମନ୍ତେ /ଅ/ ଏକ ବ୍ୟକ୍ତିକ ଧ୍ଵନି ନମନ୍ତେ /କ/ ବ୍ୟକ୍ତିକ)

ଅ	-	a (ଝେନ)
ଅକ	-	āl (ଲେକ)
କଅ	-	hi (ମଧ)
ଅକକ	-	ant (ଝେନ)
କଅକ	-	m̄ed (କେର)
କକଅ	-	khis (କେ) khi
କଅକକ	-	sonk (କେ)
କକଅକ	-	ghus (କେ)

ସ୍ଵରଣ ସହଯୋଗରେ ଘେନିତ୍ତ ଅକ୍ଷର ଗଠିତ ହୁଏ, ଘେନିତ୍ତ ଅକ୍ଷର ସହଯୋଗରେ ଶବ୍ଦ ଗଠିତ ହୁଏ । (କିମ୍ପାନ ଭାଷାରେ ଶବ୍ଦର ଅକ୍ଷର ଯାଏ ଗଠିତ ହୁଏ, କିମ୍ପାନ ଏକ ଚିହ୍ନ ଅକ୍ଷର କିମ୍ପାନ । ଏକାଧିକ କିମ୍ପାନ ବହୁ

ଅନ୍ତରାଳ ଯେ ଅନୁପ୍ରାଣ ସମ୍ପନ୍ନ ହୁଏ । ନିମ୍ନରେ ଚିତ୍ତକୁ ଅନୁପ୍ରାଣ କେତେବେଳେ ଶବ୍ଦର ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତ ପ୍ରଦତ୍ତ ହେବ ।

ସ୍ଵର ଅନ୍ତର ବିଶିଷ୍ଟ :

ଅକ୍ଷରାନ୍ତର	-	aknakana (କମାଟ ବାକବା)
ଅନ୍ତରାନ୍ତର	-	aknakana (ଗୋବିନ୍ଦିକା)
ଅନ୍ତରାନ୍ତର	-	ajaruc (ଅଜର୍ଣ୍ଣ)

ପାଞ୍ଚ ଅନ୍ତର ବିଶିଷ୍ଟ :

ଅକ୍ଷରାନ୍ତର	-	adḍabadlana (ସ୍ଵାମୀନୁଶିତ କରବା)
ଅକ୍ଷରାନ୍ତର	-	ahaḍa chopna (ମାଂସ କାଟିବା)

ଦଶ ଅନ୍ତର ବିଶିଷ୍ଟ :

ଅକ୍ଷରାନ୍ତର	-	anumantiahna (ବୋଧ ହେବା)
------------	---	-------------------------

ଦ୍ଵାଦଶ ଅନ୍ତର ବିଶିଷ୍ଟ :

ଅକ୍ଷରାନ୍ତର	-	anumoticiena (ଅନୁମତ ହେବା)
ଅକ୍ଷରାନ୍ତର	-	anṭasan ṭhūriarna (ଏକତ୍ର ଜମାହେବା)

(୨) ବ୍ୟାକରଣିକ ସଂରଚନା

୧. ଶବ୍ଦ

କିପରି ଭାଷାରେ ବ୍ୟାକରଣିକ ଗଠନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଭାଷାର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅବଧାରଣାୟ । ଧୂଳି ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ ଶବ୍ଦ ଭାଷାର ମୂଳ ରୂପାଦାନ । ମାତ୍ର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ କିପରି ପରସ୍ପର ସହିତ ନିର୍ଦ୍ଦୀନାତ୍ମକ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ହେଲେ ଭାବର ଅବ୍ୟକ୍ତ ସ୍ୱର ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବେଦ, ତାହା ଭାଷାର ବ୍ୟାକରଣ ରୂପରେ ଜଣାଯାଇଛି । ଶବ୍ଦମାନଙ୍କର ବ୍ୟବହାର ନିର୍ଦ୍ଦୀନାତ୍ମକ ଭାବରେ ବୁଝାନ୍ତୁନି ଯୁକ୍ତ । ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ଓ ଅର୍ଥ ଅନୁସାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥାଏ । ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ଅକ୍ଷର, ସ୍ୱରୁପ ବୁଝିଲେ ମୂଳ ବା ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ଓ ମୂଳ ବା ବଦଳିତ ଭାବରେ ଏକ ବ୍ୟାକରଣିକ ବୁଝିବା ବିଶେଷ୍ୟ, ବିଶେଷଣ, ଯଦ୍ୟାପି, କ୍ରିୟା, ଅବ୍ୟୟ ଇତ୍ୟାଦି ପଦ ବ୍ୟବହାର ବୁଝାଯାଇଥାଏ । ଗଠନ ବୁଝିବା କିପରି ଶବ୍ଦର ସ୍ୱରୂପ ନିର୍ଦ୍ଦୀନିତ ଭାବରେ ବୁଝାଯାଏ ।

(କ) ତ୍ରୈଲିଖକ ଶବ୍ଦ :

nerru - ଘଷ	kukku - ମୁଣ୍ଡ	erpa - ଗର
injo - ମାନ	ciṛa - ଲୁଗା	

(ଖ) ବ୍ୟୁତ୍ପତ୍ତି ଶବ୍ଦ :

(ଘ) ଯେଉଁ ଶବ୍ଦ - ବୁଝାନ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ଶବ୍ଦର ସଂଯୋଗରେ ଗଠିତ ହେ ।

janli (ବନ) + mandar (ଊଷଧ) = janlimandar (ବନ ଊଷଧ)

(ଘ) ସ୍ୱରୁପ ଶବ୍ଦ : ସ୍ୱରୁପ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ନିର୍ଦ୍ଦୀନିତ ସ୍ୱରାବଳୀର ହୋଇପାରନ୍ତି ।

୧। ନିମ୍ନୋକ୍ତ :

lekha	paḍhi	ପଢ଼ାଲେଖା
onna	mohna	ଓହସିଆ
aṛa	tihila	ପଳପଲ୍ଲୀ

୨। ବିପରୀତାର୍ଥକ :

epakha	hapakha	ଏପକ୍ଷସେପକ୍ଷ
eya	hayā	ଏହେତେତେ
sotu	juṭu	ଯେନିଳ

୩ । ସହମ୍ବୋଧକ :

ସାର୍ଥକ + ସାର୍ଥକ

erpapali	-	ପରଦ୍ୱାର
mandi aṛha	-	ଭଜ ଭକ୍ତ/ସ୍ତ୍ରୀ
ḍala patṭa	-	ଡାଳପତ୍ର

ସାର୍ଥକ + ନିରର୍ଥକ

manu muna	-	ମନୁପତି
aṛhaṭṭehela	-	ଭକ୍ତକାରୀ ପରକାରୀ
gḥola gḥoli	-	ହଳପଲ
bhutu bhuta	-	ଭୂତପୂତ

୪ । ପ୍ରତ୍ୟୟାହତ :

ke ke - କେ କେ
ṭe ṭe - ଟେ ଟେ

ba ba - ବା ବା
se se - ସେ ସେ

୫ । ସ୍ୱରାନ୍ତରୀକ୍ଷି :

hapa	hapi	ପିତୃପିତା
era	eri	ଦେଶାଦେଶି
arga	argi	କଡ଼ାକଡ଼ି
mena	meni	ପରଲ୍ଲପରଲ୍

(କ) କଟିଳ ଶବ୍ଦ :

ଶବ୍ଦ ସଂକ୍ରମଣ ପ୍ରକାର ସଂଯୋଗରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଶବ୍ଦ ଏହି କର୍ମାଣ୍ଡୁ ।

(i) ସୁକ୍ତାନ୍ତରୀକ୍ଷି :

ନାହିଁ/ନାହେ

/ ma /

ma etherna	-	ଅଦେଶା
ma meserka	-	ଅମିଶା

/ ɔ /

ɔ satia	-	ଅନ୍ତ
ɔ bujhia	-	ଅଭୁକ୍ତ

/ bin /

bin emcka	-	ଅଗାଧୁଅ
bin bujhurka	-	ଅଭୁକ୍ତ

(ii) ମଧ୍ୟସ୍ୱରସଂଯୁକ୍ତ :

/ + a /

elcna	-	ଉତ୍ତର
elg + ana	-	ଉତ୍ତରାକା
happna	-	ପିତା
hap + ana	-	ପିତାକା
argna	-	ଉତ୍ତର
arg + ana	-	ଉତ୍ତରାକା

/ d /

hena	-	ଦେଶ
hedna	-	ଶୁଣିବା
inna	-	ଅଳ୍ପ
indna	-	ଲୁଗା ବା ଗୁଡ଼ି ପତଳା ବେତୁ

(iii) ପରସ୍ୱରସଂଯୁକ୍ତ :

ua	-	happu →	happua (ଅତିମନୋହର)
		haṭ →	haṭua (ହାଟୁ)
ka	-	elc →	elcka (ଉତ୍ତର)
na	-	mena →	menna (ଶୁଣିବା)
		ɔn →	ɔnna (ଝାଝା)
ur	-	hendna →	hendur (ହେନ୍ଦୁ)
		kam →	kamur (କାମି)
a	-	dhanu →	dhanua (ଦଧି ମାଲ)
ia	-	ujar →	ujaria (ଉଜାର)
		bemar →	bemaria (ବେମାର)
ne	-	en →	enne (ଏନ)

ra	-	kāc→	kacra (କୋଡ଼)
us	-	elcna→	elcus (ଡଲୁଆ)
		nana→	nanus (କାମିକା)

୨.୧. ବିଶେଷ୍ୟ ପଦର ରୂପ ରଚନା

ବିଶେଷ୍ୟ ପଦ ରଚନାରେ ଘନୋଟି ବର୍ଗ ଲକ୍ଷଣୀୟ—ଲିଙ୍ଗ, ବଚନ ଓ କାରକ ।

ଲିଙ୍ଗାନ ଭାବରେ ଲିଙ୍ଗ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ, କାରଣ ତଦନୁସାରେ ରୂପ ରଚନାରେ ତାରକମ୍ୟ ଘଟେ । ଯଥା—

mardnas onaldas	-	ସ୍ୱରୂପ ଖାଉଛୁ ।
maikinia onalid	-	ସ୍ତ୍ରୀ ଖାଉଛି ।
lakṛad mohalid	-	ସିଂହ ଖାଉଛି ।

ବିଶେଷ୍ୟ ଓ ଘନାପିତା ଫି ସ୍ତ୍ରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣତ କର୍ତ୍ତାର ଲିଙ୍ଗଗତ ପଲ୍ଲବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । କିମ୍ପାନରେ ହି ବ୍ୟକ୍ତି ଲିଙ୍ଗ—ସ୍ୱରୂପ, ସ୍ତ୍ରୀ, ଖୁବ୍ ଲିଙ୍ଗ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୁଏ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ପଦରେ ଲିଙ୍ଗ ବିଭେଦ ନିରୂପଣ କରାଯାଇପାରେ ।
(କ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲିଙ୍ଗ ସର୍ବର୍ଥ ପାଇଁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ :

baṅ (ବାଘ)	-	ayaṅ (ମା)
ganjā (କୁକୁଡ଼ା)	-	buṛi (ମାଉ କୁକୁଡ଼ା)
maṁṁu (ମାମୁଁ)	-	tāci (ମାଝି)

(ଖ) ବିଶେଷ୍ୟ ଦେହ ଲିଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ଶବ୍ଦ ପ୍ରୟୋଗ :

andia cubba (ଅଣ୍ଡିଏ ମୟୂର)	-	buṛi cubba (ମାଉ ମୟୂର)
andialakṛa (ଅଣ୍ଡିଏ ସିଂହ)	-	buṛilakṛa (ମାଉ ସିଂହ)

(ଗ) ଲିଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ରୂପାନ୍ତକ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂଯୋଗ :

(i) ସ୍ତ୍ରୀ ବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ—

e	-	kukka (ସ୍ତ୍ର)	-	kukae (ହିସ)
i	-	sāra (ଶଳା)	-	sāri (ଶାଳା)
		ajp (ଅଜା)	-	ajji (ଅଇ)
in	-	paṅ (ପାଣ)	-	paṅin (ପାଣିଣୀ)
		bhōra (ବୋର)	-	bhōrin (ବୋରୁଣୀ)

(ସ) ଛନ୍ଦସୂତ୍ରର ଉତ୍ପତ୍ତ (ବର୍ଣ୍ଣକ ବା ବର୍ଣ୍ଣାକାରକ) ସ୍ତରୋତା :

- as (ସ୍ଵରୂପ)	ālas (ସ୍ଵରୂପ ଲୋକ)
- id (ସ୍ତ୍ରୀ)	alid (ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ)

(ଢ) ସଙ୍କଳ୍ପ ସ୍ତରୋତା :

hud (ଦେ)	-	(ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ)
hus (ଦେ)	-	(ପୁଂଲିଙ୍ଗ)

(ଚ) ବହୁବଚନର ସ୍ତରୋତା :

	ar (ଦେମାନେ)	-	(ସ୍ଵରୂପ/ସ୍ତ୍ରୀ)
	mītar	-	ସ୍ଵରୂପମାନେ (ପୁଂ)
	mukkar	-	ସ୍ତ୍ରୀମାନେ (ସ୍ତ୍ରୀ)
କରର ପ୍ରାଣୀ		-	guṭhid
			alla guṭhid (କିନ୍ତୁରମାନେ)
ଅପ୍ରାଣୀ		-	guṭhid
			pūpu guṭhid (ପୁଲୁଗୁଡ଼ିକ)
			jukku mannu (ବହୁକ ଗରୁ)

କିପାଳ ଭଣ୍ଡାରେ ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ ଏବଂ ଛନ୍ଦସୂତ୍ରର ଏକବଚନ ରୂପ ଯମାଳ । ଏହି ଭଣ୍ଡାରେ ଲିଙ୍ଗ ବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଉପରେ ପ୍ରସବ ପଦ୍ୟ ନାହିଁ ।

୨.୧.୨ ଗଚନ

ବଚନ ଦ୍ଵିବିଧ; ଏକବଚନ ଓ ବହୁବଚନ । ଉଚ୍ଚକେତୁ ଯେ, ଦ୍ଵିବଚନ ନାହିଁ । ଏହା 'ସୂକ୍ଷ୍ମବୋଧକ' ଶବ୍ଦ ସଂପର୍କରେ ଉଚ୍ଚାରିତ ହୁଏ ।

ଏକବଚନ ଶ୍ରେଣୀ ପ୍ରତ୍ୟୟ :

ସ୍ଵୀକାର	-	as	-	ālas (ମଣିଷ ନଗର)
ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ	-	ḥ	-	mukka (ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ)
ଛନ୍ଦସୂତ୍ର	-	ḥ	-	alla (କିନ୍ତୁର)

ବହୁବଚନ ଚିହ୍ନକ ପ୍ରତ୍ୟୟ :

ସୁଲିଙ୍ଗ	-	ar	-	ālar (ଲୋକମାନେ)
ପୁଲିଙ୍ଗ	-	ar	-	mukkar (ସ୍ତ୍ରୀମାନେ)
ଶୁଳ୍ପ ନଳିଙ୍ଗ	-	guṭhi	-	alla guṭhid (କୁଲୁରମାନେ)

ଅପ୍ରାଣୀବାଚକ ଶବ୍ଦର ବହୁବଚନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ବ୍ୟବହାର ନ ହୋଇ ଶବ୍ଦ ପୁଂବରୁ ବହୁବଚନୋପଧି ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ; ଉଥା—pupu guṭhid - ବହୁତ ପୁଲୁ ।

ଏକବଚନ ଶବ୍ଦ :

(i) ମନୁଷ୍ୟବାଚକ	-	urtu (ଜଣେ)
(ii) ଇଚ୍ଛାର୍ଥବାଚକ	-	onṭa (ଗୋଟିଏ)
		onṭa paṛanu (ଗୋଟିଏ ଖାଁରେ)

ସ୍ତ୍ରୀବଚନ ଶବ୍ଦ :

jode	-	ହଲେ, ଯୋଡ଼ାଏ
duhi	-	ଦୁହେଁ
duilbk	-	ଭଉଣ୍ଡ, ଦେନ

ବହୁବଚନୋପଧି ଶବ୍ଦ :

jetnar	-	ଜନଗଣ
bagge	-	ବହୁତ
jukku	-	ବହୁତ
mahan bagge	-	ବହୁତ ଦେଖି
dher bagge	-	ବହୁତ ଦେଖି
jete	-	ସବୁ
jeter	-	ପ୍ରତ୍ୟେକ
guṭhid	-	କୁଲୁର

ଅଲିଙ୍ଗବଚନ ଶବ୍ଦ :

thore	-	କନ୍
kanti	-	କନ୍
ṭike	-	ଟିକେ

୨.୧.୩ କାରକ

କଥାନ ଭାଷାରେ କାରକ-ବିକ୍ରମ ସିଧାସଳଖ ବିବରଣୀ ପ୍ରାପ୍ୟାପ୍ୟକ ଉତ୍ତର ସମ୍ଭବ୍ତ୍ତ୍ୱ ଚଳେନାଏ ।

କାରକ ବିକ୍ରମ	ଏକ ପଦେନ		ଦ୍ୱୟ ପଦେନ	
	ପୂର୍ବକ	ପୂର୍ବ/ପ୍ରାପ୍ୟ	ପୂର୍ବକ/ପୂର୍ବକ	ପୂର୍ବକ
କର୍ତ୍ତୃ	as	φ	ar	guṭhi
କର୍ମ	in	an	in/rin (ପୂର୍ବ)	guṭhin
କରଣ	ghiti	ghiti	ghiti tarti (ପୂର୍ବ)	guṭhi
ସପ୍ତଦାନ	ge	ge	ge	guṭhige
ଅପାଦାନ	ti	tisnti	ti	guṭhinti
ସମ୍ବନ୍ଧ	ghi	ghi	ghi	guṭhi ghi
ଅଧିକରଣ	san	san	san	guṭhinu

ଫୁଟାମୁକା - al - ଚଳେ କେଳେ mukka - ଚଳେ ଶ୍ଵା alla - ଚାଲିବୁ ଶୁକ୍ଳ

କେତ ବୃତ୍ତିମ୍		ପୁଲକ		ପୁଲକ		ପୁଲକ	
	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵୟବଚନ	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵୟବଚନ	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵୟବଚନ	ପୁଲକ
କର୍ତ୍ତାବଚନ	âlas	âlar	mukka	mukkar			ପୁଲକ
କର୍ମ ବାଚନ	âlasin	âlarin	mukkan	mukkarin	alla	allagufhi	ପୁଲକ
କରଣ ବାଚନ	âlas ghati	âlarghati	mukkgathi	mukkgarithi	allaghati	allagufhin	ପୁଲକ
ପ୍ରସ୍ତାନ ବାଚନ	âlasge	âlarge	mukkgage	mukkgarge	allage	allagufhige	ପୁଲକ
ଅପାଦ ବାଚନ	âlasti	âlarti	mukkanti	mukkartti	allati allanti	allagufhinti	ପୁଲକ
ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ବାଚନ	âlaghi	âlarghi	mukkgahi	mukkgarghi	allaghi	allagufhigghi	ପୁଲକ
ଅଧିକାର ବାଚନ	âlassan	âlarsan	mukkasan	mukksarsan	allanu	allagufhinu	ପୁଲକ

୨.୨ ସର୍ବନାମ

କିପାଇଁ ବସାଇ ସର୍ବନାମ ପଦସମୂହର ବର୍ଗୀକୃତ ପୂର୍ତ୍ତା ।

(କ) ପୁରୁଷବାଚକ :

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ	en (ମୁଁ)	em (ତାମେ)
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ	nin (ତୁ)	nim (ତୁମେ)
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ	hus (ସୁ : ସେ) hud (ସ୍ତ୍ରୀ : ସେ)	hur (ସେମାନେ)
ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଅନର୍ଥକତାପୂର୍ବକ	ned (କିଏ)	ner (କିଏ)
ସମ୍ବନ୍ଧପୂର୍ବକ	je (କେ)	je (କେ)

(ଖ) ଅପୁରୁଷବାଚକ : (ବନ୍ଧୁ, ବନ୍ଧସ୍ତ୍ରୀ, ସାନ)

	ଏକବଚନ	ଦ୍ୱିବଚନ
ନିବନ୍ଧକ : ନିବନ୍ଧକଣ୍ଠୀ	ed (ଏହା)	ebirad (ଏହିସ୍ତ୍ରୀ)
ପୁରୁଷକଣ୍ଠୀ	hud (ତାହା)	hubrad (ସେହିପୁରୁଷ)
ସ୍ତ୍ରୀ	husan (ସେଠାରେ)	hasan (ସେଠାରେ)
ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ଅନର୍ଥକତାପୂର୍ବକ ତଥା ସମ୍ବନ୍ଧପୂର୍ବକ :		
କଣ - enden	କିଏ - ned	କେବେ - ekla
କେଉଁଠି - ekasan	କିପରି - eske	କେଉଁଠି - ekatara
କାହିଁକି - enderge	କେତେ - eyo	

ପ୍ରଶ୍ନ ଓ ସମ୍ବନ୍ଧପୂର୍ବକ ପ୍ରାଚୀନକାଳରୁ ଯେଉଁଠି ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ ।

୨.୨.୧. ସର୍ବନାମ ପଦସମୂହର ରୂପ ରଚନା ମୂଳତଃ ନାମକରଣ ସଦୃଶ ହେଲେଣି, ଏଥିରେ ପ୍ରଧାନ ବ୍ୟତ୍ୟୟ ହେଉଛି ଯେ କିଛି ପ୍ରତ୍ୟୟ ପଦସମୂହର ସମ୍ବନ୍ଧ ସୂଚନା ଦେବାକୁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ରୂପ ସମୂହ ସୂଚନା ଏବଂ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦଠାରୁ ସର୍ବନାମ ପଦର ନାମକରଣ କିଛି ନିମ୍ନଲିଖିତରୂପେ ହୁଏ ।

	ଏକବଚନ	ଦ୍ଵିବଚନ
କଣ୍ଠି	ଫ	ଫ
କର୍ମ	- ga	- age
କରଣ	- ghayti	- hayti
ସଂପ୍ରଦାନ	- gage	- age
ଅପାଦାନ	- ghahusti	- ahusti
ଉତ୍ପତ୍ତି	ghae	- ahae
ଅଧିକାର	ghasan	- abasan

ସର୍ବନାମ ପଦର ରୂପ ରଚନା :

ଦ୍ଵିତୀୟାଦି ରୂପାବଳୀ—

(କ) ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ 'ମୁଁ'

	ଏକବଚନ ଓଡ଼ିଆ ରୂପ	ଦ୍ଵିବଚନ ଓଡ଼ିଆ ରୂପ
କଣ୍ଠି	en (ମୁଁ)	em/nam (ଆମେ/ଆମେମାନେ)
କର୍ମ	engga (ମୋତେ)	emage/namage (ଆମମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	engghayti (ମୋତାଡ଼ା)	emhayti/namhayti (ଆମତାଡ଼ା)
ସଂପ୍ରଦାନ	enggage (ମୋତେ)	emage (ଆମମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ	engghahusti (ମୋଠାରୁ)	emahusti/namahusti (ଆମମାନଙ୍କଠାରୁ)
ଉତ୍ପତ୍ତି	engghae (ମୋର)	emahae/namhae (ଆମମାନଙ୍କର)
ଅଧିକାର	engghasan (ମୋଠାରେ)	emahasan/namahasan (ଆମମାନଙ୍କଠାରେ)

(ଖ) ଦ୍ଵିତୀୟ ସ୍ଵରୂପ 'ନି'

	ଏକକବଚନ	ବହୁବଚନ
କଣ୍ଠି	nin (ନି)	nin/nim (ନିମେ/ନିମେମାନେ)
କର୍ମ	ningga (ତୋତେ)	ningge/nimage (ନିମକୁ/ନିମମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	ninghaiti (ତୋଦ୍ଵାରା)	ningghayti/nimhayti (ନିମଦ୍ଵାରା/ ନିମମାନଙ୍କଦ୍ଵାରା)
ସଂପ୍ରଦାନ	ninggage (ତୋତେ)	ningge/nimage (ନିମକୁ/ନିମମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ	ningghahusti (ତୋଠାରୁ)	ningghahusti/nimahusti (ନିମଠାରୁ/ନିମମାନଙ୍କଠାରୁ)
ମୂଳ	ningghae (ତୋର)	ningghay/nimahay (ନିମର/ନିମମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ	ningghasan (ତୋଠାରେ)	ningghasan/nimahasan (ନିମଠାରେ/ନିମମାନଙ୍କଠାରେ)

(ଗ) ତୃତୀୟ ସ୍ଵରୂପ 'ହେ' (ହୁ)

	ଏକକବଚନ	ବହୁବଚନ
କଣ୍ଠି	hus (ହେ)	hur (ହେମାନେ)
କର୍ମ	huske/ge (ତାକୁ)	hurge (ହେମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	nekhahusti (ତାହାଦ୍ଵାରା)	nekhhyti (ତାହା, ହେମାନଙ୍କଦ୍ଵାରା)
ସଂପ୍ରଦାନ	tanjage (ତାକୁ)	hurge (ହେମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ	tangghasti (ତାଠାରୁ)	hurhusti (ହେମାନଙ୍କଠାରୁ)
ମୂଳ	tangghay (ତାର)	hurghi (ହେମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ	tangghasan (ତାଠାରେ)	tangghasan (ହେମାନଙ୍କଠାରେ)

(ଘ) ପ୍ରଥମାଦେ 'ନେ'

	ଏକକବଚନ	ବହୁବଚନ
କଣ୍ଠି	ned (ନେ)	ned (ନେମାନେ)
କର୍ମ	nekan/nekage (ନାହାକୁ)	nekage (ନାହାକୁ/ନେମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	nekhahusti (ନାହାଦ୍ଵାରା)	nekhhyti (ନାହା/ନେମାନଙ୍କଦ୍ଵାରା)
ସଂପ୍ରଦାନ	nekage (ନାହାକୁ)	nekage (ନାହାକୁ)
ଅପାଦାନ	nekhahusti/gusti (ନାହାଠାରୁ)	nekhahusti ନାହା (ନେମାନଙ୍କଠାରୁ)
ମୂଳ	nekhay (ନାହାର)	nekhayd ନାହା (ନେମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ	nekhasan (ନାହାଠାରେ)	nekhasan/gusan ନାହା (ନେମାନଙ୍କଠାରେ)

(୨) ଆସ୍ତ୍ରବାଚକ 'ନିଶନ'

	ଏକକବଚନ	ବହୁକବଚନ
କର୍ତ୍ତା	o ^{thas} (ନିଜେ)	o ^{thar} (ନିଜମାନେ)
କର୍ମ	o ^{thaske} (ନିଜକୁ)	o ^{tharge} (ନିଜମାନଙ୍କୁ)
କରଣ	o ^{thaskiti} (ନିଜଦ୍ୱାରା)	o ^{tharghiti} (ନିଜମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା)
ସଂପ୍ରଦାନ	o ^{thaske} (ନିଜକୁ)	o ^{tharge} (ନିଜମାନଙ୍କୁ)
ଅପାଦାନ	o ^{thashusti/gusti} (ନିଜଠାରୁ)	o ^{tharhusti} (ନିଜମାନଙ୍କଠାରୁ)
ସମ୍ବନ୍ଧ	o ^{thasti} (ନିଜର)	o ^{tharsan} (ନିଜମାନଙ୍କର)
ଅଧିକରଣ	o ^{thashusti} (ନିଜଠାରେ)	o ^{thashusan} (ନିଜମାନଙ୍କଠାରେ)

(୩) ରୁଦ୍ରାୟ ପୁରୁଷ 'ପେ' (ପା) ଓ ଗୁଣ ବରଣ

କର୍ତ୍ତା	hud (ପେ)	hub ^{rar} (ପେଗୁଡ଼ିକ)
କର୍ମ	hudan (ତାକୁ)	hub ^{rarin} (ପେଗୁଡ଼ିକୁ)
କରଣ	ninghayti (ତୋଦ୍ୱାରା)	hub ^{rar} ghiti (ପେଗୁଡ଼ିକଦ୍ୱାରା)
ସଂପ୍ରଦାନ	tanage (ତାକୁ)	hub ^{rar} husti (ପେଗୁଡ଼ିକୁ)
ଅପାଦାନ	tanghayti (ତାଠାରୁ)	hub ^{ran} ti (ପେଗୁଡ଼ିକଠାରୁ)
ସମ୍ବନ୍ଧ	tanghay (ତାର)	hub ^{rar} ghi (ପେଗୁଡ଼ିକର)
ଅଧିକରଣ	tanghasan (ତାଠାରେ)	hub ^{ransan} (ପେଗୁଡ଼ିକଠାରେ)

(୪) ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ 'କଣ'

କର୍ତ୍ତା	-	ender
କର୍ମ	-	enderin
କରଣ	-	enderghiti
ସଂପ୍ରଦାନ	-	enderge
ଅପାଦାନ	-	enderti
ସମ୍ବନ୍ଧ	-	enderki
ଅଧିକରଣ	-	endernu

୧.୧. ସର୍ବନାମିକ ରୂପସୂଚକ ପଦାବଳୀ

ସର୍ବନାମିକ ପ୍ରାଦପଦକୁ କିଛି ପ୍ରକାରର ବିଶେଷଣାତ୍ମକ ଓ କିଛି ବିଶେଷଣାତ୍ମକ ରୂପ ରୂପାନ୍ତର ହୁଏ ।

	/ e / ନିକଟ	/ h / ଦୂର	/ e / ପ୍ରଶ୍ନ	/ e / ଉତ୍ତର
କ୍ଷୟ	ent ଏନି/ଏପରି	hona ହେନି	eska କେନି	eske କେନି
ସ୍ଥାନ	esan ଏସନ	husan/hasan ହୁସନ/ହାସନ	esan କେଉଁଠି	esan କେଉଁଠି
ପରିମାଣ	etka ଏଡେ	hataka ହେଡେ	e' ଚେଡେ	e' ଚେଡେ
ଅକାର	enkha ଏକେ	hunkha ହେକେ	enkha କେକେ	enkha କେକେ
ଦିନ	eya ଏଆଡେ	huya ହେଆଡେ	ekatarା କୁଆଡେ	aya ଆଆଡେ
ସମୟ	akun ଏକନ	hu-ala ହୁ-ଆଲା	ekla କେକେ	ekla କେକେ

୧.୩. ବିଶେଷଣ

କିଛି ବିଶାଳ ବିଶେଷଣ ପ୍ରାୟ ପଦମୂଳ ଦୁଇଟି ବ୍ୟାପକ ବର୍ଣ୍ଣରେ କରାଯାଏ ।

(କ) ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ

(ଖ) ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ ବିଶେଷଣ

ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ :

ଏହି ପ୍ରକାର ବିଶେଷଣ ବିଶେଷ ପଦକୁ କଳକତ ଅର୍ଥାତ୍ ଅଧ୍ୟାୟ ଯେତେ ରଖା ହେଉଥାଏ । ତେଣୁ ଏହି ପ୍ରାଦପଦମୂଳ ପରିଚାଳନା, ଆଉ ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ ଅପରିଚାଳନା ।

ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ ପଦ ଉପରେ ପ୍ରାଦପଦ ବିଶେଷଣ ତଥା ବିଧେୟ ବିଶେଷଣ ରୂପେ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇଥାଏ ।

ନିର୍ଦ୍ଦାରିକ ବିଶେଷଣ (ବିଶେଷଣ + ବିଶେଷଣ)

taṭha mannu puna atha manjikici

ତହିଁ ଗଳରେ ମୁଁ ପୁନଃ ଥାଏ ମାନିକିକି ।

ବିଧେୟ ବିଶେଷଣ (ବିଶେଷଣ + ବିଶେଷଣ)

engha pholteṅ esirka

ବର୍ଣ୍ଣନାତ୍ମକ ବିଶେଷଣ ପଦମୂଳକ ପାଞ୍ଚାଳରେ ବିଶେଷଣାତ୍ମକ ବା କିଛି ବିଶେଷଣାତ୍ମକ ପ୍ରାଦପଦକୁ ନିଷ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥାନ୍ତି । ନିଷ୍ପନ୍ନ ପଦମୂଳକ ଦୁର୍ଗାନ୍ତରୂପ ଗ୍ରହଣାନ୍ତ ।

ḍaruha kukka - ଡରୁଆ ପିନ୍ଧ

handma āl - ନିହାରିକା

୨.୩.୨. ନିର୍ଦ୍ଧାରକ

ଯେଉଁ ବିଶେଷଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ନ କର ନିର୍ଦ୍ଧାରକ ବ୍ୟକ୍ତି, ବସ୍ତୁ, ଭାବ ଇତ୍ୟାଦି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରେ ତାହା ନିର୍ଦ୍ଧାରକ ଶ୍ରେଣୀର । ଏଗୁଡ଼ିକର ଲିଙ୍ଗ ଅନୁସାରେ ରୂପ ଭେଦ ହୁଏ ନାହିଁ । ନିମ୍ନଲିଖିତଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନାକରଣ କରାଯାଇପାରେ ।

(କ) ସର୍ବନାମିକ :

ସମୂହସଂସ୍କରଣ	-	engghay/ningghay ମୋର/ତୋର
ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ	-	ned/ekka କିଏ/କେଉଁ
ସହସମୂହବାଚକ	-	ned/ekka ସିଏ/ସେଉଁ
ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ	-	id/had/id-hud ଏହା/ତାହା/ଏ, ସେ

(ଖ) ସର୍ବନାମିକ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦକ :

ପରିମାଣବାଚକ	-	etik/hotik ଏତେ/ସେତେ
ଅନୁପବାଚକ	-	ēkha/hūkharin ଏତେ/ସେତେ
ସ୍ୱରୂପବାଚକ	-	ennē/honnē ଏମତ/ସେମତ

(ଗ) ପରମାଣାନୁକ :

ସମୂହାଧିବାଚକ	-	jeten/bagge/baggekaṭe ସତ୍ର/ବେଶୀ/ଅଧିକ
ଅଂଶବାଚକ	-	ēded/car bhagtan bhagi/adha/kom ଅଂଶିକ/କିଛି/ଏକତରୁଥାଂଶ/ଅଧା/କମ୍
ସଂଖ୍ୟାବାଚକ	-	oṅṭa/urtu/jode/miṅṭa ଏକ (ବସ୍ତୁ)/କଣେ/ଦୁଇ/ତିନ

୨.୩.୩. ସଂଖ୍ୟା ଶବ୍ଦ

କିମ୍ପାନ ସ୍ୱପାରେ ବେକଲ ଗଣନାପୂରକ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ଅଛି, କମପୂରକ ଶବ୍ଦ ନାହିଁ । ଗଣନାପୂରକ ସଂଖ୍ୟା କୋଡ଼ିଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସୀମିତ । ଯଥା :

କୋଡ଼ିଏରୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାର ଗଣନା :

୧୩	kuṛietin
୩୩	tinkuṛ miṅṭa
୪୩	carakuṛ miṅṭa

ନିର୍ଦ୍ଧାରକ ଏକ ସୁଧାଭାବକୁ ଗୋଟିଏ ଏକକ ଚିହ୍ନିତ ଅଛି । /oṅṭa/ ଅଳ୍ପ ସଂଖ୍ୟା ସହଜ ନିର୍ଦ୍ଧାରକ /ṭa/ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗ କରାଯାଏ । ଯଥା :

munṭa	-	ତିନଟା
niṅṭa	-	ଚାରିଟା
suiṭa	-	ପଞ୍ଚଟା

ସଂଖ୍ୟାବାଚକ ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟ ରୂପି ଅର୍ଥରେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧିଷ୍ଣ ସଂଖ୍ୟା ବୁଝାଇଥାଏ । ଯଥା :

hãthē	-	ହାତେ
jorē/kaṭe/ketka	-	ତୁରନ୍ତା/ଅଳ୍ପ କେତେକ
jorē fīntā/pancdas	-	ତୁରନ୍ତୁରନ୍ତା/ପାଞ୍ଚଦଶଟା

ବିଶେଷ୍ୟପଦ ଯତ୍ନେ ସଂଖ୍ୟାବାଚକ

hekhanu	-	ହାତେ
onbita	-	ଗୁଣଗଣ୍ଡ
onmuṭhi	-	ମୁଠାଏ

୨.୪. କ୍ରିୟା

କଥାନ ବନ୍ଧାର ବିସ୍ତାପକ ରଚନାର ଭିତ୍ତି କ୍ରିୟା ପ୍ରାପୋଦକ ଅର୍ଥାତ୍ ଧାତୁ ଏବଂ ଏହା ପଞ୍ଚକ କ୍ରିୟା ଜ୍ଞାନାତ୍ମକ ପ୍ରତ୍ୟୟ (ମୁହୁ)ର ସଂଯୋଗ ।

୨.୪.୧. ଅପମାପିକା କ୍ରିୟାପଦ

କଥାନ ବିସ୍ତାପକର ରୂପ ଦ୍ୱିବିଧ—ଅପମାପିକା ଓ ସମାପିକା ।

ଅପମାପିକା କ୍ରିୟାପଦର ଗଠନ ସୂତ୍ର

ଧାତୁ+ପ୍ରତ୍ୟୟ । ଏହି ନାମରୁ ବିସ୍ତାପକ ଯେ ଶବ୍ଦ ସମାପିକା କ୍ରିୟା ବା ପଦବଦ ସଂଗଠନରେ ଏବଂ କଟିଳ ବାକ୍ୟରେ ଉପବାକ୍ୟରୂପରେ ସଂଯୋଜନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରେ । ନିମ୍ନଲିଖିତ ପ୍ରତ୍ୟୟମୂଳ ଅପମାପିକା ବିସ୍ତାପକ ଗଠନର ଉପାଦାନ ।

(୧) /ge/ ବିସ୍ତାର ବିସ୍ତାବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ :

ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତ - bagge dhuka bohage lagya.

କହୁତ ଭଲ ପବନ ବହୁବାକୁ ଲଗା ଲା ।

ଠା tanghay tappage kirrage lagya.

ପକ୍ଷୀ ନିକ ବଦାକୁ ଡେରିବାକୁ ଲଗା ଲା ।

(୨) /hale/ ପଶ୍ଚାତ୍ତମ୍ଭବ ସଂଯୋଗ :

as barcas hale en kon.

ସେ ଯିଲେ ମୁଁ କହୁକି ।

hus ondas hale en kon.

ସେ ଶାକଲେ ମୁଁ ଅସିକି ।

(୩) /a/ ଅମଳତାପୂର୍ବକ ଅଂଶୋକକ :

en batkara batkara baralkan.

ମୁଁ ଦୈତ୍ତ ଦୈତ୍ତ ଅସୁଖଲ ।

hus olha olha handskeras.

ହେ ନାନ୍ଦ ନାନ୍ଦ ଶୋଇପଡ଼ଲ ।

(୪) /e/ ଅମଳତାପୂର୍ବକ ଅଂଶୋକକ :

abr̥rar kate kate ðher gecha boṅar.

ସେମାନେ ଯାଉ ଯାଉ ଦୂରକୁ ଯଲେ ।

hus batkarte batkarte khatras keras.

ହେ ଦୈତ୍ତ ଦୈତ୍ତ ପଡ଼ିଗଲ ।

(୫) ଝିଂସା ବିଶେଷ୍ୟ ଭୂସାଦାନ :

ଓଡ଼ିଆରେ 'ଝିଂସା ବିଶେଷ୍ୟ' ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମିତା ଭାବରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ସେହିପରି କିମ୍ପାନ ଭାଷାରେ ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଥାଏ ।

tanghay emna malla munjru.

ତାର ବାଧୁଣୀ ଶେଷ ହୋଇଲ ।

tanghay onna malla munjru.

ତାର ସିଆ ଶେଷ ହୋଇଲ ।

୨.୪.୨. ସମାପିତା ଛିଂସାପଦ

ସମାପିତା ଝିଂସାପଦ ଗଠନର ରୂପାଦାନ ।

(୧) ପ୍ରାଚୀନସମ୍ପର୍କ ଗଠନର ରୂପାଦାନ

(୨) କାଳ

(୩) ଭବ

(୪) ଅଲମ୍ବଣ

(୫) ଲତ - ବଚନ - ପୁରୁଷ

ସମାପିତା ଛିଂସାପଦର ଗଠନ ସୂତ୍ର

ପ୍ରାଚୀନସମ୍ପର୍କ + [ସେବାଶର୍ତ୍ତ] + କାଳ/ଭବ + [ସମାପିତା ଝିଂସା] + ପୁରୁଷ - ବଚନ - ଲିଙ୍ଗ ।

ଏହି ରୂପାଦାନରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ଅନୁସାରେ ଝିଂସାପଦମାନଙ୍କ ଝିଂସା ଅଂଶୋକକ ଶ୍ରେଣୀରେ ବିଭଜନ ।

(୧) ଦେଲ	-	nin esa (ନିନେ ଏସ)
		en kadan (ଏନ କାଦ)
(୨) କଟିଲ	-	en esaldan (ଏନ ଏସାଲ୍‌ଡାନ୍)
		en eskackan (ଏନ ଏସକାକାନ୍)
(୩) ହେଁ କିକ	-	abṛar handrar kerar.
		ଦେମାନେ ଶୋଇଗଲେ ।

୨.୪.୨.୧. ପ୍ରାତପାଦକ

କଥାନ ଭାଷାରେ ହିନ୍ଦୀ ଧାରୁ - na - ଦୀୟୁକ୍ତାଦେବ ଅନ୍ୟାତ ହୁଏ । ଯଥା—*naḥo* - na (ନା + ଇବା) । ଧାରୁମୁହ୍ନେ ଉକର୍ମିତ ଓ ଅକର୍ମିତ ଭାବରେ ବ୍ୟବହାର ।

ରୂପ ରଚନା ପ୍ରକାରେ ଧାରୁର ମୂଳ ସ୍ଵରମିତ ରୂପ ଉଲ୍ଲେଖପରେ ପରିବର୍ତ୍ତିତ ହୋଇଥାଏ । ଯଥା—*kat* (କିବା) > *as keras* (ଏସ କରା)

୨.୪.୨.୨. କାଳ

କଥାନ ଭାଷାରେ ହିନ୍ଦୀ ହିନ୍ଦୀ କାଳରେ ରୂପାନ୍ୱିତ ହୁଏ । ଯଥା—

କାଳ	କାଳପୁତକ
ବର୍ତ୍ତମାନ	da
	na (ନାଗାୟ ପୁରୁଷ ବହୁବଚନ)
ଅତୀତ	ka, c, a
ଭବିଷ୍ୟତ	o

୨.୪.୨.୩. କର

da	-	en kadan (ଏନ କାଦ)
na	-	hubṛar kanar (ଦେମାନେ ଯାଅନ୍ତୁ)
ka	-	en kerkan (ଏନ କରକାନ୍)
c	-	en kerkackan (ଏନ କରକାକାନ୍)
a	-	nin onalkay (ନିନ ଓନାଲକାୟ)
o	-	en kon (ଏନ କୋନ୍)

୨.୪.୨.୩. କର

କଥାନ ଭାଷାରେ ହିନ୍ଦୀର କରମଧିତ ଭାଷା ହୋଇଥାଏ । ଏହାଦ୍ୱାରା କର୍ମୀର କର୍ମ ପ୍ରତି ମନୋରୁପ ପ୍ରକାଶ ହୁଏ । ଏହାର ହିନ୍ଦୀ ରୂପରେ କରମଧିତ ଭାଷାରେ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥାଏ । କର୍ମୀତ, ସମ୍ଭାବନା, ଅଭାଗ, ଉଚ୍ଚିତ ଓ ଅନୁଜ୍ଞା ।

ଭାବ	ଭାବପୂର୍ଣ୍ଣକ
ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ	ଓ
ସମ୍ଭାବ୍ୟାର୍ଥକ	ଓ
ଅନୁଜ୍ଞାପୂର୍ଣ୍ଣକ	ଓ
ଅଭ୍ୟାସମୂଳକ	ଓ
ସୂଚନାମୂଳକ	e/hale

ଦ୍ରଷ୍ଟାନ୍ତ :

ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ	-	as erias (ସେ ବେଶିଲା)
ସମ୍ଭାବ୍ୟାର୍ଥକ	-	en kamal karon (ମୁଁ କରୁଥିବି)
ଅନୁଜ୍ଞାପୂର୍ଣ୍ଣକ	-	nin onna (ତୁ ଝା)
ଅଭ୍ୟାସମୂଳକ	-	en kadan (ମୁଁ ଯାଏ)
ସୂଚନାମୂଳକ	-	as tengas hale en kamon (ସେ କହୁଲେ ମୁଁ କରନ୍ତି) en ondkarone (ମୁଁ ଖାଇଥାନ୍ତି ।)

ଅଭ୍ୟାସ, ଅନୁଜ୍ଞା, ସମ୍ଭାବ୍ୟାର୍ଥକ ଏବଂ ନିଶ୍ଚୟାର୍ଥକ ଭବ ବନା ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗେ ଏବଂ ସୂଚନା ଭବ ଏକ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଭବନାସୂତ୍ର ପ୍ରତ୍ୟୟ ଯୋଗେ ସୂଚିତ ହୁଏ ।

୨.୪.୨.୪. ଭଙ୍ଗ-ବଚନ-ପୁରୁଷ

ସମାପିବା ବିପାରିତର ଶେଷ ରୂପାଦାନ ଲିଙ୍ଗ-ବଚନ-ପୁରୁଷ ସୂଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟ । କହାନ ଭାଷାରେ ଏହାର ରୂପ ଘନ ଲିଙ୍ଗ, ଦୁଇ ବଚନ ଓ ତିନି ପୁରୁଷ ଭେଦରେ ବହୁବଚ୍ଚ ଏବଂ କାଳ ଓ ଭବ ଅନୁସାରେ ଏହାର ରୂପ ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର । ନିମ୍ନରେ ଏହାର ଏକ ସୂଚୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଗଲା ।

କର୍ତ୍ତମାନ କାଳ

		ଏକବଚନ		ବହୁବଚନ	
ପୁରୁଷ	ସ୍ଵାଲିଙ୍ଗ	ସ୍ଵାଲିଙ୍ଗ	ସ୍ଵାଲିଙ୍ଗ	ସ୍ଵାଲିଙ୍ଗ	
ପ୍ରଥମ	dan	en	dam	dam	
ଦ୍ଵିତୀୟ	day	di	dar	dar	
ତୃତୀୟ	das	id	nar	nar	

ଅତୀତ କାଳ

ପ୍ରଥମ	kan	an	kam	kam
ଦ୍ଵିତୀୟ	kal	ki	kar	kar
ତୃତୀୟ	as	ad	ar	ar

ଭବିଷ୍ୟତ କାଳ

ପ୍ରଥମ	on	on	om	om
ଦ୍ୱିତୀୟ	oe	oe	or	or
ତୃତୀୟ	os	od	or	or

ଅନୁଜ୍ଞାମୂଳକ

	ଏକବଚନ		ବହୁବଚନ	
ପୁରୁଷ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
ପ୍ରଥମ	-	-	-	-
ଦ୍ୱିତୀୟ	a	u	a	a
ତୃତୀୟ	nas	nad	ar	ar

ସର୍ଭମୂଳକ

ପ୍ରଥମ	karone	kirone	karomne	karomne
ଦ୍ୱିତୀୟ	karone	kirone	karomne	karomne
ତୃତୀୟ	karosne	kirodne	karorne	karorne

ପୁଂ ମୂର୍ତ୍ତି ଅନୁକ୍ରମରେ ବାଳ ଓ ଭଦ୍ର ନିରପେକ୍ଷ ଭାବରେ ନିମ୍ନ ଲିଖିତ ପୁରୁଷବାଚକ ପ୍ରତ୍ୟୟମାନ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ କରାଯାଇପାରେ ।

	ଏକବଚନ		ବହୁବଚନ		
ପୁରୁଷ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ	କୂଳିବଲିଙ୍ଗ
ପ୍ରଥମ	-n	-n	-m	-m	-m
ଦ୍ୱିତୀୟ	-ae/-oe(ଭବ.)	-i/-e	-ar	-ar(ଭବ.)	-ar/-or
ତୃତୀୟ	-as	-i	-ar	-ar	-ar/-or
		-a	-ar(ଭବ.)	-ar	-ar
	-os(ଭବ.)	-o			

ଦୁଷ୍ଟାନ୍ତମୂଳକ ରୂପାବଳୀ

ବର୍ତ୍ତମାନ କାଳ

	ଏକବଚନ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
ପ୍ରଥମ - ମୁଁ ଯାଏ		en kadan	en kaen
ଦ୍ୱିତୀୟ - ତୁ ଯାଉ		nin kaday	nin kadi
ତୃତୀୟ - ସେ ଯାଏ		hus kadas	hud kaid

ବହୁବଚନ

ପ୍ରଥମ - ଅନ୍ୟମାନେ ଯାଉ
ଦ୍ୱିତୀୟ - ଭ୍ରମଣମାନେ ଯାଏ
ତୃତୀୟ - ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି

en guṭhi kadam
nin guṭhi kadar
hubṛar kanar

en guṭhi kadam
nin guṭhi kadar
hubṛar kanar

ଅକୀତ କାଳ

ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ - ମୁଁ ଗଲ
ଦ୍ୱିତୀୟ - ତୁ ଗଲ
ତୃତୀୟ - ସେ ଗଲ

en kerkan
nin kerkae
hus keras

en keran
nin kerki
hud kerad

ବହୁବଚନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ - ଅନ୍ୟମାନେ ଗଲ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ଭ୍ରମଣମାନେ ଗଲ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେମାନେ ଗଲେ

em guṭhi kerkam
nim guṭhi kerkar
hubṛar kerar

em guṭhi kerkam
nim guṭhi kerkar
hubṛar kerar

ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟତ କାଳ

ଏକବଚନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ - ମୁଁ ଯିବି
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ତୁ ଯିବୁ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେ ଯିବ

en kon
nin kœ
hus kai

en kon
nin kœ
hud kod

ବହୁବଚନ

ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ - ଅନ୍ୟମାନେ ଯିବୁ
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ଭ୍ରମଣମାନେ ଯିବ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେମାନେ ଯିବେ

ପୁଂଲିଙ୍ଗ
em guṭhi kom
nim guṭhi kor
hubṛar kor

ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
em guṭhi kom
nim guṭhi kor

ଅନୁଜ୍ଞାମୂଳକ

ଏକବଚନ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ତୁ ଖା
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେ ଖାଉ

nin onna
hus kanas

nin onnu
hud kanad

ବହୁବଚନ

ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ଭ୍ରମଣମାନେ ଯାଏ
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେମାନେ ଯାଆନ୍ତି

ପୁଂଲିଙ୍ଗ
nim kala
hur kanar

ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
nim kala
hur kanar

ସର୍ବମୂଳକ

ଏକବଚନ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ - ମୁଁ ଯାଇଥାନ୍ତି	en ker karone	en kekirone
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ତୁ ଯାଇଥାନ୍ତି	nin kerkarone	nin kerkirone
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେ ଯାଇଥାନ୍ତି	hus kerkarone	hud kerkirone
ଦ୍ୱୟବଚନ	ପୁଂଲିଙ୍ଗ	ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ
ପ୍ରଥମ ପୁରୁଷ - ଅମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତି	em guṭhi kerkamne	em guṭhi kerkarmne
ଦ୍ୱିତୀୟ ପୁରୁଷ - ତୁମ୍ଭେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତି	nim guṭhi kerkarone	nim guṭhi kerkarone
ତୃତୀୟ ପୁରୁଷ - ସେମାନେ ଯାଇଥାନ୍ତି	hubṛar ker ker one	hubṛar kerkarone

୧.୪.୨.୫. ଯୌଗିକ କ୍ରିୟା

ଏକାଧିକ କ୍ରିୟା ସମୋଚ୍ଚରେ ଗଠିତ କ୍ରିୟାପଦକୁ ଯୌଗିକ କ୍ରିୟା କହନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ପ୍ରଥମ କ୍ରିୟା ହେବା ଅନୁମୋଦିତ କ୍ରିୟାପଦ ଓ ଶେଷ କ୍ରିୟା ସମାପିତ କ୍ରିୟାପଦ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରେ । ମାତ୍ର କଥାଟି ଭାଷାରେ ମୁଖ୍ୟ କ୍ରିୟା ବା ପ୍ରଥମ କ୍ରିୟା ଓ ସହାୟକ କ୍ରିୟା ବା ଶେଷ କ୍ରିୟା ସମକାଳୀନ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି । ମାତ୍ର ଭାଷାରେ ପ୍ରଥମ କ୍ରିୟାର ଅର୍ଥ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଭାବ କରେ ।

ଦୁଇାନ୍ତ : ଓଡ଼ିଆ - ସେ ଖାଇଖାଇ ।

ସାଧାରଣତଃ କ୍ରିୟାପଦ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତିକାରୀ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି କରବା ନିମିତ୍ତ ନିମ୍ନଲିଖିତ କ୍ରିୟାଗୁଡ଼ିକ ସହାୟକ ଭାବେ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

pacca packir handrar kerar.

ପୂର୍ଣ୍ଣା ଗୋଇଗଲେ ।

hur kecar kerar.

ସେମାନେ ମରଗଲେ ।

onra asma bachrakera.

ଗୋଟି ରୁଟି ବକିଗଲା ।

ଯୌଗିକ କ୍ରିୟା :

ka (କା)	-	en handra kal dan.
		ମୁଁ ଗୋଇଯାଉଛି ।
ca (କେ)	-	as tengas cas.
		ସେ କହୁଦେବ ।

୨.୪.୨.୭. ଘଡ଼ାଘୁଳ କିୟା

ଘଡ଼ାଘୁଳ କିୟା

ବିଚରଣ

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ

id (ଅଟେ)

ସାମାନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣମାନ

emhay paṛaghi name jampalid.

ମୋର ଶୀର ନାମ ଜାମପାଲ ଅଟେ ।

ଠାୁ guṭhid enghayd.

ଏ ଘରୁ ଗୋରୁ ମୋର ଅଟେ ।

malla (ଗୁହଁ)

ସାମାନ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣମାନ - emha paṛa baṛka mallid.

ମୋ ଶୀ ବେଶି ବଡ଼ ଗୁହଁ ।

ଅସନନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣମାନ - en malla kamun.

ମୁଁ କରୁନାହିଁ ।

ସମନ୍ତ ବର୍ଣ୍ଣମାନ - en malla unun.

ମୁଁ ଖାଇନାହିଁ ।

ଅସନନ୍ତ ଅଠତ - en malla oṇḍka run.

ମୁଁ ଖାଇ ନ ଥିଲି ।

ସମନ୍ତ ଅଠତ - en malla oṇḍkarna.

ମୁଁ ଖାଇ ନ ଥିଲି ।

୨.୪.୨.୭. କିୟାର ରୂପାନ୍ତରଣ

(୧) ଦେରଣାଠକ କିୟା :

ମୂଳ ଧାରୁ ଘଡ଼ା / ta / ପ୍ରତ୍ୟୟ ଘୋଷେ ବ୍ୟୁତ୍ପାଦକ ବା ଗଠିତ ହୁଏ ।

alkhna (ହସିବା) > alkhtana

argna (ଚଢ଼ିବା) > argtana

oṇṇa (ଖାଇବା) > oṇṇtana

elcna (ଭରବା) > elgtana

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ :

ସେ ହସିଲା - hus alkhas

ସେ ଚଢ଼ିଲା - hus alkhtacas

ସେ ଭରିଲା - hus argias

ସେ ଟୋଲକ	-	hus argtacas
ସେ ଟାଲକ	-	hus onđas
ସେ ଖୁଲକ	-	hus ontacas
ସେ ଡଲକ	-	hus elcias
ସେ ଡଲକ	-	hus elgtacas

(୧) ନାହିଁବାଚକ ଚିହ୍ନା :

ଚିହ୍ନାପଦ ସ୍ୱରୁ / malla / ma/ ଉପଲବ୍ଧ ହାଲି ସାଧକ ହୁଏ ।

ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ :

ମୁଁ ମାଂସ ଖାଏ	-	en áhara m'ohodan.
ମୁଁ ମାଂସ ଖାଏ ନାହିଁ	-	en áhara ma m'ohodan.
ମୋତେ ଭୋକ ଲାଗୁ ନାହିଁ	-	engage kieřa malla lagu.

ନିଷ୍ପେକ୍ଷାର୍ଥରେ / ama / ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଏ ।

ତୁ ଖା	-	nin ona
ତୁ ଖା ନାହିଁ	-	nin ama ona

ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାମ୍ନାୟକ ଚିହ୍ନା :

polla (ନ ଖେଉଟା)

álar arpa pollar.

ନେତେ ପରକୁ ଦେଖି ପାରିନାହିଁ ।

୨.୫. ନପାତ (ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଶବ୍ଦ)

ନପାତ ରୂପସଂହିତା ଦୁର୍ଗୁରୁ ଅବତାର ବା ଅବ୍ୟୟ । ଏଗୁଡ଼ିକ ମୁକ୍ତ ରୂପିନି, ମାତ୍ର ଏମାନଙ୍କ ବିଚାରଣା ବାକ୍ୟ ରଚନାସୂଚକ କୋଟିରେ ଅବକ । ବାକ୍ୟରେ ଅବସ୍ଥିତ ଅନୁପାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ସାଧନ କରୁଥିବାବୁ ଏଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକାଶ୍ୟ ଶବ୍ଦ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣିତ । ଏହି ନାମର ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକୁ ନିମ୍ନୋକ୍ତ କେତୋଟି ବର୍ଣ୍ଣରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

(୧) ବିଶ୍ୱୟାଚରେଧକ :

/ kala? / (ପ୍ରତ୍ୟାଶ୍ୟାନଦେଧକ) ଓ. କା

kala, nin boņa (କା, ତୁ ପା)

/ chi, het / (ନିଦାନଦେଧକ) ଓ. ଚି, ହେତୁ

chi, enē nalkhu kamal day.

ଚି, ତୁ ଏପରି କାମ କର ।

hēt enē nalkhu kamal day.

ହେତୁ, ତୁ ଏପରି କାମ କଲୁ ।

/ a? / (ପ୍ରଶ୍ନାରୋଧକ) ଓ, ବା

a?, i arad etk ambala galid.

ବା, ଏଇ ଡରକାସି ଏତେ ଭଲ ଲଗୁଛି ।

(୧) ଅବଶ୍ୟୋଧକ :

/ be / ଓ, ଦେ

kala be isti bunga.

ଦେ, ତୁ ଏଠି ଯା ।

(୩) ଉଦ୍‌ବୋଧନାୟକ :

/ rē, rē / ଏ, ରେ

are babu (ରେ ବାବୁ)

e babu (ଏ ବାବୁ)

(୪) ଅବଧାରଣୋଧକ :

/ hus, tā / ହେ, ତ

enġan hus tenġyas.

ମୋତେ ସେ କହିଲୁ ।

nin ta tenkay

ତୁ ତ କହିଲୁ ।

(୫) ଅସ୍ତିତ୍ୱାତକ :

/ ħa / ହିଁ

ħa en kon.

ହିଁ, ମୁଁ ଯିବି ।

(୬) ନାସ୍ତିତ୍ୱାତକ :

/ m alla, ma, ama /

en malla kamun.

ମୁଁ କରୁ ନାହିଁ ।

en āħara ma miħħodan.

ମୁଁ ମାଂସ ଖାଏ ନାହିଁ ।

nin ama ona.

ତୁ ଖା ନାହିଁ ।

(୭) ପ୍ରଶ୍ନବାକ୍ୟ :

/ ka, ēded, ender ge / କ, ବଣ, କାହିଁକି ?

coy kā ?

ଦେବ କି ?

ender koy ?

କ'ଣ ଯିବୁ ?

ender ge nin koy

କାହିଁକି ତୁ ଯିବୁ ?

(୮) ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ :

/ bon / (ଅପ୍ରାଣୀବାଚକ) ଟା, e bon cia

/ es / (ପୁଂଲିଙ୍ଗ) ଟା, es ālas (ଏହି ଲୋକ)

/ id / (ସ୍ତ୍ରୀଲିଙ୍ଗ) ଟା, e alid (ଏହି ଲୋକ)

(୯) ସ୍ୱର ପରିବର୍ତ୍ତନ :

/ ta, hale / (ଦର୍ଶିମୂଳକ) ଡ, ତ

cickay hale kon.

ଦେବୁ ତ ଯିବ ।

/ ma / (ଅନୁରୋଧକ) ଡ, ନ

eṅa macidaekka ?

ମୋତେ ଦେବୁ ନ ?

/ ta / (ଗୁରୁତ୍ୱବୋଧକ) ତ

eṅa coyta ?

ମୋତେ ଦେବୁ ତ ?

/ je / (ବସ୍ତୁସ୍ୱରୋଧକ) ଡ, ଯେ

hus tingyas je hus bane ālas.

ସେ ବହୁଳ ଯେ, ସେ ଭଲ ଲୋକ ।

(୧୦) ବିଦ୍ୱା ବିଶେଷଣାଦି :

ସମସ୍ତ—

/ enna / ଅଜ୍ଞ - enna en kon (ଅଜ୍ଞ ମୁଁ ଯିବ)

/ nela / କାଲି - nela en kon (କାଲି ମୁଁ ଯିବ)

/ akun / ଏକେ - akun kon (ଏକେ ଦିବ)

/ pasli / ପରେ - pasli kon (ପରେ-ଦିବ)

ସ୍ତ୍ରୀ—

/ dhiren / ଧୀରେ—hus dhiren dhiren kaldas. (ସେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଯାଉଛି ।)

/ jaldi / ଶୀଘ୍ର - hus jaldi baral das (ସେ ଶୀଘ୍ର ଆସୁଛି)

ପଞ୍ଚମାଣ—

/ sapha / ଚିତ୍ତ - sapha taṭha ca (ଚିତ୍ତ ଆମ୍ଭ ଦାସ)

/ jukku / ବହୁତ - jukku onḍkan (ବହୁତ ଖାଇଲ)

/ bagge / ଅଧିକ - bagge amaca (ଅଧିକ ଦାସ ନାହିଁ)

ଶ୍ରୀମ—

/ gacage / ଦୁରକୁ - gacage kala? (ଦୁରକୁ ଯାଅ)

/ mīia / ଉପର - mannumīiyaokka (ଉପର ଉପରେ ବସ)

/ kiya / ତଳ - kiya okka (ତଳେ ବସ)

(୧୧) ଅନ୍ୟତମ ଓ ସ୍ତ୍ରୀରୂପ :

/ dusra / ଅନ୍ୟ - dusra ālas (ଅନ୍ୟ ଲୋକ)

/ bhine / ଭିନେ - hus bhines (ଭାବ, ଭିନେ ଲୋକ)

/ lekha / ପଠ - hus taṭdas lekha ethras das.

/ saṭhen, suṭhun / saṭhen nin koy (ପଠରେ ରୁ ଯିବୁ)

suthun nin koy (ପଠରେ ରୁ ଯିବୁ)

/ honen / ସହନରେ - i nalkhud honen manod kod (ଏକ କାମଟି ସହନରେ ହୋଇଯିବ)

/ aruundul / ଅଭାବନେ - aru undul kon (ଅଭାବନେ ଦିବ)

(୧୨) ସଂଯୋଗକ :

ସଂଯୋଗକ—

/ aru / ଅରୁ - hus aru en kerkan (ସେ ଅରୁ ମୁଁ ଚଳ)

/ aru ohn / ରୁଣି - hus aru ohn keras (ସେ ରୁଣି ଚଳ)

/ hi / ମଧ୍ୟ - hus hi kos (ସେ ମଧ୍ୟ ଦିବ)

କାହିଁକାରବସ୍ତୁକ—

/ khali / ମାତ୍ର - en khali onun (ମୁଁ ମାତ୍ର ଖାଇବ)

ବିକଳବୋଧକ—

/ ka / କ - mandi ka aṛha ma cica.

ଭାତ କି ଭରକାସ୍ ଦେଲି ନାହିଁ ।

/ na / ନା - manḍi na aṛha ma pccas.

ଭାତ ନା ଭରକାସ୍ ଦେଲିକି ।

ନିମିତ୍ତାର୍ଥକ—

/ anta hale / ତେବେ - antahale hus kanas.

ତେବେ ସେ ଯାଉ ।

ଅନୁସମ୍ପର୍କତା ସୂଚନା—

/ aru / କଣ - hus onḍas aru isukl keras.

ସେ ଖାଇକଣ ସୁଲି ଗଲ ।

/ buli / ବୋଲି - en kon buli tenkan.

ମୁଁ ଯିବି ବୋଲି କହିଲି ।

(୩) ବାକ୍ୟ ରଚନା

ବାକ୍ୟକୁ ନ୍ୟାୟକ୍ରମେ ଦୁଇଟି ବର୍ଗରେ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ ।

(୧) ପୁଣି ଗଠିତ ବାକ୍ୟ ।

(୨) ଅପୁଣିତ ବାକ୍ୟ ।

ନିମ୍ନ ଉପରେ ପୁଣି ଗଠିତ ବାକ୍ୟର ନିବନ୍ଧ ରୂପ ଦେଖାଯାଏ । ଯଥା—

(୧) ଘରଳ ବାକ୍ୟ :

id enghay arpad.

ଏହା ମୋର ଘର ।

(୨) ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ :

arpanta borka herun pitton aru kecakera bon.

ଘରର ବଡ଼ ଚାକିରୀ ମାଗିକି ଆଉ ମରଗଲ କରୁକି ।

(୩) ଜଟିଳ ବାକ୍ୟ :

hus bhabalgas je, paccod arpanu bane oni mōhi aru engha ge rukha
sukhan andricid.

ସେ ଭରୁଥିଲ ଯେ, ତୁଠାଁ ଘରେ ଭଲ ଖାଏ ଯିଏ ଏବଂ ମୋ ପାଇଁ ଶୁଣା ଘରୁ ଆଣିବଏ ।

୩.୧. ଘରଳ ବାକ୍ୟ

ଘରଳ ବାକ୍ୟ ଏକମାତ୍ର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ । ଯୋଗିକ ବାକ୍ୟ ଓ ସମାଧିକା ବିନ୍ଦୁ ସମନ୍ୱିତ ହୋଇଥାଏ । ଏହା ଚତୁର୍ଦ୍ଧିକ ବିଭକ୍ତ ହୋଇପାରେ ।

ସମାନ୍ୟ କଥନ-ଅଧିବାଚକ :

engha buhupid sundord.

ମୋର ଭଉଣୀ ସୁନ୍ଦରୀ ।

ନାସ୍ତିବାଚକ :

en phol ma beddan.

ମୁଁ ଜଳ ଚୁହେଁ ନାହିଁ ।

ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ :

ninghay buhupid ender sunderd ?

ତୁମ ଭଉଣୀ କ'ଣ ସୁନ୍ଦର ?

ଅବେଶ : nin kala? (ତୁ ଯା)

ଅନୁସୂଚକ : doyakama engha cia.

କଦ୍ଦାଳି ମୋତେ ଦାଏ ।

୩.୨. ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ

ଏ ପ୍ରକାର ବାକ୍ୟ ଏକାଧିକ ମୂଖ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟ ସମନ୍ୱିତ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଏକାଧିକ ସମାପିକା କିମ୍ବାପ୍ରତ୍ୟୟ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର କଣ୍ଠୀ ସମସ୍ତ ଉପବାକ୍ୟରେ ଏକା ହୋଇପାରେ । ଯାହାରଣ୍ୟ ସଂଯୋଜକ ସହସ୍ୱାସ ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ସଂଯୁକ୍ତ ହୋଇଥାଏ । ମାତ୍ର ଏହାର ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଏ । ସଂଯୋଜକ ଶବ୍ଦସମୂହ ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ :

- (୧) nin oka, en baraldan.
ତୁମେ କହ, ମୁଁ ଶୁଣୁ ।
- (୨) cia, enggage gay onta cia.
କଥା, ଏବେ ତମକୁ ଗ୍ରାହଣ କଥା ।
- (୩) dukad tenggyad, en ninggan mothon.
କାହା ଦୁଃଖ, ମୁଁ ତଳେ ଖାଦ୍ୟ ।
- (୪) nin onta ladaul, nin joy mancy.
ତୁ ଏକା କୁହ, ତୁ ଏକା କାହିଁ ହେବୁ ।

ସଂଯୋଜକସମୂହ ଯୌଗିକ ବାକ୍ୟ :

hus barcas aru en kerkan.
ସେ ଅସିଲ ଏବଂ ମୁଁ ଗଲ ।

en mehekan balle he hus ma barcas.
ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ତଥାପି ସେ ଅସିଲ ।

en demckan baken nin olhkay.
ମୁଁ ମାଗଲି ବୋଲି ତୁ କାହିଁ ?

engghaydhi mallid ka enggha buhupid ghidhi mallid.
ମୋର ନାହିଁ କିମ୍ବା ମୋ ଭଉଣୀର ନାହିଁ ।

sar kēpcas anggen en olkan.
ସାର୍ ଗାଳିଦେଲେ, କେହି ମୁଁ କାହିଁ ।

hus bane badas ka handdas en baldan.
ସେ ଭଲପାଉଛି କି ଦୁଃଖ ଦେଖୁ ନାହିଁ ।

has enggan me baldas je en kala pol laldan.
ସେ ମତେ ତାକୁହେଲେ ସେ, ମୁଁ ଯାଇ ପାରୁନି ।

nin mehkay hale en ningghay san ge kon.
ତୁମେ ତାଙ୍କର ହେଲେ ତୁମ ପାଖକୁ ଯିବ ।

nin ningghay kerkanti engga ge bane malayiad.
ତୁମେ ଗଲ ପରେ ମୋତେ ଡରାଇ କରୁଛ ।

୩.୩. କଟିଳ ବାକ୍ୟ

କଟିଳ ବାକ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଉପବାକ୍ୟ ଏବଂ ଏକ ବା ଏକାଧିକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟ । ଏଥିରେ ଏକମାତ୍ର କର୍ତ୍ତା ଓ ସମାପିତା ଥିବୁ। ଉଦାହରଣ । ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟସମୂହ ବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ସମୋଚ୍ଚଳ ଶବ୍ଦ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇ ଉପବାକ୍ୟରେ ପରମ୍ପରା ସୂଚନା ଦିଆଯାଇଥାଏ । ଅନ୍ତର୍ଗତ ଉପବାକ୍ୟ ସମୂହ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପ୍ରକାରର ହୋଇପାରେ ।

(କ) ସହସମ୍ବନ୍ଧୀୟତା :

aghli ned baror ar mchhor.
 ଆଉ ଯିଏ ଅଧିକ, ସିଏ ଖାଇବ ।
 nin mehkay baken barckan.
 ଭୁମିରେ ଯେହେତୁ ତାଳିଲ, ମୁଁ ସେହେତୁ ଆସିଲି ।

(ଖ) ବିସ୍ତାରିତସମାହାର :

has ohon barcas aru mallakus.
 ସେ ଥରେ ଆସିବାର ଆଉ ଯାଇଛି ।
 ammu happna ge hus khatras.
 ପାଣି ପିଇବାବେଳେ ସେ ପଡ଼ିଗଲା ।
 hus bonggas baken en backan.
 ସେ ଯିବାରୁ ମୁଁ ଆସିଲି ।
 hus ninggyas baken en barckan.
 ସେ ଯେଉଁଠି ଯିବାରୁ, ମୁଁ ତେଣୁ ଆସିଲି ।
 mallid eske sidha kaid anen bongga:kala?
 କାଣ୍ଡ ଯେପରି ସିଧା ଯାଏ, ସେପରି ବୁଲିଯାଏ ।

(ଗ) ସଂକ୍ଷିପ୍ତତା :

nin bedkackay hale hakka roene.
 ଭୁମିରେ ଖୋଳିଥିଲେ ପଇସା ।
 hus jodi kampak keras hale erke.
 ସେ ଯଦି କଠକ ଯାଏ, ତାକୁ ଦେଖିବ ।

(ଘ) ବିଶେଷଣାତ୍ମକ :

kālu kukas kecas keras.
 ଯାଉଥିବା ପିଲାଟି ନରମ ।
 empha buas ki ujun ene manjkica.
 ଆମ ବାପ ବନ୍ଧୁ ଆଉଁଶ ଏହା ପକିଥିଲା ।

(୧) ଭବେଭାବକ :

nin tenkay angen en barchkan.

ତମେ କହୁଲି ବୋଲି ମୁଁ ଆସିଲି ।

nin mōhaca backay angen mōkhas.

ତମେ 'ଖାଇବେ' ବୋଲି କହୁବାରୁ ସେ ଖାଇଲ ।

୩.୪. ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ

ଏକ ସପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପବାଚ୍ୟର ସମସ୍ତ ରଚନାଟି ନ ଥିଲେ, ସେହି ପ୍ରବାଚ୍ୟ ଉତ୍ତର ସ୍ୱରା ରଚନାକୁ ଅପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ବାକ୍ୟ କୁହାଯାଏ ।

(୧) ଉଦେଶ୍ୟବଦ୍ଧ ଉପବାକ୍ୟ :

kala?	-	ଯାଅ	bara	-	ପର
gucca	-	କୁଲି	kala? buja	-	କୁଲିଅର

(୨) ସମ୍ପର୍କାଧିନାସକ : ଡ - ଏ

(୩) ଉକ୍ତି ପ୍ରତ୍ୟୁକ୍ତିର ଅଂଶବିଶେଷ :

koy ka ?	-	କିଏ କା ?
hō	-	ହଁ

୩.୫. ପଦକ୍ରମ

କପାଳ ବାକ୍ୟ ପ୍ରଥମତଃ ବୃତ୍ତ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ଉଦେଶ୍ୟ ଓ ଅନ୍ୟଟି ବିଧେୟ । ଉଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି ବିଷୟ, ବିଧେୟ ହେଉଛି ବସ୍ତୁ । ବାକ୍ୟରେ ପାଞ୍ଚାଦଶ କ୍ରମ ହେଉଛି—ପ୍ରଥମେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ, ତାପରେ ବିଧେୟ ବିଧେୟ । ଉଦେଶ୍ୟ ବିଧେୟ ପଞ୍ଚମଦ ବା ତତ୍ତ୍ୱକୁ ପଦବନ୍ଧ ରହେ ଏବଂ ବିଧେୟ ଛାନ୍ଦରେ ରହେ ସମାପିତ । କିନ୍ତୁ ସମାପ୍ତି ପଦବନ୍ଧ । ଅବଶ୍ୟକ ଉର୍ଦ୍ଧାକରଣାତ୍ମକ ବାକ୍ୟରେ (equational) କିନ୍ତୁ ଅବଲୁପ୍ତ ହୋଇଥାଏ ।

ଉଦେଶ୍ୟ ଛାନ୍ଦକୁ ପଞ୍ଚମ ପଦବନ୍ଧ ବିଶେଷ କ୍ରମରେ ବିପ୍ରାଣିତ ହୁଏ ଏବଂ ଗାର୍ଭରେ ରହେ ମୁଖ୍ୟ କର୍ତ୍ତା ବା ପ୍ରଧାନ ବିଷୟ । ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବାକ୍ୟମାନ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ ।

ramos ki a kukkayd kecad.

ରାମର ଘେରୁ ହିଂସା ନିଶ୍ଚଳ ।

ninghasti certa ondyrkamekhod epsra kerad.

ନିମ୍ନସ୍ଥ କାକି ଅଣିତଦା ବାହୁସ୍ତକି ହକକଲ ।

duilbk packi rācar.

ଦୁଇ ଜଣ ବୁଢ଼ା ଥିଲେ ।

ତଥେୟ ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରମାଣିତା କି ଦ୍ଵାର ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ବସ୍ତାର ସମ୍ବନ୍ଧ ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ : en hudinin tenkakan.
ମୁଁ ତାହାଙ୍କୁ ନକହୁଲି ।

କାରକସୂତ୍ର ବିଶେଷ : hus ꞥhenati ꞥemcas.
ସେ ତାଙ୍କରେ ଶିଖିଲ ।

ଅନ୍ତମାପିତା କି ଦ୍ଵାର : hus onnage kos.
ସେ ଖାଇବାକୁ ଯିବ ।

ପ୍ରମାଣିତା କି ଦ୍ଵାର : en kamon backan.
ମୁଁ କରଣ ଦେଲି ।

କି ଦ୍ଵାର ବିଶେଷଣ : hus durdura ekdas.
ସେ କୋରୁରେ ଚାଲେ ।

ଦେବାମିତ ବିଶେଷଣ :

nin eya bara.
ରୁମେ ଏଣେ ଯାଏ ।

କି ଦ୍ଵାର ଛାନ୍ଦ ସମାପିତା କି ଦ୍ଵାର କର୍ମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥିଲେ ଦାଧାରଣ କମ ହୁଏ କର୍ତ୍ତା-କର୍ମ-କି ଦ୍ଵାର ।

ଉଦା—en ahara moꞥhodon (ମୁଁ ମାଂସ ଖାଏ) । ବିଶେଷ ବୁଝୁଥିବା ପ୍ରଦାନ ଉଦେଶ୍ୟରେ ଏହି କମରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କର କର୍ମ କର୍ତ୍ତାର ସ୍ଵରରେ କମ୍ପା କି ଦ୍ଵାର ପରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଥାଏ ।

ahara en moꞥhodon - ମାଂସ ମୁଁ ଖାଏ ।

en moꞥhodon ahara - ମୁଁ ଖାଏ ମାଂସ ।

ଉଦା ଏକାଧିକ କର୍ମ ଥାଏ, ତେଣୁ କର୍ମ ପ୍ରଥମରେ ରହେ ଏବଂ ମୁଖ୍ୟ କର୍ମ ପ୍ରମାଣିତା କି ଦ୍ଵାର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୁଏ ।

en has ke ꞥaꞥha cickan - ମୁଁ ତାକୁ ଅମୁ ଦେଲି ।

en haddusin mandī ontaldan - ମୁଁ ଶିକକୁ ବନ୍ଦ କରୁଥିଲି ।

ପ୍ରଶ୍ନବାଚକ ବାକ୍ୟର ଯଦ୍ୟେତ୍ୟରେ ଯୋପିବା କିମ୍ବା ପରେ - ka ପ୍ରଶ୍ନ ଚିହ୍ନ ପ୍ରୟୁକ୍ତ ହୁଏ ।

ningha name canku ka ?

ତୁମର ନାମ କିହୁ କି ?

ନାସ୍ତିବାଚକ ବାକ୍ୟରେ ଯୋପିବା କିମ୍ବା ଛାନରେ - malla (ନୁହେଁ) ଏବଂ କିମ୍ବା ପୁସ୍ତୁ - ma
(ନ) ପ୍ରସ୍ତୋତ କରାଯାଏ ।

inna garom mallad - ଅନ୍ନ ଗରମ ନୁହେଁ ।

en ahara ma mihodan - ମୁଁ ମାଂସ ନ ଖାଏ ।

୩.୭. ଅନୁକ୍ରମ

(କ) କିସାନ ବାକ୍ୟରେ ଯୋପିବା କିମ୍ବା ହେତୁ କର୍ତ୍ତା/ର ଲିଙ୍ଗ-ବଚନ-ପୁରୁଷ ଅନୁସାରେ ଅନୁକ୍ରମ ରଖା
କରାଯାଏ । ଦୁଃଖାନ୍ତ ସ୍ଵରୂପ ନମ୍ନ ଲିଖିତ ବାକ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅନୁକ୍ରମିତ ।

ଲିଙ୍ଗ :

ବୁଢ଼ା କହିଲ	-	packis tengyas
ବୁଢ଼ୀ କହିଲ	-	pacco tengyad

ବଚନ :

ବୁଢ଼ୀମାନେ କହିଲେ	-	packir tengiar
ବୁଢ଼ୀମାନେ କହିଲେ	-	paccor tengyar

ପୁରୁଷ :

ତୁ କହିଲୁ	-	nin tejkay
ସେ କହିଲ	-	hus tengyas

(ଖ) ଅଣ୍ଡିତ ଉପବାକ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ଯଦି ଥାଏ, ତେବେ ତାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକ
ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଶବ୍ଦ ମୁଖ୍ୟ ଉପବାକ୍ୟରେ ରହେ ।

hus ekkatara kos aea en kon - ସେ ସୁଅଡ଼େ ଯିବ ମୁଁ ସେ ଅଡ଼େ ଯିବି ।

(ଗ) ଯୋଗିତ କିମ୍ବା ଅନ୍ତରେ ଉଭୟ ପ୍ରଧାନ ଓ ହୋୟକ କିମ୍ବା ଯମାନ ଲିଙ୍ଗ-ବଚନ-ପୁରୁଷ ପ୍ରତ୍ୟେକ
ପ୍ରସ୍ତୋତ କରନ୍ତି ।

entenkan cickan	-	ମୁଁ କହୁଦେଲି (ସ୍ଵୀକୃତ)
en tengian cican	-	ମୁଁ କହୁଦେଲି (ସ୍ଵୀକୃତ)
hus tengiar cicas	-	ସେ କହୁଦେଲି ।
nin ꞑkkay cickay	-	ତୁ କହି ପଡ଼ିଲୁ ।

(ଘ) ବିଶେଷଣ ଓ ବିଶେଷ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଲିଙ୍ଗଗତ ଅନ୍ତର ବାମ୍ୟ ।

hud puhuri kukayd	-	ସେ ଅପରାଧୀଗଣଣୀ ହିଅ ।
hud kuburi kukkayd	-	ସେ କୁମ୍ଭୀ ହିଅ ।

(ଙ) ନାମବାଚକ ବିଶେଷ୍ୟ ପଦରେ ନିଶ୍ଚୟବାଚକ ଉପପଦ ସମନ୍ୱୟ ହୋଇଥିଲେ ତାହା ସହିତ ବହୁବଚନ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ନାହିଁ ।

āl (ଲୋକ) > alas (ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଲୋକ) ālar (ଲୋକମାନେ)

ଅର୍ଥାତ୍ /ā/as/ ହେତୁ ବହୁବଚନ ପ୍ରତ୍ୟୟ -ar- ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ /alasar/ ହୋଇ ପାରିବନି ।

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ଗୀତ, ଗଳ୍ପ, ରଚନା ଓ ପ୍ରଶ୍ନୋତ୍ତର

Kissan Gitu

kaho kissani bhaya
kissani ke nisa bhulayi della
kissani ke nisa bhulayi della,
kodomodo piale kissani bhayare
kissanike nisa bhulayi della
holm pacco nakhera, ranu malla nane ca
re kissanike nissa bhulayi della.

ଓଡ଼ିଆ ଅର୍ଥ :

କହେ କଥାନ ଭଲ
କଥାନକୁ ନିଶା ଭୁଲାଇ ଦେଲ
କଥାନକୁ ନିଶା ଭୁଲାଇ ଦେଲ,
କଦମଦ ପିଲା କଥାନ ଭଲରେ
କଥାନକୁ ନିଶା ଭୁଲାଇ ଦେଲ ।
ସଲମ ଭୂତା ମନା କେ, କେଉଁ ଉପକ କଲ ନାହିଁ
ରେ, କଥାନକୁ ନିଶା ଭୁଲାଇ ଦେଲ ।

ଇଂ ଅର୍ଥ :

kado - ଏକପ୍ରକାର ଶ୍ଵେତ
holm - ଭୂତା କାମ
nakhera - ମନା
ranu - ମଦ ପିଇବା କେଉଁ ଓଡ଼ିଆ

poriu bhuēre kheria je kole natto
cal sokhi dekhi jima bhagobotorgito
cal sokhi dekhi jima bhagobotorgito,
debiri hate tab potro bhujini hate duat kolm
konk bonk lekhichonti
sehi lekha dekhi dekhi lok mane
gaichonti bhagobotara gito.

ଓଡ଼ିଆ :

ପଞ୍ଚ ଅକ୍ଷରୀ ଶୁଭାଳମାନେ ଯେ କଲେ ନାଟ
 ଗୁଲ ଯଶୀ ଦେବିସିନୀ ଭଗବତର ଗୀତ
 ଗୁଲ ଯଶୀ ଦେବିସିନୀ ଭଗବତର ଗୀତ,
 ବାମ ହୃଦେ ଚାଳପତ, ଡାହାଣ ହୃଦରେ ଦୁଆର କଲମ
 ଅକ୍ଷୀ ବକ୍ଷୀ ଲେଖିବନ୍ତୁ
 ସେହି ଲେଖା ଦେଖି ଦେଖି ଲୋକମାନେ
 ଗାଭରନ୍ତୁ ଭଗବତର ଗୀତ ।

kheria—ଶୁଭାଳ

batara kurulu phule kera kera
 batara kurulu phule kera kera
 moro mamu jaichanti orrisa raji,
 orrisa rajire porila jora beto
 ghunca ghuri ban bahuvaro jatara

ଓଡ଼ିଆ :

ପଥର କୁରୁଲୁ ଫୁଲେ କୁଛା କୁଛା
 ପଥର କୁରୁଲୁ ଫୁଲେ କୁଛା କୁଛା
 ମୋର ମାମୁଁ ଯାଇଛନ୍ତି ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ
 ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟରେ ପଞ୍ଚ ଅକ୍ଷରୀ ଦେବ
 ଅକ୍ଷୀ ବକ୍ଷୀ ବାପା, ବାହୁଡ଼ାର ଯାତରା ।

kurulu—ଏକ ପ୍ରକାର କଞ୍ଚାଲର ପଲ

tara manjal kania jnomaalla turi re,
 tara manjal kania jnomaalla turi re,
 soci soci re kande, goni gonire kande.

ଓଡ଼ିଆ :

ତାର ମାଞ୍ଜାଲ କାନୀୟା ଜନମଲ୍ଲ ମା ବାପ ହନ
 ତାର ମାଞ୍ଜାଲ କାନୀୟା ଜନମଲ୍ଲ ମା ବାପ ହନ
 ସୋସି ସୋସି କାନ୍ଦେ, ଗୋନି ଗୋନି କାନ୍ଦେ ।

manjal - ମାଞ୍ଜାଲ

turi - ହେଉଛି

pita ponia cepu, pueali re
 pita ponia cepu pueali,
 jor pakhi pakhi, chudi de gali
 chudi de gali,
 songato kappa kuddali re
 songato kappa kuddali.

ଓଡ଼ିଆ :

ଅଳପ ଅଳପ ବରଷା ବରଷୁଛି ରେ
 ଅଳପ ଅଳପ ବରଷା ବରଷୁଛି,
 ଝରଝର ଧାରେ ଧାରେ, କଥା ମାତ୍ର
 ଡାକି ମାଉଛୁ ରେ, ଡାକି ମାଉଛୁ ।
 ସଙ୍ଗାତ ଅଣ୍ଟାଳି ରୁଲୁଛି ରେ
 ସଙ୍ଗାତ ଅଣ୍ଟାଳି ରୁଲୁଛି ।

ci ayaṅ mandi, ciayaṅ mandi
 en ayaṅ pello bharia kadan
 en ayaṅ pello bharia kadan,
 ayaṅ uggi bedkam, unggidhihacera
 epta bedkan, epta dhi esera
 en ayaṅ, hare dan ka jitidan.
 en ayaṅ hare dan ka jitidan.

ଓଡ଼ିଆ :

ଦେ ମା ଭାତ, ଦେ ମା ଭାତ
 ମୁଁ ମା ହିଁଦର ଖୁଲୁଆ ହୋଇଯିବି,
 ମୁଁ ମା ହିଁଦର ଖୁଲୁଆ ହୋଇଯିବି
 ମା ଶିକା ଖୋଜିଲି, ଶିକା ମଧ୍ୟ ଉତ୍ତରଲ
 ବହୁଟି ଖୁଜୁଲି, ବାହୁଟି ମଧ୍ୟ ଖୁଜିଗଲ,
 ମୁଁ ମା, ଦାସିବି କି କିଶିବି
 ମୁଁ ମା, ଦାସିବି କି କିଶିବି - ???

jhara cicar. arkhi cicar
 emhay calinu nalla bacar,
 re songat nall bacar

theṅa dharcar kuda bacar
 re saṅato
 theṅa dharcar kudda bacar

ଓଡ଼ିଆ:

ଗୁଣ୍ଡଳି ଦେଲେ, ମଝୁଲି ଦେଲେ
 ଗୁଣ୍ଡଳି ଦେଲେ, ମଝୁଲି ଦେଲେ,
 ଅମଳି ଦୁଅରେ ନାଚ କରୁଲେ,
 ରେ ହଜାତ ! ନାଚ କରୁଲେ
 ଠୋକା ଧରି ସଜୁଡ଼ାଇଲେ ।

lohora erpanta catua
 lohora erpanta catua
 harom jiton becon jua
 becon jua
 eskin hale niṅan benjron
 re saṅato
 eskin hale niṅan benjron

ଓଡ଼ିଆ :

କମାର ସରର ଚକ୍କା
 କମାର ସରର ଚକ୍କା
 ହାରିବି, କିରବି
 ବେଳିବି କୁଅ, ବେଳିବି କୁଅ,
 କିଷ୍ଟୁ ହେବି ତଳେ ବାହା
 ରେ ହଜାତ,
 କିଷ୍ଟୁ ହେବି ତଳେ ବାହା ।

hoy hoy eranta daia
 bauṛi bauṛi banay
 hoy hoy eranta daia
 bauṛi bauṛi banay,
 en ender bauṛin ka daiya
 erpanta dhinki junu hauṛi

de junu bauři de,
bhaia hay re... ।

ଓଡ଼ିଆ :

ହୁଏ ହୁଏ ମୋତେ ତ ନାନୀ
ହୁଏ ହୁଏ ମୋତେ ତ ନାନୀ
ପାଗଳ ପାଗଳ ବୋଲି କହନ୍ତି,
ମୁଁ କି ପାଗଳ ନାନୀ
ପରର ଡେଙ୍କି ସିନା ପାଗଳ
ସେ ସିନା ପାଗଳ,
ସେ ସିନା ପାଗଳ
କଲି କରୁଣୀ ରେ... ।

dunianu barc kat khali he khanu
dunianu barc kat khali he khanu,
undul malla undul ka nāta
mano de khali hekhanu.

ଓଡ଼ିଆ :

ଦୁନିଆରେ ଅସିଲୁ ଖାଲି ହାତରେ
ଦୁନିଆରେ ଅସିଲୁ ଖାଲି ହାତରେ
ଭନେ ନା ଭନେ ତ ଯିବାକୁ ହେବ ହେ
ଖାଲି ହାତରେ... ।

enderge honne mandaro
enderge honne mandaro,
kare kare haya kaldaro
endenta cinta kam daro.

ଓଡ଼ିଆ :

କାହିଁକି ଏମିତି ହୁଏ ହେ
କାହିଁକି ଏମିତି ହୁଏ,
କରରେ କରରେ ହେଉ ପାଉଛ ହେ
କର ପରୁ ଚିନ୍ତା କରୁଛ ହେ ।

putto aṛha pacca kali
 putto aṛha pacca kali
 nala nala ku kkae boyas kali
 boyas kali
 pacco lekha etherali

ଉତ୍ତର :

ଫୁଟ ଶାଗ ଗୁଡ଼ା ହେଇଯାଇଛି
 ଫୁଟ ଶାଗ ଗୁଡ଼ା ହେଇଯାଇଛି,
 ନାଳ ନାଳ ଝିଅ ତୋର ବୟସ ଯାଇଛି
 ବୟସ ଯାଇଛି
 ଗୁଡ଼ା ପକ୍ଷ ଦେଖାଯାଇଛି ।

onti ta lohonu sateta junhi
 onti ta lohonu sateta junhi,
 esan hakhoy lohor moni.

ଉତ୍ତର :

ଗୋଟିଏ ଲତାରେ ପାତଟି ଜଞ୍ଜି
 ଗୋଟିଏ ଲତାରେ ସାତଟି ଜଞ୍ଜି,
 କେଉଁଠି ପାଇବୁ ନୀଳ
 ସାଳ ବାସ ।

daso puria dasru daso puria dasru
 chote jurian baṛe munda bandhe
 chote jurian baṛe munda bandhe,
 machari ka lo bhe pani me rakhĩĩ
 hori hori khomn dande pani me ealalĩĩ.

ଉତ୍ତର :

ଦଶ ଭଲକର ରାଜା ଦାଶରୁ ଦଶ ଭଲକର ରାଜା ଦାଶରୁ
 ଛୋଟ ଝିଅଟିରେ ବଡ଼ ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧେ
 ଛୋଟ ଝିଅଟିରେ ବଡ଼ ବନ୍ଧ ବାନ୍ଧେ,
 ମାଲର ଲୋକରେ ପାଣି ମୁଁ ରଖିଲି
 ହରି ହରି ଯମତଳ ପଞ୍ଚାସରେ ପାଣି ଗୁଡ଼ାଲି ।

jorunta injo argali ho
 jorunta injo argali
 sajo tara keranje hessu cunjali
 hessu cunjali
 okkage kando cia lid ho
 okkage kando cia lid.

ଓଡ଼ିଆ :

ଝରଣାର ମାତ୍ର ଉପରକୁ ଚଢ଼ୁଛି ହୋ
 ଝରଣାର ମାତ୍ର ଉପରକୁ ଚଢ଼ୁଛି ହୋ
 ପଞ୍ଚାବ ପାଖକୁ ଚଳି ଯେ, ଧାନ କୁଟୁଛି ହୋ
 ଧାନ କୁଟୁଛି ହୋ
 ବସିବାକୁ ପିତା ବେଉଛି ହୋ
 ବସିବାକୁ ପିତା ବେଉଛି ।

Kissan loko kotha

1. aghli jugunu nadu boli anta tihar mana liad.
2. e tiharnu antasan jete alar puja kamaliar.
3. pujanu barojo herra pitta liar.
4. puja munjra hale kukko kukkay jamar nala liar.
5. inu hel dhol guthi asa liar.
6. ohon ontasan "nadu" puja mana liad.
7. alar nalalnar aru baja assalnar ē baken asange onta khasuas barcas.
8. as abrar gane nalla bedias aru dharcas.
9. lekin tanjan nerhi ma dharcas.
10. as khisa racas keras aru ho hoda cari parta dabali bulli cirra racas.
11. sotke sot onta parta barcad aru abrarin kuliya cicad.
12. e gha + ona bon sotud bulli tijnar.

13. a partad ethro jutti atli.

14. e partabod "bhallu munda" san atli.

କିସାନ ଲୋକକଥା

- ୧ । ଅର ପୁରରେ "ନାଗୁ" ବୋଲି ଗୋଟିଏ ପବ ହେଉଥିଲା ।
- ୨ । ଏହି ପବରେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ସୁନା କରୁଥିଲେ ।
- ୩ । ସୁନାରେ ବାର ଘୋଡ଼ା ଭୁଲୁଡ଼ା ମାରୁଥିଲେ ।
- ୪ । ସୁନା ସଂଗ୍ରହରେ ସମସ୍ତେ ସୁସ୍ଥିତି ଏକାଠି ନାଉଥିଲେ ।
- ୫ । ଏଥିରେ ତୋଳି, ମାବଲ ବଜାଉଥିଲେ ।
- ୬ । ଥରେ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ "ନାଗୁ" ସୁନା ହେଉଥିଲା ।
- ୭ । ଲୋକମାନେ ନାଉଥିଲେ ଅଥ ବାଜା ବଜାଉଥିଲେ । ଏହି ସମୟରେ ସେଠାରେ ଜଣେ କାଳୁକୃଷ୍ଣୀୟ ଲୋକଟିଏ ଅସିଲା ।
- ୮ । ସେ ସେମାନଙ୍କ ଦହତ ନାଟବା ପାଇଁ ଚାହୁଁଲା ଏବଂ ମିଶିଲା ।
- ୯ । କିନ୍ତୁ ତାକୁ କେହି ମିଶାଇଲେ ନାହିଁ ।
- ୧୦ । ସେ ଚାହୁଁଲେ ଏକ ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଡା ପାହାଡ଼ ଆସୁଛି ବୋଲି ପାଠି କଲା ।
- ୧୧ । ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ପାହାଡ଼ ଅସି ସେମାନଙ୍କୁ ଚାଲିଦେଲା ।
- ୧୨ । ଏହି ସଫଳା ସତରେ ସଫିଥିଲା ବୋଲି କହନ୍ତୁ ।
- ୧୩ । ଏହି ପାହାଡ଼ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛି ।
- ୧୪ । ଏହି ପାହାଡ଼ "ବଲ୍ଲମୁଣ୍ଡା" ଠାରେ ଅଛି ।

Karma porob

1. em hay kuṛa jatīnu karma porob manad onta ritid.
2. i porob purkha juguntin mana bara lid.
3. purkha packir ghi mannu onta bisuas racaje karma nanju kun haddu bocca mani.

4. nekhay haddu bocco malla ar karma nanjkun haddu manna onta asra rai.
5. karma ulla haddu bocco marus haddu ge lagan mon kamna nanay.
6. i karmad bises kori dui rakomghi raid ad ekka dossi karma aru bhoma karma.
7. ek ka dossi karma - ekkadossi karma bod bhodo mas ghi ekkadossi ulla manid.
8. i karman nekhay haddu hocco ma rai, hur bises kori manar.
9. i karma ulla paranta maikiniar upas mannar.
10. tamhay paranta kallbsi upas nandas.
11. biri okkna agli kalbs sindri dhumali, sartha dharos aru karma mannu mullige kanar.
12. asan gasarin puja nannar.
13. antin ondin cotnu karma dar onta dhar das.
14. assan baki alar rorje a dara bon papsnay ondrnay.
15. khuṛi ghi purub tara adin garnar cinar.
16. agli tara khanja khanja gaddi arkha raid.
17. biri okkna ge upasen jamar emnae barnar.
18. artin puna cirha patta kurnar aru karom san kanae.
19. saṅenu garua amu, onta chudi injo aru puja soronjm dharnar kanae.
20. gaddinu garuanta amu tundorcor aru annur injo bon ambore.
21. bidhi onosarnu puja manor, puja pachli haddu maru gaddighi agli tar pantu attor aru pachli oknay.
22. uekhay bhagnu haddurid arghi partunu chuddi injo degod.
23. nekhay bhagnu marid arghinu ma degid aru amunu beca be'ndod.
24. nekhay pantunu degod ar idin onghe haddus bullikiri saṭṭanay uinay.

25. paṅṭu atturghī pantunu bhik cinay abda tīhal.
26. adghi nanu ulla upasen jamar emnay antin a enjon ammunu ambnay cinay.
27. bhiknu jaha tīhal khatrikirai adin bitanay aru duhiparnirannay.
28. i karma nan kun haddu manna ghi asra raid.
29. bhama karma - hessu uskarna beṛage hessunu bhama lagid.
30. bhama bōd hessu bōn cipid.
31. purkha pacikirta hessunu ciage mandar hi balla liar.
32. inna mellanta lekha purkha jugunu mandar hi ma hakhra liad.
33. bhama pōckōntin hessu nbacha bagye ar bhama karma manaliar.
34. bhama karma nanjukun bhama pōckō hessun ambaliad aru bungē liad.
35. i bisuas uekiri purkhar bhama karma nannar.
36. bhama karma ulla kbuṛi bōn sapha rapha nannay.
37. paṛanta kalbs hei ulla upas nandas.
38. biṛi oṅkna agli kalbs sindri dhumali, saṛta dharnae aru kanma mullige kanay.
39. assan gā - saribōn puja nanay.
40. antin ek cotnu karma ḍaṛan dhar nae.
41. aru adhar ālar adin injirnae .
42. adhghi gane oṅta simali ḍaṛa oṅta bhama pōckō dharnay oṅḍornay.
43. khurighi purubrara karma ḍaṛa simali ḍaran gadnay cinay.
44. bhamabon sindri, kajar dhumali cinay aru puja nannay.
45. puja pachli mardana alar maha bista nalmay gitu paṛnay bieṛi argna juti.
46. adhghi nanmu ulla pairi mai kiniar saṛa ontanu, sindri kajaṛ cinay antin karma ḍaṛan gudianay oṅḍornae.

47. assan kalos aru onthor puja nandas.
48. maikiniar onta lekha soṛa nannay antin a karma ḍaṛan simali ḍaṛan aru bhama poṅkon dharnay aru mundage malla hale jṛage kanay.
49. assan maikiniar anu onta nekha soṛa nanay aru gṛabon aru ḍaṛan bhama poṅkon ohna sarin bhasa banay cinay.
50. antin ondin huṛ maror aru ek muha eṛpa kirnar.
51. e karma nanj kun he ssutin bhama buṅcid.

କରମା ପଦ

- ୧ । ଆମ କଥାନ ଜାତରେ କରମ ପଦ ହେବାଟା ଗୋଟିଏ ବ୍ରତ ଅଟେ ।
- ୨ । ଏହି ପଦ ଆମ ଯୁଗରୁ ହୋଇଅଛି ।
- ୩ । ଆମ ଯୁଗର ବୃତ୍ତାନ୍ତନକର ଗୋଟିଏ ବଶ୍ୟାଧି ଥିଲା ଯେ, କରମା କଲେ କୁଅଧିଲ ହୁଏ ।
- ୪ । ଯାହାର କୁଅଧିଲ ନାହିଁ, ସେମାନେ କରମା କଲେ କୁଅ ହେବାର ଆଶା ଥାଏ ।
- ୫ । କରମା ଦିନ କୁଅଧିଲ ନ ଥିବା ଲୋକ କୁଅ ଲାଗି ମନକାମନା କରେ ।
- ୬ । ଏହି କରମା ବିଶେଷ କରି ଦୁଇ ପ୍ରକାର । ଯଥା—ଏକାଦଶୀ କରମା ଏବଂ ଭୀମା କରମା ।
- ୭ । ଏକାଦଶୀ କରମା—ଏକାଦଶୀ କରମା ଭେଦ ମଧ୍ୟରୁ ଏକାଦଶୀ ଦିନ ହୁଏ ।
- ୮ । ଏହି କରମାରେ ଯାହାର କୁଅଧିଲ ନ ଥାଏ, ସେ ବିଶେଷ କରି ମାନନ୍ତି ।
- ୯ । ଏହି କରମା ଦିନ ଶ୍ରୀମତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଉପାସ ରହନ୍ତି ।
- ୧୦ । ତାଙ୍କ ଶ୍ରୀମତୀ ସୁନକ ମଧ୍ୟ ଉପାସ ରହେ ।
- ୧୧ । ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀ ହେବ ସୁବୁଦ୍ଧ ସୁନକ ସୁନକ ସୁପ, ଧୂପ, ଲଳିତା ଧରି କରମା ଗଢ଼ମୁଳକୁ ଯାଆନ୍ତି ।
- ୧୨ । ସେଠାରେ ଗାଁ ଦେବତାକୁ ପୂଜା କରନ୍ତି ।
- ୧୩ । ତପରେ ଏକାଦଶରେ ଏକା ଦେବତାରେ କରମା ତାଳ ଗୋଟିଏ କାଟନ୍ତି ।
- ୧୪ । ସେଠାରେ ଅନ୍ୟ ଲୋକମାନେ ଅବେଦ, ସେମାନେ ସେହି ତାଳକୁ ନେଇ ଅଧିବେଦ ।
- ୧୫ । ଗାଁ ବାପୁର ପୁସପଟେ ସେହି ତାଳକୁ ଯୋଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି ।

- ୧୭ । ଅଗ ପଟରେ ଲୁଗି ଲୁଗି ହୋଇ ଗାତ ଖୋଲା ହୋଇଥାଏ ।
- ୧୮ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଫୁଟୁ ହେବା ସମୟରେ ଦେଉ ଉପାସ ରହୁଥିବା ଲୋକମାନେ ଗାଧୋଇ ଅଛନ୍ତି ।
- ୧୯ । ତା'ପରେ ନୂଆ ଲୁଗାପଟା ପିନ୍ଧି କରମା ଜାଗାକୁ ଆସନ୍ତି ।
- ୨୦ । ସାଢ଼ରେ ଢାଳରେ ପାଣି, ଗୋଟିଏ (କଟକ୍ରି) କଥା ମାଛ ଏବଂ ସୁକାସାମନ୍ତା ନେଇ ଯାଆନ୍ତି ।
- ୨୧ । ଗାଢ଼ରେ ଢାଳର ପାଣିକୁ ଢାଳନ୍ତି ଏବଂ ପାଣିରେ ଘେନି ମାଛକୁ ଛୁଡ଼ି ଦେଖନ୍ତି ।
- ୨୨ । ବ୍ୟୁ ଅନୁଯାୟୀ ସୁକା କରନ୍ତି, ସୁକା ପରେ କୁଅ ନ ଥିବା ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଗାତର ଅଗ ପଟରେ ପଶେ କାନ୍ଧକୁ ବନ୍ଧିଦେଇ ଦେଖନ୍ତି ଏବଂ ପଛପଟେ ଦେଖନ୍ତି ।
- ୨୩ । ଯାହାର ବ୍ୟାଧିରେ କୁଅ ଥିବ, ତାର ପଡ଼େକାନ୍ଧରେ କଥା ମାଛ ଚେଇଁବ ।
- ୨୪ । ଯାହାର ବ୍ୟାଧିରେ ନାହିଁ, ତାଙ୍କର ପଡ଼େକାନ୍ଧରେ ଚେଇଁବ ନାହିଁ ଏବଂ ପାଣିରେ ପହଁରୁଥିବ ।
- ୨୫ । ଯାହାର ପଡ଼େକାନ୍ଧରେ ଚେଇଁବ, ସେମାନେ ଏଇଟା ହିଁ 'ମୋର' କୁଅ ବୋଲି ଧରିନିଅନ୍ତି ।
- ୨୬ । ପଡ଼େକାନ୍ଧ ଛେଇଁବକୁ ଅନୁଆ ଚାଲିଲେ ଢଳି ଦେଖନ୍ତି ।
- ୨୭ । ତା ଅଗପଟ ସମସ୍ତେ ଗାଧାନ୍ତି, ତାପରେ ଦେହ ମାଛକୁ ପାଣିରେ ଛୁଡ଼ି ଦେଖନ୍ତି ।
- ୨୮ । ଲୁଗା ଯାହା ଚାଲି ଚାଲିଥାଏ, ତାକୁ ସିଂହାଳି ଏବଂ ବୁଲି ପାଣି ଖାଆନ୍ତି ।
- ୨୯ । ଏହି କରମା କରଲେ କୁଅ ଦେବାର ଅଜ୍ଞା ଥାଏ ।
- ୩୦ । କରମା କରମା—ଧାନ ଫୁଟିବା ସମୟରେ ଧାନରେ କରମା ପୋକ ଲାଗେ ।
- ୩୧ । କରମା ପୋକ ଧାନକୁ ଶୋଷିତାଏ ।
- ୩୨ । ଅଗ କାଳରେ ବୁଢ଼ାମାନେ ତା'ଧାନରେ କ'ଣ ଔଷଧ ଦିଅନ୍ତିବ, ତାହା ଜାଣି ନ ଥିଲେ ।
- ୩୩ । ଅଗକାଳ ବଳିଆ ସୁବ କାଳରେ ଔଷଧ ମଧ୍ୟ ମିଳୁ ନ ଥିଲେ ।
- ୩୪ । କରମା ପୋକରୁ ଧାନକୁ ବଢ଼ାଇବା ଲୁଗି ଯେମାନେ କରମା କରମା ପାଳନ କରୁଥିଲେ ।
- ୩୫ । କରମା କରମା କରଲେ କରମା ପୋକ ଧାନ ଛାଡ଼ି ପଳାଉଥିଲେ ।
- ୩୬ । ଏଇ ବ୍ୟାଧି ରହିଲେ ଅଗ କାଳର ବୁଢ଼ାମାନେ କରମା କରମା ପାଳନ କରୁଥିଲେ ।
- ୩୭ । କରମା କରମା ଦିନ ଭାମପାଣ୍ଡୁକୁ ସଫାସୁତୁରୁ କରୁଥିଲେ ।
- ୩୮ । ଭାମ ସୁତକ ସେବନ ଉପାସ ରହୁଥିଲେ ।
- ୩୯ । ସୂର୍ଯ୍ୟ ଫୁଟୁ ହେବା ଅଗରୁ ସୁତକ ସିନ୍ଧୁର ଲେଖା ଧରି କରମା ଗଛ ମୂଳକୁ ଯାଇଥିଲେ ।

- ୩୯ । ସେଠାରେ ଗ୍ରାମଦେବତାଙ୍କୁ ପୂଜା କରୁଥିଲ ।
- ୪୦ । ତାପରେ ଏକ ସ୍ନେହରେ କରମା ତାଳକୁ ନାଟୁଥିଲ ।
- ୪୧ । ଅଭି ଅନୀ ଲେକମାନେ ତାହାକୁ ନେଇ ଯାଉଥିଲେ ।
- ୪୨ । ତା ସହଚ ଗୋଟିଏ ସିମ୍ବୁଳ ତାଳ, ଗୋଟିଏ ଭୂମା ପୋକ ଧରି ଆଣନ୍ତି ।
- ୪୩ । ଦାଗ୍ରର ସୁବପଟ କରମା ତାଳ, ସିମ୍ବୁଳ ତାଳକୁ ପୋଡ଼ ଦେଉଥିଲେ ।
- ୪୪ । ଭୂମା ପୋକକୁ ସିନ୍ଦୂର, କଳକ, ଧୂସ ଦେଉଥିଲେ ଏବଂ ପୂଜା କରୁଥିଲେ ।
- ୪୫ । ପୂଜା ପରେ ପୁରୁଷମାନେ ଗୁଣ୍ଡୋର ଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ନାଚୁଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।
- ୪୬ । ତା ପରାଦିନ ସକାଳେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକମାନେ ଗୋଟିଏ ଖଲରେ ସିନ୍ଦୂର, କଳକ ବେଇ ଖଲରେ କରମା ତାଳ ଗୁଡ଼ାଇ ଆଣନ୍ତି ।
- ୪୭ । ସେଠାରେ ପୂଜକ ଆଉ ଥରେ ପୂଜା କରେ ।
- ୪୮ । ସ୍ତ୍ରୀଲେକ ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଖଲ ତିଆରି କରନ୍ତି, ତାପରେ ସେଇ କରମା ତାଳକୁ ସିମ୍ବୁଳ ତାଳ ଏବଂ ଭୂମା ପୋକକୁ ଧରି ଦଳ ନିମ୍ନ ନେଇ ଯାଆନ୍ତି ।
- ୪୯ । ସେଠାରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲେକମାନେ ଅଭି ଗୋଟିଏ ଲେଖାଏଁ ଖଲ ତିଆରି କରନ୍ତି । ଖଲକୁ, ତାଳକୁ ଏବଂ ଭୂମା ପୋକକୁ ଏକାଥରେ ଭୟାଳି ଦିଅନ୍ତି ।
- ୫୦ । ତା ପରେ ଏକାଥରେ ଚୁଡ଼ି ଚୁଡ଼ି ଉଠି ଏକମୁହଁ । ହୋଇ ସରକୁ ପକାନ୍ତି ।
- ୫୧ । ଏହି କରମା ପାଳନ କଲେ ଧାନରୁ ଭୂମା ପୋକ ପକାଇଯାଏ ।

Pacco Packighi Kathni

1. onta paṛānu onta eṛpanu dui paeco packi rācar paecod byjharacad.
2. dui pacco packir harra esage jbol kerar.
3. on cirkhi on naccu essar.
4. buba bednāge paccod onta kukko haddu hebriad.
5. adghi pasli paekisin bacad haddu ha khot harra ma ha k dat bulli tengia aru harra eska addanu kidiar aru daṛa dapcar bujjar.

6. adghi pasli haddusin catiguthid parma liad.
7. parma na ge kukkos olla lias.
8. adghi pasli rabañ barcu aru eriad je pok, canti parmalgad.
9. adhghi pasli bacad je idta manay haddu,
10. i haddusin p̄sot bacad antin uccad aru p̄osiad.
11. baṛe baṛe dukanti ciṛha, gur̄os ondra ondra cicad bulli kiri kukkos pardias aru j̄h̄o mañcas keras.
12. aṇe eske kamot bacad rabañ.
13. adghi pasli bacarje bhik niyos ondras aru naman p̄osos bācar.
14. hale eske ender baja kamot hale niyā onage hakhos.
15. domar mas murkaliar aṇen rabard onta masunu ccad, aṇe ciccu ondrar aru bhonka kamcar.
16. aru niya onage muna onta cicar.
17. en ta gie tu paṛa baldan aru eske bhik niyon basas.
18. niṇan cattī parmaliad aṇen en keranaru chaṛa bacan ondran aru possian.
19. hale inan neta baṛka manj kay.
20. nin koy bhik niye ondroy aru eman p̄osoy bacad teñiyad.
21. aulantin bhik niya keras paṛapaṛa kudias.
22. enen kudte kudte paṛa kudias aru p̄osias.
23. antin tanghay taniy jamarghi paṛa keras aru taṅgyoḡhi ep̄pa andsias aru git paṛa lias.
24. h̄uge bane gitu paṛa babu bacad aru calige mehiya.
25. adghi pasli aru pindage barabacar teñiar huṇe pinda ge keras.
26. paccod bacaje epaccki namharra esage kerkackat huṇe harra es ka addanu kid kat aru bonkat hu haddu ta namhay e haddusin.
27. anti dui paeco paekir haddu sin uiar aru mandi aṛha cicar.

28. eioka pasli raban kerad au erpan hanca je dui bhag manjakera.
 29. antin pacco packir ghi hannun othrad aru mo khad.
 30. antin rabañd haddu sin occa kera.
 31. ā haddus honne bhik niya niya ondra ondra p̄osias aru nanjar ondar.

ଗୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ା କାହାଣୀ

- ୧ । ଗୋଟିଏ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ଦୁଇ ଗୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ା ଥିଲେ । ଗୁଡ଼ା ଚର୍ଚ୍ଚବତୀ ଥିଲା ।
 ୨ । ଦୁଇ ଗୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ା ବାରିଶ କରନ୍ତୁ ବନ୍ଦିବା ପାଇଁ ଘଲେ ।
 ୩ । ଗୋଟିଏ ଭଲ, ଗୋଟିଏ ଭୁଲ୍ ଘଟିଲେ ।
 ୪ । ପଳାଇବା ଘମସ୍ତରେ ଗୁଡ଼ା ଗୋଟିଏ ଦୁଃଖ ଜନ୍ମ କଲା ।
 ୫ । ତାପରେ ଗୁଡ଼ାକୁ ଗୁଡ଼ା କୁଅ ପାଇବା କିନ୍ତୁ ବାରିଶ କରନ୍ତୁ ପାଇବା ନାହିଁ ବୋଲି କହିଲା ଏବଂ କୁଅକୁ ଶୁଣାଇ ତାଲ ଡାକି ପଳାଇଗଲେ ।
 ୬ । ତାପରେ ପିଙ୍ଗୁ ଗୁଡ଼ାକୁ କୁଅକୁ କାମୁଡ଼ିଥିଲେ ।
 ୭ । ବାମୁଡ଼ିବା ଘମସ୍ତରେ ଗୁଅଟି କାନ୍ଦୁଥିଲା ।
 ୮ । ଏହା ପରେ ଶାଗୁଣୀ ଆସିଲା ଏବଂ ଦେଖିଲା ଯେ, ଘୋଡ଼, ପିଙ୍ଗୁ ଗୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ି ଥିଲା ।
 ୯ । ତାପରେ କହିଲା ଯେ, ଲାଏ ତ ମଣିଷ ଗୁଅ ।
 ୧୦ । ଏଇ କୁଅକୁ ପୋଷିବା ବୋଲି କହିଲା । ତାପରେ ଦେଇକରି ପୋଷିଲା ।
 ୧୧ । ବଡ଼ ବଡ଼ ଦୋକାନରୁ ଲୁଣା, ଗୋରୁର ଅଣିଦେଲା ବୋଲି କୁଅଟି କହିଲା ଏବଂ ବଡ଼ ହେଲା ।
 ୧୨ । ଯେଉଁ ଘମସ୍ତରେ କପଣ କରା ବୋଲି ଶାଗୁଣୀ କହିଲା ।
 ୧୩ । ଏହା ପରେ କହିଲେ ଯେ, ଭଲ ମାର୍ଗ ଅଣିବ ଏବଂ ଅମଳୁ ପୋଷିବ ବୋଲି କୁଅକୁ ହେଲେ ।
 ୧୪ । ହେଲେ କପଣ କରା ବାଜା କରାଦେଲେ ଡାକିବାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଯିବ ।
 ୧୫ । ତତ୍ପରାନ୍ତେ ବାରିଶ ବାହୁଡ଼ିଲା ଘମସ୍ତରେ ଶାଗୁଣୀ ଗୋଟିଏ ବାରିଶ ନେଲା, ତାପରେ ଘଣ୍ଟି ଅଣିଲେ ଏବଂ କଟା କଲେ ।
 ୧୬ । ଅଇ ମାରି ଡାକିବା ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଥର ଦେଲେ ।
 ୧୭ । 'ମୁଁ ତ ଗାଁର ଗାଈ ଜାଣେ ନାହିଁ, ଅଇ କେମିତି ଭଲ ମାରିବ' ବୋଲି କହିଲା ।

- ୧୮ । ଚଢ଼େ ପିଂଶୁ କାମୁଡ଼ିଥିଲା, ଦେହ ସମୟରେ ମୁଁ ଯାଇ ବନ୍ଧାଇ ଅଣି ପୋଷିଲି ।
- ୧୯ । ହେଲେ ଅଜନାଲି ବଦ ହେଲୁ ।
- ୨୦ । 'ତୁ ଯାଇ ଭକ ମାରି ଅଣିତୁ ଏବଂ ଅମକୁ ପୋଷିତୁ' ବୋଲି କହିଲା ।
- ୨୧ । ଦେହଦନଠାରୁ ଭକ ମାରିବା ପାଇଁ ଗାଁ ଗାଁ ଚାଲିଲା ।
- ୨୨ । ଏମିତି ବୁଲୁଥିଲୁ ବହୁତ ଗ୍ରାମ ବୁଲିଲା ଏବଂ ପୋଷିଲା ।
- ୨୩ । ତାପରେ ତା'ର ମା'ର ଗାଁକୁ ଗଲା ଏବଂ ମା ପରେ ପହଞ୍ଚିଲା ଏବଂ ଗାତ ଗାରିଥିଲା ।
- ୨୪ । ଦେହ ସମୟରେ ଭଲ ଗାତ ଗା— ବାବୁ କହିଲା ଏବଂ ଅଗଣାକୁ ଡାକିଲା ।
- ୨୫ । ତା'ପରେ ପୁଣି ବାଗଣାକୁ ଅଧିକା ପାଇଁ କହିଲେ, ଦେହ ସମୟରେ ବାଗଣାକୁ ଗଲା ।
- ୨୬ । ବୁଢ଼ା କହିଲା ଯେ, ଏ ବୁଢ଼ା, ଅମେ ବାରିଶ କରନ୍ତୁ ବା ପାଇଁ ଯାଇଥିଲେ । ଦେହ ସମୟରେ ବାରିଶ କରନ୍ତୁ ବାରିଶବା ଜାଗାରେ କୁଅକୁ ଶୁଆର ଦେଇ ପଳାଇ ଆସିଥିଲେ, ଆଉ ଦେହ କୁଆ ତ ଅମର କୁଆ ।
- ୨୭ । ତାପରେ ବୁଲୁ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା କୁଆକୁ ଚାହିଲେ ଏବଂ ଛତ-ଛତରାଣି ଦେଲେ ।
- ୨୮ । ଦେଲା ପରେ ଶାଗୁଣା ଆସିଲା ଏବଂ ପରକୁ ମୁଣ୍ଡରେ ମାଗିଲା ଯେ, ବୁଲୁ ଭଗ ହୋଇଗଲା ।
- ୨୯ । ତାପରେ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ା'ର ଅଧିକ ବାହାର କଲ ଏବଂ ଖାଇଲା ।
- ୩୦ । ତାପରେ ଶାଗୁଣା ପୁଅକୁ ନେଇ ପଳାଇଲା ।
- ୩୧ । ଦେହ କୁଆ ଦେହପରି ଭକ ଅଣି ଅଣି ପୋଷିଲା ଏବଂ କମାଇ ଶାଇଲେ ।

Jadu bala

1. onta jonoInu urtu jadu balas ralgas.
2. tanghay onta jhupri rāca.
3. tanghay jhuprinu onta oska racad.
4. jadu balas oskan murkh bane kamalgas.
5. undul oskad barcad artı jadu bala sin tangyad, engan bilay kama ciya.
6. jadutiacas sañe sañe tangan bilay kamcas.
7. kichi ulkera bilayd undul barcaaru tengyad, engan alla kamaca.

8. jadu balas tangan alla kamcas cicas.
9. alla rangha mancha kudiad.
10. allad akhad ĥa thid je te pasu ghinti barkad.
11. angen tanghay ĥathi manage man mo nčad.
12. jadubalas saņe saņe taņar ĥa thi kamcicas.
13. ĥathi mančad aru ĥathid jōņol nu tangha mon khusiti kudiad.
14. a ĥa thid undul bbabca jadu bacasin tirhon piton con.
15. jadu balas jete kathan akhas.
16. tanghay monnu khisarar.
17. ĥathi tanghan tirha pitage barca.
18. jadu balas tenggyas oska manu kal.
19. teņnu teņnu ĥathid pher oska manja kera.

ପ୍ରାଦୁବାଲୀ

- ୧ । ଗୋଟିଏ-କଞ୍ଚଲରେ-କରେ ପ୍ରାଦୁବାଲୀ ରହୁଥିଲା ।
- ୨ । ତାର ଗୋଟିଏ କୁଞ୍ଚିଆ ଘର ଥିଲା ।
- ୩ । ତା କୁଞ୍ଚିଆରେ ଗୋଟିଏ ମୁଞ୍ଚା ଥିଲା ।
- ୪ । ପ୍ରାଦୁବାଲୀ ମୁଞ୍ଚାକୁ ଭଲ ଭଲ ପାଉଥିଲା ।
- ୫ । ଭଦନେ ମୁଞ୍ଚା ଥିଲା ଏବଂ ପ୍ରାଦୁବାଲୀକୁ ଦେଖିଲା, ମୋତେ ବିଲେଇ କରାଦେ ।
- ୬ । ପ୍ରାଦୁବାଲୀ ପାଦେ ଯାତେ ତାକୁ ବିଲେଇ କଲା ।
- ୭ । କିଛି ଭଦ ଯିବା ପରେ ବିଲେଇ ଭଦନେ ଥିଲା ଏବଂ କହୁଲା, ମୋତେ କୁକୁର କରାଦେ ।
- ୮ । ପ୍ରାଦୁବାଲୀ ତାକୁ କୁକୁର କରାଦେଲା ।
- ୯ । କୁକୁର ତା ମନଇଚ୍ଛା ଦେଲା ।
- ୧୦ । କୁକୁର ଜାଣିଲା ହାତୀ ଦେ ପଶୁଠୁଁ ବଡ଼ ।

- ୧୧ । ସେତେବେଳେ ସେ ହାତ ଦେବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛା କଲା ।
 ୧୨ । ସାବୁଦାଲା ସାତେ ସାତେ ତାକୁ ହାତ ନଗଦେଲା ।
 ୧୩ । ହାତ ଦେଲା ଏକ ହାତ ନଚଳରେ ମନଇଚ୍ଛା ହୁଏରେ ବୁଲିଲା ।
 ୧୪ । ସେ ହାତ ଦିନେ ଭବିଳା ସାବୁଦାଲାକୁ ମନ୍ତ୍ର ମାଗଦେବ ।
 ୧୫ । ସାବୁଦାଲା ଏବୁ କଥା ଜାଣିପାରିଲା ।
 ୧୬ । ସେ ମନେ ମନେ ଚାରିଲା ।
 ୧୭ । ହାତ ତାକୁ ମନ୍ତ୍ର ମାଗଦେବା ପାଇଁ ପସିଲା ।
 ୧୮ । ସାବୁଦାଲା କହୁଲା, ମୁଣ୍ଡା ହୋଇଯା ।
 ୧୯ । କହୁଁ କହୁଁ ହାତ ଦିଶି ମୁଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା ।

Paco Pacik Kathni

1. onta pařanu dui paco paciki racar.
2. pacođhi name jauri raca aru pacikis ki name mirdha.
3. i dui paco paeiki undul jnol ge sendra kerkacar.
4. jnol nu pacikis onta cubba thokcas.
5. antin paco pacikir arpa kerar barcar.
6. kerar barcar anti pacikis pacoñ bacas.
7. e paco nin i cubban kuru aru ladu en emakađan.
8. ajen paco baca en laden malla ka mo hen malla buli tengia.
9. ajen pacikis cubban kuttas lacas aru e mage keras.
10. etko baken paco khande ahara ontra aru moka je murhk emba lagia
aje paco jete cubba ahrañ makh munjia cicha.
11. mođona ge onta bilay eralga.
12. anti pacođhi enderi budhi ma ethera.

13. ender kamon hele pacikis husti bacharon.
14. anti paco tangha tikan mocia aru lacu cica.
15. pacikis ghi emena barna ge paco cutia aru kuhura legay aje pacikis mencas ender mancik ? a η paco baca ena nani nani lagali.
16. nin mandi ahra, holla ona aje pacikis pacoghi katha mencas eru mandi ahra hollias onalgas.
17. etko samayo ge bilae barcaaru tepia je (buri khaila moyur mas au buya khaila picar mas).
18. paei kis anje billai ghi kathan mencas aru pacon pitiasci cas.

ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀର ଗପ

- ୧ । ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ଦୁଇ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ଥିଲେ ।
- ୨ । ବୁଢ଼ୀର ନାଁ ଟା ଇଉରା ଥିଲା ଥିଲା ବୁଢ଼ୀର ନାମ ମିର୍ଚା ।
- ୩ । ଏ ଦୁଇ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ଦିନେ ଜଙ୍ଗଲ କେ ଶିଖାର ବେଢ଼ାର ଲୁଗା ଯାଉଥିଲେ ।
- ୪ । ଜଙ୍ଗଲରେ ବୁଢ଼ାଟା ଗୁଡ଼ିକ ମୟୂର ମାରିଲା ।
- ୫ । ତାପରେ ଦୁଇ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀ ସମ୍ଭବେ ଡେଇଁ ଯାଆନ୍ତେ ।
- ୬ । ଡେଇଁ ଯାଆନ୍ତେ ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀକେ କହିଲା ।
- ୭ । ଏ ବୁଢ଼ୀ, ତୁମ୍ଭ ଏ ମୟୂରକେ ସଂଭବେ କଣ ଭଣି ମୁଁ ଗାଧୁ କାନ୍ଦେ ଯିବି ।
- ୮ । ସେତେବେଳେ ବୁଢ଼ୀ କହିଲା, ମୁଁ ସଂଭବେ କାନ୍ଦ କି ଖାଏଁ କି ନାଲ ବୋଲି ବୁଢ଼ୀ କହିଲା ।
- ୯ । ସେତେବେଳେ ବୁଢ଼ା ମୟୂର କେ ସଂଭବେ କଣ ଭଣିବେଳେ ଗାଧୁଗାର ଲୁଗା ଯାଏ ।
- ୧୦ । ସେତେବେଳେ ବୁଢ଼ୀ ଶୁଣି ମା'ର ବାହାରକୁ ଖାଏଲ ଯେ, ବଡ଼ା ମିଠା ସୁଆର ଲାଗିବେଳେ ବୁଢ଼ୀ ଥିବୁ ମୟୂର ମା'ପେ ଖାଇ ଯାଆନ୍ତେ ।
- ୧୧ । ଖାଇବାରବେଳେ ଗୁଡ଼ିକ କଲେଲ ବେଶୁଣିଲା ।
- ୧୨ । ତାପରେ ବୁଢ଼ୀର କଣ ଭଣାଏ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ ।
- ୧୩ । କାହିଁ କଣିକି ଦେଲେ ବୁଢ଼ୀର କୁ ବଡ଼ା ।

- ୧୪ । ଗପରେ ବୁଢ଼ୀର କାର ପିରୁଟା କାଟିଲି ଅଉ ରାଜଦେଲ ।
- ୧୫ । ବୁଢ଼ୀ ରାଧା ଅସିଲି ଯମ୍ବୁରେ ବୁଢ଼ୀ ଶୁଭା କରି କହୁଁରୁ ଅଲଦେଲେ ବୁଢ଼ୀ କହଲି, ବୁଢ଼ୀ କାଏଁ ହେଲି ?
 ଯେକେଦେଲେ ବୁଢ଼ୀ କହଲି, ମୋତେ କର କର ଲଗୁଛେ ।
- ୧୬ । ଭୁଞ୍ଜି ରାଜ ଶିକାର ବାଢ଼ି ଖା । ଯେକେଦେଲେ ବୁଢ଼ୀ ବୁଢ଼ୀର କଥା ଶୁଣି ରାଜ ଶିକାର ବାଢ଼ି ଖାଉଅଲି ।
- ୧୭ । ଯେକେଦେଲେ କଲେଲ ଅସିଲି, ଅଉ କହଲି ଯେ—
 ବୁଢ଼ୀ ଖାଇଲି ମୟୂର ମାଂସ
 ବୁଢ଼ୀ ଖାଇଲି ପିରୁର ମାଂସ ।
- ୧୮ । ବୁଢ଼ୀ ଯେକେଦେଲେ କଲେଲି କଥା ଶୁଣିଲି ଅଉ ବୁଢ଼ୀଦେ ମାଗି କରି ମରେଇଦେଲି ।

Budhi Eske Bar̄ka

1. dui pacco paeki racar.
2. ar sendra kerar.
3. packis eka poldas.
4. sendra ender kam̄os thik onta cat̄pi okkacar.
5. ājin onta m̄iyad barcad aru eajjo ejan tike gunia sikhaoocoy.
6. packis ajen niṅan khali eske sikha bon buli tengias.
7. niṅghay jetna m̄ūya baōsar atlar arhini tenke aru pandri gurubar ulla eṅgha sange barke.
8. en niman gunia sikha boncon.
9. thik gurubar ulla ansiad.
10. jete m̄ūya baōsar barcar.
11. paec̄od barcad aru ea barra, nati guthiaro eulla nima aijos gunia sikha bos.
12. paec̄o ghi katha mencar aru m̄ūya baōsar jeter ulla korcar.
13. paec̄on aje pakis baecas, cheṅe bhōṅa mudre buṛi buṛia phassa hū hū.

14. a ñen pacod bhonka guthin mudhaliad.
 15. a ñen myad baced bane kiri gitu para ajoy.
 16. a ñen aruhi pacckis tengyas cheña bhña mundre buři buřia phassa
 hu hu.

ଗୁଣ୍ଡି କାପର କଥା

- ୧ । ଦୁଇ ଗୁଡ଼ା ଗୁଡ଼ା ଥିଲେ ।
 ୨ । ଘେନାନେ ଶିକାର କରାବାକୁ ଗଲେ ।
 ୩ । ଗୁଡ଼ା ଗୁଣ୍ଡିପାରେ ନାହିଁ ।
 ୪ । ଶିକାର କର କରବ ? ଗୋଟିଏ ଚଟାଣ ଉପରେ ବସିଲେ ।
 ୫ । ସେହି ଘମସୁରେ ଗୋଟିଏ ଚେକୁଆ ଅସିଲ ଏବଂ ଏ ଅଜା, ମୋତେ ବିଦେ ଶିଖାଇ ଦେବୁ ?
 ୬ । ବୁଢ଼ା ସେହି ଘମସୁରେ ଗତେ ଖାଇ ଦେମିତି ଶିଖାଇବ ବୋଲି କହିଲ ।
 ୭ । ତୋର ଯେତେ ଚେକୁଆ ବଣ ଅଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ କହିବୁ ଏବଂ ଧଳା ଗୁରୁଦର ଦନ ମୋ ପାଖକୁ ଅସିବ ।
 ୮ । ମୁଁ ତୁମକୁ ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶିଖାଇ ଦେବି ।
 ୯ । ଠିକ୍ ଗୁଣ୍ଡିପାରି ଦିନେ ପହଞ୍ଚିଲେ ।
 ୧୦ । ଉକୁ ଚେକୁଆ ବଣ ଅସିଲେ ।
 ୧୧ । ଗୁଡ଼ା ଅସିଲ ଏବଂ ଏତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନାଚୁଗୁଡ଼ାକ ଅସ, ଏଇ ସର ବଚରେ ତୁମର ଅଜା ଗୁଣ୍ଡିଆ ଶିଖାଇବ ।
 ୧୨ । ଗୁଡ଼ାରି କଥା ଶୁଣିଲେ ଏବଂ ଯେତେ ଚେକୁଆ ବଣ ଉଚରକୁ ଗଲେ ।
 ୧୩ । ଗୁଡ଼ାକୁ ସେହି ଘମସୁରେ ଗୁଡ଼ା କହିଲ, ହେଜାଭଜା ମୁଦରେ ଗୁଡ଼ା ଗୁଣ୍ଡିଆ ଫୟା ହୁଁ ହୁଁ ।
 (କଣାଫଣା ବନ କର ଗୁଡ଼ା ଏବଂ ଚଢ଼ିଅର ପଛପଟରେ ଶିଟି ।)
 ୧୪ । ସେତେବେଳେ ବୁଢ଼ୀ କଣାଗୁଣ୍ଡିକୁ ବଦ ରଲ ।
 ୧୫ । ସେହି ଘମସୁରେ ଚେକୁଆ କହିଲ, ଭଲ କର ଗାଁ ଗା, ଅଜା ।
 ୧୬ । ଅଉ ସେ ଘମସୁରେ ବୁଢ଼ୀ କହିଲ, ହେଜା ଭଜା ମୁଦରେ ବୁଢ଼ୀ ଗୁଣ୍ଡିଆ ଫୟା ହୁଁ ହୁଁ ।
 ୧୭ । ତାପରେ ଗୁଡ଼ା ସବୁ ଚେକୁଆ ବଣକୁ ଟାଣିଆରେ ହେଉଲ ଏବଂ ମାଣ୍ଡିଲେ ।

୧୮ । କପଳ କପଳ ଅଶ୍ରୁର ଏବଂ ମାଂସ ଚୋକ୍ଷୁ ପଳାଇଗଲେ ।

୧୯ । ସେଇମାନେ ବଂଶବ୍ରାତ୍ତ ଘଲେ ଏବଂ ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଛନ୍ତି ।

Bandhur ned

1. onta paṇanu dui bandhu raear.
2. dui bondu r ghi name, urtus ghi name mathe aru urtus ghi name thumuku.
3. i dui bandhur onta is kulnu paṭh paṛa liar.
4. tamha eṛpanti iskuld dher gechad.
5. isukul kana pabunu onta chotete jṇṇṇṇ khatri.
6. dui lok kirin roj a jṇṇṇṇ pabunu eskul ge kānar.
7. undul dui lok kirin iskul ge kaliar.
8. kanage jṇṇṇṇ ti onta bhallu urkha.
9. bhalun a riar aru mathes keras aru onta mannunu argias.
10. thunka beceras mannuargage poldas kamas ender.
11. huṇen taṇage anta budhi ethra.
12. as asanin kecha bhanti ktias cicas.
13. thunkus ki cahage barca.
14. taṇan heddu husti kukutṇṇṇ nuskia.
15. adghi pasli bhallud taṇan ke c ka alas bacad aru jṇṇṇṇ ullage bunja kera.
16. bhallu ghi bun ka pasli mannumiti mathes etias barcas.
17. aru thenkusin menjas e bhai ! bhallud niṇan ender balliad ka ?

କଲ୍ଲୁ କିଏ ?

- ୧ । ଗୋଟିଏ ଶ୍ରାମରେ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଥିଲେ ।
- ୨ । ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ମଧ୍ୟରେ କଙ୍କର ନାମ ହେଉଛି ମାଥେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କଙ୍କର ନାମ ହେଉଛି ଅମ୍ବୁ ।
- ୩ । ଏଇ ଦୁଇ ବନ୍ଧୁ ଗୋଟିଏ ସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢ଼ୁଥିଲେ ।
- ୪ । ତାଙ୍କ ଘରଠାରୁ ସ୍କୁଲ ବହୁତ ଦୂର ଥିଲା ।
- ୫ । ସ୍କୁଲ ଯିବା ବାଟରେ ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଜଙ୍ଗଲ ପଡ଼ୁଥିଲା ।
- ୬ । ସେ ଦୁହେଁ ସବୁଦିନ ଯେଉଁ ଜଙ୍ଗଲର ବାଟ ଦେଇ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଥିଲେ ।
- ୭ । ସତେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ସ୍କୁଲକୁ ଯାଉଥିଲେ ।
- ୮ । ଯିବା ସମୟରେ ଜଙ୍ଗଲରୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ୍ ବାହାରିଲା ।
- ୯ । ଭଲକୁ ଦେଖି ମାଥେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗଛ ଉପରେ ଚଢ଼ିଗଲା ।
- ୧୦ । ଅମ୍ବୁକୁ ବିଚର ଗଛ ଚଢ଼ିପାରେ ନାହିଁ, କଣିକ ଦେ ?
- ୧୧ । ଯେହ୍ନେ ସମୟରେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ବର୍ତ୍ତି ଦର୍ଶିଲା ।
- ୧୨ । ସେ ଯେଠାରେ ମନ ପଶି ଶୋଇପଡ଼ିଲା ।
- ୧୩ । ଭଲ୍ ଅମ୍ବୁକୁ ପାଦକୁ ଚଢ଼ିଲା ।
- ୧୪ । ତାକୁ ଗୋଡ଼ଠାରୁ ମୁଢ଼େ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶୁଣିଲା ।
- ୧୫ । ତାହାପରେ ଭଲ୍ ତାକୁ ମଲ୍ଲ ମଣିଷ ଭଳି ଜଙ୍ଗଲ ଭିତରକୁ ଫଳାଟେଲା ।
- ୧୬ । ଭଲ୍ ପଳାଇଯିବା ପରେ ଗଛ ଉପରୁ ମାଥେ ଓହ୍ଲାଇ ଅସିଲା ।
- ୧୭ । ଯାହୁଁ ଅମ୍ବୁକୁ ପଚାରିଲା, “ଏ ଭଲ୍, ଭଲ୍ ତମକୁ ନର ଦେଖିଥାନ୍ତା କି ?”
- ୧୮ । ଅମ୍ବୁକୁ କହିଲା, ଭଲ୍ ମୋତେ କହିଲା ଯେ, ଦୁଃଖଦେଲେ ଛୁଡ଼ି ପଳାଇବା ଲୋକ ପ୍ରକୃତ ବନ୍ଧୁ ନୁହେଁ ।

Parante Erpa

1. mastor—madhu enne muhhi hactackal okkaday ender ge ?
2. madhu—ag̃ia eng̃ha jia bane mallad ojarua manjkici.
3. mastor—nin lobhti bagge mokkaday eneti nimha jia osuk rali.

4. mira—en badhusin tegyan, hus labhti bagge mahaldas, eneti tcngha jia asuk rali.
5. mastar—jodu nimta muruk bane ethraldar katha ender.
6. jodu—ag'ia en roj becam kamaldan, mahan nat ru pitri ambal dan, nije ge so pha sutra uidan enti e ngha man sobu baken bane rai.
7. mastar—madhu jodus ender bacas.
8. madhu—as tegyas jc, as roj beam kamaldas ekdom pairin natrupitri ambaldas, tan nije so pha sutra ral das eneti as bane etheraldas.
9. mastar—mira mad hus ender thik tegyas.
10. mira—ho ag'ia.
11. mastar—madhu !
12. madhu—ag'ia !
13. mastar—nim jodus lekha manage o kosis kama nimha jia ani osuk ma mani nim hi muruk bane eth ror.
14. madhu—ag'ia en nimha kathan menon.

ଗାଁର ଘର

- ୧ । ମାଷ୍ଟର—ମଧୁ, ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଶୁଣାଇ ବସିବ ବାନ୍ଧି ?
- ୨ । ମଧୁ—ହାଁ, ମୋର ସାଥୀ ଭଲ ବାନ୍ଧି । ମୋତେ ବସଣି ହୋଇଛି ।
- ୩ । ମାଷ୍ଟର—ତମେ କୋଣରେ ବସି ଥାଉ । ଏହାଦ୍ୱାରା ତୁମ ସାଥୀ ଭଲ ରହୁନାହିଁ ।
- ୪ । ମଧୁ—ମୁଁ ମଧୁରୁ ହେବି, ତେ ଦେଇବେ ବସି ଥାଉ । ଏହାଦ୍ୱାରା ତାର ସାଥୀ ଭଲ ରହୁନ ।
- ୫ । ମାଷ୍ଟର—ତତ୍ତ୍ୱ, ତମେ ତ ହେତୁ ଭଲ ଦେଖାଯାଉଛି, ତଥା ହେ ?
- ୬ । ମଧୁ—ହାଁ, ମୁଁ ଦେଉଳ ବ୍ୟାଧୀର ହେବି । ଦେଉଳ ହୋଇ ବ୍ୟବସାୟ ଛାଡ଼ି । ମନକୁ ଦେଖାଯାଉଛି ବାନ୍ଧି । ଏହାଦ୍ୱାରା ମୋର ସାଥୀ ହେଉଥିଲେ ତିନି ରହୁଛି ।

୭ । ମାତୁଳ—ମଧୁ, ଯଦୁ କ'ଣ କହିଲା ?

୮ । ମଧୁ—ହେ ଦେବୀ ଯେ, ସେ ହେଉନ କ୍ୟାଧିମ କହୁଛି । ଭେଦ ଦକାକୁ ଖଟପଟିଆ ଗୁଡ଼ୁଛି । ସେ ନଜେ
ଦୋଷୁରେ ହେଉଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସେ ଭଲ ଦେଖାଯାଉଛି ।

୯ । ମାତୁଳ—ମାରି ! ମଧୁ କଣ ଠିକ୍ କହିଲା ?

୧୦ । ମାରି—ହଁ ଯଜ୍ଞ ।

୧୧ । ମାତୁଳ—ମଧୁ ।

୧୨ । ମଧୁ—ଘଜ୍ଞ ।

୧୩ । ମାତୁଳ—ତମେ ଯଦୁ ପରି ହେବା ପାଇଁ ତେଜା ଭଲ । ତମର ସାକ୍ଷ୍ୟ ପାଇଁ ଦୁଇଟି ରତ୍ନକ ନାହିଁ । ତୁମେ
ମଧ୍ୟ କହୁଛ ଭଲ ଦେଖାଯିବ ।

୧୪ । ଘଜ୍ଞ, ମୁଁ ଉପକରଣ ଏଥାକୁ ମାନବ ।

Nighay Jia Ghi Icha

1. harek alar chotentin apan apan bhobisyot nu ender kamon adin bicar kamna batha.
2. hale as chotentin adghin lagan dhiyan uenati kas aru ā dhiyan ghi lagantan tiarmanage lagos.
3. adghi lagan en engha jind ginu ender kamon adin enantintin thik kamca kan munj kadan.
4. en akun sat kilas nu padhaldan.
5. engba jindginu ender kamon ad ghi bicar ma mali ka en undul nane bhabi syotnu onta baṅka dactor manon.
6. bahat karon ghi lagan en onta dactor manage thik kamc kadan.
7. surunuta en dactor manage purc puri thik atlan.
8. ender ge ka ganet nu aru bigyan nu enghay bane budhi atli.
9. aru enhi bemiria semihiria maldan.
10. engha jia bane atli.

11. be ma riarin seba kamage caha jat nage bane pattaradan bemiriarin bane kamage ongone hale aru bohut khusi manonne. bembiriarin jatnanad anta bane nalkhu.
12. namha rajinu dactar jamarghi ghata atli.
13. para jaranu alarghi lagan dactar malkar.
14. en dactar manokun nampha paranu en apna dacton khana kholon.
15. nampha para aru caha cahanta hemria allarin bane kamon.
16. abarge sastati mandar guthi con.
17. bane kamage lagan abar hustithore paisa hon.
18. ender ge ka en dhoni manage mabeddan.
19. enggha haddu boco posage thore paisa darkar.
20. hotkorin hakka hale engghay dher manno.
21. dactar hisabti en bagge nal khu nannon.
22. alarghi ji'a bacha bon aru en khusi manon.
23. onta bane aru sotu dactar hisabti en bane name ha khon.
24. be mi hi riarin ja tnanati dunia nu aru bane nalkhu mallad.
25. garib bemiriarin jat non aru en ulla bita bon.
26. iti en dhoni ma mandan.
27. lekin egage bhogban ghi asirbad jorul hakhra.

ତୁମ ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ

- ୧ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷ ପିଲାଦିନରୁ ଜନ ଜନର ଭବିଷ୍ୟତରେ କଣ କଣକ, ତାହା ବିଷୟ ଜଣେବା କଥା ।
- ୨ । ତାହାହେଲେ ସେ ଛୋଟରୁ ସେହପାଇଁ ଧାନ ରଖି ଏବଂ ସେ ଧାନ ପାଇଁ ସେ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ଲାଗିବ ।
- ୩ । ସେହପାଇଁ ମୁଁ ମୋର ଜୀବନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ବୈଜ୍ଞାନିକତା ରୁ ଠିକ୍ କରାଯାଇଛି ।
- ୪ । ମୁଁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସମ୍ପର୍କରେ ପଢ଼ୁ ।

- ୫ । ମୋର ଜନନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି, ମୁଁ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଜଣେ ବଡ଼ ଡାକ୍ତର ହେବି ।
- ୬ । ବହୁତ କାରିଗରୁ ମୁଁ ଡାକ୍ତର ହେବା ପାଇଁ ନିଶ୍ଚି କରୁଅଛି ।
- ୭ । ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଡାକ୍ତର ହେବା ପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପସ୍ତୁତି ।
- ୮ । କାରଣ ଗଣିତ ଓ ବଜ୍ରନରେ ମୋର ଭଲ ଜ୍ଞାନ ଅଛି ।
- ୯ । ମୋର ସାମ୍ୟ ମଧ୍ୟ ରହିମ ।
- ୧୦ । ମୋର ଜନନ ଭଲ ଅଛି ।
- ୧୧ । ରୋଗୀମାନଙ୍କର ସେବା କରିବାକୁ ଭଲପାଏ । ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରିପାରିଲେ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦିତ ହେବି । ରୋଗୀସେବା ଗୋଟିଏ ଭଲ କାମ ।
- ୧୨ । ଆମ ଦେଶରେ ଡାକ୍ତରମାନଙ୍କର ଅଭାବ ଅଛି ।
- ୧୩ । ଗାଁଗହଳର ଲୋକମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଡାକ୍ତର ନାହାନ୍ତି ।
- ୧୪ । ମୁଁ ଡାକ୍ତର ହେଲେ ଆମ ଗ୍ରାମରେ ଗୋଟିଏ ସରକାରୀ ଡାକ୍ତରଖାନା ଖୋଲିବି ।
- ୧୫ । ଜମ ଗାଁ ଓ ପାଖ ଗାଁରେ ସୀତଳ ଲୋକମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରିବି ।
- ୧୬ । ଯୋମାନଙ୍କୁ ଶୁଣାରେ ଔଷଧ ଯୋଗାଇବି ।
- ୧୭ । ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଯୋମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଳ୍ପ ପଇସା ନେବି ।
- ୧୮ । କାରଣ ମୁଁ ଧନୀ ହେବା ପାଇଁ ଭଲ୍ଲା କରେ ନାହିଁ ।
- ୧୯ । ମୋର କୁଅସିଲ୍ଲା ଭରଃପୋଷଣ ପାଇଁ ନମ୍ ପଇସା ଦରକାର ।
- ୨୦ । ସେତକ ମାତ୍ର ପାରିଲେ ଯଥେଷ୍ଟ ହେବ ।
- ୨୧ । ଡାକ୍ତର ଭବରେ ମୁଁ ଦେଖି କାମ କରିବି ।
- ୨୨ । ଲୋକମାନଙ୍କର ଜନଗଣା କରି ମୁଁ ଆନନ୍ଦିତ ହେବି ।
- ୨୩ । ନିଶ୍ଚେ ଭଲ ଓ ସରକାରି ଡାକ୍ତର ଭବରେ ମୁଁ ସୁନାମ ଅର୍ଜନ କରିବି ।
- ୨୪ । ରୋଗୀସେବାରୁ ବଳି ସୁଖ୍ୟ କାମ ନଗରରେ ନାହିଁ ।
- ୨୫ । ଗରିବ ରୋଗୀମାନଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା କରି ମୁଁ କାଳ ଦାଣ୍ଡିବି ।
- ୨୬ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମୁଁ ଧନଶାଳୀ ହେବି ନାହିଁ ।
- ୨୭ । କିନ୍ତୁ ମୋତେ ଭଗବାନଙ୍କର ଅର୍ଣ୍ଣାଦାଦି ଉପଦେଶ ମିଳିବ ।

Erpa kalla cia ge hostel callabussan darkhast

Maronio,

Garjan M.E. Skulta hostel callabus
Mohady... ..Somipesu.

Mohasoy,

1. ijotti aru norom hisabti japa baldanka barnal nela ta 21.1.84' nu enghay ajsoki sudhu manod.
2. adghi lagan enghay erpa kana nihati darkar.
3. adhghi lagan, en norom kiri guhari kamaldan ka nim engan enna erpa kallage cickun en khusi manon ne.

Garjan M.E. Skul
ta 21.1.84

}

iti.
nimhay odhinta
Sadhna Majhi

ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବା ପାଇଁ ଜାତୀୟତା ଦଳର ପଦାଧିକାରୀଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଦରଖାସ୍ତ

ମାଗଣା,

ଘରଜନ ଏମ. ଡ. ସୁଲୁ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ପଦାଧିକାରୀ
ମହୋଦୟ... ..ଆମାପେଷ୍ଟ ।

ମହାଶୟ,

- ୧। ଘରଜନ ଓ ଘରକୁ ଯିବା ନିମନ୍ତେ କରୁଥିବା କା ୨୧।୧।୮୪ ଶୁକ୍ରେ ମୋର ପିତାମହଙ୍କର ପାଇଁ ଦରଦ ଧରୁଥିଲୁ ।
- ୨। ଯେପରିକି ମୋର ଘରକୁ ଯିବା ନିମନ୍ତେ ଅନୁମତି ।
- ୩। ଏହି ବନ୍ଦର ବଳରେ ପାର୍ଥନା କଲେ କି, ଅପର ମୋତେ ଅଳ୍ପ ଘରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଲେ ମୁଁ ଶୁଣି ଚୁକିଲୁ । କି ।

ଘରଜନ ଏମ. ଡ. ସୁଲୁ
୨୧।୧।୮୪

}

ଅପରଙ୍କର ଅନୁମତି
ପାଥନା ମାରି

Nimha paranta osubidha gu thin ghuca
baghi lagan jilla parisod cearmen san ge dorkhast

Manorio,

Sundorgor jilla parisodta cearmen
Molodoy... ..Somipesu

Mohasoy,

1. ijjt aru norom hisabti jana baldan ka emha para tumrom parad sundorgor jillanta bramhoni taroj thana nu atli.
2. paranta al sonkhya manali dui hajar.
3. bohut ul dhari kiri i parad ohohela manca aru khatar kici.
4. idghi lagan parantaalar bohut osubidhanu khatranae.
5. nimhae najar khatra buli abra osu bidha guthin jana baldan.
6. e paranu ontahi jete alar ghi lagan polkhra mallad, adghi lagan alar guthi ammu ma bakhikiri osubidha mana lnay.
7. i paranu ontahi dactor khana ghi subidha mallad birkeranu onta atlije ad emha paranti dos mail gechunu.
8. i paranu bane pabu malladad ghi lagan barsa ullage paranta hatte batte bane ma calri.
9. adghi lagan en normikiri parthna kam dan ka nim dayalu manor aru hubra osu bidha guthin ghuca bor hale i paranta alar guthi nimha san khusi manor ne.

tumrom
ta 20.1.84

iti.

nimhay bisuasta
Sadhana Majhi

<p>tayus :</p> <p>Sri Sadhna Majhi</p> <p>Para : tumrom</p> <p>P. O. : Gorjon</p> <p>Jilla : Sundorgor</p>	<p style="text-align: right;">tilot</p> <p>Cearmen,</p> <p>Sundogor Jilla Parisod</p> <p>jilla parisod ophis</p> <p>Sundorgor</p>
--	---

**ଓମ ଗ୍ରାମର ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକ ଦୂର କରବା ପାଇଁ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ
ତେନ୍ଦୁାରମ୍ୟାନଙ୍କ ନିକଟକୁ ଦରଖାସ୍ତ୍ର**

ମାନନୀୟ,

ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦର ଚେୟାରମ୍ୟାନ
ମହୋଦୟ..... ଉମାପେଷ୍ଟି ।

ମହାଶୟ,

- ୧ । ପଞ୍ଚାଳ ଓ ବନବୃକ୍ଷ ହେତୁ ନିବେଦନ କରୁଅଛୁ କି, ଅମ ଗ୍ରାମ ଉତ୍ତରକୁ ଗ୍ରାମଟି ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ଅନ୍ତର୍ଗତ ପ୍ରାୟତଃ ଭଲ ଥାନା ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ।
- ୨ । ଏହି ଗ୍ରାମର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଦୁଇ ହଜାର ।
- ୩ । ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱତାଳ ଧରଣ ଏହି ଗ୍ରାମଟି ଅବହେଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି ।
- ୪ । ଡାକରେ ଗ୍ରାମବାସୀମାନେ ବହୁ ଅସୁବିଧା ଭେଗ କରୁଛନ୍ତି ।
- ୫ । ଅପେକ୍ଷା ଅବରତ ଜମିର ସେହି ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ବିବରଣୀ ଜଣାଇଲି ।
- ୬ । ଏହି ଗ୍ରାମର କୌଣସି ଦେବାଧାରଣ ସୁବିଧା ନାହିଁ । ତେଣୁ ଜନଯାତ୍ରା ଲଳ ଅବସରେ ବହୁଭେଗ କରୁଛନ୍ତି ।
- ୭ । ଏହି ଗ୍ରାମରେ ତାଳିଆଦାର ସୁବିଧା ନାହିଁ । ଅମ ଗ୍ରାମଠାରୁ ଦଶ ମାଇଲ ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ବିରଜେରରେ ରୋଟିଏ ଛା ।
- ୮ । ଏହି ଗ୍ରାମରେ ଭଲ ଡ୍ରୋ ନାହିଁ । ତେଣୁ ବର୍ଷାଦିନେ ଗ୍ରାମର ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ମାନ୍ଦା ପଡ଼ିଯାଏ ।
- ୯ । ଏଣୁ ମୁଁ ବିନିକରଣରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ କି, ଅପେକ୍ଷା ଦ୍ୱାରା ହୋଇ ଉକ୍ତ ଅସୁବିଧାଗୁଡ଼ିକର ଦୂରକରଣ କଲେ ଏହି ଗ୍ରାମର ଅଧିବାସୀମାନେ ଅପେକ୍ଷାରେ ବୃତ୍ତନ୍ତ ରହିବେ ।

ଉତ୍ତର
ତା ୨୦ । ୯ । ୮୪

ଲତା
ଅପେକ୍ଷର ବିଶ୍ୱସ୍ତ
ସାଧନା ମାଝି

<p>ପ୍ରେକ୍ଷକ :</p> <p>ଶ୍ରୀ ସାଧନା ମାଝି</p> <p>ଖା : ଉତ୍ତରକୁ</p> <p>ଫୋ : କେବଳ</p> <p>ଇ : ସୁନ୍ଦରଗଡ଼</p>	<p align="right">ଚିକିଟ୍</p> <p>ତେନ୍ଦୁାରମ୍ୟାନ,</p> <p>ସୁନ୍ଦରଗଡ଼ ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ</p> <p>ଜିଲ୍ଲା ପରିଷଦ ଅଫିସ୍</p> <p>ସୁନ୍ଦରଗଡ଼</p>
--	--

କିସାନ୍ ଚଳକୋଷ

କିସାନ୍-ୱର୍ଡ୍ ଆ/ଇଂରାଜୀ

obda - ଅଧୁଆ - raw rice
 obhab mana - ଅଧିକ ଦେବା - to be rare
 obujhia - ଅଭୁଆ - disobedient, reluctant
 ocenhar - ଅଜଣା, ଅଜାଣତ - unknown
 oda - ଓଡ଼ା - wet
 odharmiya - ଅଧର୍ମ - anti - religion
 ojna - ଓଜନ ଦେବା - be able
 ohon - ଓହଳ - once
 ohonatin - ଓହଳନ - sudden
 ohonasaren - ଓହଳାଣେ - together
 ojan kamna - ଓଜନିବା - to weigh
 ojarua - ଓଜଣ୍ଡି - indigestion
 ojatia - ଓଜନିତା, ଅଜାତ - out caste
 ojina - ଓଜିବା - to sew
 ojna - ଓଜା - spindle
 okal - ଓକା - wit
 okhyor - ଓକର - letter
 okna - ଓକିବା - sit
 okna kana - କମାଟ ବାଜିବା - to freeze
 olhona - ଓଲ - lamentation
 olna kana - ଓଲଟିବା - to burn
 olta - ଓଲଟା - opposite
 omanti - ଓମିବା - reluctant
 omin - ଓମିନ
 ondot - ଓଣିବା - to bring
 ondria ghor - ଓଣ୍ଡିର ଗୋଷା - horse
 ondrna - ଓଣିବା - to bring
 oneis - ଓନେଇଶ - nineteen-19
 onjukku - ଓଜୁକ ଦେବା - much more
 onjuku - ଓଜୁକ - many
 onna - ଓଜନ - eating

onṭaḍānu - ଏଠାଠି - together
 onṭa dhaḍīnu - ଠୋଟିଏ ଧାଡ଼ିରେ - in one line
 onṭa epa - ଏକପରିଆ - having no neighbour or friend
 onṭa parkar - ବାଜ
 ontana - ଓଠାଇବା - to feed
 onṭanunjoṛna - ଓଠାଠିବା - to join
 onṭasan - ଏଠାଠି - together
 onṭasanṭhūṛiarna - ଏଠାଠାରେ ଜମାହେବା - to gather
 onṭatukha - ଟାଳ (ଦେବଳ ମାଟ) - only
 onthor - ଓହଳ - once
 onumanti abna - ଓହଳିହେବା - to seem
 onumoti ciena - ଅନୁମତି ଦେବା - to allow
 opkati hal - ଓପକା - rice from boiled paddy
 opa - ଓଷା - bird
 opa ṭe ṭe manali - ଟେ ଟେ ଟେ କରିବା - to chirp
 opa khota - ଓଷାଲ ବନ୍ଦା - nest
 opa tappa - ଓଷାଲ ବନ୍ଦା - nest
 orda cina - ଓଡ଼ିବଦେବା - to give a support
 orha - ଓହା - dew
 orka - ଓଡ଼ଳ - hot
 orna - ଓଲଟାଇ କରିବା - to compare
 orru - ଓର - nail
 ortana - ଓଡ଼ିଲୁବା - to heat, to boil
 oṛsa - ଓରୁ - mashroom
 osanti - ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ - dissatisfied, discontented
 osar - ଓସାର - breadth
 oska - ଓଷା - mouse
 osuk - ଅସୁଖିବା - sickness
 osuk al - ଅସୁଖି ବ୍ୟକ୍ତି - sick person
 osul kamna - ଓସୁଳ ବହେଇ କରିବା - to collect loans
 otar - ଓଡ଼ର - scent

othara - ଅଠ - eighteen
 otha - ଓଜନ - weight
 othar - ଏକକ - alone
 othra - ବ ବହାବ ବୈଦ୍ୟା - to use
 oy happu - ଗାଈଅଳ - shepherd, cowherd
 oyu - ଚୋରୁ - cattle
 oyu jonam kamne - ବସିଲାଇବା - to give birth
 oyumu - ଚୋରୁଆ - beef-eater

A

a - ଯେ - that
 a - ଚାମା - ଭାବୁଟି ମଇଦା - belch
 ଅଠିଆ - ଅଠିଆ
 abda tihal - ଅଧୁଆ ଭାଗଳ - rice from raw paddy
 acambit - ବୋହୁବୁଣ୍ଡି - funny
 accu umpurna - ବଢ଼ା ଫୋଡ଼ାଦେବା - prick
 achina - ଫୋପାଡ଼ିବା - to throw
 achna - ଫିଙ୍ଗିବା - to throw
 adar - ଭୁଲ - broken rice
 addha - କ ଗା - place
 addha - ଚନ୍ଦ୍ର - mound
 addha - ଗାଠ - place
 addha - ପାତ - pot
 addha badlana - ଡାକିଲେ ଫିଙ୍ଗିବା - to displace
 addhe erma - ଚକଚକେଇବା - to blink
 adghi miya adghi - ଚୋରୁ ଚୋରୁ - shower after
 shower and again and again
 adghi sathu anda - ଦେଉଳା - for that
 adha - ଅଧା - half
 adha bicka - ବଢ଼ାପାତା - half-burnt
 adha pabu - ଅଧାବଟ - half-way
 adivasi al - ଅଧିବାସୀ ଲୋକ - adivasi people

a ggi - ଚକ -
 aggi - ଚୁଡ଼ା - top
 aghili - ଅଗ - before
 aghili - ଅଗ୍ରମ - advance
 aghliekna - ଅଗଲେ - who walks in front
 aghli kana - ଅଗକୁ ଯିବ - to go ahead
 aghli maha - ଅଗରାତି - early night
 aghli tegna - ଅଗକୁଡ଼ା - who speaks first
 agua - ଅଗୁଆ - advanced
 agkali - ଗରମ - hot
 agna - ପାଟି ଖୋଲିବା - to open one's mouth
 agthi - ଅଙ୍ଗୁଳ - finger
 agthi cajtana - ଅଙ୍ଗୁଳି ଫୁଟାଇବା - to strike
 knuckles
 agthinta cutti - ଅଙ୍ଗୁଳିର ଚୋର - furs on the
 fingers
 ahada chopna - ମାଂସ କାଟିବା - to cut meat
 ahana - ଜଣା - known
 ahana - ଅବଗତ ହେବା - to be aware of
 ahara - ମାଂସ - meat, flesh
 airon marna - ଲୁହାରି କରିବା - to iron, press
 aithama kana - ମେଲି ହୋଇଯିବା - to be folded
 ajjo - ଭୂତାଣୀ, ଅଜା - grand-father
 ajji - ଭୂତାଣୀ, ଅଜା - grand-mother
 akabaka - କାବା - to take aback
 akas - ଅକାଶ - sky
 akhancn ghatarna - ଦେବାକୁ ଘଟିବା - to happen
 suddenly
 akha sakha malka - ଅକାଶ - orphan, helpless
 akun - ଏବେ, ଏବେ - this time
 akunin - ଏବେକି - now, at present
 akuntok - ଏବେକି, ଏବେକି - now, till now
 akunta samayna - ଅଜ ନିକ - now - a - days

āl - ମଣିଂ, କେମ - man
 ali - ବୃଷପତ୍ର - hail
 alkha - ହସିବା - to laugh
 alkha - ହସ - laugh, smile
 alkhtana - ହସାଇବା - to make laugh
 alkha cina - ଗୁପହାସି କରଣା - to mock, to laugh
 at
 alla - କୁକୁର - dog
 alla ghi arpa - କୁକୁର ଘର - kennel
 alla lekhabhukna - କୁକୁର ପରି ଭୁଲଣା - to bark
 like a dog
 alla parmna - କୁକୁର କାମୁଡ଼ିବା - bite (as a dog)
 all maṇḍa gegaddi arhna - ଘନାୟ ଖୋଳଦ - to
 dig a grave
 all maṇḍa ciena - ନବର ଦେବା - bury, to place
 in a grave
 ambna ciena - ପ୍ରକାଶକରଣ - to discharge
 ambna barna - ପ୍ରାଣ ଓହ୍ଲାଇବା - to leave behind
 ammu - ପାଣି - water
 ammu bahana - ପାଣି ଲୋଡ଼ିବା - to carry water
 ammu baṛiana - ପାଣି ମହାଲୋଡ଼ିବା - to water
 ammu bhāti - ପାଣିଆ - liquid
 ammu gōrom kamna - ପାଣି ଉତ୍ତର କରଣା - to boil
 water
 ammu happna - ପାଣି ପିଇବା - to drink water
 ammu kamna - ପାଣିର କଠକଣା - to liquefy
 ammu mulhna - ପାଣି ଖସିବା - to drag water
 ammu nintana ciena - ପାଣି ଗୁଣ୍ଠି କରଣା - to fill
 with water
 ammuti ciṛa sapha kamna - ପାଣିଦ୍ୱାରା କୁଣ୍ଡା ଧୋଇବା - to wash clothes by water
 ammu tiptipra khatarna - ପାଣି ଚୋପା ଚୋପା
 ପଡ଼ିବା - drip
 ammunu mulna kana - ପାଣିରେ ବୁଡ଼ିଯିବା - to sink
 in water

arca - ପତଳ - thin
 andajo - ଅନୁମାନ, ଅନୁମାନ - guess, assume,
 anticipate
 andsna - ବଜର, ରୁପସିତ - present, attendance
 annen - ଦେଖା, ଦେଖା - alike, identical
 annen lekha - ଦେଖିବା - like that
 annenin etherna - ଦେଖିବା ଦେଖାଯିବା - look alike
 arṣna - ପହଞ୍ଚିବା, ରୁପସିତ ହେବା - to reach, to attend
 aṅt - ଦୈନ - hard
 anta - ଅନ୍ୟ - calm, quiet
 antin - ତତ୍ପର (ଦେଖାଯିବା), ତାହାପରେ, - after that
 aolna - ସ୍ୱାପ୍ନ ମାଗିବା - yawn
 apna apna - ଅପନା ଅପନା - among yourselves
 ara - ଦେଖିବା - saw
 aṛa - ତରଳ - curry
 ara guṇḍa - ଦେଖିବା - saw dust
 aram kamna - ନିବୃତ୍ତ ହେବା - get rid of
 arbna - ବଦଳେଇବା, ରୁଚିବା - to keep something
 secret, undisclosed
 argna - ଉଠିବା, ଚଢ଼ିବା - to rise, to climb
 arha - ଶୁଣ, ଶାଗ, ପତଳ - green vegetables
 arhna - ବୁଡ଼ିବା - to make furrow
 arhna othna - ଖୋଳି ଦାଖଲ କରଣା - excavate,
 uncover by digging
 arī - ଦୁଇ - line between two furrows
 arkhaṛa - ଚୁଡ଼ା - flattered rice
 arkhi - ଘର (ମଦ୍ୟ) - toddy, country liquor
 arkirna - ଉଠିବା - rose (pst. rise)
 arna - ଖୋଳ - excavation
 arṇḍhu - ଅଳ - soots
 aru - ଏବଂ - and
 aru dhon hakhna - ଅନୁପରେ ପାଖିବା - to get for
 the second time

aru phontepna - ଦୁଇବୁଦ୍ଧି କେବା - to start
 again, to restart
 aru onthor - ପୁନରୁତ୍ପା - repetition, again
 as ma kamch kad hakhrana - ଅଣ ନ କେ ପାଇବା -
 to get unexpectedly
 asar - ଅଶା - name of a month (15th June
 to 15th July)
 asirbad kamna - ଅଶୀର୍ବାଦ କେବା - to bless
 askatia kamna - ଅବହେଳା କେବା - to neglect
 asma - ଭୂଷି, ପିଠା - cake
 asna - ବାଜା - drum
 asnna - ଘନାଘରା - to drum
 asra kamna - ଅଣ କେବା - to desire
 asrna asrna - ଧର ଧର - trembling
 asru - ଧରୁଣା - one who trembles
 asrus - ଧରୁଣା
 at - ଦୈନିକ - hard, difficult
 atho - ଅଠ - eight
 atha - ପତ୍ର - leaf
 atko - ତେଜ - that much
 atka - ଅଟକ - confinement
 atkana - ଅଟକାଇବା - to confine, detain
 atna - ପିନ୍ଧିବା - to put on, wear
 atna - ଚାନ୍ଦିଆ - to spread over
 atpa - ଅଟା - flour
 aulana - ଉଲା - yawn
 aupana - ଅଧୁନା - boiled
 ayaj - ମା, ମାତା - mother

B

badhol - ଉଷ - apple
 badmas - ବୁଦ୍ଧ - naughty, mischief
 boethki - ବେ - meeting

bohi - ବହି - book
 bojha - ଗର୍ଭବତୀ - pregnant
 ବଢ଼ା - bundle
 bokbokna - ବକ ବକ ହେବା - to chatter
 bokor bokor manna - ବାଳେ କଥା କହିବା - to talk
 foolishly, to talk unnecessary thing
 boka - ବୋବା - billy
 bokho - ବିଶ୍ଵିକା - grasshopper
 boko - କଞ୍ଚଳ - soft
 bon bilay - ବନ ବିଲୟ - wild cat
 bond kamna - ବନ୍ଦ କରିବା - to close, to shut
 bor - ବର - bridegroom
 boron - ବର୍ଣ୍ଣ - colour
 boros - ବର୍ଷ - year
 borj - ଅନ୍ତରାତ୍ମଣୀ - grand daughter
 borjha muhi - ନାଭୁଆ - having a big nose
 borjkapulia - ପୋଲ (ବନ୍ଧ) - bridge
 borj pania - ଗର୍ବ - proud
 bors - ବୃକ୍ଷ, ବଂଶ - clan, family lineage
 bote mana - ବୁବୁ ବୁବୁ ହେବା - to bubble
 bagrnna - ବାଳ ବୁଝାଇବା - to comb hair
 babaji - ବାଧୁ - saint
 bachabana - ବାଧା କରିବା, ବଞ୍ଚେଇ - to protect,
 protection
 bachi - ଠେଣି - shelf
 badha ma cieno - ବାଧା ନ ଦେବା - not to disturb,
 hinder or obstruct
 badla - ବଦଳ - exchange
 badla hona - ଗ୍ରହଣେଇ କେବା, ବଦଳ କେବା - to take
 revenge
 badlana - ବଦଳେଇବା - to exchange
 badli - ବେଦ, ବାଦଳ - cloud

baesi - ବାସୀ - flute	bali kopa - ବାଳି କୋପା - at door corner
baṅ - ବାଂ, ବାଂ - father	balka - ବାଲକା - turmeric
bagea - ବାଗା - grove	balkati - ବାଲକାଟି - ignorant
bagge - ବାଗ୍ଗେ, ବାଗ୍ଗି - enough, too much	balpas haddu - ବାଲପାସ ହାଡୁ - adopted child
bagejukku - ବାଗ୍‌ଜୁକ୍କୁ - more	balpas kamna - ବାଲପାସ କାମ୍‌ନା - to adopt a child
bagge malla - ବାଗ୍‌ଗେ ମାଲ୍ଲା - not enough	bampha - ବାମ୍‌ଫା - brahman
bage manna - ବାଗ୍‌ମେ ମାନ୍ନା - to be in plenty	banda - ବାନ୍‌ଡା - fox
bage ul rana - ବାଗ୍‌ଉଲ ରାଣା - to last for a longer period	bandra - ବାନ୍‌ଡ୍ରା - (ଧଳା ଲୁହ) - monkey
bagri - ବାଗ୍‌ଗି - rough	bane - ବାନ୍, ବାନ୍‌ଭା, ବାନ୍‌ପ୍ର - good, beautiful, gentle
bahari - ବାହା - beyond	bane all - ବାନ୍ ଲଲ - good man
bahi - ବାହି - branch, bough	bane basna - ବାନ୍‌ବାସନା - fragrant
bahna kana - ବାହନା କାନା - to flow	bane kamna - ବାନ୍‌କାମ୍‌ନା - to repair
bahri - ବାହାରି - outside	bane kiri pakhrana - ବାନ୍‌କିରି ପାକ୍‌ରାନା - to wash perfectly
bahut - ବାହୁଟ୍ - enough, plenty	bane lagga - ବାନ୍ ଲାଗ୍‌ଗା - to be liked
bai - ବାୟ - grand mother	bane ma bana - ବାନ୍‌ମା ବାନ୍‌ନା - to hate
bais - ବାୟସ - twentytwo	bane ma hakhna - ବାନ୍‌ମା ହାକ୍‌ହନା - not to like, love
baisakh - ବାୟସାଖ - April-May	balemali - ବାଲେମାଲି - bad
baisi urna - ବାୟା ଉର୍ନା - to play flute	bane manna - ବାନ୍‌ମେ ମାନ୍ନା - to recover, to be cured
baithki - ବାୟିକି - assembly	bane patarna - ବାନ୍‌ପାଟାର୍‌ନା - to like, love
baj - ବାଜ - a hunter bird	bapiya - ବାପିୟା - better
baja asna - ବାଜା ଅସନା - to drum, to play instrument	baṅsi accu - ବାଂସୀ ଅକ୍କୁ - fishing nail
baji - ବାଜି, ବାଂ - challenge	baorachka - ବାଓରାକ୍କା ବଓରାକ୍କା - used
bajnia - ବାଞ୍ଜିନିଆ - musician	baro - ବାର (ବନ୍ଧ୍ୟ) - twelve
baken - ବାକେ - between	barobaj maha - ବାରୋବାଜି - midnight
bakhra - ବାକ୍‌ହ୍ରା - room	bara buri - ବାରା ବୁରି - equal
bakka - ବାକ୍କା - crane	barage tenna - ବାରାଗେ ଟେନ୍ନା - to invite
baksa - ବାକ୍‌ସା - box	baraha - ବାରାହ - boar
bali - ବାଳି - door	baray - ବାରାୟ - carpenter
barian nindna - ବାରିଆନିନ୍‌ଡନା - to insert forcibly	bar-bar malli - ବାର-ବାର ମାଲି - not frequently
bali hujon korna kana - ବାଳି ହୁଜନ କୋର୍‌ନା କାନା - to enter closing the door	barhi - ବାରି - flood
	bari - ବାରି - arm

baṅia - ବୃନ୍ଦା - beautiful, handsome	baurana - ବ୍ୟବହାର କରିବା - to use
baṅian khiena - ଅପମୃତ୍ୟୁ କରିବା - to commit suicide	baurka - ଗନ୍ଧକ - comb
baṅiar - ବୃନ୍ଦାଳୀ - strong, energetic	baūsa - ବୁଝି - ratter
baṅka - ବଡ଼ - big	baūsar - ବଂଶଧର - descendant
baṅka baṅ - ବଡ଼ ଭାଇ - father's elder brother	bayha - ପାଗଳ - mad
baṅka bhai - ବଡ଼ ଭାଇ - elder brother	baysri - ବୃନ୍ଦା - flute
baṅka bhaji - ବସିତ ବେଳ - banquet	baysria - ବୃନ୍ଦା - one who plays flute
baṅka buhuṅi - ବଡ଼ ଭଉଣୀ - elder sister	bebhar - ଶିଷ୍ଟ, ବ୍ୟବହାର - good behaviour
baṅka dai - ବଡ଼ - elder sister	becna - ବେଳିବା - to play
baṅka gaṅi - ଗେଡ଼ି - train	becur - ବେଳିକା - player
baṅka malli - ମନ୍ଦବୃତ୍ତୀ ଭୂତ - not noble	beda - ଖୋଜ - search
baṅka mana - ବଡ଼ ହେବା - to grow	bedha bedha hakhna - ଖୋଜି ଖୋଜି ପାଇବା - to find out by searching
baṅka nalkhu - ମନ୍ଦବୃତ୍ତୀ କାମ - noble work	bedi - ମଞ୍ଚ - pendal
baṅka nerru - ବଡ଼ ଗଣ୍ଡ - big snake	bedna - ଖୋଜିବା, ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା - to search, pursue
barnna - ବୁଲୁଣ୍ଡ - to snore	bednaaru hakhna - ଖୋଜି ପାଇବା - to find out by searching
barna - ଉତ୍ପତ୍ତି - come	beṅa - ବେଙ୍ଗ - frog
baṅna - ବୃଦ୍ଧି ହେବା - increase	behus mana kana - ବେହୋର ହୋଇଯିବା - to faint
barsa - ବର୍ଷା - rain	bek bek laggali - ବୃନ୍ଦା - salty
barsaritu - ବର୍ଷାକାଳ - rainy season	beku - ବୁଣ୍ଡ - salt
baṅu - ବେଳ (ବାପାଙ୍କ ବଡ଼ ଭାଇ) - father's elder brother	bel - ଅଣ୍ଡା ଫେରା - yolk
baṅuari - ବହୁପଦ - ego	belna - ବେଳିବା - to press, flatten
basana - ଉଦ୍‌ବେଗ - to smell	bemotlob katha - ଅପରା - obscene words
basiammu - ଭୋଗ - water in rice	bemar - ରୋଗ - disease
basi mandi - ପୋଛା ହଳ - watered rice	bembhiria - ରୋଗୀ - patient
busna - ଗନ୍ଧ, ମହର - smell	bemria - ରୋଗୀ - feeble
bata bana - ବାଧାଦାନ, ବେଶ୍‌କରିବା - to persuade	bench - ବେଞ୍ଚ - bench
batkarana - ବାକି - race	baṅi - ବେଣୀ - lock of hair
batkara kana dhama - ବାକି ଘାଟି ଧରିବା - to catch by chasing	beniom - ଅନିଷ୍ଟ - injustice
batta - ବୋ - earthen pot	beni esna - ବେଣୀ ପତାଇବା - to plait or lock hair
batta - ଭାଗ - share	benja - ବାଜା - arm
batul - ବାକା - rogue, rascal, scoundrel	be phikol rana - ବିଚଳିତ ହେବା - to be perturbed

benjma - ବାହାହେବା - to get married	bhantana - ବଗୁଲିଆ, ଭଣ୍ଡିବା, ଭୁଲାଇବା - naughty
bepriya - ଦଣ୍ଡିତ - merchant	bhaphé - ବାସ୍ - gas
bes - ଦେଶ - make up	bhar - ଭର - burden
besi mana - ପ୍ରଚର ହେବା - to be in plenty	bhara - ଭଡ଼ା - rent
bhogban - ବନ୍ଦନ - fate	bhareraj - ମଧ୍ୟାହ୍ନ - noon
bhokti - ଭକ୍ତି - religious faith, belief	bhar hona - ନେତୃତ୍ୱ ନେବା, ଭର ନେବା - to take the leadership, to shoulder responsibility
bhokka kamna - କଳା କରିବା - to make hole	bhari - ଭଡ଼ି - scaffold
bhokka - ଡାକ, କଳା - hole	bharia - ଭରୁଆ - one who shoulders or carries anything
bhokka manna - ଜଣାହେବା - to become perforated	bharsa - ଭରଣା - hope, assurance
bhāra pheṇa - ମହୁଦେଖା - beehive	bhasa - ଭଷା - language
bhāra pok - ମହୁମାଛ - bee	bhasa badhana - ଭଷା ବଦଳାଇବା - to change language
bhabisyot katba teṇa - ଭବିଷ୍ୟତ କଥା କହିବା - to foretell, forecast	bhasarana - ଭସିବା - to float
bhadkarna - ଫୁଟିବା (ଧାନ) - to germinate	bhasi kamna - ଭ୍ରମଣା କରିବା - to pretend
bhadri - ବାଦୁଡ଼ି - bat	bhayar - ବଜାରୁ - pumpkin
bhaera - ବାଲ - deaf	bheṛa - ଭେରୀ, ଭେଟି - lady's finger
bhaēs - ମସୃଷି - buffalo	bheṛi - ସେଗୀ - female sheep, ewe
bhaēs hapus - ମସୃଷିଧଳ - a herdsmen of buffaloes	bheṛi buṛi - ସେଗୀ - female sheep, ewe
bhag - ଭଗ - share	bheḍi hadu - ସେଗୀରୁଆ - lamb
bhag kamna - ଭଗ କରିବା - to share	bhes - ମସୃଷି - buffalo
bhaṇ - ତମାଖୁ, ଦୁକୁଡ଼ା - tobacco	bheṭ - ବେଟ - meeting
bhaṇu mohna - ତମାଖୁ ଚାବିବା - to chew tobacco	bhetarṇ - ବାଜରଣ - brinjal
bhai - ଭାଇ - brother	bhet kamna - ପାସତ କରିବା, ଦେଖିବା - to meet
bhaitar - କଟାରୁ - pumpkin	bhik - ଭିକା - begging, alms
bhakua - ବୋବା - stupid	bhikhari - ଭିକାରୀ - beggar
bhallu - ଭଲ - bear	bhik nina - ବନ୍ଦ ମାଗିବା - to beg
bhama - ଷ୍ଟୋକାଣର - insect	bhīṛna - ଦେଖିବା, ଦଣ୍ଡିବା - to test, to challenge
ପତଙ୍ଗ - insect	bhine - ଅଲଗା - separate
bhandā - ମାଠିଆ - jug (for water)	bhine kamna - ଅଲଗା କରିବା - to separate
bhandar - କୋଠି (ଖୋଦାଖୋ) - granary	bhine manna kana - ଅଲଗା ହୋଇଯିବା - to be separated
bhandari - ଭଣ୍ଡାରୀ - barber	bhir - ଭଡ଼ଳ, ଭଡ଼ - crowd
bhanja - ଭଣ୍ଡଜା - nephew	bhirana - ମିଶିବା - to mix

bhitiria - ଭିତରୀ - mystery	birjhana - ଖଜାଲତା - to tease
bhoda - ଭଦ୍ର - bhadrab	birjharna kana - ଭାରିଦିବା - to become angry
bhukna - ଭୁକ୍ତା - bark	bis - ବୋତାଏ, ବିଶ୍ - twenty
bhul - ଭୁଲ୍ - wrong	bisna - ବିକଦା - sell
bhur - ବଳ - hole	bisrna - ଭୁଜିବା - to dispose
bhuṛi - ବହ - boil	bisrana cina - ଖଲସ କରିବା - to unload
bhusu - ବଣ, ସୂଳ - straw	bisuas kamna - ବିଶ୍ୱାସ କରିବା - believe
bhuti - ଭୂତପଣ - income	biṣur - ବିକେତା - seller
bhuttu - ଭୂତ - ghost	bitana - ଭୁଜିବା, ସିଝେଇବା - cook
bhuṭ - ଭୂଟ - peas	bitana erpa - ରେଷେଇଘର - kitchen
bicar kamus - ବିକାରମତ - judge	bitus - ବିଶୁଷିତ (ସୂ) - cook
bichi - ବିକ୍ର - centipede	boiska - ବୟସ୍କ - aged
bida ciena - ବିଦା ଦେବା - to bid farewell, to see off	bojha - ବୋଧ - burden
bida kamna - ବିଦା କରିବା - to bid farewell	boka - ଗଣ୍ଡ, ବୋକା - stupid
bieri - ସୂର୍ଯ୍ୟ - sun	bokho - ପତ୍ରପାଳ - corn-crake, locust
bieri gahana - ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତମ - solar eclipse	bosar - ବଂଶଧର - descendant
bicri okya - ସୂର୍ଯ୍ୟ - sun set	botol - ବୋତଲ - bottle
bieri argna - ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ - sun rise	botte manna - ଗରମ ପାଣିରେ ଫୋଟକା ହେବା - irrup-tions due to hot water
bietana - ବିକେତା - cooking	budhi - ଭୁଘାସ୍, ଅକଳ - wit
bietu - ବିକେତା - cook	budhiar - ସିଂହ, ଭୁଞ୍ଜନ - witty
bihini - ବିଜନ - seed	budhiard - ସିଂହ - witty (f)
bihini cahana - ବୀଜ ବୁଣିବା - to sow seed	budhi cina - ଭୁପଦେଶ ଦେବା - advise
bijna - ପାହୁଳ (ଉଦ୍) - dawn	budhi kamna - ଭୁଘାସ୍ କରିବା - to find ways
bilay - ସୁଫି, ବିକା - cat	buhuṇi - ଭୁଞ୍ଜି - sister
bileina - ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କରିବା - to dazzle	buina - ଭୁଞ୍ଜିବା - to cover
biletana - ବିଜୁଳ - lightning	bujhurna - ଭୁଞ୍ଜିବା - understand
billati - ବିକଳ - tomato	burahay pocko - ସିଂହାକାଶ - caterpillar
billi - ବିଜୁଳ - light	buṛi aṅṅhi - ଭୁଞ୍ଜା ଅଙ୍ଗୁଳି - thumb
bina - ଦ୍ୱାରା, ବିନା - by, without	buṛi eṛa - ମାଈ ଲେଳ - she goat
bindosi - ବିକଳ - innocent	buṛi kissu - ଭୁଞ୍ଜି - pig
bindo - ବିକଳ, ଗ୍ରହ - star, planet	butia - ବିକଳ, ବାକସ୍ - dwarf, small statured
binna - ବୁଝିବା - to milk	butuni - ବିକଳ, ବିକଳ - dwarf, small statured
birina ulla - ବିଷୁବ (କାଶ୍ମୀର) - summer	

C

ca omblo - ଉଦର ଫରେଇ - nipple
 ca bis - ଦେଶ - twentyfour
 caddi - ଭଦିଆ - underwear
 cad - ଉଠିଣି - up
 cadna - ଉଠେଇବା - to lift
 cakkhna - ବୁଲ - kiss
 cahana - ଚୋକାଳା - to pluck
 cakamariokna - କୋମାରି ବସିବା - sitting cross
 legged
 calo - ଓଠ - lip
 cana - ଉଠିବା - to rise
 copy - ଚମ୍ପୁ - shrimp, prawn
 copa - କୋଳପା - shell
 cara - ସରକେଇ - sparrow
 caraha - ଚୋର - thief
 carahas - ଚୋର ବୁଢ଼ି - thief by profession
 careas - ଚଞ୍ଚି ଚଞ୍ଚି
 car - ଗାଡ଼ି - muddy
 car hajju - ଗାଡ଼ି ମାଟି - clay
 carmu garmda rana - ଗାଡ଼ିରେ ଗଡ଼ିବା - to roll
 on mud
 carpa - ଚଞ୍ଚିଆ ମୁଠା - mouse
 cando - ଚଉଦ - fourteen
 caajna - ଚାହିବା - select
 ca buk - ଚାକୁ - whip
 ca ca - ଜନନେନ୍ଦ୍ର (ବୁଢ଼ି) - penis
 ca ca - ପଥର - stone
 canan patna aru murti kamna - ପଥରରେ ମୂର୍ତ୍ତି
 ଚିତାଇ ଚିତାଇବା - to sculpt

caha - ପଡ଼ୋଶୀ - neighbour
 cahaansna - ନିକଟତମ ହେବା - to become closer
 cahage barna - ନିକଟକୁ ଆସିବା, ପାଖେଇବା - to come
 close
 cahana cieno - ବୁଣିଦେବା - to sow
 cahanu - ପାଖରେ - beside
 cait - ଚୈତ୍ର - chaitra
 caja - ଚଞ୍ଚୁ - centipede
 cajna - ନିର୍ବାଚନ, ବାଛିବା, ଚିଣ୍ଡିବା - to elect, select
 cakla cakalo - ଚୁଡ଼ି ଚୋରା - irregular line with
 small waves
 cakna - ଧାର କରା (ଚୁଡ଼ି) - to sharpen
 caktana - କଳିକା - knead
 caku - ଚାକୁ - knife
 cal baji - ଚକ୍ର - clever
 calabana - ଚାଲିବା - to walk
 calaki kamna - କୋଳେ ବସାଇ ଦେବା - to apply
 a strategy
 calap - ଚଳ - nature
 cali - ଅଗଣା - courtyard
 calki - ଚାକୁ ଗୁଣ୍ଡୁଣି - broom
 calna - ଚାଲିବା - to root out
 calna - କେବା - manage
 cana - ଚିଟି, ଚିଆ - chickpea
 cando - ଚନ୍ଦ୍ର - moon
 cando gahana - ଚନ୍ଦ୍ରଗହଣ - lunar eclipse
 cana candi - ଚାଲିବା - sticking to each other
 candlu - ଚଳା - bald
 coppa catrana - ଚୋପା ଚୋପାଇବା - peeling
 capta - ଚାମ, ଚର୍ମ - skin
 capta caliana - ଚାମ ଚାମାଣିବା - skinning
 capti - ଚାମା - cup made of leaves

car bhatibhage - ଏକ ଚତୁର୍ଥାଂଶ - one-fourth	chote pulia - ଗ୍ରେଟ୍ ପୋଲି - bridge
carcrana - ଚାକିରୀ - to scrape	chabna - ଚୋବାଇବା - chew
cari - ଚାକିରୀ - ladle	cha cha nu rag̃a na - ଗ୍ରନ୍ଥରେ ପଢ଼ିବା - to polish with a matrix
carka - ଚକ - torn	cha chati kamna - ଗ୍ରନ୍ଥରେ ଚିତାଇ କରିବା - casting with a matrix
carmas - ଚକ୍ର - thunderbolt	chado pot̃r china - ଗ୍ରହପତ୍ର ଦେବା - to divorce
car̃na - ଚାଲିଯିବା - fall down	chaha - ପାଶ, ନିକଟ - near
carrana - ଚରାବା - graze	chahanu - ପାଖରେ - nearby
car̃na - ଚଳନ୍ତା - running	chai - ଗ୍ରହ - shadow
cas - ପତଳ - harvest	chajna - ଚାହିବା - to select, choose
casi - ଚାଷୀ - cultivator	chaktana - ଚକଟିବା - to mix in hand
casma - ଚକମା - spectacles	chala - ଚଳନ - skin of the trees
čati - ଚିତା - ant	chande - ଚନ୍ଦ୍ରମା - advance
catua - ଚତୁରୀ - big spoon	channa - ଗ୍ରହଣ - filter
catur - ଚତୁର - cleaver	cauda - ଚଉଡ଼ା - broad
caukhut - ଚାକିରୀ - door-frame	chapa kamna - ଚାକିରୀ - to draw
cauki - ଚୋକ - chair	chapa kamus - ଚାକିରୀ - painter
čena - ଚୋଇବା - to wipe	char - ଚାରି - four
cederka - ଚିରୀ - wet	chari khut kindrarana - ଚୋଇପାଶୁରେ ଚାରିବା - to revolve
cedna - ଚିକାଇବା - to drench	charikiri - ଚାରିକି - except, besides
cehera - ଚୁପ୍, ମୁଖ - appearance, face	chat pat̃na - ଚଟପଟ - to tremble in pain
cella - ଶିଷ୍ୟ, ଶେଷ - disciple	chau - ଚାଉ - mark (white) patches
cepta - ଚେପ୍ଟା - pressed, flatened	chaupi - ଗ୍ରହଣ - roof
cepu - ଚର୍ପା - rain	chaupi - ଚୂଡ଼ି - holiday
cepu barna - ଚର୍ପା ଗଢ଼ିବା - appearance of rain	chichnana - ଚିକିରୀ - to spray, sprinkle
cer̃na - ଚିହନ - seeds	chedena - ଚାକିରୀ - to shoulder
ceru - ଚେର - root	chep mehu đ̃a - ଚିକିରୀ - a kind of bird
cho - ଛଅ - six	chepta kamna - ଚେପ୍ଟା କରିବା - to flatten
chalna - ଚାଲିବା - skinning	cher - ଚେର - root
chank - ଚକାକିରୀ	chicnana - ଗ୍ରହଣ - to spray
chapna - ଚାକିରୀ - to cut	
chote bhai - ଯାକ ଭାଇ - younger brother	
chote buhuni - ଯାକ ଭଉଣୀ - younger sister	
chote đ̃ara - ଗ୍ରେଟ୍ ଶାଖ - small branch	

chinchika - ଚିଞ୍ଚିକା - marked, recognized	cinha - ଚିନ୍ହା, ଚିହ୍ନ - token
chirarna - ଚାରିନା ଦେବା - to call upon	ĉinhna - ଚିନ୍ହନା - to recognize
chitkarna - ଚିତ୍କିରା - to lop off	cini - ଚିନି - sugar
chitkana - ଚିତ୍କାନା - to trim	cipa - ଚିପା - tight
chote - ଚୋଟ, ଧାନ - small	cipna - ଚିପ୍ପିବା, ଚୋଷିବା - to swallow
chote dōṅa - ଚୋଟା (ଢେଙ୍କ) - small boat	cipu kamna - ଚିପୁକାମା - squeeze
chublu - ଚୁବୁଳା - rags	cir - ଚିର - artery, a vein, nerve
churi - ଚୁରି - bracelet, bangle	ciṛa aithana - କପଡ଼ା ଚିପିବା - squeeze
chit - ଚିତା - cloth	ciṛa bana - ଚିତାକା - to annoy, tease
ciena - ଚୋପିବା - to wipe	ciṛa esna - ଚିପିବା (ଲୁଗା) - to weave
cicu - ଚିତ୍ତି - fire	cirarana - ଚିରାରି - shouting
cicu ṣḍna - ଚିତ୍ତି ଜଳାଇବା - to make fire	ciṛha - ଲୁଗା, ଦଳା - cloth
cicu chahanti buṅna - ଚିତ୍ତି ପାଦକୁ ଉଠେଇବା - to fly away from fire	ciṛ ha dugnana - ଲୁଗା ଚିପିବା - to fold
cicu huṅna panna - ଚିତ୍ତି ହେଣ୍ଡା ଛଡ଼ - poker (rod)	ciṛa murkuna - ଲୁଗା କଟିବା - to cut cloth
cicu laga bana - ଚିତ୍ତି ଲାଗେଇବା - to set fire	ciṛka - ଚିରକିରା - sparrow
cicu lagna kana - ଚିତ୍ତି ଲାଗିବା - to be on fire	chirkhī - ଚିରା - hanger
cicu murgi - ଜଳନ୍ତା ବାଉ - burning wood	cirna - ଚିରନା (ଲୁଗା) - to tear
cicu tebna gari - ଦମକଳ - fire brigade	cirra bōra - ପାଟିଚିରା - shout
cicutihal hedna - ଖୋଜି ରଖିବା - to cook by roasting	cirrana - ପାଟି କରା - to shout
ciṅna - ଚିମ୍ପିବା - to pinch, to nip	ciṛha - ଚିରା - receipt
cij - ଚିଜ - thing	ciṛhi - ଚିରା - letter
ciknana - ଚିକ୍ନା କରିବା - to make smooth	ciṛnu kōrna kana - କାଦୁଅରେ ପଶିଯିବା - to enter into mud
ciktia najju - ଚିକ୍ତିଆ ମାଟି - sticky soil	cedna - ଚିକ୍ନାକା - to drench in water
cil - ଚିଲୁକା, ଛାଣି - vulture	corha - ଲୁଣ୍ଠନକାରୀ - robber
cil manna - ଚିଲାଇ କରିବା - to attack	ciṛ - ଚିରା - injury
cilna - ଚିଲିନା ଦେବା, ନିରା କରା - to deny, to refuse	chote - ଚୋଟ - small
cimta - ଚିମ୍ପି - tongs, pincers	cubba - ଚିପ୍ପା - peacock
cimṭhna kathma - ଚିମ୍ପିକା ଦେବା - to lower, lessen	cuculu - ଚିକ୍ନାକା (ଝୁ) - penis
cina - ଚିନା - to give	cucli - ଚିକ୍ଳା - bunch
cindu - ଚିନ୍ଦି - ashes	cukuti - ଚିକ୍ତି - contract
	cundi - ଚିନ୍ଦି - pigtel
	cunja - ଚିନ୍ଦା ଚିକ୍ତିବା - to pound paddy so as to remove husks, to husk

cunne - ରୁଚ - lime
 cunne ca ca - ରୁଚପଥର - lime-stone
 cup cup - ଚପ୍ପୁ, ଚପ୍ପୁ - silently
 curi - ଚୁରୀ - bangles
 cuṭa ciena - ଚିଟିଦେବା - cork
 cuti laga bana - ଚୁଟି ଲଗାବା - express dislike
 cuṭṭi - ଚୁଟି, ଚୁଟି - fur
 cuṭṭi oṅa - ଚୁଟି ଗୋଡ଼ା - to burn down furs
 cuṭṭi mundṛna - ବାଲ କାଟିବା - to cut hair

D

ḍabha - ଘଣ୍ଟା - pond
 ḍada - ଦାଦା - elder brother
 ḍabṅa - ଢାବା - boat
 ḍaṅceerna - ଢାଙ୍ଗେରଣା - to peep
 ḍahi - ଦହି - curd, butter milk
 ḍahikamna - ଦହି କରବା - to make curd
 ḍakhin - ଦକ୍ଷିଣ - south
 ḍakhin pakha - ଦକ୍ଷିଣ ପକ - south
 ḍamdhara - ଢାମ - calm
 ḍamru - ଢାମରୁ - a small drum
 ḍop ḍop - ଢାପ ଢାପ - sparkling
 ḍarkhas kamna - ଢାକିଲ ଆପେଲ - appeal
 ḍas - ଦାଶ - ten (10)
 ḍasi - ଦାଶି - guilty, accused
 ḍasiboli dharna - ଦାଶିବୋଲି ଢାକଣା - to prove somebody guilty
 ḍasi boli mana kana - ଦାଶି ବୋଲି ମନା କାନା - to admit one's guilt, to confess
 ḍaskot - ଦାସକୋଟ - signature

dōya - ଦୟା - kindness
 ḍaba - ଢାବା - a small case, compartment of a train
 dabbi - ଢାବି - leg
 dabeha ka - ଢାକା ହୋଇଥିବା - covered
 dabi - ଦାବି - possession
 ḍabna - ଢାକାବା, ଢାକିବା - cover, to veil, to hide
 ḍabna cidha - ଢାକା - veil
 ḍabrana - ଢାକା - a large spoon, ladle
 ḍabrana - ଢାକାହେବା - to wrap
 dada - ଦାଦା - elder brother
 dag - ଦାଗ - a spot
 dagi - ଦାଗୀ - convicted
 dahi - ଦାହି - branch
 ḍahi idna - ଢାକା ଲଗାବା - plant a branch
 daidar - ଦାୟା - charge, custody
 ḍak - ଢାକ - call
 ḍakka manna - ଢାକା ଲାଗିବା - collide
 dali - ଢାଲି - soup made of pulses
 dalia - ଢାଲିଆ ହେବା - to thicken
 dam - ଦାମ, ଦାମ୍ - price, cost
 dam ciena - ଦାମି ଦେବା - to pay the price
 dane - ଦାନ - a sacrifice, an offering
 ḍanti - ଢାଣ୍ଟି - handle
 ḍara - ଢାକା - branch
 ḍarhua - ଢାହୁଆ - frightened
 darji - ଦାକି - tailor
 darkar - ଦାକାର - necessary
 darkar manna - ଦାକାର ହେବା - need
 darpan - ଦାର୍ପଣ, ଅଢାକା - looking glass, mirror
 ḍaru - ଢାକୁଳା - timid
 ḍarua - ଢାକୁଆ - cowardly, timid

daruha - ଦରୁହା - cowardice
 daruha - ଦରୁ - a coward
 dasra - ଦଶମି - name of a month in autumn
 datna - ଦାତନୀ - dowry
 de bba - ଦାମ - left
 de bba bari - ଦାମ ବାଡ଼ି - left arm
 debi - ଦାଉରଣୀ - goddess
 debirias - ଦାବିଆ ଲୋକ - left handed person
 debta - ଦାକର - god
 debta erpa - ଦାକର ପର - room for deity,
 shrine
 degha - ଦେହମିତ - infected
 degna - ଦେଇବା - to jump
 degnakana - ଦେଇଯିବା - to jump over
 deme lekhrna - ମାଉସିଟି - rioting, duel
 demna - ବାଡ଼ାଇବା, ଗ୍ରହଣ କରିବା - to beat
 depa - ଦେଖା - wing
 deri - ଦେର - delay
 detaru - ଦାତା - giver
 dethi - ଦୂଳି - stalk of a leaf or flower
 dhob - ଧଳା - white
 cbob catti - ଧଳା ପିମ୍ପୁଡ଼ା - white ant
 dhob catti cata - ଧଳା ପିମ୍ପୁଡ଼ା ଗାତ - holes of
 white ants
 dhobi - ଧୋବା - washerman
 dhobni - ଧୋବଣୀ - washer woman
 dhok dho mana - ଧକ୍ ଧକ୍ ହେବା - glittering
 dhokha cienā - ପ୍ରତାରଣା କରିବା, ଦେବା - deception,
 to deceive
 dhokna - ଢଳିବା
 dhomki - ଧମକ - threatening
 dhoni - ଧନ - rich
 dhonis - ଧନ ଲୋକ - rich man

dhonyobad cienā - ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା - to give
 thanks, to thank
 dhoram - ଧର୍ମ - religion
 dhorti - ପୃଥିବୀ - earth
 dhaka - ଧକ୍କା - push
 dhakni - ଧାକୁଣି - lead
 dhal potta - ପାଚୁଣୀ - intestine
 dhana tigli - ଡାଆଣ - gadfly
 dhanda - ଧନ୍ଦା - occupation
 dhanu - ଧନଶି - property, wealth
 dhar - ଘୋର, ଧାର (ନଦ) - current, spring
 dharadhari - ଧରଣର - to seize
 dhare - ଦାଡ଼, ଧାର - edge
 dhama - ଧଳା - catch
 dhas karna kana - ଉପୁଡ଼ି ଧକ୍କା - to fall down by
 root, uproot
 dhekor marna - ହାକୁଟି ମରାବା - irruccate
 dhekel - ହାକୁଟି - irruccation
 dher - ବହୁତ - a lot of, enough
 dher baggi - ଧୁରୁ ଦେଖି - very large quantity,
 plenty
 dherga - ଗଡ଼ାଣି, ଡାଲୁ - down, slope
 dher kamti - ଥଳା କମ୍ - very little
 dhian - ଧ୍ୟାନ - concentration
 dhian dhian - ବାରମ୍ବାର - frequently, always
 dhila - ଢୁଲୁଳା - loose
 dhinki - ଢାଳି - husking pedal
 dhipa - ଢିପ, କୁଡ଼ - mound
 dhira bane - ଧୀର, ପୁଢ଼ - sober, healthy
 dhire dhire - ଧିର ଧିର - slowly

dhiren - ଧୀରେ ଧୀରେ - slowly
 dhiren ekna - ଧୀରେ ବୁଲିବା - to walk slowly
 dhiren kana - ଧୀରେ ଯିବା - to go slowly
 dhuṅṅia - ଧୂଆଁ - smoke
 dhuk dhuki - ମସ୍ତିଷ୍କ - brain
 dhuka - ବତାସ - wind
 dhukna - ଝେଲିବା - to fan, fanning
 dhukul pucul manna - ଧକଡ଼ପରେ ହେବା - to confuse
 dhu kurna - ପଞ୍ଜା - fan
 dhuli - ଧୂଳି - dust
 dhuli kamna - ଧୂଳି କେବା (ମଲିଆ କେବା) - to make dirty
 dhumali - ଝୁଣି, ଝୁପ - resin, an incense
 dhumba - ବହୁଳ - homet
 dhundudhuka - ଝଟିଆ ଭୂତ - a ghost, whirlwind
 dhu phu - ଝୁଣ୍ଡ (ଗଛ ଚାଟିବା ପରେ) - the leafless trunk of a tree
 dhibiri - ଝଙ୍କର - lamp
 dikci - ଡେକ୍ଟର - pan
 dilasa cienā - ଦିଗେଇବା - to instigate
 dillagi - ଟାପର - a joke
 dimak - ମସ୍ତିଷ୍କ - brain
 dinda - ଦାଢ଼ିଆ - bachelor
 dinda kukya - କୁମାରୀ - maiden
 disna - ବଛା - bed
 duburi - ଦୋହ - vagina
 dudhi - ଦୋହ, ଦୁଧ - breast, milk
 dudhi haptana - ଦୁଧପାନ କରାଇବା - to feed from breasts
 duher - ଉଭୟ - both
 duhibk - ଦୁହେଁ (ଦୁ. ବ.) - two persons
 dui - ଦୁଇ - two

dhuka bahana - ପବନ ବହୁବା - wind, to blow
 dukan - ଦୋକାନ - shop
 dukh - ଦୁଃଖ - sorrow
 dukh cienā - ଦୁଃଖ ଦେବା - to cause sorrow, to grief
 dukh kamna - କ୍ଷମାପ କରୁବା - to lament
 dukha - ରୋଗ - disease
 dukka - ବାଘ - tiger
 dulari - ଦୋଳା - pampered
 duli - ଦୋଳ - cradle
 ḍundu - ଘୁଞ୍ଚି - circular movement, whirl around
 ḍundu dhuka - ଘୁଞ୍ଚିବାତ୍ୟା - cyclone
 dunia - ଦୁନିଆ, ପୃଥିବୀ - world
 dur dur- ra-ekna - ଶୀଘ୍ର, ଶୀଘ୍ର ବୁଲିବା - to walk fast, to walk quickly
 durne - ଶୀଘ୍ର - soon
 durne dharana hebna - ହଠାତ୍ ଧରି ପକାଇବା - to catch suddenly
 dusra - ଅଲଗା, ଭିନ୍ନ - another, different
 dusra al - ଅନ୍ୟ ଲୋକ - another man
 dusra raji - ଅନ୍ୟ ଦେଶ - another country or other country
 ḍōken - କେତେ ପରିମାଣ - how much
 ḍōken - କେତେକ, କେତେ ହେଲେ - how many
 ḍōta - କେତୋଟି, କେତେଗୋଟି - how many
 ebira - ଏହିତକ - these
 ed - ଏହା - it, this
 edpa kana - ଉପୁଆ ଘରା - to go home
 edina - ଏହି ବର୍ଷ - this year
 edna - ଦେଖାଇବା - to show
 edna cienā - ଦେଖାଇଦେବା - to point out
 edpa kamna - ପଲ୍ଲ କଢ଼ିବା - to build a house
 eḡara - ଏକାଦଶ - eleven
 eḡdamḡarua - ଉଣ୍ଠି ଭାରି - a coward out and out

enghay - ମୋର - my, mine
 ej khina - ଚାଣିତା - cough
 ehetana - ଥଣ୍ଡା କରିବା - to cool
 ehū - ଛୁଇଁ - chest, breast
 ehū - ଅବେଶ, ଛାଇ - reflection, shadow
 ejna - ଉଠାଇବା - to raise
 ejerka - ଜେଜେ - consciousness
 ejerna - ଜେଜେ - to awake
 ejerna kana - ଜେଜେ, ଉଠିଯିବା (ଶୁଦ୍ଧ) - to get up, to awake
 ejjot ciena - ଯତନ ଦେବା - to respect, honour
 ejna - ଉଠାଇବା - to raise
 ek - ଏକ - one
 eka husti barca - କଣ୍ଠି ଉଠିଲା - where from came
 ekasan - କେଉଁଠି, କେଉଁଠାରେ - where
 ekataro - କେଉଁଠି, କାହିଁକି - where
 ekin husto a mmu bedna - କେଉଁଠାରୁ କେଲେ ପାଣି ଖୋଜିବା - to search water from anywhere
 ekka - କଇଁଚ - tortoise
 ekka baken - କେତେବେଳେ - when
 ekka gāḍa - କାନ୍ଥକାଳ - kitchen
 ekka gōṛa - ଚୂର୍ଣା - oven, hearth
 ekla - କେତେ - when
 eklahi malla - କେତେ ଭୁଲିବି - never
 ek lin - କେତେ - when
 akna - ଚାଲିବା - to walk
 ekois - ଏକୋଇଶ - twentyone
 ek pakhiadara gāṛa - ବନ୍ଦୁକା - close
 elchena - ଭୟ ଦେବା - fear
 eleka - ଭୟଙ୍କର, ବେପରୁଣି - dangerous, dreadful
 elena jontu - ହାତୁଡ଼ି - beast
 elekati kirm kana - ଉତ୍ତର ଯିବୁଣା ଦେବା - to retreat in fear

elgtana - ଚେତେଇ - to threaten, to frighten
 em - ଅମୃତମନେ - we
 emba - ମିଠା - sweet
 emba allu - ମିଠା ଚନ୍ଦୁ - sweet potato
 emna - ସ୍ନାନ - bath
 en - ମୁଁ - I
 endedhimalla - କିଛି ନାହିଁ - nothing
 enden - କି - what
 enderge - କାହିଁକି - why
 enkha - ଗଳାଫେର - clearing the throat
 enkha - ଚାଣିତ - to cough
 enna - ଉଠାଇ - to-day
 enna māha - ଏକ ରାତି - to-night, this night
 enne - ଏମିତି - like this, thus
 ēo ghi - କେତେବେଳେ - how much
 espna - ହରାଇବା - to lose
 epta - ବାହାରି - staff to carry loads with
 epu - ଚଉକି - rope
 era - ଦେଖ - see, look at
 era - ଚୋଳ - goat
 era haddu - ବେକଗୁଡ଼ା - kid, young goat
 era paterke - ଦେଖିବୁ - you will be seeing
 erhna - ଦୂରଦ - pass stool, defecate
 erhna muḥa - ମଳଦୁର - anus
 erhna nali - ମଳ ନଳୀ - anus pipe, bowels
 eriana - ଭଜିବା - to fry
 erna - ଦେଖିବ, ଚାହିଁବ - to see, to look at
 etna - ଓହ୍ଲାଇବା - to climb down, to get down
 erpa - ଘର - house
 erpanta jontu - ଘରପାଳିତ ପଶୁ - domestic animals
 erpanti bahari kana - ଘରୁ ବାହାରିବୁ ଯିବା - to go out of home
 erpi - ଚିରିଣ - pimples, prickly heat

eṛtu - ଧନୁ - bow
 ēserna aru ahna - ମନି କରଣ ଅନୁଭବ - sensuous
 experience
 esiṇa - ଈର୍ଷା - envy, jealousy
 eske - ଦେମିଆ - how
 esna - ଭଙ୍ଗିବା, ଭୁଙ୍ଗିବା - to break
 esna - ଚକ୍ର - weaving machine
 esuṇ - ତେଲ - oil
 etka - ଏତକ - this much
 etkale - ଗତବର୍ଷ (ବର୍ଷ) - last year
 ethrna - ଦୃଷ୍ଟିବା - to look
 ēuta - କେତେ - how much
 eya - ଏଣିକି - hence forward
 eya haeya erna - ଏଠି ଦେଖି ଅନାଦେବ - to see
 round

G

gārma kana - ମିଳେଇ ଚିବା - to melt. to dis-
 solve
 gabre - ଗୋବର - cow-dung
 gabre ṛṣa - ଗୋବରବର - mushroom, fungus on
 cowdung
 gacco - ବାକ, ଖଣି - beard, moustaches
 gacco mundrāna - ଖୋଇ ଚଢ଼ା (କଟ) - to shave
 gada - କୁମ୍ଭୀର - crocodile
 gadda - ପଶୁଆ - field, meadow
 gadha - ଘା - ass
 gadi - ଗଦ - mattress
 gadom - ଗହମ - wheat
 gaja - ମୁଖ - sharp, pointed
 gals - ଗାହେଡ଼ - white-man, boss
 gāḡota - ଗାଠ - armpit

gāḡtana - କୁରୁ କୁରୁ କରିବା - to tickle
 gāḡdhār - ଗୋଳିଆ - muddy, dirty, impure
 gāḡdlihar - ଗାଠପେଡ଼ - worm
 gāḡṣṣaṣ kamna - ଗପ କେବା - to gossip
 gāḡom - ଗରମ - hot
 gāḡḡāra - ଅଭୟ (ଅଭୟ ଗୋବିନ୍ଦ) - miserably
 helpless, desparate
 gāḡrib - ଗରିବ - poor
 gāḡrib al - ଗରିବ ଲୋକ - poor man
 gāḡsle - ଗୁହଳ - cowshed
 gāḡchi mannu - ଗୁହଳ - plant
 gāḡda - ଗୁଡ଼ା - jump
 gāḡḡḡi - ଗାଡ଼, ଖାଲ - a pit
 gāḡḡḡi arhana - ଗାଡ଼ ଖୋଳିବା - to dig a pit
 gāḡḡḡi arhana ṣṭhārna - ଗାଡ଼ ଖୋଳି ବାହାର କରିବା -
 to dig out
 gāḡḡhi ḡhipa - ଖାଲ, ଚିପ - ups and down
 gāḡḡḡi kanda - ଖମ୍ବୁଡ଼ି - a tuber
 gāḡḡḡi mali - ଅଗଭର - not deep
 gāḡdha - ଖଳାସୁଆ - idle, lazy
 gāḡdhia - ଗାଝା - wolf
 gāḡdi - ଖେଳ - threshing floor
 gāḡdiana - ଗଦା କରିବା - to pile
 gāḡdri - କଟ, ଖୋଇ - cough
 gāḡḡra - ଗଣ୍ଠିଆ - metal jar
 gāḡhir - ଗହ - deep
 gāḡhrarana - ଗ୍ରୀର୍ଥକ କରିବା - to pray
 gāḡja manna - ଗୋହେବା - to sprout
 gāḡjra - ଗଜେରା - sprouting
 gāḡle - ଗାଲ - cheek
 gāḡli sark - ଗଲି ରାଜା - lane
 gāḡmcha - ଗାମୁଛା - a napkin
 gāḡnda - ଗନ୍ଧ - bad

ganjay - ଗଞ୍ଜାୟ - Indian hemp
 ganjhu - ଗଞ୍ଜୁଅ - landlord, head of the village
 ganjia - ଗଞ୍ଜିଆ - banion
 ganthi - ଗଞ୍ଜି, ଗଞ୍ଜି - heel
 ganthiana - ଗଞ୍ଜିଆ (ଗଞ୍ଜି) - to bind into a knot
 gar - ଗାର - scar, line
 garda - ଗରଦଳୟ - sediments
 garjarana - ଗର୍ଜନ କରାବା - to roar
 garra - ଗରା - sheep
 g̃aṭhi - ଗଞ୍ଜ - joint
 g̃aṭhi kamna - ଗଞ୍ଜି କରାବା - to make a knot
 gaur - ଗାଋ - milkman
 gay - ଗାୟ - cow
 gaya - ଗାୟତ୍ରୀ - eunuch, effeminate
 gayghi epu - ଗାୟିକ ବନ୍ଧନ - tethering rope
 geeche - ଦୂର - distant
 gecha ge kana - ଦୂରକୁ ଯିବା - to go away
 gechanu - ଦୂରରେ - away from
 genda - ଶମ୍ଭୁ, ଗେଣୁ - shell, snail
 ghan - ଗଧ - ass
 ghanṇa - ଗୋଡ଼ା - horse
 ghorarana - ଘରୁଣ୍ଡା ଚାହିଦା - request
 ghotna - ଗଠିବା - to rub
 ghag - ଗଗନପଥ - waterfall
 ghandken - ଗହଳେ - in a moment
 ghanti - ଗଣ୍ଡା - bell
 ghari - ଗରୀ, ଟିକ୍ତର - cage
 ghasi - ଗାସ, ଗାଞ୍ଜା - grass, weeds
 ghasia - ଗାସିଆ - scavenger
 ghasrana - ଗଞ୍ଜୁଣିବା - to crawl
 ghat - ଗାଟ - a ferry, landing place in river
 ghati - ଗାଟି - mountain pass

gherna ciena - ଗେରା କେରା - encircle
 ghi - ଗିଧ - ghee
 ghori - ଗୋଡ଼ା - mare
 ghucabana - ଗୁଞ୍ଜାବନା - postpone, remove
 ghul karana - ଗଢ଼ିବା - roll
 ghuma - ଗୁମା - door
 ghunerana - ଗୁଞ୍ଜିବା, ଗୁଞ୍ଜିବା - to move aside
 ghesra rana - ଗୁଞ୍ଜିବା - to drag oneself
 ghus - ଗୁଞ୍ଜ - bribe
 gica kera - ଗିକା (କୋରା) - to cross the limit
 gijhiria - ଗଞ୍ଜିଆ - a liar
 gilās - ଗିଲାସ - glass
 gilna - ଗିଳିବା - to gulp
 gina - ଗିନା, ଗାଞ୍ଜିଆ - cup
 ginti kamna - ଗଞ୍ଜିବା - to count
 giri - ଗିରୀ - stilts
 gīrna - ଗିଳିବା - to gulp, swallow
 gietu - ଗୀତ - song
 git - ଗୀତି, ଗୀତ - music, song
 gitaru - ଗାୟକ - singer
 gitlekhna - ଗୀତ ଲେଖିବା - to compose songs
 git parṇa - ଗୀତ ଗାୟିବା - to sing a song
 git parṇu - ଗାୟକ - singer
 gol - ଗୋଲ - round, circular
 gol tike murkana - ଗୋଲେଇ କୋରା କିରା - to cut in a circular size
 godam - ଗୋଦାମ - store-room
 godḍa - ଗୋଡ଼ା - field, meadow
 gohorarana - ଘରୁଣ୍ଡା - a request
 gol - ଗୋଲ - ball
 gomha - ଗଞ୍ଜ - month in rainy season
 gorndara gorndara kana - ଗଞ୍ଜୁଣି ଗଞ୍ଜୁଣି ଗିବା - to move crawling

ġoġhi - ବସତ୍ର - baggage
 guddhi - ବୁଡ଼ି - kite
 guchi - ଗୁଚି, ଗୁଚା - bunch
 guhurarna - ଗହରଣା - humble request
 gulei - ଗୋଲେଇ - spherial
 gules - ଗୁଲ୍ - catapult
 gulle - ଗୁଲ୍ - molasses
 gup - ଗୁପ୍ - quality
 gun gunna - ଗୁଣ୍ ଗୁଣ୍ - humming sound
 gunca - ଗୁଞ୍ଜା, ଗୁଞ୍ଜା - squirrel
 gunḍa - ଗଣ୍ଡା - robber
 gunḍa kamna - ଗୁଣ୍ଡା କରଣା - to grind
 gunḍa manna kana - ଗୁଣ୍ଡା ହେଇଯିବା - to become powder
 gun ḍa - ଗୁଣ୍ଡା - dust, powder
 gunddi - ଗୁଣ୍ଡି
 gunḍia - ଗଣ୍ଡା - mosquito
 gun gunna - ଗୁଣ୍ ଗୁଣ୍ ହେବ - humming
 guṇia - ଗୁଣିଆ - charmer, sorcerer
 gunn - ଗୁଣ୍ଡନ - multiplication
 guṇṇi - ଗୁଣ୍ଣି - spear
 guṇa khu - ଗୁଣ୍ଡା କୁ - tobacco
 gurguṇi - ଗୁଣ୍ଡା - small pieces of stone, pebbles
 ġuṇi - ଗୁଣି - measles
 guṇiana - ଗୁଣିଆ - (ବୁଣି) - to coil
 gurubar - ଗୁରୁବାର - thursday
 guṇhi - ଗୋ - cattle
 guṇhiana - ଗୋ ଗୋ - to keep together
 guti - ଗୁଡ଼ି - servant
 gutmarci - ଗୋ ଗୁଣ୍ଡା - black pepper
 gutyas - ଗୁଡ଼ି, ଗୁଣ୍ଡା - servant, slave

H

ħacal - ହାକାଲ - bone
 ħacalrase - ହାକାଲ ରାସ, ମଞ୍ଜା - marrow
 ħandha - ହାନ୍ଦା - ବେକ ପଛର ଉପର ଅଂଶ - nape
 hoena - ହୋନା - weigh
 ħoēca - ହୋଇକା - embrace
 ħoħo - ହୋ - back
 ħoħo kamna - ହୋଇ କରଣା - to move back
 hoiena dharna - ହୋଇନା ଧରଣା - to clutch, to hold fast
 ħoko - ହୋକା - right
 ħokhna - ହୋକନା - to wait
 ħola - ହୋଲା - tail
 ħoldia - ହୋଲିଆ - yellow
 ħolkhorna - ହୋଲକହୋନା - to bend
 ħollom - ହୋଲଲ - disobedient, obstinate
 ħolla - ହୋଲା - blade
 ħolna - ହୋଲିନା - to serve food, to put forth
 ħona - ହୋନା - take
 ħona kana - ହୋନା କାନା - to take away
 ħonen - ହୋନ, ହୋନା - free of cost
 ħoppa - ହୋପା - bush
 ħorbre - ହୋରବ୍ରେ (ରବ୍ରେ) - day before yesterday
 ħoṇṇo - ହୋଣ୍ - loose
 ħoska - ହୋସ୍କା - thigh
 ħosra - ହୋସ୍ରା - river
 ħosra khandi - ହୋସ୍ରା କାନ୍ଦି - river bank
 ħoħo - ହୋ, ହୋ, ହୋ - neck
 ħontonu hinachiṇa - ହୋଣ୍ଡା ହୋଣ୍ଡା - neck cloth
 ħoħo sapha kamna - ହୋଣ୍ଡା ସାଫା କରଣା - to shake throat, to clear throat

hotas manna - ଭିକ୍ଷା ଦେବା - to fail, to be frustrated
 hoṭna - ହାଣିବା - to cut down
 hoṭna capna cina - ଧ୍ୱଂସ କରିବା - to destroy
 hoṭrka - କଞ୍ଚୁର - brittle
 hoṭrka - ଦବିବ - worn out, damaged
 hotu al - ହତ୍ୟାକାରି - murderer
 haandna - ଦ୍ୱେଷ କରିବା - to hate, to dislike
 habṛar - ଦେମାନେ - they (two)
 hacarka - ଚୁଡ଼ା - torn
 hacna - ଚୁଣ୍ଡିତ - to tear into pieces
 hacna kana - ଚୁଣ୍ଡିଯିବା - to wane
 haddu - ଶିଶୁ, ବୁଢ଼ - baby
 haddu hebrja - ପେଟ ବୋ (ଗର୍ଭପାତ) - abortion
 haddu jonm manca - ଶିଶୁ ଜନ୍ମ - child birth
 haḍna - ଡକାଜୋ - robbery, burglary
 hadus - ପୁଅ, ପୁତ୍ରାଳ - son
 haika lagharna cij - ଶୁଖିଲା ଜାଳେଣି - tinder
 hajju - ମାଟି - soil
 hajjuarnha - ମାଟି ଖୋଳିବା - grub, dig
 hajju raj - ମାଟିଆ - brown
 hakhna - ଖାଇବା - soldier
 hal balrna - ବ୍ୟସ୍ତହେବା - to be troubled
 hale - ତେବେ - then
 hali ayan ghi taḍas - ଦାବତ ଭାଇ - step brother
 halka - ଚଟୁ, ହଜଳ, ହଳୁଡ଼ - bitter
 hallu - ଜମିଆ, ଜମି, ଭଲ - land, a piece of land
 kalman - ଏକ ପ୍ରକାର ବଡ଼ ମାଙ୍କଡ଼ - baboon
 halna - ଚୋରି କରିବା - to steal
 hancna - ଚୁଣ୍ଡିବା - to break, to wane
 handana - ଦାଣ୍ଡିବା - to mix together, stir
 handna - ଦୁଃଖ କରିବା - to hate, to despise
 handrana - ଖରଡ଼ା - frying, fried
 handr baṛna - ଡାକ ଡାକ - to fumble

handṛna - ଶୋଇବା - to sleep
 hani - ହାନି - loss
 hanjal - ନିରୁ - tear
 hanjina - ଘଟିବା - to happen, to bear fruit
 hannu - ଆଖି - eye
 hannu calnha - ଆଖି ଖୋଲିବା - to open the eyes
 hannu dukhu - ଆଖି ରୋଗ - eye disease
 hannu mita capta - ଆଖିପତା - eye-lid
 hannu mitkana - ଆଖି ମିଟ୍ ମିଟ୍ କରିବା - to blink
 hannu piplinta cuti - ପତ୍ତୁ - eye lashes
 hannu ṭhariana - ଆଖି ମାରିବା - to sign by eying
 hapkirna - ପିଇହେବା - drunk
 hapna - ପିଇବା - to drink
 happa - ଲୋଭ - leech
 happna - ଜାଣିବା - to watch
 happu - ଅପିମ - opium
 happua - ଅପିମହୋର - addicted to opium
 hapta - ହାପ୍ତା - week
 haptana - ପିଇିବା - to make drink
 hapus - ଜାଣିବା - watchman
 hara - ହରି - green
 har baṛi - ଭର ଭର - in a hurry
 harbaṛna - ବ୍ୟସ୍ତହେବା - to be in a hurry, to be in trouble
 harbu - ବନ - forest
 harna kana - ହାରିଯିବା - to be defeated
 has - ହାସ - goose
 hasarrna - କୁଣ୍ଡିଲି ହେବା - to scratch
 hasrana - ଖଲୁ - itching
 haṭa kaṭa alas - ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବଳ - strong man, powerful man
 hathi - ହାତୀ - elephant
 haṭhuarna - ଅଣ୍ଡୁଲିବା - to kneel down

haṭhuarna okna - ଅଣ୍ଡମାଡ଼ ଦେବା - to kneel down	hēna - ଚିତ୍ତ - arrest
haṭṭabhaṭṭi - ଦହାଦହି - grinding	hena phol - କଣ୍ଠା ଡଳ - unripe fruit
haṭṭe - ଦଳାଣ, ବାଜ - market	hendias - ଚଣ୍ଡିଲ - bought, bought
haṭus - ଦହାଳି - grinder, chisel	hendna - ନିଶିବା - buy
hayka - ଶୁଖିଲା - dry	hendu onu - ନିଶିତଥା - consumer
hebda - କାନ - ear	hendur - ଚୋର - customer
hebda pakhi - ଚଣ୍ଡିକା - earlobe	hepa - ଦେନା - deformed in hand
hēcle kherna - ଚୋଳି ଦେବା (ଆଲୋଚନା) - embrace	heṛa kamna - ଦେହେଲା କରା - delay, to neglect
hedḍu - ଗୋଡ଼ - leg	herna - ଶୁଣ୍ଠି, ଖୋସିବା - to poke, to fix
hedḍu ghi cinha - ପାଦଚିହ୍ନ - foot-prints	heru - କୁକୁଡ଼ା - hen
hedḍunta aṅṅtimuddi - ଗୋଡ଼ ମୁଠା - toe-ring	hergura - କୁକୁଡ଼ା ଘର - chicken house
hedḍu puṭia - ଗୋଡ଼ ପେଶା - calf	heru haddu - କୁକୁଡ଼ାକୁଡ଼ା - chicken
heddu uina - ଗୋଡ଼ ଚୋରା - to put the feet	heser - ଦାନ - shoulder
hedkan - କଣ୍ଠିକା - I have bought	hessu - ଧାନ - paddy
hedna - ଚୋର - buy	hessu cunjna aḍḍa - ଚିକିଶାଳ - shed of husking
hedna cina - ଶୁଖାଇଦେବା - to dry	hessu hoena - ଧାନ କାଟିବା - to reap paddy
hedunta aṅṅṭhi - ଅଙ୍ଗୁଠି (ଗୋଡ଼) - toe	hessu mannu - ଧାନଗଛ - paddy plant
hedunṭa buḍhi aṅṅṭhi - ବୃଦ୍ଧ ଅଙ୍ଗୁଠି ଗୋଡ଼ - big toe	hessu paṛia - ଧାନଖେତ - paddy field
hedunta urhu - ଗୋଡ଼ ନିଳ - toe nail	hesu - ରକ୍ତ - blood
hendur - ଚୋରଦାର, ଦେବା - buyer, consumer	hesu bahana - ରକ୍ତ ଖରଚ ହେବା - bleeding
he hela - ଡାହାଣ - floor	hesu bahan - ରକ୍ତ ବହୁବା - bleeding
he he la sanjen saman - କୁମ୍ଭି ହେତ ସମାନ୍ତର - horizontal	bond kamna - ବନ୍ଧ ଶେବା
hekha - ହାତ - hand	hessu hoena - ଶସ୍ୟ ଅମଳ କରା - to harvest corns
hekha ḥṭṭhi - ହାତକଣ୍ଠି - wrist	heta nerru - ନାଗ ପାପ - cobra
hekha ḥḍna - ହାତ ଚୋରାବା - to fold hands	hi - ମଧ୍ୟ - also
he khanta urhu - ଅଙ୍ଗୁଠି ନିଳ (ହାତ) - finger nail	hiciki - ହାକିକି - hiccup
he khati dharna - ହାତରେ ଧରିବା - to hold in hand	hicki marna - ହାକିକି ମାରବା - to hiccup
he kha nukna - ହାତ ଦୁଲାଇବା - to shake hands	hiina - ବନ୍ଧା - to bind
he kha podam - ପାଦ୍ମ - palm of hand	himot - ଗର୍ଭା - brave
hil - ମାଦଳ - a drum	hisab kamna - ଚଣ୍ଡିତା - to count
hela - ଅକର୍ମ - idle, indolent	hisiṅa kamna - ଚିତ୍ରକରଣ କରା - to make conspiracy

hisu kannu - ବେଢ଼ା (କନ୍ଧପୁତ୍ର) - bunch of stalks

hitwana - ମନେ ପକେଇବେ - to remember

hom - ହୋମ - sacred performance

h̃p̃ - ବେନ - neck

h̃tna - ବୁଝି ମାଡ଼ା - to pierce a spear

hubra - ହେବୁଡ଼ା - those

hud - ତୁ - that

huia - ହେଣ୍ଡା - so, therefore

hujgontin - ମଧ୍ୟସେଇ - across

hulla - ଅନ୍ତୁଲ - oar

hur hurria dhuka - ସୁସୁମନ ପବନ - breeze

hurpu - ପୁଳ - pus

hus - ହେ - he

husan - ହେଠାରେ - there, at

husir - ହତଳ, ସୁଲଳ - careful, caution

husiari - ହତଳତା - attentive

husti - ହେଠୁ - from

I

icha - ଇଚ୍ଛା - wish

id - ଏହା, ଏଇ, ଏଇଟା - it, this

idin - ଏଇଟା - this one

ijp̃ - ଇକ୍ଷତ୍ - prestige, chastity

ijka - ଠିଆ - stood

ilna - ଠିଆହେବା - stand

iltana - ଠିଆ କରାଇବା - to make one stand, to

erect

inj̃ - ମଛ - fish

inj̃ dharna - ମଛ ଧରିବା - to fish

inj̃ gale - ଗାଲିଟି - gill of a fish

inj̃na - ବିଭୀଷଣ - to sting

inkhana - ଇକ୍ଷା - cough

isara - ଇସାରା ଦେବା - to indicate, to give a hint

iskul - ବିଦ୍ୟାଳୟ - school

issug̃ - ତେଲ - oil

ithro - ଏଥର, ଏଣିକି - hence forth

J

jb̃or j̃sti, beij̃j̃oti kamna - ଧର୍ଷଣ କରଣା - to rape

jb̃or j̃sti luṭ̃na - ଅତିମତେ ବଢ଼େଇବା - to attack

jb̃ab ciena - ପ୍ରତ୍ତାପେ ବେଦା - to reply

j̃ho al - ପୁରୁଷ ଲୋକ - eligible male

j̃hol khana - ଜେଲଖାନା - jail

j̃honi - କରୁଣି - a kind of vegetable

j̃has - ମରାଦ - male-person, husband

j̃kham - ଜଖମ - fracture, sore

j̃khna - ହୋଡ଼ିବା, ଓଜନ କରଣା - weigh, balance

j̃ldi - ଜୋର, ଶୀଘ୍ର - fast, swiftly

j̃mo - ଯମ - god of death

j̃ndra - ମକା - maize

j̃ntrapati - ଯନ୍ତ୍ରପତି - tools

j̃r - ନଳ - stream

j̃r chirana - କୋର ପଟିରେ - loud voice

j̃r cina - ଜେଲ୍ ବେଦା - to press on

j̃r̃na - ସେହୁଡ଼ା - to join together

j̃rse hiena - କୋରୁରେ ବାଜିବା - to lie lightly

j̃r̃ - ଯୋଟ - jute

j̃r̃ye - କୁମ୍ଭ - son-in-law

jaṭ̃na - ଯଜ୍ଞିନ - twin

jaṭ̃r̃ana - ମଉନିକା - faded

jada - ଯାଆ - husband's brother's wife

jaḥi ṭaḥi cidha - କରୁଣ୍ଡ (ଝି) - under-wear

jakiṭ̃ - ବ୍ଲାଇଜ - blouse

jalabana - ଜଳେଇବା - to burn, to set fire to

j̃ldi - ଶୀଘ୍ର - soon

jaldi jaldi - ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର - quickly

jalli - ଜାଲ, ଘାଣ - net, a snare
 jalliti dharna - ଜାଲରେ ଧରଣ - to catch in net
 jalli kamna - ଜାଲ ବଢ଼ାଇ ଦେବା - to weave a net
 jamarna - ଜାଣିବା - to be available
 jamphi pallu - ଜୋଡ଼ା - molar
 jamrarana kana - ଜମାଟି ଗଢ଼ା - to solidfy
 japhana cina - ଜଳେଇଦେବା - to burn
 janmanaadda - ଜେନା ଘର - delivery place
 janti - ଘଣ୍ଟି - an oil-mill
 jantu - ଜନ୍ତୁ - animal
 jantu ghiurhu - ପଶୁର ପକ୍ଷୀର ନଖ - claw
 japh japh adda - ଜାମ୍ବୁପତ୍ତଣ - swamp
 jar - ଜାତ ତା ମାଟିର ଏକ ପ୍ରକାର ଧାତ - jar
 jarbana - ଦୋଷନିକା, ତଣ୍ଡିକା - fine, inflicting fine,
 penalty
 jarkarka - ଜାମ୍ବୁପତ୍ତଣ, ଝୋ - damp
 jati kuṭumb - ଜାତିଭାଣ୍ଡ - relative
 jatnana - ଜାତକେରା, ଦେବା କେରା - to take care of,
 to serve
 jatnud - ଜେନା - nurse
 jatri - ଜାତି - grinding mill
 jana - ଜାଣିବା - to thrust, pierce
 jē - ଜେଣ୍ଡି - son-in-law
 jeri - ଜୋର - paste
 jeter - ଜେଟେର, ଦେଲ - every, all
 jetetara - ଜେଟେଟେର - around
 jeth - ଜେଥ - elder
 jetnar - ଜେଟନ - all
 jhēt - ଜହେତା - the jute plant
 jhagra - ଜୋଗାମାଳ, ଗଣ୍ଡଗୋଳ - quarrel, dispute
 jhagra kamage mehena - ଜୁବୁ ପାଇଁ ଉଦ୍ଘାଟନ କେରା -
 to challenge to a fight
 jhamla - ଜହଲ (ଜୋଗାମାଳ) - disturbance
 jhara - ଜହର, ମଦ - country liquor

jhage - ଜହେଜା - cholera
 jharen - ଜହେନା - spring
 jhapi - ଜହପ - storm
 jhiari - ଜିଆରି, ଗାଉର ଜିଅ - niece, step daughter
 jhipiri - ଜୁପିରି - hut, cottage
 jhulurna - ଜୁଲୁରନା - to swing
 jhuṭu - ଜୁଟୁ - a lie
 jia - ଜୀବନ, ସାଧ୍ୟ - life, health
 jia olna - ଜୋର - emotional out-burst
 jidkamna - ଜିଦ୍ କେରା - insist on
 jimadar - ଜାୟାଦାର - responsible
 jinis - ଜିନିଷ - article
 jit - ଜିତ - victory, triumph
 jitna - ଜିତନା - to win
 jode - ଜୋଡ଼ା - pair
 jogad kamna - ଜୋଗାଡ଼ କେରା - to arrange
 johā - ଜୁହେରା/ଯୋଉଦ - young, youth
 jhol khana - ଜହେଦଖାନା - jail
 jor - ଜୋର - force
 jorse - ଜୋରକ - with great force
 jorse dharna - ଜୁଡ଼ିବା - to pull with force
 jorse heddu kuṭna - ଜୋରରେ ପଦ ପକାଇବା
 jugias - ଜୋଗା - saint, hermit
 ju ha beehna - ଜୁହା କେରା - gambling
 juhar - ଜୁହର - tide
 jujhna - ଜୁଜ୍ଞେୟ କେରା - to pay off
 jujhna - ଜୁଜ୍ଞ - argument
 jukku - ଜୁକ୍କ - plenty of
 jukku - ଜୁକ୍କାଏ - many
 jul jul - ଜୁଲ - sparks
 juri - ଜୋଡ଼ା, ମିତ୍ର - pair, friends
 juṭha - ଜୁଟ୍ଟା - remnants of food
 julurna - ଜୁଲୁରନା - to hang
 juṭurna - ଜୁଟୁରନା - to be available

K

kocokoco kamna - କଳ କଳ - (onomatopoeitic)
 koṅṅṅomōṅṅṅcuti - କୁଞ୍ଜ କୁଞ୍ଜ ବାଳ - curly hair
 koha - ବଡ଼ମଣ୍ଡା - great men
 kōkṛṛ mōkṛṛ - କୁଞ୍ଜ କୁଞ୍ଜ ବାଳ - hair, curly
 kolōm - କଲମ - pen
 kolej - କଲେଜ - college
 kōṃṃ - କଞ୍ଜ - blanket
 kōṇṇ - କୋଣ - corner
 kōnda - କଣ୍ଠା, ଗୁଞ୍ଜା - stammerer, dumb
 kōndarin - ମୁଢ଼ - dumb person
 kōndas - ମୁଢ଼ (ସଂ) - dumb
 kōṅkō - କଞ୍ଜା - bent
 kōṇṇ - କୋରଞ୍ଜା - whip
 kot - ଘିରା - to go
 kōtkōtana - କୁଞ୍ଜ କୁଞ୍ଜ - tickle
 kōṭṭa - କୁକୁର - dog
 kōṭṭar - କଞ୍ଜ - jack fruit
 kōṭṭa - କଞ୍ଜା - bed made of torn clothes
 kōṭṭ - କଞ୍ଜ - soft, mild
 kabja - କଞ୍ଜା - hinge
 kāc - କାଚ - glass
 kacra - ଅକ୍ଳ, କୋଠ - disordered, dirty
 kacnekherna - କଥାବାଣୀ କେବା - to talk
 kacha - କଞ୍ଜ - tortoise
 kacṛana - କଞ୍ଜୁରାବ - to throw down
 kacṛana hoṭṭna - ପାହାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବା - to break the pot
 kacṛa nekherna - କଞ୍ଜୁ କଞ୍ଜା - to wrestle
 kadhra rana kana - କୋପ ଶୁଣି କଞ୍ଜୁକାଳା କଞ୍ଜା - to scatter
 kadli - କଦଳୀ - banana

kadli manu - କଦଳୀ ଗଛ - banana plant
 kaēci - କଞ୍ଜି - fishing cage
 kagoj - କାଗଜ - paper
 kahani - କାହା - story
 kaida cina - କଞ୍ଜ ଦେବା - to punish
 kakōṇṇ - କଞ୍ଜା - crab
 kaka - କଞ୍ଜ - uncle
 kaki - କଞ୍ଜା - aunt
 kakitaci - କଞ୍ଜା କାଣ୍ଡ - aunt-in-law
 kaṅku koela - କାଠ କୋଇଲା - charcoal
 kala bendali - କାଳୀନା - moving
 kale kalera'na - କାଳେ କାଳେବା - to be silent
 kamkanhimalla bana - ଅବାକାଳ କୋଳା - to refuse, not to admit
 kamhia - କାମିଆ - industrious
 kamna - କାମକର୍ମ, କର୍ମ - to do
 kamna katha - କର୍ମ କଥା - duty
 kaṅṅ - କାଠ - wooden mat
 kana - କାଳ କୋଳା - to move
 kaṇṇ - ଅନ୍ଧ - blind
 kaṇas - ଅନ୍ଧ କୋଳ - blind person
 kaṇi - କାଣୀ - one-eyed woman
 kaṇid - ଅନ୍ଧକାଣୀ - blind woman
 kaniya - କନ୍ୟା - bride
 kanj - କାଞ୍ଜି କଞ୍ଜୁ - bamboo shoot
 kanjaṛṛ - କଞ୍ଜିଞ୍ଜି - lizard
 kanji - କୋଳ - soup, broth
 kanku - କାଠ - wood
 kanku phaṛa - କଞ୍ଜା (କାଠକଞ୍ଜ) - pieces of wood
 kankupalkana - କାଠ କଞ୍ଜା - to cut wood, to chop wood
 kanku murkus - କାଠକଞ୍ଜ - woodman, wood-cutter
 kanku ṭukra - କାଠି - stick

jalli - ଜାଲି, ପାନ୍ଦ - net, a snare	jhaṛe - ହଲକା - cholera
jalliti dharna - ଜାଲରେ ଧରିବ - to catch in net	jharen - ସ୍ପ୍ରିଙ୍ଗ - spring
jalli kamna - ଜାଲ ବାନ୍ଧିବା କରଣ - to weave a net	jhaṛi - ବଡ଼ - storm
jamarna - ଜାଣିବା - to be available	jhiari - ବିପାଣ, ସାମର ସ୍ତ୍ରୀ - niece, step daughter
jamphi pallu - ଜଳପାଲ - molar	jhipiri - କୁଡ଼ିଆ - hut, cottage
jamrarana kana - ଜମରାଟି ରାଜକା - to solidfy	jhulurna - ଝୁଲିବା - to swing
japabana cina - ଜଳେଇଦିଆ - to burn	jhuṭu - ମିଛ - a lie
janmanaḍḍa - ଉଦ୍ଦତ ଥାନ - delivery place	jia - ଜୀବନ, ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ - life, health
janti - ଚାକା - an oil-mill	jia olna - ଜୋହ - emotional out-burst
jantu - ଜନ୍ତୁ - animal	jidakamna - ଜିଦ୍ କରଣ - insist on
jantu ghiurhu - ପଶୁର ଜୋର ନକା - claw	jimadar - ଦାୟୀ - responsible
japh japh aḍḍa - ଧନୁଦେଶ - swamp	jinis - ବସ୍ତୁ - article
jar - ଜାତ ବା ମାଟିର ଏକ ପ୍ରକାର ପାଥ - jar	jit - ଜୟ - victory, triumph
jarbana - କୋଷମାନା, ଜରିବା - fine. inflicting fine, penalty	jitna - ଜିତବା - to win
jarkarka - ଧନୁଦେଶ, ଡ଼ା - damp	jode - ଯୋଡ଼ା - pair
jati kuṭumb - ପତ୍ନୀପୁତ୍ର - relative	jogad kamna - ଯୋଗାଡ଼ କରଣ - to arrange
jatnana - ଉତ୍ତରଣ, ଦେବା କରଣ - to take care of, to serve	joha - ଯୁବକ/ଯୋବନ - young, youth
jatnud - ଯେବା - nurse	jhal khana - ଜଳଦଖାଣା - jail
jatri - ଚକା - grinding mill	jor - ଜୋର - force
jana - କୁଣ୍ଡିବା - to thrust, pierce	jorse - ପ୍ରବଳ - with great force
je - ଜୁଆଁ - son-in-law	jorse dharna - ଉଡ଼ିବା - to pull with force
jeri - ଯୋଗ - paste	jorse heddu kuṭna - ଜୋରରେ ପାଦ ପକାଇବା
jeter - ସର୍ବଦେଶ, ଦେଲ - every, all	jugias - ଯୋଗୀ - saint, hermit
jetetara - ଦେଖିବେ - around	ju ha beehna - ଜୁଆ ଖେଳବା - gambling
jeṭh - ଜେଟ୍ - elder	juhar - ଜୁଆର - tide
jetnar - ସେବା - all	jujhna - ପ୍ରାଣଦାନ କରଣ - to pay off
jhēt - ଜଳକା - the jute plant	jujhna - ଯୁକ୍ତି - argument
jhagra - ଯୋଗନାକ, ଉତ୍ତରଣ - quarrel, dispute	jukku - ବହୁତ - plenty of
jhagra kamage mebena - ପ୍ରତି ପାଞ୍ଚ ଯୁଦ୍ଧ କରଣ - to challenge to a fight	jukku - ବହୁତାଏ - many
jhama - ଉଦ୍‌ବ (ଯୋଗନାକ) - disturbance	jul jul - ଝୁଲିବା - sparks
jhara - ହରିତ, ମଦ - country liquor	juṛi - ଯୋଡ଼ା, ମତ୍ତ - pair, friends
	juṭha - ଚାଉଳ - remnants of food
	julurna - ଝୁଲିବା - to hang
	juṭurna - ସୁଟିବା - to be available

K

kockokoo kamna - କଟ କଟ - (onomatopoeic)
 konṭomankṭacuṭi - କୁଣ୍ଡଳିଆ ବାଳ - curly hair
 koḥa - ବଡ଼ମଣ୍ଡଳ - great men
 kokṛo mōkṛo - କୁଣ୍ଡଳିଆ ବାଳ - hair, curly
 kolom - କଲମ - pen
 kolej - କଲେଜ - college
 komol - କମ୍ପଲ - blanket
 koṇa - କୋଣ - corner
 konda - କଣ୍ଠା, ବୁଝା - stammerer, dumb
 kondarin - କୁଠ - dumb person
 kondas - କୁଠ (ବୁଝ) - dumb
 koṅko - କୋ - bent
 koṛa - କୋରଡ଼ା - whip
 kot - ଘିରା - to go
 kotkotana - କୁଡ଼ି କୁଡ଼ି - tickle
 koṭa - କୁକୁର - dog
 koṭhor - କୋର - jack fruit
 koṭha - କୋଥା - bed made of torn clothes
 kaṭṭir - କଟ୍ଟିକା - soft, mild
 kabja - କବଜା - hinge
 kāc - କାଚ - glass
 kacra - କାଚର, କୋର - disordered, dirty
 kacnekherna - କଥାବାଣୀ ହେବା - to talk
 kacha - କଚମ - tortoise
 kacṛana - କଳ୍ପିବା - to throw down
 kacṛana hoṭna - ଖାମୁଛା ଝୁଟିଯିବା - to break the pot
 kacṛa nekherna - କୁଠି ହେବା - to wrestle
 kadhra rana kana - କୋଥାକୁ ବିକ୍ରିକରି ବିକିବା - to scatter
 kadli - କଦଳୀ - banana

kadli manu - କଦଳୀ ଗଛ - banana plant
 kaēci - କାଈ - fishing cage
 kagoj - କାଗଜ - paper
 kahani - କାହାଣୀ - story
 kaida cina - କୋପିତଳା - to punish
 kakṛo - କକṛ - crab
 kaka - କକା - uncle
 kaki - କାକି - aunt
 kakitaci - କାକିଣୀ - aunt-in-law
 kaku koela - କାଠ କୋଇଲା - charcoal
 kala bendali - କାଳୀ - moving
 kale kalera'na - କାଳେ କାଳେ - to be silent
 kamckanhimalla bana - କାମିକାଳି କୋପିତଳା - to refuse, not to admit
 kamhia - କାମିଆ - industrious
 kamna - କାମକର, କରବା - to do
 kamna katha - କାମକର କଥା - duty
 kaṇḍo - କାଠା - wooden mat
 kana - କାନ୍ଦ - to move
 kaṇa - କାନ୍ଧ - blind
 kaṇas - କାନ୍ଧ କୋପ - blind person
 kaṇi - କାନ୍ଧି - one-eyed woman
 kaṇid - କାନ୍ଧିଆ - blind woman
 kaniya - କନ୍ୟା - bride
 kanj - କାନ୍ଧି କୋର - bamboo shoot
 kanjaṛo - କାନ୍ଧି - lizard
 kanji - କାନ୍ଧି - soup, broth
 kanku - କାଠ - wood
 kanku phaṛa - କାଠା (କାଠିକା) - pieces of wood
 kankupalkana - କାଠ କୋର - to cut wood, to chop wood
 kanku murkus - କାଠକଟକ - woodman, wood-cutter
 kanku ṭakra - କାଠି - stick

kanti - କୁଣ୍ଡା - knife
 kappa - କପା - cotton
 kapre - କପାଳ - forehead
 kapa - କଟମଟିଆ, କଟା - strict
 karahay - କରେଇ - pan
 kaṛe kaṛe - କରବ - silence
 kathra - ବୁଲୁଣ ମାଗିବା - snoring
 kaṛi - ମୟୂରବିଲୁଣ - buffalo calf
 kaṛka - ବାଗୁଳାଠି - stick for brushing teeth
 kar karna - ବୁଲୁଣା ଚାଳବା (ଅଗ୍ରାଦେବୀ ସମ୍ଭବରେ) -
 cackle
 kaṛe kaṛe aru sapha aḍḍa - କରବ ଏବଂ ସଫା ପ୍ଲାନ -
 calm and clear place
 karlla pathria - କୋଳ ବାଘ - leopard
 kaṛma - ଅଣ୍ଡା - waist
 kaṛma epu - ଅଣ୍ଡାପତ୍ତା - ornament worn round
 waist
 kartika - କାର୍ତ୍ତିକ - a month of winter
 kateken coṭmanna - ମୃଦୁ ଅସାତ କରବା - mild
 stroke
 katha - କଥା - tale
 katha barta mana - ଅନେକକଥା କରବା - to discuss
 katha teṅṅu - କଥାବୁଝା - teller of tales
 kathaṇu - ଚଉପା - loafer
 kathi - କାଢ଼ା - wall
 kaṭhin - କଟମଟିଆ - with sharp eyes
 kaṭhinu bhanka - କାଢ଼ିରେ କଥା - hole in the wall
 kathni - କାହାଣୀ - story
 kaṭhua - କାଠୁଣ - solid
 kaṭṭu - ଚାଣି - vessel, pot
 kaṭṭaṛ - ଚୋରକାରି - watchman
 kauṛi - କରୁଣ - a kind of marine shell
 kaya - ଶିଳ୍ପ - moss
 kaydi - କଏଦ - prisoner

keṭṭ - କେଡ଼ଟ - fisherman
 kebna - ଶାଳଦେବା - to scold
 kecka - ମଡ଼ା - corpse
 kecka al - ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି - dead person
 kenal - ନାଳା - canal
 kepi - କେମୀ - woman with deformed hand
 kepnekherna - କେମିଆ କରବା - to quarrel
 kera boraṣ - ଗତ ବର୍ଷ - last year
 kera māha - ଗତ ରାତ୍ରି - last night
 keṛe - ବଇଲ - duck
 khobhor - ଖବର - news
 khobor kaḍḍaj - ଖବରକାଗଜ - news paper
 khobhoriya - ଦୂତ - messenger
 kholna - ଖୋଲିବା - to open
 khondkhond kamna - କାଟି ସମାନ କରବା - to cut
 into similar size
 khopra - ଚାଳ - thatched roof
 khor khorma - କର୍କଶ - rude, rough, harsh
 khos khos - ଖସ ଖସ - (onomatopoetic)
 khosa - କଟ, ଖୋସା - knot with hair
 khot khot kamna - ଖଟ ଖଟ କରବା - knock
 khadan - ଖଣି - mine
 khadaṛ - ଖରା - rough
 khadi - ଖତ - wound
 khadi koṛe mana - ବା ଶୁଦ୍ଧିବା - healing of a
 wound
 khadi kamna - ବା କରବା - to injure
 khadi manna - ଖତାକୁ ହେବା - to be wounded
 khadi puhurna - ବା ଚୁଲିବା - swelling of a
 wound
 khahi - ଖଇ - fried rice
 ମୁଢ଼ି - fried rice, parched rice
 khalas manna - ମୁକ୍ତ ହେବା - to be free

khalasi - କ୍ଷାଳି - helper	khaua - ଖାଉଟିଆ - gluttonous
khali - ଖାଲି - only, empty	kheḅṇa - ଫୋପାଡ଼ିବା - to throw
ଫୋଲ - vacant	khedana - ଯତ୍ନେଇବା - to walk
ଖମର - grain store	khedna cina - ଯତ୍ନେଇବା - to drive away
ଖୋଳ - threshing floor	khē khē - କ୍ଷେ କ୍ଷେ - (onomatopoeic)
khaṇḍe - ଖଣ୍ଡି - piece	khelari - ଖେଳୁଅଳ - player, sportsman
khaṇḍer - ଖଣ୍ଡ - piece	khena - ମରଣ - death
khani - ବହଳ - dense, thick	kheti kamna - ଚାଷ କରିବା - to cultivate
khap - ଖାପ - fit	khijri manu - ଖଜୁରି ଗଛ - date palm
khapra - ଖପର - pot-shred	khila - ଝିଲ - a peg, a bolt
khapra epa - ଖପରଲି ଘର - house with earthen tile roof	khina - ମରିବା - to die
khapri - ଖପୁରୀ - skull	khindia - ଖଣ୍ଡିଆ - broken, unfinished
khar - ଖାର - ashes, potash	khirki - ଝରକା - window
kharap - ଖରାପ - bad	khirki bali - ଝରକା କଟା - window shutter
kharap a'l - ଖରାପ ଲୋକ - bad person	khis - ଖପା - angry
kharca - ଖର୍ଚ୍ଚ - expenses	khisa bana - ଉତ୍ତାପ କରିବା, ଚୋକାକା - to irritate, to tease
kharca barca - ଖର୍ଚ୍ଚକାରକ - expenses	khisti cirra rana - ରଗରେ ରଗ କରିବା - to groan in anger
khari - ଖଡ଼ି - pencil	khisa racas aru - ରଗରେ ତମ ତମ - angry excitement
kharpa - ଏକ ପ୍ରକାର ଚମଳ - sandal	khisarana - ବିରକ୍ତ ହେବା - to be annoyed
khariana - ଖାମୁ କରିବା - castrate	khisarna kana - ରୁଦ୍ଧିବା - to become angry
kharsa - ଖସଡ଼ା - slippery	khisas - ବଦ୍‌ଭାବୀ - ill tempered, peevish
kharsna - ଲେପିବା, ବୋଳିବା, ମାଡ଼ିବା - to smear anoint	khofa khofa kamna - ଖଞ୍ଜି ଖଞ୍ଜି କରିବା - to make into pieces
kharsua - ଚୁଣ୍ଡିଆ - itches, sore	kholna - ଖୋଲିବା - to open
khata - ଖାତା - khata	khof charna - କାନ୍ଦି ଚାଲିଯିବା (ସାପ) - slough, casting away slough (of a snake)
khatapota - ଖାତାପତ୍ର - notes	khisal - କ୍ଷୁର - cruel
khatarna - ଖସିବା - to slip	khucura - ଚୋରା - small coins
khatirma kamna - ଅବମାନ କରିବା - to disobey, to defy	khula - ଖୋଲା - bare
khatna - ଖଟିବା - to labour hard, to toil	khundna - ଖୁଣ୍ଡିବା - to strike with fisticuffs, to load heavily
khatrki rana - ପଡ଼ିରହିବା - to remain lying	
khatrna aru hofarna kana - ପାହ ଚାଲିବା - to break a pot	

khunti - ଖୁଣ୍ଟି - a thrust, a pillar	komrna - କମିଯିବା - to decrease
khupufi - ଖୁପୁଫି - human skull	korati demna - କୁରୁତ ମାଗଡ଼ା - to whip
khur - ଖୁରା - hoof	kter - କ୍ତର - a fan to winnow corn
khuri - ଖେର - a bowl of bell metal	kua - କୁଆ - crow
khuppi - କୋଲ - shell	kuba - କୁବା - hunch backed man
khusi - ଖୁସି - happy, glad	kubuṛi - କୁବୁରୀ - hunch backed woman
khusi kamtana - ଖୁସି କରା - to please	kuchura kamna - କୁଚୁରା କରା - to change into coins
kiā he hela - କିଆ ହେଲେ - low land	kudda bana - କୁଡ଼ାଇବା - to coil, to fold
kiera - କିେର - hunger	kudda kudi - ବୋଡ଼ାବୋଡ଼ି - running
kiya okna - କିୟା ଓକନା - to sit down on the ground	kuḍḍi - କୋଦଳ - a spade
kindrarana - କିନ୍ଦରାନା - to revolve round	kuddna - କୁଦ୍ଦନ - to move, to roam
kiria - କିରୀ - an oath	kudhia - କୁଦିଆ - indolent, idle
kiriakos mhna - କିରିଆକୋସ ମହନା - to take an oath	kudiyarṇa buṅna - ବୋଡ଼ି ପଳାଇବା - to run away
kir kira cir arna - କିର କିରା କିରୀ ଅରନା - to be peevish	kudiarna - ବୋଡ଼ିବା - to run
kirna barna - କିରନା ବାରନା - to return	kuguna - କୁଗୁନା - to doze
kirre erna - କିରୀ ଅରନା - to look back	kuhuṇa - କୁହୁନା - fisticuffs
kirtana - କିରତନା - to give back, to return	kuhuṇa-kuhuṇi - କୁହୁନା କୁହୁନି - exchange fisticuffs, closely set
kirtana ondrana - କିରତନା ଓନ୍ଦରାନା (ଅନ୍ଧାର) - to take back, pull back	kuhuṇi - କୁହୁଣି - elbow
kirtana cina - କିରତନା ଚିନା - to give back	kuhuṇa - କୁହୁଣା - mist
kissu - କିସୁ - swine	kuhurana - କୁହୁରାନା - grumbling
kissu cirrarana - କିସୁ କିରୀରାନା - growling of a swine	kuhuṇi - କୁହୁଣା - mist
kiti cōdna - କିଟି ଚୋଦନା - to lift	kujhu - କୁଜୁ - hunch
kitka - କିଟକା (ଫଳ) - rotten	kukko - କୁକ୍କୋ - boy
kitka phol - କିଟକା ଫଲ - rotten fruit	kukko dharna - କୁକ୍କୋ ଧରନା - to carry a boy, to lulla baby
kitna kaṭharna - କିଟନା କାଟହରନା - to fall rotten	kukkayo - କୁକ୍କାୟୋ - girl
kitna kana - କିଟନା କାନା - to become rotten	kukku - କୁକ୍କୁ - head
kiya - କିୟା - under	kukku nukna - କୁକ୍କୁ ନୁକନା - to shake head, nod
kiya khatrṇa kana - କିୟା କାଟରନା କାନା - to fall down	kukkunta cuṭi - କୁକ୍କୁନ୍ତା କୁଟି - hair (head)
koela - କୋଲା - coal	kul kuci kamna - କୁଲ କୁଚି କରନା - to gurgle
kohadai - କୋହାଡ଼ା - sister	kul kuṭhorna - କୁଲ କୁଟରନା - veil

kulu - ଚୋଟ - belly
 kumbhura sar - କୁମ୍ଭରାଶଳ - a pottery
 kumna - ମୁଣ୍ଡେଇବା - to carry on head
 kundi - ଝେ - stammerer
 kundid - ମୁଢ଼ (ଝା) - dumb woman
 kundna - କୁନ୍ଦନା - to turn on a lathe
 kunduka - କୁନ୍ଦା - polished by lathe
 kurcinu okna - ଚୋଳରେ ବସିବା - to sit on a chair
 kurkurna - ଗର ଗର - grumbling
 kurugna - ବେଢ଼ିବା - to surround
 kurundu - ଅଣ୍ଡକୋଷ - testicle
 kusari - ଝାମୁ - sugarcane
 kuis kamna - ଚେଷ୍ଟା କରବା - attempt
 kutta - କୁଟ୍ଟାଠି - key
 kutumb - ପରିବାର - family

L

lodhei kamna - ବିପ୍ଳୋଡ଼ କରବା - revolt
 logam - କରାମ - rein
 lha - ଲଟା - creeper
 lhora - କରାକର - blacksmith
 llla - କୁଣ୍ଡଳ - earring
 lndorphondor - ଝାମୁ
 lpbolpo alas - ଦୁବଳ ବେଦ - lean person
 lptpoptp - ଲିଟରପଟର - loiter
 ltpot - ପତ ପତ - wet and swampy
 ladna - ଲଦବା - load
 lachmi - ଲକ୍ଷ୍ମୀ - goddess of wealth
 lagabana - ଲଗାଣା - smear
 lagay lutria - ଝଳ - wicked
 laghna - ଲଗବା - burn

lagharna ciccu - ଜଳଜ୍ଵାଳା ନିଆଁ - lighted fire
 lahari - ଢେଉ - wave
 lajarrtana - ଅପମାନ ଦେବା - insult
 laje - ଲଜ - shame, shy
 lakhe - ଲକ୍ଷ - aim
 lakra - ଲଞ୍ଜ - lion
 lal - ଲାଲ - red
 lalia - ଲାଲ - blue
 lamba - ଲମ୍ବା - tall
 lamba al - ଲମ୍ବା ଲୋକ - tall person
 lamba cutti - ଲମ୍ବା ବାଳ - long hair
 lamba kamna - ଲମ୍ବା କରିବା - lengthen
 lambi - ଢେଉ - tall
 laray - ଯୁଦ୍ଧ - war
 laray kamur - ଦୈନିକ - soldier
 lata - ଗାତ - hole
 latpha na cina - ଅଭିନୀତ ଦେବା - recline
 latpha kana - ଲାଗିଯିବା - adhere
 latkana - ଲଟକାଇବା - hang
 latpha - ଘାସ - grass
 lau - ଲୁ - gourd
 lenja lenja ekkna - ଭେଟିକିଲ ଭେଟିକିଲ ଚାଲିବା - limp
 lenra - ଝଲଝା - lame
 lenra - ସେମାଲିବା - limp
 lekha - ଲେଖିବା - write
 lekkin - କିନ୍ତୁ - but
 lembo - ଲେମ୍ବୁ - lemon
 lenda - ଝିଅ - earthworm
 lendi - ଲେଣ୍ଡି - solid feces
 lephna - ଢେଉଣିବା - twist
 lephna - ବାଡ଼ିଯିବା - to be twisted
 libhirna - ଲିଭିଯିବା - erase

lijhuaṛ - ରସିକ - lover
 lobbh - ଲୋଭ - greed
 lobha bana - ଲୋଭ ଦେଖାଇବା - to tempt
 lohora - କୋଇ - blacksmith
 lubhi - ଲାମି - miser
 lubhā - ଲୋଭ - greedy
 lupi - ଲୁପି - loincloth
 lulha - ଦୁର୍ବଳ - weak
 luphas - ଦୁର୍ବଳ ଲୋକ - weak person
 luṭna - ଲୁଣ୍ଠନ - plunder

M

modhna - ଭୁଲିବା - forget
 modhna cina - ଭୁଲିଯିବା - (verb)
 mohala appa - କୋଠାଘର - building
 mohana - ଖାଇବା - eat
 mohani kamna - ଦଶ କଣିକା - tame
 mohna oḍa - ଅଢା - ginger
 mohro - କଳା - black
 mohu - ଖାଦକ - eater
 mohura - ବିଷ - poison
 mojak - ଥକା - fun
 mojuria - ଚୋରତାର - earn
 mon - ମତ - opinion
 mone - ଚିନ୍ତାଳ - mood
 monjhi - ମଞ୍ଜା - pith
 mot - ମୋଟ - total
 motṭa - ବୁକିଆ - pack
 macalma - ଅକଳ - ଯୋଗଦେବା - out of use
 machiandhar - ଚୋମ୍ବୁଳ - twilight
 macis marna - ଚପାସିଲ ମାରିବା - strike match
 madna china - bury

maela - ମଇଳା - dirt
 maersna - ଅଚ୍ଛଦ - untouchable
 maetherna - ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା - disappear
 magh - ମାଘ - January-February
 majsir - ମାର୍ଗଶିର - October-November
 māha - ରାତ୍ରି - night
 māhakarna - ବାସିଦା - smell
 mahan bagṛe - ବହୁତ ଦେଖି - much
 mahena - ମାସ - month
 mahenanta bisoya - ମାସିକ ବିଷୟ - monthly course
 mahenna - ନିଶିତ ପୁଞ୍ଜମ - adultery
 māhma harna - ସୁବାସ ବାହାରିବା - smell sweet
 mahra - ବିଷ - poison
 mahra cina - ବିଷଦେବା - (verb)
 maikeniā - ସ୍ତ୍ରୀଲୋକ - woman
 maila - ମଇଳା - dirty
 majak kamna - ପରିହାସ କରିବା - laugh at
 majha majhnu - ଅଜ ଅଜ - stammer
 majhnu - ମଧ୍ୟରେ - amidst
 majna - ମାଜିବା - rinse, wash
 majuria - ମଜୁରି ଦେଇ ନିୟୁତ କରିବା - engage with salary
 mak - ହରିଣ - deer
 makherna - ଚୁଖିଣା - snacks
 makka manu - ଶାଳ ଗଛ - sal tree
 malik - ମୁଲକ - master
 ନେତା - leader
 malla - ନାହିଁ - no
 ହାଲ - necklace
 malla guthna - ମାଲ ରୁଢ଼ିବା - string bids
 malli - ଶର - arrow
 mallihi agi - ଶର ମୁନ - arrow point

malli injna - ଶର ବିଛବା - shoot arrow
 mamesabacka - ମିଶା ନ ହୋଇଥିବା - unmixed
 mamli - ନକଲ - imitation
 mamū - ମାମୁଁ - mother's brother
 ଶଶୁର - father-in-law
 ma murkra - ଅକଟା - uncut
 maṇa - ଶବ - corpse
 manaṇa - ପୋତ - buffalo (male)
 mana kamna - ପକ୍ଷ୍ମାଳ କଟିବା - discard
 maṇa maṇa - ଶବ ହସ୍ତାଳ - cremation
 mandar - ଔଷଧ - medicine
 maṇḍi - ଭତ - cooked rice
 maṇḍi gārom kammna - ଖାଦ୍ୟ ଭରମ କଟିବା - warm food
 maṇḍi nali - ଖାଦ୍ୟନଳୀ - intestines
 mandir - ମନ୍ଦିର - temple
 manekhrna - ନିଷିଦ୍ଧ ହନନ - incest
 mane mane bhabna - କଳ୍ପନା କଟିବା - imagine
 manji - ଅଣ୍ଡା - egg
 ମଞ୍ଜି - seed
 manji hoṭṭna - ଅଣ୍ଡା ଫୁଟାଇବା - hatch
 manji mejhna - ବୁଲୁଡ଼ି ବସିବା - sit tight
 manji ṭilna - ଅଣ୍ଡାକେବା - lay egg
 manjur kamna - ମଞ୍ଜୁର କଟିବା - grant
 mankri - ଶିଳ୍ପକ - window
 manna - ମନିଷା - obey
 ହେବା - to be
 manna kamna - ନିଷେଧ କଟିବା - refuse
 manna lekhnna - ସମ୍ଭବ - possible
 mannu - ଗଛ - tree
 mannun calna - ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ - plant
 aru idna - କଲମି କଟିବା - grafting
 mannu rase - ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ରସ - sap

mannunti khatrna - ଗଛରୁ ପଡ଼ିଯିବା - fall off
 maph kamna - ଛଟା କଟିବା - excuse
 ma puchar - ଶାନ୍ତି - to pay respect
 maṛ - ମାଡ଼ - beating
 maṛ moḥu - ମାଡ଼ୁଅ - habitually gets beaten
 maṛa basna - ଶବ ପୋଡ଼ା - burial, cremation
 marci - ଲଜା - chilli
 mardhor - ମାଡ଼ଗୋଳ - fight
 margu - ଶିଙ୍ଘ - horn
 martul - ହାତୁଡ଼ି - hammer
 martul ti phasna - ହାତୁଡ଼ିରେ ପିଟିବା - to hammer
 māsa - ବାବିଶ - bamboo
 māsa ḡāṭhi - ବାବିଶ ଗଣ୍ଠି - joint (of bamboo)
 masa - ମସଲା - father's sister's husband
 masam dḥarāna - ଅସମ୍ଭବ - impossible to bear
 māsi eṇa - ଶୋଷାମତ କଟିବା - flattery
 masla birhina - ମସଲା ପକାଇବା - add spices
 masṇa - କବରଖାନା - cemetery
 massu - କୁରୁଡ଼ି - axe
 mastor - ଶିକ୍ଷକ - teacher
 mata dukhu - ଦହନ୍ତ ରୋଗ - small pox
 maya - ଦୟାପରବଶ - kindness
 mecha - ଉଚ୍ଚ - high
 mēd - ଶରୀର - body
 medu - ପିଠି - back
 medunta cuṭi - ବୃଦ୍ଧିଦେଶ ଅଛନ୍ନ କଟିବା ରୋଗ - hair (pubic)
 mehanekhrana - ଡକାଉବା - calling
 mehena - ଡାକ - call
 mehena name - ଡାକ ନାମ - nick name
 mehentana - ଡାକିବା - call
 meheatana - ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଟିବା - invite
 mejna - ଉଷ୍ମମାନକିବା - warm
 mekha - ବାଘୁଆ - calf

melan - ଦେବାଇ - unemployed
 mena - ଶୁଣିବା - hear
 menna - ଖେଳା - graze
 mentana aḍḍa - ଭରସୁମି - pasture
 meru - ତୋର - rope, string
 meru oḅna - ଘୁମା ବାଜିବା - spin
 meru turtana - ଘୁଡ଼ା ମୁଢ଼େଇବା - attach string
 mesa backa - ମିଶା ହୋଇଥିବା - mixed
 meserka - ମିଶା ହୋଇଥିବା - mixed
 mesin - ଚଳ - machine
 meska - ଛାତ - roof
 met - ଭିକ୍ଷୁ - husband
 mhajon - ମହାଜନ - money-lender
 mhan mechas - ଲମ୍ବା ଲୋକ - tall
 mhena - ଚକର - call
 mīkhna - ମୁଦୁବା - close
 millirakera - ଦେପ - finish
 mirji - ଜାମା - shirt
 misabana - ମିଶାଣ (ତେଜ ହୋଇ) - addition
 miṭ miṭ karna - ଧଳକ ପକାଇବା - squint
 miṭṭhay kamur - ଚୁକ୍‌ଫା - sweetmeat maker
 mīitinti udhiarna barna - ଭାଙ୍ଗିଗଲୁ ଚୁକ୍‌ଫା ଉପରା -
 fly down
 miṭkana - ଧଳକ ପକାଇବା - squint
 miya - ଉପରେ - above
 miya degna - ଉପରକୁ ଚେଲିବା - jump up
 moṭa - ମୋଟା - fat
 moṭa alas - ମୋଟା ଲୋକ - fat person
 moṭa lal - ଗାଢ଼ ନାଲି - deep red
 mṭahi ina - ଘୁଣ୍ଟିବା ବାନ୍ଧିବା - pack
 mucna - ବନ୍ଦ ହେବା - to stop
 muchuka - ବନ୍ଦ - to shut
 muḍḍa - ଡମ୍ବୁ - post
 muddi - ମୁଦ - ring

mudha - ବନ୍ଦ - shut
 mudhna - ଭୁଲିବା - understand
 muē muē lagharna - ମିଳି ମିଳି ଜଳବା - flicker
 muhi - ନାଭ - nose
 mīuhin ghusa marna - ଘୁମି ମାରିବା - blows
 muhulna - ଭୁଲିବା - drown
 mujra - ମୁଢ଼ି ଧୋଇବା - wash face
 mīuka - ଡମ୍ବୁ - knee
 mukha - ମୁଖା - mask
 mukka - ସ୍ତ୍ରୀ - wife
 mukka alighi kharap calicalan - ସ୍ତ୍ରୀଲୋକର
 ବ୍ୟବହାର - abuses of the woman
 muḷ mulrna - ମୁଲୁକ ହସିବା - to smile
 mulakat - ଭାଗୁଡ଼ - to meet accidentally
 mulhtana - ଭୁଡ଼େଇବା - drown, emerge
 muli - ପାଣି - capital, funds
 mullid - ମୂଳଦୁଆ - foundation
 mulnna - ଡୁବିବା - sink
 muṇa - ଡଳ - bag
 munḍna - ଝୁଣ୍ଟିବା - trample
 munḍra - ଲଣ୍ଡା - bald
 munḍrna - ଶୋର ହେବା - shave
 muṇḍ sirua - ଡମ୍ବୁ - pillow
 munenu - ଦିନକ ବର୍ଷ - year before last
 munjna cina - ଶେଷ ବସିଦେବା - finish
 munjra - ଶେଷ - last
 munjurna - ସମାପ୍ତି - end
 munta - ତଳ - three
 mur - ବାରିକିବା - wither
 murchana cina - ଡ଼ାମର ବସିବା - give up
 murdar - ଶବ - corpse
 munḍri - ଲଣ୍ଡା - bald woman
 murjhna - ମରୁଜିବା - fade

murka murki - କଟାକଟି - cutting
 murkana - କାଟିବା - cut
 murli - ମୂର୍ଲୀ - reed instrument
 murna - ଘଡ଼ଘଡ଼ି - thunder
 murug - ମୂରୁଗ - bushy
 muru gaddi - ଗଡ଼ା - deep water
 muruk - ମୁରୁକ - violent
 muruk bane hakhna - ଅଧିକ ଉତ୍ତମ କରାବା - choice
 muruk khani - ବହୁକଥା - thick
 muruk moṭṭa - ଥାକିଲ - opulent
 muskul manna - ଅତୁଟ୍ଟା ଦେବା - tangled
 mussa - ମୁସ୍‌ସା - nasal mucus
 muṭhi - ମୁଠା - handful, ଦେଇ - bunch
 muṭhna lharna - ମୁଠାକୁ ଧରିବା - hold in fist
 muti - ମୁର୍ତ୍ତି - idol
 muṭka - ଗୋଟା - kick
 muṭkana - ଗୋଟା ମାରିବା, ଗଡ଼େଇବା - (verb)
 muya - ଠେକୁଆ - hare
 miyna - ମାୟା - parrot

N

na - ନଅ - nine
 nākol kamna - ନକଲ କରାବା - imitate
 nāksan - ନକ୍ସ - spoil
 nāndrana - ନୋନ୍ଦରା - wash
 nācāk - ନାକ - hell
 nāram - ନାମ - humble
 naceu - ନାକି - measuring basket
 nagra - ନାଗର - kettle drum
 nahana - ନାହାରି ପ୍ରଶ୍ୱାସ କେବା - to breath
 nahana - ନାହାରି-ପ୍ରଶ୍ୱାସ - breath
 nabana - ନାବୀ

najar - ଦେଖିବା - see
 nak phuṭki - ନକ - nose-ring
 nak ṭhundi - ନାକଭୂଷା - nostril
 nali - ନାଲ - gully
 nalkhu - ନାଲ - task
 nalkhu ambana kasoj - କେଶା - resign
 nalkhu cala baterana - ବୁଲୁ ବାଟିବା (ନାମ) -
 continue
 nal khu kamna - ନାମ କରାବା - work
 nalkhu kamur - କାମ - worker
 nalkhu mana polna - ଅନୁତକାରୀ ଦେବା - fail
 nal khu nanna thakarna - ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କରି
 ଅକ୍ଷୟିତା - get tired
 nalna - ନାଚିବା - dance
 nañie - ନାମ - name
 name cina - ନାମ ଦେବା - to name
 name kamna - ପ୍ରଶଂସା କରାବା - praise
 napa - ନାମ - stem
 nani - ନାମ - fever
 nania mannu - ନଡ଼ିଆ ଗଛ - coconut palm
 nanjrana - ନିଶ୍ଚୟ କରାବା - aim at
 nanas ki budhi dharna - ଅନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଯେଉଁ ଯେଉଁ
 ଦେବା - agree
 napna - ମାପିବା - measure
 nardha nsrdhi - ଅସ୍ୱ - restless
 nardha nardhi mana - ତରଳ ହେବା - to be in
 haste
 narga - ନାଗ - bug
 narja - ନାଚିବା - coconut
 nāram - ନାମ - soft
 naska - ନାକ - sister-in-law
 naṭ - ନାଟକ - drama
 naṭ kamur - ଅକ୍ଷୟିତା - actor

natkana - ନାଟକା - drag
 natka natki - ନାଟକୀ - elopement
 natru - ନାଟ୍ରୁ - bedstead
 natfi - ନାଟ୍ଫି - grand daughter
 natfi - ନା - grandson
 ne balnar - ନେବାଲାର - unknown
 ned - ନେଦ - who
 nedegerna - ନେଦେଗର୍ନା - fall off
 nedin - ନେଦିନ - whoever
 nehō - ନେହୋ - perhaps
 nela - ନେଲା - tomorrow
 nel benja - ନେଲବେନା (ସପ୍ତମ ଦିନ) - day after tomorrow
 nerin - ନେରିନ - someone
 nerru - ନେରୁ - snake
 nerrughi bis - ନେରୁଗି ବିସ - venom
 nerru parmna - ନେରୁ ପାର୍ମନା - snake bite
 nidr manna - ନିଦର୍ ମାନା - daring
 nidi - ନିଦି - empty
 ninghay - ନିଙ୍ଗହା - your
 ninghay ti inalkhu mamani - ନିଙ୍ଗହା ତି ଇନାଲକ୍ଷୁ ମାମାନି - luckless
 nijor alas - ନିଜୋର ଆଲାସ - relation
 nijor kamna - ନିଜୋର କାମନା - to own
 nijke bacha bana - ନିଜକେ ବାଚା ବାନା - save oneself
 nije eina - ନିଜେ ଇନା - offer
 nije kindrarna - ନିଜେ କିନ୍ଦରାର୍ନା - wander
 nije kirna - ନିଜେ କିରନା - return
 nije tajrna - ନିଜେ ତାଜରନା - retract
 nijhrana - ନିଜହରାନା - pour out
 nim - ନିମ - you
 nim - ନିମେ - you (exclusive)
 nimha - ନିମହା - yours
 nin - ନିନ - you (sg)
 nin - ନି - you
 ninas at karana kana - ନିନାସ ଅଟ କାରନା କାନା - to be
 breathless

nind garia - ନିନ୍ଦଗରିଆ - blame
 ninda kamna - ନିନ୍ଦାକାମନା - insult
 nindka - ନିନ୍ଦକା - support
 nindra - ନିନ୍ଦ୍ରା - sleep
 niras manna - ନିରାସ ମାନା - disappoint
 nir budhia - ନିରବୁଦ୍ଧିଆ - idiot
 nir budhia - ନିରବୁଦ୍ଧି - idiot
 nirru - ନିରୁ - snake
 niskina - ନିସ୍କିନା - ପଲ୍ଲୀରୁ ବେକା (ନାଟି) - plaster
 niyanu - ନିୟାନୁ - beggar
 niyna - ନିୟନା - wash
 nuhurna - ନୁହୁର୍ନା - conceal, hide
 nuhura nuhura kana - ନୁହୁରା ବୁଝି ବୁଝି ବୁଝିବା - walk
 stealthly
 nuhurna rana - ନୁହୁର୍ନା ରାନା - ଗୋପନ ଗ୍ରାହଣେ ଲୁଚି ରହିବା - conceal
 nukna - ନୁକନା - shake
 nukurna - ନୁକୁର୍ନା - move
 nunjna - ନୁନ୍ଜନା - pain
 nunjna - ନୁନ୍ଜନା କରବା - to pain
 nunjna - ନୁନ୍ଜନା - sufferings
 nurna cienā - ନୁର୍ନା ଚିନା - hide
 nurdna - ନୁର୍ଦନା - slip down
 nurdna kana - ନୁର୍ଦନା କାନା - slid
 nurna - ନୁର୍ନା - hide
 nuska - ନୁସ୍କା - smell

P

podm - ପାଦମ - paw
 pokhari - ପୋକ୍ଫରି - pool
 poṇ aija - ପୋଣା ଆଜା - great grand father
 poṇ aiji - ପୋଣା ଆଜି - great grand mother
 poṅkia - ପୋଞ୍ଜିଆ - multiplication table

porob - କର୍ମ - ceremony	pairi - ସକାଳ - morning
porob manna - ରୁହେ ପାଳନ କରଣା - observe	paiti kamna - ବେପାର କରଣା - business
porjati - ଦେବାଦ - out caste	pakhiana - ରୁଣ୍ଡାଇବା - postpone
poscim pakha - ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ - west	pakhiarna - ସ୍ଥାନାନ୍ତର, ଦୁଇଜା, ନେତ - shift
posu - ପଶୁ - animal	paksi - ଲୁହଳ - yoke
pabeku - ଗାଡ଼ିଆ - traveller	palhanja - ଚାକୁଡ଼ି - cucumber
pabu - ପଥ - path	palla - ପାଳ
pabu edna - ଦିଶ ଦେଖାଇବା - show the way	pullu - ଚାକୁ - teeth
pabu kanamana - ପଥରୁ ହେବା - lose the path	pullu ahara - ଚାକୁମାଂସ - jaw
paco ali - ବୁଢ଼ା କେନ - old woman	pullu chaborna - ଚାକୁଦାଢ଼ି କିଛି ଖିନ କଣେଇ - bit to pieces
pacca - ପଞ୍ଚମନ - old	palrkka - ଓଟ - crack
pāch - ପାଞ୍ଚ - five	pan - ପତ - betel
pacha - ପୁରୁଣା - old	pan - ଚକ୍ରୀ - weaver
pachli - ପଛରେ - behind	pan mohna - ପାନ ଚୋବାଇବା - chew betel
ପରେ - after	panđri - ଗୋରୁ - fair skin
pachli erna - ପଛକୁ ଦେଖିବା - look back	panđri mali - ଧଳା ଚୂର୍ଚ୍ଚେ - not fair complexion
pachali hedđu - ପଛ ଗୋଡ଼ - hind leg	panjibala - ଗଣକ (ରକ୍ଷାତ ଚକ୍ରୀ) - diviner astrologer
pachli kirna - ପଛୁଇବା - turn back	panjā phol - ପତଳ ଫଳ - ripe fruit
pachli tañti dharna - ପଛରୁ ଡାକି ଧରଣା - catch from behind	panjra hōcol - ପତଳ ନାଡ଼ - rib
pachli uena - ପଛରେ ରଖିବା - keep behind	panna - ଲୁହା - iron
packi - ବୁଢ଼ା - old	pāntu - ପତଳେଇ - cloth ends
packial - ବୁଢ଼ା କେନ - old man	panua - ଗର୍ବ - pride
paenigāñhi - ଗୋଇଁ - heel	panua panua katha teña - ଆଞ୍ଜଳି କରଣା - bcast
paep - ପାଇପ - pipe	panua mana - ଗର୍ବ କରଣା - boast
paghati hiena - ପପରେ ବାନ୍ଧିବା - tether	pap - ପାପ - sin
paglana - ପାକୁଳା - chew the cud	pap kamna - ପପ କରଣା - (verb)
pagyi - ଡେହ, ପତ - turban	papla - ପତଳା - butterfly
pañ panja - ଗର୍ବନ - pride	paṛa - ଗ୍ରାମ - village
pahadia al - ପାହାଡ଼ କେନ - hill people	paṛa hopna - ଚଳ ପ. କୋ - seed bed
paharia hallu - ପାହାଡ଼ ଗଣି - hill field	pardna - ବଢ଼ିବା - grow
pahior - ଅତିଥ - guest	parghana - ଅଭିନନ୍ଦନ - greeting
pahparna - ଦୁଇା - dawn	parjhana - ଚକ୍ରଣା - to fry and season
pañhrarana - ପହଁରା - swim	parna - ଗାୟକ - sing
pajnal - ପଞ୍ଜଳ - anklet	

parsad - ଦାନ - offerings to god
 parta - ପଟ - hill
 parta argna - ପାହାଡ଼ ଚଢ଼ିବ - climb
 parta kiā - ପାହାଡ଼ତଳ - hillside
 partana - ପଢ଼ାଢ଼େଇ - teach
 pastarna - ଅନୁକାମ କରଣା - repent
 pata - ପିତା - address
 patarna - ପତନ - choice
 pathua - ପଢ଼ୁଆ, ପାଠକ - reader
 paṭ kamna - ଅଭିଳାଷ କରଣା - act
 pat kili - ପାଟ - leaf plate
 patla - ପତଳା, ପାଣିଆ - watery
 ପତୁ - thin
 patna - ପଢ଼ା - read
 patna - ଖରା କରଣା - pierce
 paṭṭa - ପିଲ - grinder
 paṭṭa ciena - ମଇଦେବା - to level
 paṭṭi - ପୁଅ - rafter
 paya - ଶୀତ - cold
 pecca - ପେଇ - owl
 pedhna pittna - ପେଡ଼ିଆ - push by the neck
 pedna - ପେଶିବା - press
 pelb - ପିତ (ପୁତ୍ର) - young girl
 pencha - ପଲ - feather
 penu - ମାଲୁଗି - louse
 peruā - ପର - pigeon
 pē sartana - ପିଆ କଳାକା - blow
 pēśna - ପଦେଶ ଦେବା - command
 peṭra - ପେଟୁଆ, ଅଳ୍ପାଳ - big bellied
 peṭu - ପେଟୁ - gluttonous
 pho pho - ଫି ଫି - hiss
 pho pho manna - ଫି ଫି କରଣା - hiss
 pho ka - ଫୁଲ ଫୁଲ - lung
 phoṅktia - ଫାଙ୍ଗୁ - vagabond

phol - ଫଳ - fruit
 phol cohona - ଫଳ ଚୋରଣା - pluck
 phol pantana - ଫଳ ପଲ୍ଲବଣା - to ripen
 pholrase - ଫଳରସ - fruit juice
 pholten - ଫଳମ - pen
 phol dharna - ଫଳ ଧରଣା - bear fruit
 phoṛ phoṛ - ଫରୁ ଫରୁ - flutter
 phagun - ଫାଲ୍‌ଗୁନ - February-March
 phakuarna - ଫିକା - faded
 phaltu - ଫେଡ଼ା - unemployed
 phaltu kharca kamna - ଅପବ୍ୟୟ କରଣା - waste
 phand - ଫାନ୍ଦ, ଘଣ୍ଟା - trap
 phandti dharna - ଫାନ୍ଦରେ ଧରଣା - to trap
 phanki manna - ଫାଙ୍କି ମାନ୍ଦଣା - to deny
 phara - ଫଡ଼ା - slice
 pharu - ଫଳ - fruit
 phasla - ଫଣ୍ଡା - judgement
 phatka - ଫଟକା - cracker
 phekar banda - ଫିଲୁଆ - jackal
 phulurna - ଫୁଲୁବା - swell
 phul ka khahi - ଫୁଲ - puffed rice
 phusi - ଫୁସ - semen
 phusur phasur kach nekherrna - ଅସ୍ପଷ୍ଟଭାବେ କଥା
 କହିବା - whisper
 phusuturu manna, turu phusu manna -
 ଫୁସୁଫୁସୁ ହେବା - whisper
 phutani - ଫୁଟାଇ, ଗର୍ବ - pride
 picha kamna - ଅନୁଦେଶ କରଣା - follow
 pinḍa - ପିଣ୍ଡା, ପିଣ୍ଡା - verandah
 pini - ଫୁଲ ମ - aunt
 pipli - ଫୋଲ - fat
 pisabamu - ମୁତ୍ତପାଣି - urine
 pitali - ପିତଳ - brass
 pitna - ପାଠିବା - pass wind

piṭṇa ciena - ମାକଦେବା - kill
 piṭṭi - ମଝିଣୀ - mat
 piṭṭumata - କଣ୍ଠଦେବ - God
 pondṛo - ପନ୍ଦର - fifteen
 pok - ପୋକ - insect
 poknra - ପୋକେଇ - pond
 pokhraaṅgi - ପୋକହରଣ - embakment
 pok mohu - ପୋକଖିଆ - worm eaten
 pok mokka - ପୋକଖିଆ - worm eater
 porkutnu - ପ୍ରକୃତ - real
 porsono kamna - ପ୍ରଶ୍ନକରିବା - question
 poska - ପୋଷା - tamed
 prem - ପ୍ରେମ - love
 prusṭa - ପୃଷ୍ଠା - page
 puḍaalas - ପାଠକ ଲୋକ - dwarf
 purhu tana - ପୁଲେଇବ - soak
 puja - ପୂଜା - worship
 puja kamna - ପୂଜା କରାଏ - to worship
 pujhari - ପୁଜୁହର - priest
 pukhi - ମାକଦେବା - wood pecker
 pulia - ପୋଲ - bridge
 pulis - ପୋଲିସ - policeman
 puna - ନୂତନ, ନୂଆ - fresh
 puna janm - ନବ ଜନ୍ମ - newly born
 pundna - ପଣ୍ଡିବା - plough
 puni - ପୂର୍ଣ୍ଣିମା - full moon
 pūpu - ପୁଲ - flower
 pūpu baṅki - ପୁଲ ବଗିଚା - garden
 pura - ପୁରୀ - full
 pura puri - ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ - whole
 pura puri bane hakhna - ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣପୁରୀ - affectionate
 pura puri saṅe - ମିତ୍ରତାପୁରୀ - friendly
 puria - ପୁରୀ - pack
 purub pakha, purub tara - ପୂର୍ବପାର୍ଶ୍ଵ - east

pus - ପୋଷ - December-January
 putbaṅke - ପୁଟ, ସଞ୍ଜ - evening
 putli - ପଟୁଇ - toy
 putra - ପାଦତ ପୁତ୍ର (ପୁତୁର) - step son
 puṭṭri - ପୁଣି ଧାରଣ - pregnancy
 puṭṭri maikinia - ପୁଣି ଧାରଣ - pregnant woman
 puṭṭri manna - ପୁଣି ଧାରଣ ହେବା - to be pregnant
 puṭu - ନାଭି - navel
 putuṅa - ପାତ୍ର କରାବା - vomit

R

raṅ - ରଙ୍ଗ - colour
 raṅ chadabana - ରଙ୍ଗ ହରାଇବା - colour to fade
 raṅ lagabana - ରଙ୍ଗ କରାବା - paint, dye
 ragha - ରୋଗା - sickly
 raj - ସ୍ଵାଦିନ - daily
 rākom - ରାଜମ - kinds
 rapa - ରୂପ (ଲଗାଇବା) - transplant
 rabaṅ - ରାବୁଟା - vulture
 ragda - ରାସି - fuel from cowdung
 ragdana - ରାସିବା - rinse, massage
 ragṛana - ରାଗଣୀ - grate
 raji - ରାଜି - agreement
 raji manna - ରାଜି ଦେବା - agree
 raj mistri - ରାଜମିସ୍ତ୍ରୀ - mason
 rakas - ରାକସ - demon
 raksini - ରାକସିନୀ - (fem.)
 ramprana - ରାମା - itching
 rana - ବାସ ବରାବା - live
 ରହିବା - remain
 randa - ରାନ୍ଦା - carpenter's tool
 ranḍi - ବେଶ୍ୟା - prostitute
 ରହଣା - widow

rand kupa - ରାଣ (ଫୁ.) - widow
 randni - (ଝା ଚୋରୋଇଲ) - cook (fem.)
 rani - ରାଣୀ - queen
 raplana - ରାପାଣା - scratch
 rapla rana - ରାପାଣା ବେନା - scratch
 rase - ରୋ - juice
 rasi - ରୋ - sap
 rasni - ରାସି - garlic
 rathu - ରଥୋନା - car festival
 raṭ rātrali - ରାଟରା - dried and rough
 raybar - ରାୟବାର - sunday
 reṛio - ରେରିଓ - radio
 rihira - ରେରିରା - spine
 rij - ରିଜ - pleasant
 rijhira - ରିଜିରା - to be happy
 ritu - ରିତୁ - season
 rkom rōkom - ରକମ - various
 roj - ରୋଜ - daily
 ruṁ - ରୁମ୍ - cotton
 rugga - ରୁଗ୍ଗା - oilless
 ruguri - ରୁଗୁରି - pebbles
 ruhuri - ରୁହୁରି - grinding stone
 rupa - ରୁପା - parrot
 rupa - ରୁପା - silver
 rupia - ରୁପିଆ - rupee

S

socna - ସୋନା - think
 sogge - ସୋଗ୍ଗା - illusion
 sogge kamna - ସୋଗ୍ଗା କାମନା - to be kind
 sohor - ସୋର - town

soj - ସୋ - straight
 soj kamna - ସୋଜ କାମନା - straighten
 sōmbor - ସୋମବର - sambar, deer
 sōmudor - ସୋମୁଦର - sea
 sōna - ସୋନା - gold
 sōnaguna - ସୋନାଗୁଣା - ornament
 sōnd - ସୋନ୍ଦ - bull
 sōndhe kamna - ସୋନ୍ଦେ କାମନା - doubt
 sōṅk - ସୋଙ୍ଗ - conch shell
 sōṅst kamna - ସୋଙ୍ଗ କାମନା - satisfy
 sōṅk parmanna - ସୋଙ୍ଗା ପାରମନା - cross
 sōrdi - ସୋରଡି - chill
 sōrk - ସୋର୍କ - road
 sōrkar - ସୋରକାର - government
 sōrlarna kana - ସୋରଲାରା କାନା - slip
 sōtru - ସୋତ୍ରୁ - enemy
 sōttu manna - ସୋତ୍ତ କେନା - be true
 sōttun - ସୋତ୍ତ - truth
 sabri - ସାବରି - crowbar
 sabun - ସାବୁନ - soap
 sada sīdhi - ସାଦାସିଧି - generosity
 sadhu - ସାଧୁ - sage
 sadhu - ସାଧୁ - wife's sister's husband
 saet - ସୋଏଟ - doubt
 sagra - ସାଗର - bullock cart
 saje - ସୋଜେ - with
 saje - ସୋଜେ - friend
 saje malliar - ସାଜେ ମାଲିଆରି - unfriendly
 sajen kana - ସାଜେ କାନା - accompany with
 saju - ସାଜୁ - strength
 sahb - ସାହ - patience
 sahapot kamna - ସାହାପୋଟ କାମନା - help
 sahas kamna - ସାହସ କାମନା - dare

saja bane - ମରାମତ କରାଯିବା - repair
 sajha - ଚୋରା - victuals
 saju - ଅଳଙ୍କାର - ornament
 sakhi - ଦାଖି - witness
 salbalrali - ସାଲବାଲି - crowded
 saman - ସମାନ - plain
 saman adda - ସମତଳ ସ୍ଥଳ - terrace
 samtharia - ସମତଳ - level ground
 samudarta ekka - ସାମୁଦ୍ର କର୍କଶ - turtle
 sanbar - ଶନିବାର - saturday
 santi - ସନ୍ତୁଷ୍ଟ - content
 santus kamna - ଧନ୍ୟ କରାଯାଏ - please, satisfy
 saṭṭana ṭupli - ସଠକ୍ କରାଯାଏ, ଟୋକେଇ - basket
 sapha - ଧୋଇ - clean
 sapha kamna - ଧୋଇ କରାଯାଏ - wash
 ~
 sapkati - ନେଉଳ - mangoose
 saplarana - ସମ୍ମତ କରାଯାଏ/ହେବା - to be ready
 sapua - କେଲି - a hunter community
 saṛa - ଭାଇ - brother-in-law
 saṛi - ଭଉଣୀ - sister-in-law
 sarpana - ସଞ୍ଜାଣି ଦେବା - curse
 saṛsur - ଝଡ଼ ଝଡ଼ - (onomatopoetic)
 saṛta - ଚଳିତା - wicks
 sason kamna - ଶିଳ୍ପ କରାଯାଏ - administer
 ~
 sasi - ଉଷ୍ଣ - tuberculosis
 sasta - ଶୁଣ୍ଠା - cheap
 sasti - ଦଣ୍ଡ - punishment
 sat - ସାତ - seven
 satasati - ନିକଟରେ - close by
 ~
 sathorna - ସ୍ୱାନ୍ତ ନେବା - take rest
 satharkay - ଥକିଲା - tired
 ~
 saṭna - ସରକ୍ତ କରାଯାଏ - sew
 saṭrana - ସାମିଲିକା - coax, pat

sekerna - ଦେଇହେବା - bake
 sendra - ଶିକାର - hunting
 sendra kamna - ଶିକାର କରାଯାଏ - to hunt
 sendria - ଶିକାରୀ - hunter
 sian - ମୁଖ୍ୟ - chief
 sier - ରକ୍ତନାଡ଼ ନାଡ଼ - blood vessel
 sijra rana - ରଙ୍ଗ କରାଯାଏ (ମୁଖ) - paint
 sikaṛ - ଶିକ୍ଷକର ଯତ୍ନ - link
 sikhirma - ଅଭ୍ୟାସ କରାଯାଏ - habit
 sikiṛi - ଶିକ୍ଷକ - chain
 sikṛi - ଯାକ - necklace
 sikria - ଶେର - hunter
 simali - ଶିମୁଳ - silk cotton
 simbi - ଶିମ୍ବୁ - bean
 sir - ନାଡ଼ - vein
 sisa - ସିସା - lead
 siskar - ଶିଶୁ ମାକରା - whistle
 siṭha - ମହନ - beeswax
 ~
 sokh - ଚଳା - throat
 sokot - ଶକ୍ତ - tight
 sombar - ସୋମବାର - Monday
 soṭa esna - ନାଡ଼ି ବନ୍ଦ ହିବା - break
 sotro - ଧତ୍ତର - seventeen
 sltana - ଚୋରା କରାଯାଏ - to patch
 subidha - ସୁବିଧା - advantage
 sue - ସୁଇ - needle
 suhuna - ସୁଖ - taste
 sukhi - ଶୁଣ୍ଠା - quarter
 ~
 ସୁଖି - happy
 sukurbar - ସୁକ୍ରବାର - Friday
 sunari - ଦ୍ରବିଡ଼ - jeweller
 sunk kutia - ସାମିଲିକା - selfishness
 supari - ସୁପା - areca

suru - ଅଥଚ - first
 suru kamna - ଆରମ୍ଭ କରିବା - begin

T

taḡdir - ଶୁଭ - luck
 tak - ଯାଏ - until
 takhna - ତୋଳିବା - pluck
 taklip - ପଦ୍ମ (ବାଧ) - hurdles
 talḡ kamna - ପାଣିର ଦରଦା - to liquidfy
 taḡhay - ତାହାଣୀ - witch
 taci - ମାଆ, ପିତାମା - aunt
 taḡhri - କେନ୍ଦ୍ରସ୍ଥିତା ସ୍ତ୍ରୀ - shrew
 taḡa - ଚାକ୍ - spindle
 taḡda - ଦେବୀ - daughter
 taḡdad - ଝିଅ - daughter
 taḡdas - ପୁଅ - son
 taḡna - ciena - ଝୁଲାଇବା - suspend
 takta - କିରୀ - beam
 tala - ଲକ୍ - lock
 tala millabana - ଚାଳ ମିଳାଇବା - keep rhythm
 tamba - ତମ୍ବା - copper
 tamhay - ତାଙ୍କର - his
 tandab - ବୁଢ଼ିଆଣୀ - spider
 taḡna - ଟିକରୁ, ଆକର୍ଷଣ - attraction
 taḡna oḡhna - ଟାଣି ବାହାର କରା - pull out
 taḡnacina - ଟାକିଦେବା - jerk
 taḡa ḡhica kamna - ଟାଣିଟିକରୁ କରିବା - snatch
 taḡna ḡhona - ଟାଣିଦେବା - drag
 taḡa taḡi - ଟାଣିଟିଣି
 taḡ aḡha - ପଲ୍ମ - palm leaf
 tar larna - ତରଳାଇବା - melt
 tarli - ଟାଣି - sword
 tarlighi khol - ତରଳକର ଦୋଷ - sheath
 tarti - ତରବ - toward

ta tar - ଦାଢ - sickle
 tāthā - ଜଭ - tongue
 taḡha - ଥଣ୍ଡା - mango
 ta ḡhaghi ḡpupu - ବଉଳ - buds
 taḡhi - ଚଢ଼ଠା - stool
 taḡna - ଚୁଟିବା - lick
 ta tḡe erna - ଚୁଟି ଦେଖିବା - taste
 tayna - ପଠାଇବା - send
 thob - ଡିଲ - cymbal
 teḡna - ଦାଖାଣିବା, କହୁବା - narrate
 teḡna cina - ସୁଚେକଦେବା, ସାବଧାନ କରିବା - warn
 teḡna katha - ଜଣାଇବା (କହ) - notify
 teis - ଦେଇଶ - twentythree
 tej - ତେଜ - brightness
 tero - ତେର - thirteen
 terḡa - ତେରଢିକା - oblique
 ḡeson - ଷ୍ଟେସନ - station
 tetle - ତେତୁଳ - tamarind
 thoḡa - ଠୁଆ - leaf container
 ḡhok ḡhok kamna - ଠକଠକ କରିବା - knock
 thoḡ - ଶୁଖ - trunk
 thoḡe - କିଛି, କମ୍ - a little bit
 thoḡeken - କିଛି - something
 thoḡhos - ଡଳା ଲୋକ - stammerer
 thoḡhlana - ଡଳେଇବା - stammer
 thoḡhrana - ଡଫ ଡଫ - stammer
 thaela - ମୁଣା - bag
 thakabana - ଡକାଇବା - to pant
 thakarna - ଡକବା, ହାକିଆ ହେବା - tired
 thakarna kana - ଢୁଲ ହୋଇଯିବା - tired
 thakka - ଡଳା, ଢୁଲ - tiredness
 ḡhakna - ମିଛ ହେବା - lie
 ḡha kḡa ḡhi asrarahna - ମିଛର ଆସ୍ତ୍ର ଦେବା - lie

ꞥhakua - ଶଠ - cheat
 ꞥhali - ଥାଳ - plate
 ꞥhandꞥha - ଥଣ୍ଡା - cold
 ꞥhandꞥa, bara - ଶିଠୁଳିକା - to cool
 ꞥhapdi marna - ଡାକ ମାରିବା - clap
 ꞥhaplana - ବାଡ଼େଇବା (ବାକିରେ) - slap
 ꞥhapna - ଥାପିବା - to set
 ꞥhapri - ଡାକ - clap
 ꞥhariana - ସଂକେତ ଦେବା - signal
 ꞥharia ꞥhari - ଠିକଣା, ଚିହ୍ନ - to signal
 ꞥheꞥa - ଚୋପା - stick
 ꞥhela - ଚେଲ, ଚେଲ - pushing
 ꞥhelna - ପେଲିଆ - tool for pushing in
 ꞥhepra - ଦାନ୍ତ - dwarf
 ꞥhepa ciena - ଚିପିଚିପି - thumb impression
 ꞥhepni - ଦାନ୍ତ - dwarf
 ꞥhesna - ଚେଷ୍ଟା, ହେଲ୍ - butt in
 ꞥhia - ବାଡ଼ - fence
 ꞥhik kamna - ହିକ କେବା - agreement
 ꞥhik manna - ନିଶ୍ଚିତ ହେବା - to be sure
 ꞥhirꞥi - ଚିଲିକା - tinkling bell
 ꞥhna - ଚଢ଼ିରେ ଖାଣିବା - peck
 ꞥhoꞥe - କମ୍ - few
 ꞥhꞥhna - ଚଢ଼ିରେ ଖାଣିବା - peck
 ꞥhuliyana - ଥୁଲିଆ - save
 ꞥhumꞥa - ଗାନ୍ଧି - mouth
 ꞥhundꞥi - ଥୋମି (ଠେ) - snout
 ꞥhunꞥi - ଥଣ୍ଡ - bill
 ꞥhurꞥiana - ଜମାକାବା - gather
 ꞥhurla - ଲୁଣ୍ଡା - bald
 ꞥhurli - ଲୁଣ୍ଡା - bald
 ꞥhusa - ଚୋପା
 ꞥhuthid - ଢଳ (ହିଥ) - stammerer

ꞥhuthli kamna - ଲୁଣ୍ଡା କେବା - to shave
 ti - ଜଣାପଡ଼େ - through
 ticrna cina - ଠକେଇଦେବା - throw
 tiena barꞥi - ଦକ୍ଷିଣ ବାଡ଼ - right arm
 tierna - ମଦଲ୍ - sprain
 tiꞥ - ଚିତ - tin
 tiꞥli - ମାଡ଼ - flies
 tihal - ଚୁରୁଳ - rice
 tikh ꞥana - ଠକୁଣି କେବା - recite
 tikka - ବାଡ଼ି, ପିଲୁ - buttock
 tin - ତୃତୀୟ, ତିନି - third
 tina - ଡାହାଣ - right
 tinirasi - ମଝୁ - honey
 tipnh - ଗୁଳି ମାରିବା - shoot
 ସିଲିକା କେବା - sew
 ଧରଣ - drip
 tiratiri - ଠକାପଳ - throwing
 tiꞥna - ପକାଇବା - fall
 tisa - ତୋଟା - sour
 tisa kamna - ତୋଟା କେବା - to make sour
 riska - ଖୋଲି - opened
 tiskna - ଖୋଲିବା - open
 ꞥla - ଥାମାଳିରୁ ଛୋଟ - hamlet
 tunul - ଚେନ - dream
 tujul erna - ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା - to dream
 tuka tuki - ପେଲିପେଲି
 tukna - ଠେକିବା, ଠେକିବା - push
 tukꞥa kamna - ଠିକ୍‌କରି କେବା - chop into pieces
 tum-na - ଚୁଡ଼ିବା - sneeze
 tumꞥa - ଗାନ୍ଧି - mouth
 tundo chot - ଡଳାଡ଼ିବା - pour
 tundna - ଡାକିବା - pour out
 ꞥndsi - ଲୁଣ୍ଡା - hooked stick

tunsi - ଚଢ଼ିତ - hook
 tuphals - ଶେପ - saliva
 tuphna - ଝେପ ପକାଇବା - spit
 tupi - ଟୋପି - cap
 tupli - ବୋଉଣି - basket
 tura - ବେଉଣି - orphan
 turdna - ଠକଣା - push in
 tusa - ଚୂଡ଼ି - well

U

ଊର୍ସ - ଉର୍ଷ - dark
 uchlarua-kana - ଉଠୁଇ ପଡ଼ିବା - splash out
 udgilagan - କେମ୍ବୁ - because of
 udhar - ଋଣ - debt
 udhar kamna - ଧାନ ଭେଟା - loan
 udhiana - ଉଡ଼େଇବା - fly (trans. verb)
 udhjarana - ଉଡ଼ିବା - fly
 udhni - ଓଢ଼ଣା - veil
 udjarati - ଉଡ଼ିଯିବା - fly off
 udiarna barna okna - ଉଡ଼ିଯିବି ଘେନା - fly down
 uggi - ଶିଙ୍ଗା - rope hanger
 uha - ଝାରି - dark
 uina - ରଖିବା - keep
 ଗେରା - to plough
 ହଲ - plough
 uigon - ସିଧା - straight
 ujna - ଜୀବା - live

ujnaal - ଜନ୍ମା ମଣିଷ - live person
 ujuria - ଭେଡ଼ - spend-thrift
 ujuta - ରହା - live
 ujutana - ଦଣ୍ଡାଢ଼ଳା
 ujutna - ବରଢ଼ଳା - to last longer
 ukta - ବିଦା - harrow
 ula - ଭିତରେ - in (inside of)
 ulla - ଦିନ - day
 ulṭa - ବିପରୀତ - opposite
 ulṭa biepi - ବ୍ଯୁତ୍ତରା - afternoon
 ultana - କୃତ୍ କରଣା - satisfy
 ulṭarna - ଉଲଟିବା - turn
 umbulna - ପଛୁଆ - urine
 umpna - ଗଜେଇବା - sprout
 ପୋଡ଼ିବା - pierce, prick
 umulna - ମୁଲିବା - urinate
 unku - ଚୂସି - chaff
 upaskamna - ଓଷା - festival
 upas rana - ଉପାସ କରଣା - fasting
 upay - ଉପାୟ - means
 uplarna - ଭସିବା - float
 uṛjana - ଭୁଡ଼ାଇବା - fly
 urna - ଦୁଢ଼ିବା (କର୍ଷି) - blow
 urtu - ଏକାକି, କୋ - alone
 uskuna - ଚୁଟିବା (ଧାନ) - crack
 us karna - ଉଠିବା - rise
 utar cienā - ଉତ୍ତର ଦେବା - to answer
 utra - ଉତ୍ତର - answer
 uttar pakha - ଉତ୍ତର ପକ - north
 uuli - ପିଞ୍ଜର - onion

କିସାନ୍ ଶିକ୍ଷକୋଷ

ଓଡ଼ିଆ-କିସାନ୍

ଓଡ଼ିଆ-କଥା

ଓଡ଼ିଆ	କଥା	ଓଡ଼ିଆ	କଥା
ଅ		କାର୍ମାପୁତା	karmaepu
ଅଁଳା	añña	କଣ୍ଠା	manji
ଅଣ୍ଡା	juṭha	କଳର	ator
ଅଳକା	darpan	କଳ	gicakera
ଅଳତା	bemotlob katha	କଥା	kudakudi
ଅଳମ	niṅghayti nalkhu	କଥା	odharmiyā
	maman	କଥା	pandry mali
ଅଳକ	budhi	କଥା	bagge, juku
ଅଳକା	ma murkra	କଥା	hoko
ଅଳକ	okhyor	କଥା	tura
ଅଳକା	cali	କଥା	gohrrana
ଅଳକା	candē cia	କଥା	anjuku
ଅଳକା	macalrna	କଥା	dusra
ଅଳକା	ohnaṭin	କଥା	benicm
ଅଳକା	ocinhār	କଥା	ninda kamna
ଅଳକା	ma esrna	କଥା	baṛakadai
ଅଳକା	maesrna katha	କଥା	nirbudhia
ଅଳକା	nebalnar	କଥା	dorkhaskamna
ଅଳକା	tundotchot	କଥା	happu
ଅଳକା	ocinhar	କଥା	happua
ଅଳକା	ojatia	କଥା	obujhia
ଅଳକା	ojarua	କଥା	amin
ଅଳକା	aṭka	କଥା	abda
ଅଳକା	andaj	କଥା	kacra
ଅଳକା	jere	କଥା	masambharana
ଅଳକା	khedana		
ଅଳକା	porjatia	ଅ	
ଅଳକା	bori	ଅ	
ଅଳକା	ghus	ଅ	
		ଅ	aji
		ଅ	saūrana

ଅରୁଣା	ekpakhia ḍaragrna	ଉନ ଓ	ujari
ଅରୁଟା	auṭana	ଉକୁଡ଼ା	ujaria
ଅସି	hanu	ଉଠାଇବା	ejna
ଅସିପୁଟା	kaṇa	ଉଠାଣ	ghaṭi
ଅସିମାରିବା	hanuti ṭhariana	ଉଠାଣି	cohend
ଅସିମିଟିବା	hanuti miṭkana	ଉଠିବା	uskarana
ଅଗ୍ନି	kusari	ଉଡ଼ାକବା	uḍtana
ଅଗ୍ନି	aghli	ଉଡ଼େଇବା	uḍhiana
ଅଗ୍ନିକୃମି	aghli teṅna	ଉଡ଼ିବା	uḍhiārāna
ଅଗ୍ନିଚକ୍ର	aghli ekna	ଉଡ଼ଣୀ	kulkuthōrna
ଅଗ୍ନିପାତ୍ର	agua	ଉଠିବା	utrā
ଅଗ୍ନିକାଳ	akunta samaynu	ଉପାକ୍ର	udhōrā
ଅପଣା	apan	ଉପାୟ	upāy
		ଉପୁଡ଼ିବା	caṇmā
		ଉଠିବା	duilok
ଇ		ଉଠାଇବା	libhira
		ଉଠାଡ଼ା ପଡ଼ିବା	āghilikana
ଇଚା	icha	ଉଠିଟି, ଉଠିଟି	uṭṭa
ଇକିତ	ijot	ଉଠିଟିପାଲଟ	bādlārā
ଇକି	mujurna	ଉଠିଟିଆ	uṭṭā
ଇଶା	ṭhariana	ଉଠିଟିବା	uṭṭarna
ଇଷ୍ଟଦେବତା	pitrumaṭa	ଉଠି	pai
ଇଣ୍ଡ୍ରପା	nalkhu ambna kagoj	ଉପନା	opka
		ଉପେମୁକ୍ତି, ଉପ	kitka
		ଉପେଇବା	cadna
		ଉପେଇବା	dilasacina
		ଉପୁଡ଼ି	pachili
ଉଅଁସ	Ūās		
ଉଅଁକ	arkīrna		
ଉଅଁବା	argna		
ଉଜାଡ଼	ujar	ଉଶ	udhar
		ଉଣୁ	ritu

	୪		ଓରା	cederkā
			ଉଦା, ଅର୍ଦ୍ଧ	odā
			ଓଲଟା, ଭଲଟା	ulṭa
ଏକ	hud		ଓକ	boka
ଏକକ୍ଷତ୍ରୀ	ākunin		ଓପା	upās kāmna
ଏକଟା	id		ଓଦାରି	osār
ଏକଟି - ଏହି ଅର୍ଥରେ	idin		ଓହଲ	sur
ଏକପକ୍ଷୀ	oṅṭā erpa			
ଏକମ	urtu			
ଏକାଠି	oṅṭāsan		ଞ	
ଏକାଠି ବା ହାତରେ	oṅṭāadānu			
ଏକଜଳ	etho		ଞିୟମ	māndār
ଏକକ୍ରୀ	amnācinā			
ଏକିକ	eyā			
ଏକକ	etko		କ	
ଏଥର	ithro			
ଏଥରକ	ākun			
ଏକେ	akūn		କପଣ, କ'ଣ	endēn
ଏକ୍ଷୁ	akuntok		କସଳ	bolb
ଏମିତି	enē		କଟଳିଆ	kāṅṅ'r
			କର୍ଷକ-ଦୂରକାକ	hadas
	୭		କର୍ଷକ ଦେହର	oyujnom kāmna
			କର୍ଷିଆ, କର୍ଷି	teṭle
ଓକିଲ	okil		କର୍ଷି	ekka
ଓତାଲ	iltāna		କର୍ଷି	kaēci
ଓକନ	otha		କର୍ଷିଦେଖା, କ-ଏହାକା	jhol khānā
ଓଟଣ	ṭanna		କର୍ଷି, କ-ଏକ	kāydī
ଓଟଣାଓଟଣି	ṭānātāṇi		କର୍ଷି, କେର୍ଷି	nedin
ଓଟଣାକ	ṭānā		କର୍ଷି	kāuṛi
ଓଟାଣ	misabanā		କର୍ଷିନୀ	jāhi tahī cidnā
ଓକଣା	uḍḍoṇi		କର୍ଷି	kākā
ଓକଣା	mukārghi cehra		କର୍ଷା	kaki
	da bna cidhā		କର୍ଷା	bhāytār

କକଡ଼ା	kákoṇa	କାଠ	kuā
କକକଡ଼	kaco kaco kamna	କାଚ	kāc
କବୁଡ଼େ	bane kīripakhadana	କାଠ	kānku
କବୁଡ଼ିକା	kacōṛānā	କାଠି	kankutukra
କଛା	kachā	କାଠୁଆ ବ : ପଣ୍ଡେମା	kamhīa
କେମିଡ଼ିଆ, କେମିଡ଼ିଆ	gholmalīa	କାଣୀ	kani
କଟା	murka	କାଦା	ākāboḷo
କଟାକଟି	murka murki	କାମି (କୃପଣ)	lubhi
କଟୁଆଳ	katuar	କାମି	nalkhu
କଡ଼ ଦା ପତ୍ର	pākhā	କାଲ, କାଲ	bhaera
କଡ଼ା	enden	କାଲ	nela
କଥା	kāthā	କାଣ	inkhna
କଥାଦିନ	kathadin	କାହୁଁ, କେଉଁଠାରେ	ekatarā ekāsān
କଥାକୁହା, କଥାକୁହାଳ	kathatengu	କାହୁଁ ଅଲଲ	ekasti barca
ଚକା	chublu	କଥାକୁ	hallu
କଡ଼ା	kotha	କଏ	ned
କପା	kāpsi	କହୁ ବା ଅଳ	kate thoṛe
କପାଟ, କପଟ	bāli	କଣା, କଣିବା	hendnā
କଦଳିଆନା	masna	କଣିଡ଼ିଆ	hendu mōhu
କବାଟକଣା	bālikōna	କଣିବାର	hendna
କବୁଜା	kābja	କଣିଲ	hendeka
କମଳବା, କମଳକା	kāmnā	କଳୁ	lekin
କମର	lohorā	କପର	eske
କରଳ	udhar	କମି, କପାଳ	enderge
କରଡ଼	arā	କମ୍ପା, କପା	eske
କରଳଗୁଣ୍ଡି	aragundā	କମିଟ	eske
କରାକ	karae	କୃତ୍ତର	allā
କଣିଆ ବ : ଶାମୁଣ୍ଡ	gamcha	କୃଜ	kujhu
କଳ	misin	କୃପା	kunji
କଲମ	kolom, pholten	କୃଟା	kutta
କଲହ	jhagrā	କୃଷ୍ଣ, କୃଷ୍ଣ	jhipiri
କଲେକ	kolej	କୃଷ୍ଣ	pāhi
		କୃଷ୍ଣ	khasu

କୁକୁରୁ—		କୋଣ	kora
କୁଝା କମ୍ବୁରା	koṭkotana	କେ ଢଗ	kacra
କୁଝା, କୁଝା, ଢିପ	ḍhipa	କୋରଡ଼ା	koṛa
କୁଝାଲ	kudḍi	କେ.ଲକୋଳ—ଅଲକାନ	jiacoolna
କୁଝା	kunduka		
କୁଝା	kundna		
କୁଝାରିଶାଳ	kumbhurasar		
କୁଳ-ବଣ	bās		
କୁଳ	ktēr		
କଏ	nēḍ		
କେକାଣି	neh		
କେଡେ, କେଡେକ	ēuṭa		
କେଣିକ	ekātārā		
କେଣ୍ଡା	cānu		
କେଡେକ	ēo		
କେଡେହେଲେ	ē'o hale		
କେଡେଟି	ēoṭā		
କେବା	ned		
କେବେ	ekla		
କେମନ୍ତ	eske		
କେମ୍ପା	kepa		
କେମ୍ପା	kepi		
କେଲ	mūṭhi		
କେଲଣ୍ଡା	euli		
କେଲ	sapua		
କେଲ—କଦଳୀ	kadli		
କୋଠରୀ	bakhra		
କୋଠା	moholaarpa		
କୋଠା—ଶୟ୍ୟାଘର	bhandar		
କୋଡ଼ା—ସଂଖ୍ୟା	bis		
କୋଡ଼ା	ārhanā		
କୋଡ଼ି—କଂ ପତ୍ର	kuria		
କୋଡ଼ିଆ	kuria		
		ଖ	
		ଖଲ ବ : ଲୁଆ	khahi
		ଖଟ	natru
		ଖଟା	tissa
		ଖଟିବା	khaṭna
		ଖଡ଼ ଖଡ଼	kaṭhua
		ଖଡ଼ିକା	cari
		ଖଡ଼ି	khaṛi
		ଖଣି	khadan
		ଖଣ୍ଡ	khande
		ଖଣ୍ଡା	tari
		ଖଣ୍ଡିଆ	khindia
		ଖଣ୍ଡିଆଲୁଡ଼	dhundudhukā
		ଖିରକଦା	birjhana
		ଖିରଡ଼ା	khadaṛ
		ଖିନନ	arrna
		ଖିନା, ଖିନି	kōnda, kundi
		ଖିନା	gaḍi
		ଖିପା	khapra
		ଖିପୁରି	khupuri
		ଖିପୁରି, ଖିପୁରି	khāṛarpa
		ଖିବର	khōbor
		ଖିବରକାଗଜ	khobhorkagaj
		ଖିଲ	khali
		ଖିଲ୍ଲା, ଖିଲ୍ଲା	mudda

ଗୁଡ଼ିକା	guddi kanda	କାକି	kaki
ଏରନା	errna	କାକିତା	kakitaci
କାରା	kharca	କାହି	khunṭi
କାରକାରା	kharcabarca	କାଜା	cajna
କାହା	ajhandrana	ଆଡ଼	ādar
କାରାପ	kharap	ଚୋଟ	choṭe
କାହନା	~hē dna	କୁହୁନା	kuhuna
କାହନା କାହା	hedkan	କୁହୁନା-କୁହୁନା	kuhuna-kuhuni
କାହନା କାହା	hendur	କୁହୁନା	khundna
କାହା	lagaylutria	ହୋଲା	holla
କାହା	khali	ଖୁସି	khusi
କାହା	lenṛa	କ୍ଷେ କ୍ଷେ	khē khē
କାହା	khos-khos	କ୍ଷେ	~henja
କାହା	khasra	କ୍ଷେ	~henjna
କାହା, କାହା	nurana	କ୍ଷେ	khelari
କାହା	khatarna	କ୍ଷେ	beda
କାହା	tanṇa	କ୍ଷେ	bedna
କାହା	mohona	କ୍ଷେ	khosa
କାହା	khaua	କ୍ଷେ	copa
କାହା	gaḍḍi	କ୍ଷେ	tiska
କାହା	mapucna	କ୍ଷେ	arna
କାହା	mapuchar	କ୍ଷେ	hernna
କାହା	khātā		
କାହା	khatapōṭor		
କାହା	mōhu		
କାହା	khap		
କାହା	gaḍḍi		
କାହା	gaḍḍi dhipa		
କାହା	ontātukha		
କାହା	mōne		
କାହା	makṛi		
କାହା	khila		
କାହା	~hernna		
		କା	
		କା	manu
		କା	ganjia
		କା	ganjay
		କା	ḍobha
		କା	ghuṛkṛana
		କା	hisab kamna

ଗଣ୍ଡାଢ଼ା	ganṭhiana	ଗାଲୁଆ	gijhiria
ଗଣ୍ଡ	murugaḍḍi, gahir	ଗିନା	gina
ଗଣ୍ଡଗୋଳ	jhagṛa	ଗିନ	thaeb
ଗଣ୍ଡ	boka, nirbudhia	ଗିରଫ	hena
ଗଢ଼	ḡoḍi	ଗିରଣ୍ଡ	met
ଗଧ	ghoṇ	ଗିଲସ	gilas
ଗନ୍ଧ	basna	ଗାଡ଼	git
ଗନ୍ଧେଇବା	basali	ଗୁଣ୍ଡି	guchi
ଗପ	kathani, kahani	ଗୁଡ଼	gulle
ଗର ଗର	kurkurna	ଗୁଡ଼ାଏ	juku
ଗରଦ	panpania	ଗୁଡ଼ାଢ଼ା	kuddabana
ଗରମ	ḡaram	ଗୁଡ଼ାଖୁ	guṛakhu
ଗରୁଣ	hēndur	ଗୁଡ଼ି	patani, guḍḍi
ଗରିଆ	ḡagra	ଗୁଡ଼ି	ruguri
ଗରିବ	ḡarib	ଗୁଝ	miṭhay kamu
ଗଳା	hōṭo	ଗୁଣ	gun
ଗଳାଝଢ଼ାରି	enkhna	ଗୁଣନ	gunn
ଗଳବା	turdna	ଗୁଣିଆ	gunia
ଗଲୁ	hāsna	ଗୁଣ୍ଡିଗୁଣ୍ଡି	gun ḡuṇṇa
ଗରମ	ghom, ḡohom	ଗୁଣ୍ଡ	gundḍa
ଗହଳ	bhir	ଗୁଣ୍ଡି	gunḍi
ଗହର	ḡaḍḍi	ଗୁଣ୍ଡିଚ	gunḍca
ପାସ	ḡay	ଗୁଣ୍ଡିବା	ghosrana
ପାଢ଼ା	parna	ଗୁଣ୍ଡଳ	ḡōsle
ପାଁଢ଼ିଆ, ଗେଁ ଛୁଆ	ganjhu	ଗେଡ଼ିବା	kucna
ପାଣ୍ଡି	ṭikka	ଗେଡ଼ା	buṭia
ପାଡ଼	ḡaḍḍi	ଗେଡ଼ା	buṭni
ପାଧୁଆ	emna	ଗେଣ୍ଡା	genḍa
ପାମରୁ	gamcha	ଗେଲ୍ଲା	dulari
ପାପୁକ	ḡitparu	ଗୋଢ଼ା	muṭka
ପାରି	ḡar	ଗୋଢ଼ା	ganthi
ପାଳ	kebna	ଗୋଢ଼ା	pesna
ପାଲିସି	injḡale		

ଗୋଟିଏ	ꣳntā
ଗୋଠ	guṭhi
ଗୋଡ଼	heḍḍu
ଗୋଡ଼ାଢ଼ାବା	kudabana
ଗୋଡ଼	gurguri
ଗୋଦର	gobre
ଗୋଦର ପୋକ	gobre pok
ଗୋରାସ	guras, dudhi
ଗୋରାସ	gōra, pandri
ଗୋରୁ	-ya
ଗୋରୁଝିଅ	-yamuhu
ଗୋଲ	gal
ଗୋଲମଣି	gut marci
ଗୋଲମାଲ	jhāgrā
ଗୋଲଝ	gōnḍar
ଗୋଡ଼ର	gari
ଗାନ୍	garo
ଗାନ	para
ଗନ୍ଧା	sona una

ଘ

ଘଣ୍ଟା	meṭ
ଘଣ୍ଟିକା	kudabana
ଘୁଙ୍ଗୁର	thirṅi
ଘସ	murug
ଘଟାଢ଼ାବା	ghaṭabana
ଘଟି	ghati
ଘଣ୍ଟା	janti
ଘଣ୍ଟା	ghari
ଘଣ୍ଟି	erpi

ଘୋଡ଼ା	ghoṇa
ଘୋଡ଼ାଢ଼ାବା	dabrana
ଘୋଡ଼ାଢ଼େବା	dabrna
ଘୋଡ଼ା	ghoṇi
ଘୋରାବା	kindrarana
ଘଡ଼ଘଡ଼	murna
ଘରୁଟିଝ	coroṇā
ଘରା	ragda
ଘାଣି	ghasia
ଘିଅ	ghī
ଘୁଙ୍ଗୁ	konda
ଘୁଙ୍ଗୁ	kundi
ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼	barnna
ଘୁଣାଢ଼ାବା	pakhiana
ଘୁମାଢ଼ାବା	kugna
ଘୁରୁବା	kindrarana
ଘଝି	ragda
ଘଣିବା	ghosna
ଘାଟ	ghaṭ
ଘାସ	ghāsī
ଘୁରୁ	kissu
ଘୁରୁବା	ghesrana
ଘେନିବା	hōna
ଘେନିବା	hōna kana
ଘେରୁବା	kurgunā
ଘେରିବା	ghosna
ଘୋଷାବା	ghosōrana

ଘ

ଘଝି ଘଝି	corcor
ଘରୁଟି	cuṅkuṭ
ଘରୁଟି	katuar

କକଟିକା	kaktana	କପା	cipa
କକା ମାଡ଼ିକା	cakamaṛi	କପିକା	pedhna
କକ	jatri	କମୁଟା	cimṭa
କକୁ	caku	କରଗୁଣୀ	cirguni
କଟେଇ	pitiri	କର	eṭerka
କେଡ଼ଇ	ṛa	କରୁ	cinha
କେଜା	argna	କରୁଣା	nedcinhaṇṇāy
କଣା	ḥhutu	କୃତ୍ରି	cukuti
କତୁର	catur	କୃଷିକା ମୁଣ୍ଡା	cōṭṭa
କନା	candlu	କୃତ୍ରି	curi
କମ	capṭa	କୃତ୍ରି କୃତ୍ରି	kaḍe kaḍe
କରାକା	menna	କୃମା	cōnkhna
କଲଗୁ	caṛna	କୃତ୍ରିକା	cundi
କଲଇକା	calabata	କୃତ୍ରି	cupṭi
କଲକ	calbaji	କୃତ୍ରି	ekkaḡaṛa
କଲଣ	taina	କୃତ୍ରିକା	cipra
କଲକା	calna	କୃତ୍ରି	cune
କସମା	casma	କେରକା	ejerna
କୂର୍ତ୍ତା	cāsi	କେତା	ejenka
କୂର୍ତ୍ତା	uena, pundna	କେପ୍ଟା	cepta
କୂ	caha	କେର	cerū
କୂତ୍ରିକା	ṭihal	କେପ୍ଟାକା	hapna, ṭaṇa
କୂକର	guti	କୂକ	cauki
କୂଖଣା	makherna		
କୂଷିକା	ṭaṭna		
କୂପିକା	pedna, arbna		
କୂଳ	khōpra		
କୂର୍ତ୍ତାକା	edna		
କୂକୃତ୍ରି	cōpoy		
କୌ	ciṭha		
କୌ	ciṭhi		
କୌପଟ	ciṭhipōṭ		
କେଡ଼ଇକା	cirabana, khisabana		
		କ	
		କା	chau
		କାକା	nuburna
		କାକଟ	chaṭpatna
		କାକାକା	gecha gecha
		କା	bhusu
		କାକାକା	candacundi

କଦ	phoḥ	କମାଇବା	ṭhujiana
ଛୁଇ	ēṭhu	କମି	hallu
ଛୁଇଦା	buina	କର	nani
ଛୁଇଦା	chapna	କୋଶ୍ଚମାନା	jarbana
ଛୁଞ୍ଚା	calki	କଲ	am̄u
ଛୁଞ୍ଚିବା	chiepana	କଲିବା	laghrna
ଛୁଞ୍ଚିବା	bisrana, ambna	କଲ୍ଲ	jchoni
ଛୁଇ	meska	କାଗା	aḍḍa
ଛୁଇ	ebu	କ.ଲ	jalli
ଛୁଇ	capṭa	କଡ଼ବା	jitna
ଛୁଇଦା	enkna	କଦ କୁଶିବା	jidhna
ଛୁଇଦା	chitkarna	କମା	daidar
ଛୁଇଦା	hancrna	କଦ	jontu
ଛୁଇ	hacarka	କୁଞ୍ଜିଲ	jōye
ଛୁଇଦା	haccna	କୁଞ୍ଜିବା	jamarna
ଛୁଇ	ēšrna	କୁହାର	juhar
ଛୁଇ	hādu	କେକେ	ajjo
ଛୁଇ	chuṭi	କେକେମା	ajji
ଛୁଇ	kanti		
ଛୁଇ	thesna		
ଛୁଇ	chṭe		
ଛୁଇ	lengerā		
		୧	
		୧୧୧ବା	nēdegerna
		୧୧୧ବା	khirkī
		୧୧୧ବା	ṭipna
		୧୧୧	calki
		୧୧୧	jōṭ
କରୁତୁର	daṭna		
କରମ	jokhom		
କରୁଦା	happna		
କର	urtu		
କରା	ahana		
କରାଇଦା	teṭna		
କରୁ	jantu		
		୧	
		୧୧	rupia
		୧୧୧	ṭapaṭani
		୧୧୧୧	natkna

ଡାଉରା	dillagi	ଡକାଡକା	mehā mehi
ଡିପିଡିଡି	ṭhepa cinha	ଡକାଡକା	cira-cirri
ଡେକା	dhikuḍ	ଡକା	lho
		ଡକା-ଡକା	chote dajā
		ଡକା	daba
ଠକ	ṭhakua	ଡକା	manji
ଠଣା	haehi	ଡକା	ḍaku
ଠଗଠଗ	ṭhariṭhari	ଡକା	mēhu
ଠାକୁରା	debta	ଡକା	ḍaṛa
ଠାକୁରା ଘର	debta appa	ଡକା	dali
ଠାକୁରାଣୀ	debi	ଡକା	dbiri
ଠାକ କଣ୍ଠା	bhik kamna	ଡକା	aḍḍa
ଠାକା	ṭhariana	ଡକା	elcekā
ଠିଆ	illina	ଡକା	elgetānā
ଠିକଣା	pata	ଡକା	elcu, dārhuā
ଠୁଲ	ṭhuriyana	ଡକା	phuṭanis
ଠୋକା	pagri	ଡକା	dakarpa
ଠେକୁଆ	muya	ଡକା	mīhena-name
ଠେକା	ṭheṇa	ଠକା	ṭhekna
ଠେଲ	ṭhela	ଠକା	ṭhika
ଠେରା	ṭhusa	ଠକା	mulna
ଠୁଆ	ṭhoṇa	ଠକା	dikci
ଠେଲବା	ṭhelnā	ଠକା	naṇa
ଠେଲଠେଲ	tuklā tukki	ଠକା	meru
ଠେଲବା	tuknā		
ଠେଲଠେଲବା	cutta		
ଠେରା	ṭhesna		
ଡକା	mīhetana	ଡକା	pipli
ଡକାକଡ	dkaet	ଡକା	garua
ଡକାକଡା	mēhtānā	ଡକା	dhinki
		ଡକା	dhinkiarpa
		ଡକା	dhipa

ତାଳ	hoṛṇa	ଉଘ	aḍha
ତୁଳନା	kōrna	ଉଢ଼େ	thoṭhāna
କୁଳଦା	kuguna	ଉଢ଼ୁ ଜରଦା	jorse cirarana
ତେର	lahari	ଗୁଳଦା	byotana
		ଗୁରାଲ	aru ahon
		ତେଣିକ	hutarti
		ତେଣୁ	hud ghi lagan
		ତେନତ ତେନତ	hōnnen
		ତେରଝ	ṭera
		ତେରଢ଼ଦା	ṭera kamna
		ତେରଳ	misabana
		ତେଲ	isuga
		ତେଦେ	hu baken
		ତେଦେକେ	halehi
		ତୋର	nighay
		ତୋଟା	baṭki
		ତୋରୁଣି	amṛiamu, basiamu
		ତୋପ	bom
		ତୋଳଦା	cohona
ତନା	pan		
ତନ ତନ	khisarana		
ତର ତର	candē candē		
ତରତରଞ୍ଚ	haṭbaria		
ତରଦର	candē kamna		
ତରା	biniko		
ତଳ	kiya		
ତହି	husap		
ତହିଳ	husti		
ତାରଞ୍ଚ	karae		
ତାଞ୍ଚ	tamay		
ତହିଠରେ	hudghi pachali		
ତହିଠାର	hudghi lagan		
ତାରଦା	orna		
ତାନିଦା	haikacopy		
ତାମୁର	tamba ualkhu kamna		
ତାଳ	tala		
ତାଳ	thapri		
ତାଳ	tathaghikieta		
ତାଳ	haḍ		
ତାଳଦା	kamna		
ତୁଟିଦା	eserana		
		ଥକା	thakrana
		ଥକାଭଦା	thakabana
		ଥକାମର	aramkamna
		ଥକା ଥକା	majha majhanu
		ଥକା	alkhana
		ଥଣ୍ଡା	ṭhandā
		ଥଣ୍ଡ	kaḍe kaḍe

ଧଳା	dhob
ଧମକ	dhomki
ଧରଣଗଡ଼	dhara dhari
ଧରଣା	dharna
ଧର୍ମ	dharam
ଧାକ	hessu
ଧୂଆଳ	dhian
ଧୀର	dhiren
ଧୂଆଁ	dhunia
ଧୋବା	dhobi
ଧୋବଣୀ	dhobpi

୨

ନର	jaḍ
ନକଲ, ନକଲିଆ	jokria
ନର	urru, urhu
ନରୀଆ	naṛia
ନରୀକ	erkho
ନଥା	chapa
ନଥୁ	guchi
ନର୍କ	narok
ନଳା	nali
ନଳତା	jhotu
ନଣ୍ଡ	adnas
ନାଆ	ḍaba
ନାଲିବା	attana
ନାଲ	lau
ନାଲିକା	ḍaba
ନାଲୁଆ	panatha
ନାଗର	nagra
ନାଳୀ	kenal
ନାଲ	lal

ନାହିଁ	mallā
ନିଆଁ	cichu
ନିଆଁକାଠି	cichu murgi
ନିଗାଡ଼ିବା	nijhrana
ନିପା	erapa terye
ନିଠାଲ	bane
ନିନନ	nind gāria
ନିଶାପ	phasla
ନିଶ	ḡoce
ନିଲ	lil
ନୁଶିଆ	bagebeku
ନେତା	ledor
ନୌକା	ḍoṅṅa

୩

ପଲ୍ଲୀ	sacp
ପକ୍ଷ	taklip
ପକା	palcka
ପକାଇବା	ṭiṛna
ପକାପକ	tiṛatiṛi
ପକ୍ଷୀ	pabkha
ପକ ପକ	caṭṭoṭṭo
ପକ୍ଷ କଣ୍ଠା	hāhā kamna
ପକ୍ଷ ଲବା	pachuarna
ପଟେ	oṅṭa
ପଡ଼ିଆ	paṛia
ପଡ଼ୁଆ	paṭhua
ପଣ	baji
ପଟେଟକା	ajjo
ପଟେକିଆ	poṅkia
ପଦା	bahari

ଘର	dhare	ବହୁଲିଆ	bhantna
ଘଳ	phaṛu	ବଦାଲଦା	chok, parjhana
ଘଳଦା	hanjna	ବଙ୍କା	konko
ଘରୁଲ	cas	ବଜ୍ର	cajaka
ଘାଙ୍ଗ	bhoᅅka	ବଜା	bajaᅅ, baja
ଘାଙ୍ଗି	phankimarna	ବଥ	bhuᅛi
ଘାଟ	paᅛkka	ବଥା	nunjna
ଘାନ୍	phand, jalli	ବଦନାସ	badmas
ଘାମି	puhurka	ବଦ୍‌ରାଣୀ	khisas
ଘାତା	phakuarcka	ବଦଳ	badla
ଘାତଦା	achna	ବରତା	taratha
ଘୁଲି	pupu	ବରଣୀ	pinda
ଘୁରୁ ଘୁରୁ	туру plusu	ବରଦାଦା	ujuna
ଘେଡ଼ିଦା (ଝିଲି ଝିଲି)	tebna	ବରତ	pesna
ଘେରୁଦାର (ଉପାୟ)	budhi, upay	ବଳଦା	saᅛta
ଘେରୁକାଦା	kirtana	ବସିଦା	okna
ଘୋଡ଼ିଦା	umpna	ବହଳ	khani
ଘୋଡ଼ିକା	kheᅛna	ବହଳିଆ	muruk khani
		ବାଉଁ ଶ	m̄asu, masu
		ବାଗ	oᅅᅛa parkar
		ବାପ	dukka
		ବାଢ଼ର	butia, thepna
		ବାଢ଼ରୁ	butni, thepni
		ବାଜୁଦା	cajna
		ବାଜ	baji
		ବାଟିଆ	paᅛeku
		ବାଟିଲି	gules
		ବାବାଇଦା	demna
		ବାଢ଼ିଦା	holna
		ବାଟ	malli
		ବାହା	benja
		ବାଘୁ	baᅛi
		ବେଳ	gorgoᅛa

୧

ବୈଶୀ	~baysri
ବୈଶିଆ	baysuria
ବଇଠା	ᅛᅛhi
ବଇଠାଲଦା	oktana
ବଇଠଇ (ଉଠଇ)	pacca
ବଜ୍ରଲ (ଝାଡ଼ି ଝାଡ଼ି ଝାଡ଼ି)	taᅛa, pupu
ବକ ବକ	bok bokna
ବଳ	chala
ବଗଡ଼ା	bagri
ବାଘ	haᅛna
ବାଘିଦା	teᅛna

ବିଚି	bichi	ଭକ୍ତି	bhokti
ବିଛାଉଣା	aṭṇa	ଭଞ୍ଜା	bhaṅga
ବିଲୟ	bilay	ଭଞ୍ଜନା	bhanja
ଭଣ୍ଡ	mahara	ଭଞ୍ଜିତା	bhantana
ବିହନ	bihini	ବାନ	bane
ବାବ	bab	ଭାର୍ଷା	bharsa
ଏହୁ	ehu	ନିନ୍ଦକା	nindka
ଗଞ୍ଠି	ganṭhi, moṭa	ବାନ	bane
ବୁଝିବା	bujurna	ବାସକ	nasko
କାନା	cana	ବାଞ୍ଚା	baṅga
ପାକି	packi	ତାଘିର	taḡdir
କାହାନା	cahana	ଏସନା	esna
ହପ୍ପା	hoppa	ଏରିଆ	eriana
ଠକା	o:ka	ମାନ୍ଦି	mandi
ସେମା	ceṣna	ଭାର	bhar
ହାତ	hoṭo	ସୋନା	sozna
ଫାଲ୍ତୁ, ମେଲ	phaltu, melan	ଭଲ୍ଲୁ	bhallu, heḡde
ବେଞ୍ଜା	beṅga	ଭାଷା	bhasa
କୃଷ୍ଣା	kurugna	ଭାଷଣା	bhasarna
ଦାଞ୍ଚି	danṭi	ଭିତ୍ତି	bhiṭ
ଖୁରି	khuri	ଉଲ୍ଲା	ulla
ବେଲ୍ନା	belna	ଦୁସୁରା, ଭିନେ	dusura, bhine
ବାଞ୍ଜା	baṅga	ଭୁକୁନା	bhukuna
ବାକା	ba:ka	ଭୁଲ୍	bhul
କ୍ଷାସ୍ତ୍ର	khasṭra	ଭୁଲ୍ଲି	modorna
		ଭୁଲ୍ଲିତା	bhantana
		ଭୁତ	bhuttu
		ଭେଟ	bheṭ
		ଭେଟିତା	bhetmanna
		ଭେଟ୍ଟି	bheṭṭa
		କିୟା	kiera
		ପାର୍ସାଦ	parsad
ଭିଷ	bhes		
ଭୁଞ୍ଜି	buhupi		

ମ			
ମାଣି	bhaes	ମାଡ଼	mar
ମାଣିଅଳ	bhaes hāpus	ମାଡ଼ୁଆ	marmohu, markhia
ମାଣିକ	sabe, juṛi	ମାଝି	khali
ମାଣିକା	cacra, maela	ମାୟା	saḡge
ମାଣିକଦା	murjharna	ମାଣିକିକ	demolektrna
ମାଣିସା	masa, masa	ମାଣିକା	demna
ମାଣିସୁ	tierna	ମିଲ	sanna
ମାଣି	jandra	ମିଶିକା	bhirna
ମାଣିଦା	raji	ମୁଁ	en
ମାଣି	manjhi	ମୁଢ଼ି	khahi
ମାଣି	manji	ମୁଣା	thaela
ମାଣି	murdar	ମୁଡ଼	pisabamu
ମାଣିପ	bedi	ମୁଢ଼କା	umulna
ମାଣି	mon	ମୁଲୁଆ	mullid
ମାଣି (ସୁଲକଦା)	jhara	ମେସ	badli
ମାଣି (ମହଲଦା)	arkhi	ମେସା	garra
ମାଣି	jahas	ମେସା	bheri
ମାଣି	marci	ମେଡେ	erjan
ମାଣି	khina	ମୋର	enghay
ମାଣି	gundia		
ମାଣିକ	busna	ଘ	
ମାଣିକକ	mahajon	ଘା	homen
ମାଣି	taci	ଘନ୍ତା	ghari
ମାଣି	buṛi	ଘଡ଼	misin
ମାଣି	gaya	ଘମ	jomo
ମାଣିକା	khasma	ଘଟକା	barian cienā
ମାଣିକା	honen	ଘଡ଼ି	jughna
ମାଣି	tiṅli	ଘଡ଼ିକା	juṭurna
ମାଣି	bhanda	ଘେଣୁ	adbghi sathu
		ଘେସେ	eklin
		ଘୋଡ଼ିକା	jakhna

ହୋଳ	hola	ଶିକୁଳ	sikiṛi
ଲଜ	laje	ଶିଳ	uggi
ଘଷ	ghus	ଶିକାଭ	sendra
ମୁଣ୍ଡା (ଝା)	mundri ṭhurli	ଶିକାଢ	sendria
ଖା	phulka khai	ଶିଖିରା	sikhirna
ରାଗ	ragga	ଶୀତଳାମା	thanda kamna
ଚିଫା	ciṛha	ଶିର	cir, chir
ନୁହରା	nuhurna	ଶିଳ	paṭṭa
ଲେଣ୍ଡି	lenḍi	ଶିଳପତା	ruhuri
ଥୋରେ	thore	ଶିଖ	cella
ଦାରକ	darkar	ଶୀଘ୍ର	jaldi
ମିଲିରା କେରା	millira kera	ଶୀତ	paya
ଲୋଭ	lobh	ଶୁଣ	ruṇo
ପାନ୍ନା	panna	ଶୁଙ୍ଘା	nuskuna
		ଶୁଣିବା	mena
		ଶୋଷଣ	cipna

ଶ

ଶାଗ	sagar
ଶାଗଡ଼ା	sagriā
ଶାକ	saṅk
ଶାକ	ṭhakua
ଶାନ୍ଦ	sonḍ
ଶାନ୍ଦ	murdar
ଶାନ୍ଦ	sikria
ଶାଷା	sasta
ଶାପ	dahi
ଶାପ	nerru
ଶାବରୀ	sabri
ଶାଉଁଳା	saũrana
ଶାମୁଡ଼ା	genda
ଶାଳ	makkamanu
ଶାଳୀ	sāri

ଷ

ଷଣ୍ଢ	sonḍ
ଷ୍ଟେନ	ṭeson

ସ

ସମ୍ଭବ	khobor
ସକଳ	jeten
ସକାଳ	pairi
ସଖା	sabe
ସଙ୍ଗାତ	git
ସକ	puna
ସକାଡ଼ା	sajabana

ରାବଣ	raban	ବୁଦ୍ଧିଆ (ସ୍ତ୍ରୀ)	budhiard
ପୁତ୍ର	put barke	ସୁବିଧା	subidha
ସଞ୍ଜା	sajha	ମୁନ	emnna
ସୋତ	sotun	ସ୍ତ୍ରୀ	dbar
ହୁସିଆ	husiar		
ସିନ୍ଧା	cinha	ହ	
ହାଦୁ	haddu	ହରିଦା	erna
ପାରିହାଣୀ	parjhana	ହଳ ଚାକା	epsna
କ୍ଷୋର	khobor	ହଞ୍ଜିରା	ghucrna
ତୁବୁଲ	tubul	ହଳ	gphola
ବୋଥ୍‌କି	boethki	ହଳଦ	balka
ବୁଝୁରା	bujhurna	ହଳଚଳ	nukurna
ବାରାବୁରି	baraburi	ହୁସ	alkhna
ମୁନ୍‌ଜୁଟ୍ରା	munjutra	ହୁସ	aulana
ସାମ୍‌ସୋଡ଼	samoddr	ହୁକର	andsna
ନିରାଲା	nibralas	ହୁଟ	hatte
ମାନ୍‌ଲେଖା	mannalekha	ହାଡ଼	hocol
ସରକାର	sorkar	ହାଣ	hotna
ଗୋଦାମ	godam	ହାଣ୍ଡି	kattu
ମୁନ୍‌ଜିରା	munjira	ହାଣ୍ଡିଆ	jhara
ପାଟା	patla	ହାଣ୍ଡିଶାଳ	ekkgodda
ସାବେହ ସାଞ୍ଚ	sabeh sañch	ହାତ	hekha
ସାକ୍‌ଖି	sakhi	ହାଠା	hathi
ସିଲ	cil	ହାଡ଼ିକ	martul
ବାବାଜି	babaji	ହାଳ	hani
ଚୋଟ	choṭe	ହାଲିକ	mulakat
ସାଲୁବାଲୁ, ସାଲୁରାଲି	salubalu, salburali	ହର	malla
ଲକ୍ଷ୍ମୀ	lakṣa	ହାଲିଆ	thakrna
ସିକିରି	sikiri	ହାଲିକା	halka
ସିରି	siri	ହୁଗୁଲ	dhila
ସଞ୍ଜ	saj	ହୁଡ଼ା	ari
ଝଞ୍ଜା	ajna	ହୁର	cira rana
ବୁଦ୍ଧିଆ	budhiar	ହୋଇ	hom

କିସାନ୍ ଶିକ୍ଷାକୋଷ

ଇଂରାଜୀ-ଓଡ଼ିଆ/କିସାନ୍

ଇଂରାଜୀ-ଓଡ଼ିଆ/କସ୍ତାନ୍

A

above - ଉପରେ - miya
 abuses of the woman - ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର -
 muka alighi kharap calicalan
 across - ମଧ୍ୟଦେଇ - hujgon, hujgontin
 actor - ଅଭିନେତା - naṭ - kamur
 adopted child - ଗୋଷ୍ଠୀ ସନ୍ତାନ - balpos hadu
 advice - ଉପଦେଶ - budhi cie'na
 affectionate - ସ୍ନେହପୂର୍ଣ୍ଣ - purapuri bane hakhra
 after - ପରେ - pacholi
 afternoon - ଦ୍ଵିପ୍ରହର - ulṭa bieṛi, ṛṭi
 aged - ବୟସ୍କ - boiska
 agreement - ସମ୍ମତି - ṭhik kamna
 alike - ସମ୍ଭୃତ - annen
 all - ସମସ୍ତେ - jetnar
 also - ମଧ୍ୟ - hi
 amidst - ମଧ୍ୟରେ - majhnu
 and - ଏବଂ - aru
 animal - ପଶୁ - posu, jantu
 angular - କୋଣିତ - koṅa
 anklet - ପଞ୍ଜିଳ - pajhbol
 another - ଅନ୍ୟ - dusra
 another man - ଅନ୍ୟ ମନୁଷ୍ୟ - dusra a'l
 ant - ଚିମିଡ଼ି - cati
 anus - ମଳଦ୍ଵାର - erhna muhuṛa
 areca - ବୁଢ଼ା - supari
 arm - ବାହୁ - baṛi
 armpit - କାଣ୍ଡ - ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳ
 around - ସ୍ଵାକ୍ଷରରେ - jetetara

arrow - ଶର - malli
 arrow point - ଶରମୁନ - mallihi agi
 ashes - ପତ୍ତଣ - cindu
 assembly - ସଭା - baiṭhki
 at - ଠାରେ - husan
 attentive - ସଚ୍ଚର୍କିତା, ମନଯୋଗ ଦେଇ - husiari
 attractive - ଆକର୍ଷଣୀୟ - taṇna
 aunt - ବୃଦ୍ଧା - kaki
 aunt - ବଡ଼ମା - pini, ମାଉସୀ - mosi
 away from - ଦୂରରେ - gechanu
 axe - ଭାସ୍ତ୍ରୀ - massu

B

baboon - ଏକ ପ୍ରକାରର ବଡ଼ ମକଡ଼ - halman
 baby - ଶିଶୁ - haddu
 bachelor - ବାକ୍ସୁ - dinda, ma bejerka alar
 back - ପିଠି - ṭhṭhṭ, ṭhṭhṭ - ପଛ - pachli
 bad - ଭଲପ - ganda
 bad person - ଭଲପ ନେତ - kharap a'l
 bag - ଥଳ - muṇa
 bald - ଚୋା - candlu
 ball - ଖେଳୁ - gol
 bamboo - ବାଉଁଶ - māsa, ṭas
 banana - କଠଳା - kadli
 bank - ନଦୀକୂଳ - ṭhṭsa ṭhṭhṭi
 bartender - ଖେଳୁ - bhandari, ṭhṭsa
 bare - ଖୋଲ - khula, tiskirka
 basket - ବେକେଇ - ṭupli

bat - ବାଦୁଡ଼ି - bhadṛi
 beam - ବେଣି - takta
 bean - ଶିମ୍ବୁ - simbi
 bear - ଭଲ୍ଲୁ - bhallu
 bed - ବିଛା - disna
 bec - ମଝିମଝୁ - bhāṅṅra pok
 bees wax - ମଝିମ - siṭha
 before - ପୂର୍ବେ - aghli
 beggar - ଭିକାରୀ - niyaunu, bhikhari
 behind - ପଛରେ - pachli
 bell - ବଣ୍ଡା - ghanṭi
 bellows - ଝାଞ୍ଜି ବୁଝାଳା - ṭhandha
 belly - ପେଟ - kulu
 bench - ବେଢ଼ି - bench
 beneath - ତଳେ - kiya
 beside - ପାଖରେ - cahanu
 betel - ପାନ - pan
 between - ମଝିରେ - majhnu
 beyond - ବହୁରେ - bahri
 big - ବଡ଼ - baṅka - koha
 bigtoe - ବୃଦ୍ଧା ଆଙ୍ଗୁଳି - hiduṅṭa buḍhi aṅṭhi
 bill - ଖଣ୍ଡ - ṭhunṭi
 billy - ବୋକା - bokā
 bird - ପକ୍ଷୀ - paṅa
 birter - ବେଟ - halka
 black - କଳା - mohro
 black smith - କଳାକାର - lohara
 blanket - କମ୍ପଲ - komol
 blind - ଅଜ୍ଞ - kaṅa
 blind person - ଅଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି - kaṅas (ଫ), kapid (ଫି)
 blood - ରକ୍ତ - hesu
 blood vessel - ରକ୍ତସୂତ୍ର ନଳୀ - sier
 blouse - ଜୁଇକା - jakit

blue - ନୀଳ - harlalia
 boar - ବରଫ - baraha
 body - ଶରୀର - mēd, mēdu
 bone - ହାଡ଼ - ḥocol
 banquet - ବନ୍ଧୁତ୍ୱ ଭୋଜନ - baṅka bhoji
 book - ବହି - bahi
 both - ଦୁହେଁ - duhi lok
 bottle - ବୋତଲ - botol
 bow - ଧନୁ - ertu
 box - ବକ୍ସ - baksa
 boy - ବାଳକ - kukko
 bracelet - ଚୁଡ଼ି - churi
 brahmin - ବ୍ରାହ୍ମଣ - bamṅha
 brain - ମସ୍ତିଷ୍କ - dimak, dhuk dhkui
 branch - ଡାଳ - ḍara dahi
 brass - ପିତଳ - pitali
 brave - ସାହସୀ - himot
 bravery - ସାହସିକତା - himot
 breast - ଗ୍ରନ୍ଥ - dudhi
 breath - ନିଶ୍ୱାସ ପ୍ରବାୟ - nahana
 breeze - ମୁହମୁହ ବତର - hur-hurria dhuka
 bridge - ପୋଲ (ଛୋଟ) - choṭe pulia
 brinjal - ବାଇଗଣ - bheṭaṅṅ
 brittle - ଭଙ୍ଗୁରୁ - hoṭraka
 broad - ଚଉଡ଼ା - chaora
 brother - ଭାଇ - bhai
 brother-in-law - ଶ୍ୱାଶୁ - sara
 brown - ମଝିଆ - haju raṅ
 buffalo - ମଝିଟି - bhāṅṅs
 buffalo calf - ମଝିଟିକୁଆ - kaṅi
 bug - ଭୁରୁରୁକ - narga
 bull - ଚର - soṅ

burial - ବବରବେବା - maṛa basna

bus - ମଟରବାଡ଼ି - sarbis

butterfly - ପ୍ତନାପତ - papla

buttock - ପିଠି - ṭikka

buyer - ବେତା - hēdur

by - ଦ୍ଵାରା - bina

c

cage - ପିଞ୍ଜର - ghari

calf - ବାଘୁଟ - mekha, ଗୋଡ଼ ପେଟା - heḍu puṭia

calm and clear place - ନରାମ ଏକ ପଞ୍ଚା - kape

kaṛearu sapha aḷḷa

cap - ଟୋପି - ṭupi

careful - ହତକ - husiar

carpenter - ବଢ଼େଇ - baṛay

cat - ବିଲୁଡ଼ି - bilay

caterpillar - ଫେରୁ ବୁଝା - burahay packo

cattle - ଗାଈଗୋରୁଠଳ - guṭhi

cautious - ହତକ - husiar

cemetery - ବଦର - masṛa

ceremony - ରସ୍ତବ - porob

chaff - ଭୂଷି - unku

charcoal - ବାଠ ବେଇଲ - kaḷu koela

cheap - ସସ୍ତା - sasta

cheek - ଗଲ - gale

chest - ଗ୍ରହ - ehu

chicken - ବୁଝୁଡ଼ି ବୁଝା - heru haddu

chicken house - ବୁଝୁଡ଼ି ଘର - herughi erpa

chief - ମୁଖ୍ୟ - sian

childbirth - ଶିଶୁ ଜନ୍ମ - hadu jnōm manca

chill - ଅସ୍ତ୍ରାସ୍ତ୍ରାଦା ଭେର - sordi

chillie - ଲକ୍ଷା - marci

cholera - ହଇକା - jhāre

claw - ପଶୁ ଓ ପକ୍ଷୀର ପାଦା - jantu ghi urhu

clay - କାଠୁସ ମାଟି - cator hajju

clean - ହୋ - sapha

clever - ବୁଦ୍ଧି - chalak, husiar

cloth - କନା - chit, ciṛha

cloud - ମେଘ - badli

coal - ବୋଇଲ - koela

cobra - ନାଗପାପ - heta nerru

coconut palm - ବଢ଼ିଆ ଗଜ - naṇia manu

cold - ଅସ୍ତ୍ରା - ṭhanṛa

child - ପିଲା - kukko

colour - ରଙ୍ଗ - raṅ

comb - ପଲତା - baurka

content - ସନ୍ତୁଷ୍ଟ - santi

cook - ଭୋଜେୟା - bietu

cooke drice - ଭାତ - mandī

copper - ତମ୍ବା - tamba

corner - କୋଣ - koṇa

corpse - ଶବ - maṇa, murdar

cotton - ରୁଆ - rua

cough - ବନ୍ଧ - gadri

covered - ଢଙ୍କା ବେଢ଼ଣ - daboka

coverlid - ଚଢ଼ି - ḍhakṇi

cow - ଗଈ - gay

cowadice - ଘରୁଆ - daruha, elcka

cowardly - ଶଙ୍କ୍ଷୁଣ୍ଡି - egdom darhua

cowshed - ଗୁଆଳ - ḡosele

crab - (land) - କେଡ଼ା - kakṇ

cradle - ଦୋଳ - duli

crane - ବଉ - bakka

cremation - ଶବ ସଂସ୍କାର - maṇa maṇa
 cricket - କ୍ରିକେଟ - bokho
 crocodile - କ୍ରୋଡ଼ିଲ - gado
 crow - କାଢ଼ - kua
 cruel - କ୍ରୂର - khsisal
 cucumber - କାକୁଡ଼ି - palhanja
 cup - କପ - gina
 curry - କରୀ - aṇa
 custard - କଷ୍ଟ - boḥhol
 cymbal - ଚିତ୍ତ - thoḅo

D

daily - ଦୈନିକ - raj
 dal - ଡାଲ - dali
 damp - ଡାମ୍ପ - oḅa
 dance - ନୃତ୍ୟ - nalna
 dangerous - କଷ୍ଟପୂର୍ଣ୍ଣ - elcka
 dark - ଡାର୍କ - uha
 dateplam - ଡେଟ୍ ପଲ୍ମ - khijri manu
 daughter - ଡା଼ତର - taṇdad
 daughter-in-law - ଡୋରୀ (ବର ସୁତର ସ୍ତ୍ରୀ) - nasko
 dawn - ଡାଏ - pahparna
 day - ଦିନ - ulla
 day before yesterday - ପ୍ରଦ୍ୱୟଦିନ (କାଲ) - horbre
 dead - ମୃତ - kecka
 deadfire - କ୍ଷୟଗ୍ରାଣୀ - teberka ciccu
 dead person - ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି - keckaal
 death - ମରଣ - khena
 deep - ଗଭୀର - gadi
 deep red - ଗାଢ଼ ଲାଲ - moṭa lal
 deer - ହରିଣ - mak
 delivery place - ଜନ୍ମଦେଶ - janmana aḅba

descendents - ବଂଶଧର - ḅosar
 dew - କାନ୍ଦର - oṛha
 different - ଅଲଗା - bhine, dusra
 difficult - ଦିଠିନ - aṭṭ
 dirty - ମଇଳା - maila
 discontent - ଅସନ୍ତୁଷ୍ଟ - osanti
 disease - ରୋଗ - du:khu
 disgrace - ଅପମାନ - laje
 diviner - ଗଣକ - panjibala
 dog - କୁକୁର - alla
 dog house - କୁକୁର ଘର - allaghi epa
 donkey - ଗଧ - gadoho
 door - ଦ୍ୱାର - bali
 doorway - ଦୁଆର - ghuma
 down - ତଳେ - kiya
 drama - ନାଟକ - naṭ, naṭu
 drum - ଡ୍ରମ - dhol
 drunk - ପିଇଭୋ - hapkirna
 dry - ଶୁଷ୍କ - hayka
 dry season - ଶୁଷ୍କଋତୁ - birinaulla
 duck - କକଡ଼ - keṛe
 dumb person - ମୂଢ଼ - kundid
 during - ମଧ୍ୟରେ - baken
 dust - ଧୂଳି - dhuli

E

ear - ଚାନ୍ - hebda
 ear lobe - ଚାନ୍ ଗୁଣ୍ଡା - hebda pakhi
 earring - କୁଣ୍ଡଳ - lolla
 early - ଶୀଘ୍ର - durne
 earth - ପୃଷ୍ଠ - dhorti

earthworm - ଜିଆ - lenḍa
 east - ପୁରୁବର - purub pakha, purub tara
 easy - ସହଜ - halka
 eclipse (lunar) - ଚନ୍ଦ୍ରଗ୍ରହଣ - cando gahapa
 eclipse (solar) - ସୂର୍ଯ୍ୟଗ୍ରହଣ - bierḍi gahapa
 eel - ତୋଡ଼ି ମାଛ (ନମ୍ବୁ) ଯାଏ ପକା ମାଛ - ḍurujinjɔ
 egg - ଥଣ୍ଡା - manji
 eight - ଆଠ - aḥo
 eighteen - ଥିଅଇ - oḥoro
 elbow - କଡ଼ୁଣୀ - kuhupi
 elder - ବଡ଼ - baḥka, koha
 elder brother - ବଡ଼ ଭାଇ - baḥka bhai
 elder sister - ବଡ଼ ଭଉଣୀ - baḥka buhupi
 elephant - ହାତୀ - ḥathi
 eleven - ଏଗାର - egaro
 eligible male - ବିବାହଯୋଗ୍ୟ ସୁକୁସ୍ତ ବେଳ - jɔho a'l
 eligible woman - ସୁବେଳକ - maikina ali
 elopement - ଝିଙ୍କାଝିଙ୍କି - natka natki
 empty - ଖାଲି - nidi
 embrace - ଆଲିଙ୍ଗନ - hoici hoici
 enemy - ଶତ୍ରୁ - sotru
 envious - ଇର୍ଷାଳୁ - esiṇa
 equal - ସମାନ - atkorin
 evening - ସନ୍ଧ୍ୟା - putbake
 every - ପ୍ରତ୍ୟେକ - jeter
 evil - ମନ୍ଦ - banemati
 ewe - ମେସୀ - bheri
 except - ବ୍ୟତୀତ - chaḥikiri
 exciting - ଉତ୍ତେଜନସୂଚୀ - rijhirna
 eye - ଆଖି - hannu
 eye-disease - ଆଖି ରୋଗ - hannu dukhu
 eyelid - ଆଖିପତା - hannu mita capta

F

face - ମୁଖ - cehera
 faded - ମଉଳିକା - jaḍḍrrarna
 false - ମିଛ - ḥakna
 family - ପରିବାର - kuḥumb
 far - ଦୂର - gecchha
 farmer - ଭୂସୀ - casi
 fast - ଜେଲ୍ - jor
 fat - ମୋଟା - daḥka
 father - ବାପା - baṇ
 father-in-law - ଶ୍ୱଶୁର - maṇiu
 father's brother - ବଡ଼ଭାଇ - baḥu
 father's brother - ବାଳା - kaka
 father's father - ବପଞ୍ଜ ବାପା - ajjo
 father's mother - ସୁତ୍ରୀମା - ajji
 father's sister - ପିତୃଭୀ - taci
 fat person - ମୋଟା ବେଳ - daḥrka a'l
 favourite - ପ୍ରିୟ - saje
 fearful - ଭୟାନ୍ତର - darhua
 feather - ପର - pencho
 female genital - ଜନନେନ୍ଦ୍ରିୟ (ସ୍ତ୍ରୀ) - dubuḥi
 fence - ବଡ଼ - ḥia
 fever - ଜ୍ୱର - naṇi
 few - କମ୍ - thore
 fibre - ତେର - cher
 field - ପଡ଼ୁଆ - godda
 fifteen - ପନ୍ଦର - pondoro
 fight - ମାଡ଼ଗେଳ - mardhor
 finger - ଆଙ୍ଗୁଠି - aṇḥbi
 fingernail - ଆଙ୍ଗୁଠି ନଖ - hekhanta urhu
 fire - ଜହ୍ନ - ciccu
 fireplace - ଭୂଣୀ - ekkagora

first - ପ୍ରଥମ - suru
 fish - ମତ୍ସ୍ୟ - injo
 fisherman - କେବଳ - କେଟି
 fishhook - ମାଛ ଧରିବା ବଣ୍ଟା - bansi accu
 fist - ମୁଠା - muṭhi
 five - ପଞ୍ଚ - pāch
 flesh - ମାଂସ - ahaṛa
 floor - ଚଟାଣ - ṛehela
 flour - ଘଟା - aṭṭa
 flower - ଫୁଲ - pūpu
 flute - ବାଇନା - bāisi
 fly - ମତ୍ସ୍ୟ - tiṅli
 follow - ଅନୁସରଣ - picha kamna
 foolish - ବୋଧା - bhakua
 foot - ପାଦ - dabbi
 ford - ସେଲ - borkapulia
 forehead - କପାଳ - kapre
 four - ଚାର - char
 fourteen - ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ - coudo
 fox - ବେଲିଆଳ - bando
 fresh - ନୂତନ - puna
 frequent - ବାରମ୍ବାର - barbar
 friday - ଶୁକ୍ରବାର - sukur bar
 friend - ବନ୍ଧୁ - saṅe
 friendly - ମିତ୍ରତାପୂର୍ଣ୍ଣ - pura puri saṅe
 frog (ground) - ବେଙ୍ଗ - beṅa
 from - ଠାରୁ - husti
 front - ଅଗ୍ର - aghli
 fruit - ଫଳ - phal
 fruit juice - ଫଳରସ - phol rase
 full - ପୂର୍ଣ୍ଣ - pura
 fullmoon - ପୂର୍ଣ୍ଣିମା - puni
 funny - ବେ ବୁଦ୍ଧିପୂର୍ଣ୍ଣ - acambit
 fur - ବୋନ - cutṭi

G

game - କେଳ - khel
 garden - ଫୁଲ ବଗିଚା - pūpu baṅki
 generosity - ଦାନାଉତା - sada sidhi
 gentle - ଶିଷ୍ଟ - bebhar
 ghost - ଭୂତ - bhutu
 girl - ଦାଳିକା - kukkayo
 glass - ଗ୍ଲାସ - gilās
 gnat - ଡାକ୍ଷିଣ - ḍhaṇa tiṅli
 goat - କେଳ - era
 god - ଠାକୁରାଣୀ - debta
 gold - ସୁନା - sona
 gong - ଘଣ୍ଟ - ghanṭi
 good - ଭଲ - bane
 good person - ଭଲ କେଳ - bane a'l
 goose - ହଂସ - ḥās
 gourd - କଲ ଗଲ - laulohā
 gram (green) - ଗ୍ରହ - bhut
 granddaughter - ନାତୁଣୀ - naṭṭi
 grandfather - ବୃଦ୍ଧ ବାପା - aṅṅo
 grandmother - ବୃଦ୍ଧା ମା - aṅṅi
 grandson - ନାତି - natti
 gravel - ଗୋଡ଼ି - gurguri, rugri
 grass - ଘାସ - laṭṭa, ghāsi
 great grandfather - ଗୋପାଳ - poṅ aṅṅo
 great grandmother - ଗୋପାଳୀ - poṅ aṅṅi
 greed - କେର - lubhi
 green - ହରିତ - hara
 greeting - ଅଭିନନ୍ଦନ - parghana
 grinder - ଶିଳ - paṭṭa
 grub - ମାଟି ଖୋଳିବା - haju arnha
 guest - ଅତିଥି - pahiar

guilt - ଦୋଷ - dos
 guilty - ଦୋଷୀ - dosi
 gully - ନଳ - nali
 gum - ମାଢ଼ି - pallu-ahara

H

hail - ବୃଷାପତନ - ali
 hair - ବାଢ଼ି - ଘଠା
 hair (body) - ଚୋମ - cuti
 hair (digital) - ଅଞ୍ଚଳି ଚୋମେ ଥିବା ଚୋମ - anjhintā cuti
 hair (eye lashes) - ଚଞ୍ଚୁ - hanuplinta cutti
 hair (head) - ମୁଣ୍ଡବାଳ - kukunta cutti
 hair (mustache) - ଚିକା - ଘଠା
 hair (pubic) - ଚଣ୍ଡିଚୋର ଚୋମ ଚୋମ - medunta cutti
 hair curly - କୁଣ୍ଡଳିଆ ବାଳ - korjntā - monkṭo cutti, kokṭomokṭo
 hair-knot - କଟ - khosa
 hair (long) - କମ୍ପ ବାଳ - lamba cutti
 half - ଅଧା - adha
 halfway - ଅଧା ବାଟ - adha pabu
 hammer - ବାଢ଼ି - martul
 hand - ହାତ - hekha
 handle - ବେଢ଼ - danti
 happy - ଖୁସି - khusi
 happiness - ଖୁସି - khusi
 hard - କଠିନ - ṅiṅṅ
 harrow - କାଟକ - ukta
 hawk - ବନପକ୍ଷୀ - baj
 he - ସେ - hus
 head - ମୁଣ୍ଡ - kukku
 heart - ହୃଦୟ - ehu

heavy - ଓଜନ - otha
 he-dog - ବୁକୁରା - alla
 heel - ଗୋଠି - paenigāṭhi
 hen - ବୁକୁଡ଼ା - heru
 hen - ମାଢ଼ ବୁକୁଡ଼ା - buṭheru
 herdsman - ଗରୁଡ଼ - gauṛ
 hiccup - ବାକୁଟି - hiciki
 hide - କରୁକା - nuṛna
 high - ଉଚ୍ଚ - mecha
 hill - ପର୍ବତ - parta
 hill field - ପାହାଡ଼ିଆ ଜମି - pahāṛia hallu
 hill people - ପାହାଡ଼ିଆ ଲୋକ - pahāṛia a'l
 hillside - ପାହାଡ଼ିଆ - parta kīa
 hindleg - ପଛ ଗୋଡ଼ - pacili heḍḍu
 hip - ଡିଲ୍ଲ - ṭilkka
 hive - ମଞ୍ଜୁପେଣା - bhāṛra pheṇa
 hog - ବୁଝୁରା - kissu
 hole - ଗାତ - lata
 hole in the wall - ଗାତରେ କଣା - kāthinu bhonka
 honey - ମଞ୍ଜୁ - tinirasi
 hoof - ଖୁରା - khur
 hook - ଥକ୍କୁଡ଼ି - ṭuṅsi
 horizontal - ଭୂମି ସମ୍ପର୍କିତ ସମାନ୍ତର - ḥe ḥehela sangen saman
 horn - ଶିଙ୍ଘା - margu
 hot - ଗରମ - anjali
 horse - ଗୋଟା - ghoṇ
 house - ଗରା - eṛpa
 how-in what way - କିପରି - eske
 how much, how many - କେତେ ପରିମାଣ - ṅōken
 humble - କମ୍ପ - rorom
 hunter - ଶିକାରୀ - sendria

hunch back - କୁଡ଼ା - kuba
 husband - ଶ୍ରୀମା - mīetas
 husband's brother's wife - ଭାଉ - jada
 hyena - ଉଧ୍ୱା - gadhya

I

i - ୟୁ - en
 identical - ଏକା ପରି - annen
 idol - ମୂର୍ତ୍ତି - murti
 ignorant - ଅଜ୍ଞ - balkati
 image - ପ୍ରତିମା - ehū
 important - ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ - bar̄ka nalkh
 in (inside of) - ଭିତରେ - ulla
 in a line - ଶେଷିଏ ଧାଡ଼ିରେ - onta dhadinu
 incense - ଧୂପ - dhumali
 industrious - ପରିଶ୍ରମୀ - kamhia
 infection - ବ୍ୟାଧି - d̄egha
 infrequent - ବାରମ୍ବାର ଭୁଲେ - bar bar malli
 in front of - ଆଗରେ - aghli
 injury - ଆଘାତ - cot̄
 innocent - ନିରାପଦ - bindosi
 insane - ପାଗଳ - bayha
 insufficient - ଅବଶ୍ୟକ ଭୁଲେ - bagge malla
 intelligence - ବୁଦ୍ଧି - budhiar
 intelligent - ବୁଦ୍ଧିମାନ - budhi
 intestines - ଅନ୍ତରାଳୀ - mandinali
 into - ଭିତରେ - ulla
 invisible - ଅଦୃଶ୍ୟ - ma etherna
 iron - ଲୁହା - panna
 it - ଏହା - id

J

jackal - ବେଢ଼ା - phekar bando
 jackfruit - ପଲ୍ଲୀ - kothor

jail - କେରଖାନା - joholkhana
 jar - କାଚ ବା ମଟିର ଏକପ୍ରକାର ପାତ୍ର - jar
 jaw - ଦାନ୍ତ ମାଠି - palu ahara
 jealous - ଭୀଷିପରୁଷ - esingga
 jeweler - ବଣିଆ - sunari
 joint - ଝାଡ଼ା - ṡṡaṡhi
 joint (of bamboo) - ବାଉଁଶ ଗଣ୍ଠି - m̄as ṡṡaṡhi
 judge - ବିଚାରପତି - bicar kamus

K

kid - ଛୁଆ - eṡahaddu
 kilt - ଜାକିଆ - cod̄di
 kind - ଦୟା - maya
 kindling - ଜଳାଇବା - ciccū odna
 kindness - ଦୟାପରିବରଣ - maya
 kiss - ଚୁମ୍ବନ - con̄kna
 kitchen - ଭୋଜନାଳୟ - bitanana arpa
 knee - ଝଣ୍ଡୁ - m̄unka
 knife - ଛୁରୀ - kanti

L

ladle - ଚୋଳା - caṡua
 lamb - ବେଶିଛୁଆ - bheri hedu
 language - ଭାଷା - bhasa
 lark - ବୁଲୁ - chep mehu ar̄a
 last - ଶେଷ - ched, mujra
 last night - କେରାମାହା - keramāhā
 last year - ଗତ ବର୍ଷ - kera boros
 late - ଚେତା - deri
 lazy - ଅଳସୁଆ - gadha
 lead - ଚାଣି - sisa

lean - ପତଳା - patla
 lean person - ଦୁବଳ ବେଳ - loplolo alas
 least - କମ୍ କମ୍ - dher kamti
 leech - ଲୋଡ଼ - happa
 leaf - ପତ୍ର - atha
 left - ବାମ - ḍeba
 left arm - ବାମ ବାଡ଼ - ḍebba baṛi
 left-handed person - ବାଧିଆ ଲୋକ - ḍebrias
 leg - ଗୋଡ଼ - heḍu
 lemon - ଲେମ୍ବୁ - lembo
 leopard - ଚିତା ବାଘ - karlla pathria lakṛa
 less - କମ୍ - thore, kamti
 level ground - ସମତଳ - samtharia
 lie - ମିଛ - jhuṭu
 life - ଜୀବନ - jia
 light - ଆଲୋକ - billi
 lighted-fire - ଜଳଜ୍ୱାଳା - jagharna ciccu
 lightning - ବଜ୍ର ଲି - bilctali
 like - ଭଲ ପାଇବା - bane patarna
 ଭଲ କରିବା - bane laggna
 ଇଚ୍ଛା କରିବା - icha kamna
 ଖୁସି ହେବା - khusi manna
 like - ପସନ୍ଦ - annen
 lime - ରୁନ - cunne
 limestone - ରୁନପଥର - cune čača
 link - ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କର୍ତ୍ତା - sikṛ
 lip - ଓଠ - colb
 little - ଧାନ - choṭe
 little finger - ବାଗି ଆଙ୍ଗୁଠି - cini aṅṅhi
 live - ବଢ଼ିବା - ujna
 live - ରହୁବା - rana
 live person - ଜୀବନ୍ତ ମଣିଷ - ujna a'l
 lizard - ବୃକ୍ଷଚିଡ଼ି - kanjaṛ
 lock - ତାଳ - tala

locust - ଶ୍ୟେନାଶକ ପତଙ୍ଗ - bharna
 loin cloth - ଲମ୍ବା କାମା - lamba mirji
 loom - ଚନ୍ଦ୍ର - esna
 loose - ଢିଲ - halja
 loud - ଲୋଭ ପାଟିରେ - jṛ chirarna
 loud noise - ପାଟିଚୁଡ଼ି - cirra borra
 louse - ଉକୁଡ଼ି - penu
 love - ପ୍ରେମ - prem
 low - ତଳ - kiya
 low land - କମ୍ କମ୍ ଭୂମି - kiā hehela
 lung - ପୁସ୍ତୁ ପୁସ୍ତୁ - phoka
 lungi - ଲୁଙ୍ଗି - luṅi

M

male genitals - କକଦେହୁ (ସୁଧୁ) - caca, cuculu
 man - ମଣିଷ - a'l
 mango - ଚମ୍ପୂ - taṭha
 many - ବହୁତ - bagge, dher
 mare - ଗୋଡ଼ - ghuṛi
 market - ବଜାର - haṭṭe
 marriage - ବରପର - beṅja
 marrow - ମଜା - hocolrase
 mask - ମୁଝା - mukha
 mason - ରଜମିସ୍ତ୍ରୀ - rajmistri
 master - ମୁହୂର୍ - malik
 mat - ମଝିଆ - piṭri
 meal - ଭୋଜନ - onna
 measles - ମିଳମିଳା - ḡuṛi
 meat - ମାଂସ - abara
 medicine - ଔଷଧ - mandar
 merchant - ବଣିକ - bepriya
 message - ବାଣୀ - khobhor

messenger - ଦୂତ - khobhoriya
 midnight - ମଧ୍ୟରାତ୍ରି - barobaj maha
 milk - ଦୁଧ - dhu dhi
 mirror - ଦର୍ପଣ - darpan
 mist - କୁହୁଡ଼ି - kuhuṭi
 mixed - ମିଶ୍ର ହୋଇଥିବା - mīserka, mesabacka
 modest - ସିନ୍ଧୁ - bebhar
 molar - ଜଳବାଳୁ - jamphi pallu
 monday - ସୋମବାର - sombar
 money - ଟଙ୍କା - rupia
 mongoose - ନେଉଳ - śapkaṭi
 monkey (red faced) - ମାଙ୍କଡ଼ - bandra
 monkey (white faced) - ମାଙ୍କଡ଼ - bandra
 month - ମାସ - mahena
 monthly course - ମାସିକ ଚିକିତ୍ସା - mahenanta
 bisoya
 moon - ଚନ୍ଦ୍ର - cando
 more - ବେଶୀ - bagge
 morning - ଦିନାଳ - pairi
 moss - ଶିଉଳି - kaya
 most - ଅଧିକ ବେଶୀ - dherbagge
 mosquito - ମକା - gundia
 mother - ମା - ayaj
 mother's brother - ମାମୁଁ - mamū
 mother's father - ଡଜା - ajjo
 mother-in-law - ଶାଶୁ - taci
 mother's mother - ଡଜା - ajji
 mouse - ମୂଝା - oska
 mountain - ପର୍ବତ - parta
 mouth - ଘାଟି - thumpa
 moving - ଚଳାଣି - kala bendali
 mud - କାଦୁଡ଼ି - coter
 murderer - ହତ୍ୟାକାରୀ - hotu a'l

mushroom - ଚୋର - ōsa
 musician - ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ - bajnia
 myna - ଶାଘ - n'yna

N

name - ନାମ - namīe
 nanny - ମା'ର ବେଳ - buriera
 nape - ଦେହ ପଛର ଉପର ଅଂଶ - hōdha
 narrow - ଚରୁ - patla
 nasal mucus - ସିଆଣି - mussa
 navel - ନାଭି - puṭu
 near - ପାଖ - chaba
 neck - ବେଳ - hṭo
 neck cloth - ଗଳାଦେଇ (ଚରୁ) - hōṭṭonu-
 hīna chīṭha
 necklace - ହାର - sikṭi
 needle - କୁଣ୍ଡ - sue
 neighbour - ପଡ଼େ ଶା - caha
 nephew - ପୁତୁଳ - putra
 nephew - ଭଗଜା - bhanjja
 nest - ଓଷର ବାସ - ṭṭa khota
 net - ଜାଲ - jalli
 never - କେବେ ନୁହେଁ - kebbe malli
 new - ନୂଆ - puna
 newly born - ନବଜନ୍ମିତ - puna janam
 next year - ତା'ପରି ବର୍ଷ - etka le
 niece - ସୁଅଣି - jhiari
 night - ରାତି - maha
 nine - ନବ - no
 nineteen - ଦୁଇଦେଶ - ōneis
 nipple - ଡଳ ଥଣ୍ଡର - coombb

none - ନେନ୍ଦୁ ବୁଝେ - malli
 noon - ମଧ୍ୟାହ୍ନ - bhare roj
 north - ଉତ୍ତର ଦିଗ - uttor pakha
 nose - ନାକ - muñhi
 nosering - ନଥ - nak phuṅki
 nostril - ନାକପୁଞ୍ଜା - nakthun li
 nothing - କିଛି ବୁଝେ - endedhi malla
 nurse - ସେବକା - sebakamud
 nut - ବଣା - cana

O

of - ର - ghi
 oil - ତେଲ - isun
 old - ପୁରୁଣା - pacha
 oldman - ବୃଦ୍ଧଲୋକ - packi a'l
 old-woman - ବୃଦ୍ଧା - paco
 one - ଏକ - ek
 onion - ପିଆଜ - u-uli
 opposite - ବିପରୀତ - ulta
 order - ଅନୁକ୍ରମ - p̄esna
 ornament - ଅଳଙ୍କାର - saju
 orphan - ବେପିତ୍ର - țura
 other - ଅନ୍ୟ - dusra
 other world - ଅନ୍ୟ ପୁଣ୍ୟ - dusra raji
 out of - ବାହାରେ - bahari
 over - ଉପରେ - miya
 owl - ସେମ୍ବୁ - pecca
 owner - ମାଲିକ - malik

P

paddy - ଧାନ - hessu
 paddy field - ଧାନ କ୍ଷେତ - hessu paṛia
 paddy husk - ଧାନ ଚୋପା - unku
 paddy plant hessu mannu
 page - ପୃଷ୍ଠା - prusta
 pain - ବନ୍ଧ - nunjna
 paint - ରଙ୍ଗ - roj
 painter - ଚିତ୍ରକର - chapa kamus
 pair - ଯୋଡ଼ା - joḍe
 palm of hand - ପାଲୁକା - hebikha podom
 pan - କରେଳା - karahay
 panther - କାଠାବାଘ - karlla pathria lakṛa
 paper - କାଗଜ - kagaj
 parrot - ଶୁଭ - rupo
 pasture - ବୃକ୍ଷବୃକ୍ଷ - mentana adda
 path - ଧାଡ଼ - pabu
 paw - ପାଦ - podom
 peacock - ମୟୂର - cubba
 peak - ଚୁଡ଼ା - aggi
 peasant - ବୃଦ୍ଧ - casi
 pebles - ବାଲୁକା - ruguṛi
 penis - କଟ - caca
 people - ଲୋକ - a'l
 people of tribe - ଅଠାଣୀ ଲୋକ - aditasi a'l
 perforated - ଚୋପା - bhanka
 perfume - ସୁଗନ୍ଧ - bane basna
 pigeon - ପିଆ - peruã
 pipe - ବଣା - baesi
 place - ଶାଳ - adda
 plain - ସମତଳ - saman
 plant - ଉଦ୍ଭିଦ - mannu

plantain - ବଦଳା ମଞ୍ଜୁ - kadli manu
 player - ଖେଳକି - becur
 pleasant - ଅନନ୍ଦଦାୟକ - tij
 plow - ଧଳ ବସ୍ତ୍ର - uina
 plunderer - ମୁଣ୍ଡଳକାରୀ - corha
 poison - ବିଷ - bis mohura
 policeman - ପୋଲିସ୍ - pulis
 pool - ଫେଣ୍ଡ - pokhari
 poor - ଗଣ - gorib
 poor man - ଗଣ ବୋ - gorib a'l
 post - ଚାକ - dak
 pot - ପତ୍ତ - adda
 pregnancy - ଗର୍ଭ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର - putri, medunu atli
 pregnant woman - ଗର୍ଭିଣୀ ସ୍ତ୍ରୀ - putri maikina
 pretty - ସୁନ୍ଦର - bane
 pride - ଗର୍ବ - bor pania
 prist - ପୁଜ୍ୟ - pujhari
 prod - ଚଢ଼ି ଖେଳା ଉଦ - cicu huṇuna panna
 property - ଚାକି - dhanu
 proud - ଗର୍ବୀ - phuṭaṇi
 pumpkin - ବଣାକୁ - bhaitar
 pus - ମୁକ୍ତ - hurpu
 python - ପ୍ରାକୃତ ପୂ (ପଲଲ) - barṅka nerru

Q

quarter - ଚାକ ଚାକିଣ - car bhagti bhage
 quickly - ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର - jaldi jaldi

R

rabbit - ଚୋରୁ - muya
 radio - ରେଡ଼ିଓ - reṛio
 rafter - ରୁଫ୍ - paṭṭi

rain - ବର୍ଷା - cepu
 ram - ବେଢ଼ା - bheṛa
 rat - ମୁଷା - oṭṭo
 real - ପ୍ରକୃତ - porkutnu, sotun
 rectum - ମଳନଳୀ - erhna nali
 red - ନାଲି - lal
 reed instrument - ନଳନିର୍ମିତ ବର୍ଣ୍ଣ - murli
 relative - ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧବ - jati kuṭumb
 rib - ପତ୍ରସୂତ - panjra hōcol
 rice - ଭୃଣ - ṭihal
 rice broth - ପଖାଳ ଭତ - basi mandī
 rich - ଧନ - dhoni
 rich man - ଧନ ଲୋକ - dhanu a'l, dhonis
 right - ଠିକ୍ - bane
 right - ଚାହୁଣି - tina
 right arm - ଦକ୍ଷିଣ ବାହୁ - tienna baṛi
 ring - ମୁକ୍ତ - muddi
 ripe fruit - ପାଚିଲା ଫଳ - panjka phol
 river - ନଦୀ - hōsra
 road - ରସ୍ତା - soṛk
 roof - ଗ୍ରହଣ - meska
 room - ବୋଠା - bakhra
 rooster - ଗାଈ - ganja
 rope - ବଉଳି - epu
 rope for cows - ଗାଈ ବଉଳି - pagha
 rotten fruit - ପସ୍ତ ଫଳ - kitka phol
 round - ଗୋଲେଇ - gulen, gulei
 rude - ବର୍ଦ୍ଧଣ - khōr khōrna

S

sacrifice - ଦାନ - dane
 sad - ଦୁଃଖ - dukh

sage - ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ - sadliu
 sahib - ପାଦେଶ୍ୱର - golas
 saliva - ଢେପ - taphalo
 salt - ବୁକ୍ - bek, beku
 salty - ବୁକ୍ଷିତ - beku
 sambar - ସମ୍ବର - sambor
 sandal - ଏକପ୍ରକାର ଚୂର୍ଣ୍ଣ - kharpa
 sap - ଉର୍ଣ୍ଣିତ ରସ - manu rase
 sapling - ଗୁରୁବର - gachi mannu
 sari - ଶାଢ଼ୀ - sari
 saturday - ଶନିବାର - sanbar
 scaffold - ଭଞ୍ଜ - bhari
 school - ବିଦ୍ୟାଳୟ - iskul
 sea - ସମୁଦ୍ର - samudr
 season - ଋତୁ - ritu
 seed - ମଞ୍ଜି - manji
 seedbed - ତଳ ପକାଇବା - para hopna
 selfishness - ସ୍ୱାର୍ଥପରତା - sunk kutia
 seiler - ବିଦେଶୀ - bisur
 semen - ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ - phusi
 servant - ଗୁରୁର - gutyas
 seventeen - ସତେଇ - sotro
 seven - ସାତ - sat
 shallow - ଅଗଭୀର - gaḍi mali
 shaman - ଗୁଣ୍ଡିଆ - gunia
 share - ଭାଗ - bhag
 sharp (edged) - ଧାର - dhare
 sharp (pointed) - ମୁନିଆ - gṛaja
 shaved - ଶେର ହେବା (ବାଳ) - cuṭi munṛna
 shaved - ଶେର ହେବା (କେଶ) - gṛaco munṛna
 sheath - ତରକାରୀ ଦାସ - tarlighi khol
 sheep - ଚୋରା - bheri
 shell - କୋକ - khurpi

shirt - ମାମା - mirji
 shop - ଦୋକାନ - dukan
 short - ଛୋଟ - chote
 short person - ବାଟର କୋଟ - puḍa a'las
 shoulder - ବାଜ - heser
 shrew - ଦଳହସ୍ତିୟା ସ୍ତ୍ରୀ - ṭa:lhri
 shrub - ବୃକ୍ଷ - hoppa
 shut - ବନ୍ଦ - mudha, muchuka
 sick - ରୋଗୀ - bembhiria
 sickle - ବାଧ - ta-tar
 sickness - ସମ୍ବ୍ରତା - osuk
 sick person - ଅସୁସ୍ଥ ବ୍ୟକ୍ତି - osukh a'l
 sign - ଦସ୍ତଖତ - daskot
 silence - ନିରବ - kare kare
 silver - ରୂପା - rupa
 sin - ପାପ - pap
 singer - ଗାୟକ - gitaru
 sister - ଭଉଣୀ - buhuṇi
 sister-in-law - ଶାଳୀ - sari
 six - ଛଅ - cho
 sixteen - ଷୋଡ଼ଶ - sulho
 skeleton - କଙ୍କାଳ - hocol
 skillful - ଦକ୍ଷତାପୁର୍ଣ୍ଣ - budhiar
 skin - ଚର୍ମ - capta
 skull - କ୍ଷୁଣ୍ଣ - khapri, khapri
 sky - ଉଦ୍‌ଗ - merha
 slave - କୀର୍ତ୍ତବ୍ୟ - gutias
 sling - ଶିଳା - cirkhi
 slope - ଉତ୍ତୁଣ୍ଣି - dhernp
 slow - ଧୀର - dhiren
 slowly - ଧୀରେ ଧୀରେ - dhiren dhiren
 smallpox - କେନ୍ଦୁ ରୋଗ - mata dukhu
 smoke - ଧୂଆଁ - dhuṇja

snake - ବାଘି - nerru	squirrel - ଗୁଣ୍ଡୁଳି ମୁଷି - gunca
sneeze - ଝୁଙ୍କିବା - tumna	stalk - ଚୁଡ଼ି - dethi
snout - ଘୋଷଣି (ପଶୁ) - thundi	stallion - ଅନ୍ଧିରା ଘୋଡ଼ା - andria ghon
soap - ଦାଗୁନ - sabun	stammerer - ଜଳା ଦେହ - tho thos
soil - ମଟି - hajju	star - ତାରା - binko
soldier - ସୈନ୍ୟ - laray kamur, pol tan	steem - ଭୟ - bhapha
sole - ଚଳା - dabbi	step brother - ଦୁଇତ ଭାଇ - hali ayañ ghitandas
soft - ନରମ - norom	step daughter - ଦାଉଡ଼ ସ୍ତ୍ରୀ - jhiari
some - କେତେକ - ଟିକି, ken	step son - ଦାଉଡ଼ ପୁଅ - putra
something - କିଛି - thoreken	sting - ଦଂଶନ କରା - nerru parmna
sometimes - କେତେକେଳେ - ekka baken	stomach - ପାଚନାଳୀ - dhal potta
son - ପୁଅ - tajdas, haddu	stone - ପଥର - čačča
song - ଗୀତ - gietu	storm - ବଡ଼ - jhari
son-in-law - ଗୁଣ୍ଡି - jye	straight - ସିଧା - uigon
soot - ଧଳା - ařndhu	straw - ସୁନା - bhusu
sorrow - ଦୁଃଖ - dukh	stream - ନଳ - jor
soul - ଆତ୍ମା - jia	street - ଗଳା - kaņa kaccapabu
sound - ଧାରାସୁଧ - dhira bane	strength - ବଳ - saju
soup, broth - ବୋଲ - kanji	strict - କଠା - kařa
sour - ଝଟା - tisa	strong - ବଳଶାଳୀ - bařiar
south - ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ - dokhip pakha	stump - ଥଣ୍ଡା - dhuřhu
sparks - ଝଟକା - juljul	stupidity - ଦେହମା - bhakua
sparrow - ସରବେଣୀ - čač	sufficient - ଅଧିକ - bahut, bagge
spear - ଚୁଣ୍ଡି - gupti	sugar - ଚିନି - cini
spider - ଚୁଣ୍ଡାଣୀ - tandab	sun - ସୂର୍ଯ୍ୟ - bieri
spindle - ଚାକୁଡ଼ି - ajna	sunday - ରବିବାର - raybar
spine - ମେରୁଦଣ୍ଡ - rihira	sunrise - ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ - bierdi argna
spinster - କୁମାରୀ - dinđa kukkyc	sunset - ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ - bieri okya
spirit - ଆତ୍ମା - jia	swamp - ଦଳିବୁଣି - japh japhi ad.ļa
spit - ବୋପ ପତାକା - tuphna	sweeping - ଝିଲାଇବା - erna
spotted - ଚଣ୍ଡି - chin chika	sweet - ମିଠା - emba
spring - ବରଷା - jharen	sweet potato - ମିଠା ଅଳୁ - emba alu
	sword - ଚେର - tarli

snake - ବାଘି - nerru	squirrel - ଗୁଣ୍ଡୁଳି ମୁଷା - gunca
sneeze - ଚୁଙ୍କିବା - tumna	stalk - କୁଣ୍ଡ - ðeþhi
snout - ଘୋମ୍ବି (ପଶୁ) - thundi	stallion - ଅକ୍ରିୟ ଘୋଡ଼ା - andria ghoṇ
soap - ହାଲୁକା - sabun	stammerer - ଜଳା କେକ - tho thos
soil - ମାଟି - hajju	star - ତାରା - binko
soldier - ସୈନ୍ୟ - laṭay kamur, pol ꡓṇ	steem - ଭାବ - bhapha
sole - ଚକପା - dabbi	step brother - ସାଦତ ଭାଇ - hali ayan ghitaṇdas
soft - ନରମ - norom	step daughter - ଦାଦତ ସ୍ତ୍ରୀ - jhiari
some - କେତେକ - ଟିକି, ken	step son - ଦାଦତ ପୁଅ - putra
something - କିଛି - thoreken	sting - ଦାଗିନି କଞ୍ଚିବା - nerru paruna
sometimes - କେତେକେଳେ - ekka baken	stomach - ପାକଶଳୀ - dhal potṭa
son - ପୁଅ - taṇdas, haddu	stone - ପଥର - čača
song - ଗୀତ - gietu	storm - ବେଜ - jhari
son-in-law - ବୁଢ଼ି - jōye	straight - ସିଧା - ujgon
soot - ଖଇରୁ - aṇdhu	straw - ସୁଲ - bhusu
sorrow - ଦୁଃଖ - dukhi	stream - ନଳ - jor
soul - ଆତ୍ମା - jia	street - ଗଳି ଘୋଡ଼ା - kaṇa kaccapabu
sound - ଧୀରାସ୍ୱର - dhira bane	strength - ବଳ - saṇu
soup, broth - ବୋଲ - kanji	strict - କଢ଼ା - kaṭa
sour - ଝଟା - tisa	strong - ବେଶୀ - baṭiar
south - ଦକ୍ଷିଣ ଦିଗ - dōkbiṇ pakha	stump - ଅଶୁଣ୍ଠା - dhuṭhu
sparks - ବେଲିକା - juljul	stupidity - ବେକାରୀ - bhakua
sparrow - ସରବତୀ - cōro	sufficient - ଉତ୍ତେଜ - bahut, bagge
spear - ଗୁପ୍ତି - gupti	sugar - ଚିନି - cini
spider - ବୁଢ଼ାଘଣ୍ଟି - tandalō	sun - ସୂର୍ଯ୍ୟ - bierṭi
spindle - ଗାନ୍ଧୁଡ଼ି - jina	sunday - ରବିବାର - raybar
spine - ମେରୁଦଣ୍ଡ - rihira	sunrise - ସୂର୍ଯ୍ୟ ଉଦୟ - bierṭi argna
spinster - ବୃଦ୍ଧା - dinṭa kukkyō	sunset - ସୂର୍ଯ୍ୟ - bierṭi okya
spirit - ଆତ୍ମା - jia	swamp - ସନ୍ତୋଷିଆ - japh japhi adṭa
spit - ବୋଧ ପତାକା - taphna	sweeping - ଝଲେଇବା - errna
spotted - ଚକ୍ଚିତ - chin chika	sweet - ମିଠା - emba
spring - ବରଝା - jharen	sweet potato - ମିଠା ଅଳୁ - embba alu
	sword - ବେଢ଼ା - tarli

trunk - ଶୁଣି - thoṛ
 tuberculosis - ଘଣ୍ଟି - sasi
 tuesday - ମଙ୍ଗଳବାର - monṛbar
 turban - ପଗରା - pagri
 turtle - ବହୁପ - ekka
 twelve - ବାର - baro
 twenty - ଦେଇଏ - bis
 twentyone - ଏକୋଇଶ - ekois
 twentytwo - ଦୁଇଶ - bais
 twentythree - ତିରିଶ - teis
 twig - ଛୋଟତଳ - choṭe ḍara
 twilight - ଶେଖୁଳ - machi andhar
 twin - ଉଦିଲି - jaṭṭṇa
 two - ଦୁଇ - dui

U

uncooked rice - ଚାଉଳ - tihal
 under - ତଳ - kiya
 unfriendly - ମିତ୍ରତାହୀନ - saṇe malliar
 unimportant - ମହତ୍ତ୍ୱହୀନ - barka malli
 unmixed - ମିଶ୍ର ନ ହେଇଥିବା - mīamesabacka
 until - ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ - tak
 unripe fruit - ଅସ୍ପଷ୍ଟ - hena phol
 up - ଉପରେ - miya
 urine - ପରିସ୍ରା - umbulna
 used - ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିବା - baorachka

V

vagina - ଘେର - dubuṛi
 various - ବିଭିନ୍ନ - rokamrokom

vegetable - ପତଳା - aṛha
 venom - ଦର୍ଶିକର ବିଷ - nerrughi bis
 veranda - ପିଣ୍ଡା - pinḍa
 vertical - ଲମ୍ବା - lamba
 very - ବହୁତ - bagge, jukku
 village - ଗ୍ରାମ - paṛa
 violent - ପ୍ରବଳ - muruk, jorse
 visible - ଦର୍ଶିତା - etherna
 vomit - ବାନ୍ତି - puṭurna
 vote - ଡିମାନ୍ଦନ - cajna
 vulture - ଶିଉଣି - rabaṇ

W

waist - ଅଣ୍ଟା - kaṛma
 wall - କାନ୍ଥ - kathi
 war - ଯୁଦ୍ଧ - laṛay
 wasp - ବୁଢ଼ି - dhumba
 water - ପାଣି - ammu
 waterfall - ଗଲପାତ - għag
 watery - ପାଣିଆ - ammu bhāti
 wave - ତରଙ୍ଗ - lahari
 way - ପଥ - pabu
 we - (exclusive) - ଅନ୍ୟମାନେ - em
 weak - ଦୁର୍ବଳ - lujba
 weaver - ଚନ୍ଦ୍ରୀ - paṇ
 wednesda, - ବୁଧବାର - budhbar
 weed - ବଢ଼ିକା - ghāsi
 week - ହପ୍ତା - hapta
 weeping - କାନ୍ଦ - olhona
 well - ଚଢ଼ି - tusa

west - ପଶ୍ଚିମ ଦିଗ - poscim pakha
 wet season - ବର୍ଷାଋତୁ - barsa ritu
 what - କ'ଣ - enden
 wheat - ଗହମ - gahom
 when - କେତେବେଳେ - ekkabaken
 where - କେଉଁଠାରେ - ekatara
 which (of a number) - କେତେଟି - ekasan
 whip - ଚଢ଼ାକ - korḍa
 whirlpool - ଦୁର୍ଗଳା - kindrarna
 whirlwind - ଦୁର୍ଗଣ୍ଡି - dundu
 whirlwind - ଦୁର୍ଗଣ୍ଡି - dundu
 whiskers - ଜଣ - ḡacca
 white - ଧଳା - dhob, paṅḍru
 white ant - ଧଳା ପିଆଡ଼ି - dhob caṅi
 white ants' house - ଧଳା ପିଆଡ଼ି ଘର
 - dhob caṅilata
 whole - ପୂର୍ଣ୍ଣ - purapuri
 why, for what reason - କ'ଣ - enderge
 widow - ବଧିକା - randi
 widower - ସ୍ତବ୍ଧର - randikuṅa
 wife - ସ୍ତ୍ରୀ - mukka
 wife sister's husband - ଭାଇ - saḍhu
 wild animal - ହାତୀ ଚଢ଼ା - elcna jntu
 wild cat - ବନ୍ ବିଲେଇ - bon bilay
 window - ଖିର୍କି - khirki
 window shutter - ଖିର୍କି ବାଳି - khirki bali
 wine - ଯା - jhara
 wing - ପର - pencho
 winnowing basket - ସାଠିଆ ବାସି
 - saṭiāna ṭupli
 witch - ଜାଦୁକା - ṭaphay

with - ସାଥରେ - saje
 without - ବିନା - bina
 woman - ସ୍ତ୍ରୀ - maikeniā
 wood - ବାଠ - kanku
 woodman - ବାଠକଟାଳ - kanku murkus
 wood pecker - ବାଠକଟାଳ ପକ୍ଷୀ - pukhi
 worker - କାମିଆ - nalkhkamar
 world - ଦୁନିଆ - dunia
 worm - ଘୋଡ଼ - pok
 worship - ପୂଜା - puja
 wound - ଖତା - khadi
 wrinkle - ଚଢ଼ାକ ଚୋଖି - cakla cokob
 wrist - ହାତର ଗଣ୍ଠି - hekha ḡaṅhi
 wrong - ଭୁଲ - bhull

Y

yaws - କଣ୍ଠିକା - kha'su
 year - ବର୍ଷ - boros
 year before last - ଶେଷ ବର୍ଷ - m̄nunu
 yellow - ହଳଦିଆ - holdia
 yoke - ଚଢ଼ାକ - paski
 yolk - ଚଢ଼ାକ ଚୋଖି - bel
 yonder - ଦୂରରେ - cahanu
 you (exclusive) - ତୁମେ ନିମ୍ନ - nim
 you (sg) - ତୁମେ - nim
 you (two) - ତୁମେ - nim
 young - ଯୁବକ - joho
 younger brother - ଯୁବ ଭାଇ - choṭe bhai
 younger sister - ଯୁବ ଚୋଖି - choṭe buhuṅi

VERB

abound, eam - ପ୍ରଚ୍ଛନ୍ନ ହେବା - besimana, bage mana	annoy, bother - ଉଦ୍‌ବିଗ୍ନ କରାବା - birjhitana, khisa bana
abandon, discard - ପ୍ରତ୍ୟାହତ ହେବା - ambna ciena	answer (a call) - ଉତ୍ତର ଦେବା - jobab ciena
be able - କ୍ଷମା ହେବା - ଓଜ୍ଞା	answer (a question) - ଉତ୍ତର ଦେବା - utōrciena
abstain (refrain from doing something) - ନିବୃତ୍ତ ହେବା - aram camna	appear (come into sight) - ଉପସ୍ଥିତ ହେବା - aṣṣna
accuse (on suspicion) - ଦୋଷାରୋପଣ ହେବା - dsiboli dharna	approach (come near) - ପାଖକୁ ଯିବା - cahage barna
accompany (go along with) - ଏକତ୍ର ଯିବା - saṅgen kana	approve - ମଞ୍ଜୁର କରବା - manjur kamna
ache, pain - ଦୀର୍ଘ ହେବା - nunjna	arrange (put things in order) - ସଜାଡ଼ାବା କରବା - jogad kamna
acquit (find innocent) - ଦୋଷରହିତ ହେବା - bisrna ciena	arrive (at as place) - ପହଞ୍ଚିବା - aṣṣna
act (take part in a drama) - ଅଭିନୟ କରିବା - paṭ kamna	attack - ଆକ୍ରମଣ କରିବା - joborjosti luṅna
admit (one's fault or error) - ଦୋଷ ଗ୍ରହଣ କରିବା - dsiboli mana kana	ascend, climb (a hill) - ଉଠିବା ଓ ଚଢ଼ିବା - parta argna
adopt (a child) - ଗ୍ରହଣ କରିବା - balpos kamna	ask (a question) - ପଚାର କରିବା - porsono kamna
advise - ଉପଦେଶ ଦେବା - budbi ciena	ask for, request (something) - ଅନୁରୋଧ କରିବା - ghōra rana
agree (hold the same opinion) - ରାଜିତ ହେବା - rajimana	avenge - ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବା - badla hona
aim at (of gun, arrow etc.) - ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବା - nanjrana	avoid (a person) - ପରିହାର କରିବା - mana kamna
alight (as a bird or butterfly) - ଅଗାଧରୁ ଉଡ଼ିଯିବା - mīntinti - uḍhiarna barna	bark (as a dog) - କୁକୁରୀ ମଧ୍ୟ ଶୁଣିବା - alla lekha bhukna
allow (permit) - ଅନୁମତି ଦେବା - onumoti ciena	bathe (ones self) - ବାଧ୍ୟ ହେବା - emna
amuse (a baby) - ହସାଇବା - alkhṭana, ହସ୍ତ ନିରୁତ୍ତର - khusi kamtana	bear, give birth to - ଜନ୍ମ ଦେବା - janmana
ambush - ଘେରି ହେବା - nuḥurna rana	bear (fruit) ଅଳ୍ପ ଥିବା - phoṭ dharna
	beat (a drum) - ବଜେଇବା - baja aṣṣna
	beat (heart or pulse) - ଧକ୍କା ଧକ୍କା ହେବା - dhok dhok mana
	beckon - ଅନୁରୋଧ ଦେବା - isra ciena, phariana
	become - ହେବା - mana
	beg - ଭିକ୍ଷା ମାଗିବା - bhik nina

- begin - ଆରମ୍ଭ କରିବା - suru kamna
 belch - ହାକୁଟି ମାରିବା - hicki marna
 belive - ବିଶ୍ୱାସ କରିବା - bisuas kamna
 bend (a stick) - ବକଳାଇବା - konko kamna
 betray (a person) - ଛୋଡ଼ାଇବା କରିବା - dhokha cienā
 betroth - ନିମନ୍ତ କରିବା -
 bewitch - ଜଗ କରିବା - mōhoni
 bind (with cord around tightly) - ବନ୍ଧି ରୁରେ
 ବାନ୍ଧିବା - jorse hienā -
 bite (as a dog) - ଚାମୁଡ଼ିବା - alla parma
 bite (as a snake) - ଦଂଶିବା - nerru parma
 bleach (remove colour) - ରଙ୍ଗ ବଦଳାଇବା - rōṅ
 chaḍabana
 bleed - ରକ୍ତ ବହୁବା - hessu bahana
 bless (give a blessing) - ଅଶୀର୍ବାଦ କରିବା - asirbad
 kamna
 blink (close both eyes momentarily) - ଅଳ୍ପ
 ଭୁଲିବା - miṭmiṭ kamna
 bloom - (produce flowers) - uskuna
 blow (as wind) - ଧକ୍କା ବହୁବା - duka bahana
 blow (with the mouth on something) - ଫୁଲ୍ଲିବା -
 urna
 blow (flute) ଫୁଲ୍ଲିବା - baiṣi urna
 blow (a horn) ଫୁଲ୍ଲିବା ବଜାଇବା - pe saṭana
 boast, brag - ଗର୍ବ କରିବା - paṇa mana
 boil (as does water) - ଧାରି ଭରମ କରିବା - ammu
 ḡarōm kamna
 boil (something, a method of cooking) -
 ଫୁଲ୍ଲିବା - bitana
 bore (a hole) - ଖୋଳି କରିବା - bhōnk kamna
 borrow - ଧାର କରିବା - udhar kamna
 braid, plait - ବେଢ଼ି ଥପାଇବା - beṇi esna
 bow (bend the body) - ବକଳ କରିବା - nuḥunauna
 break (as a stick in trans) - ଭଙ୍ଗିଯିବା - esmakana
 break (a stick trans) - ଭଙ୍ଗିଦେବା - sota esna
 break (as a pot in trans) - ଖାଟ ଭଙ୍ଗିବା - khatna
 arū haṭṭṛna kana
 break (as a rope, intrans) - ଛୁଟିଯିବା - hacra
 kana
 break (as rope, trans) - ଛୁଟେଇବା - hacra
 breathe - ନିଶ୍ୱାସ ନେବା - nāḥana
 bring (something to a place) - ଅଣିବା - andra
 brood (as a hen of her chicks) - ଚାଷୁଣିବା -
 menjā
 bubble (as a fluid) ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ବେଗ - boṭe mana
 build (a house) - ନିର୍ମାଣ କରିବା - eḍpa kamna
 burn (in trans) - ଜଳାଇ କରିବା - cicu lagna kana
 burn (trans) - ଜଳାଇ କରିବା - ciculaga bana
 bury (a thing) - ଘେଟିବା - maḍna china
 bury (a dead body) - ଦେବା ଦେବା - almaḍnacina
 buy - କିଣିବା - hendna
 cackle (as a hen) - କୁକିବା - kar karna
 call (ask a person to come) - ଡାକିବା - barage
 teṇa
 call (call to get attention) - ଡାକିବା ଦେବା -
 chirana
 carry (a baby in the customary manner) -
 ବେଗି ବେ ବୁଝିବା ବେଗି ବେଗି - kuko dhana
 carry (on head) - ମୁଣ୍ଡେଇବା - kōmna
 carry (on shoulder) - ଧରେଇବା - cheḍena
 carve (a figure) - ଉପରେଇବା ମୁଢ଼ି କରିବା - cacan
 patna aru murtikamna
 castrate - ଖୁଣ୍ଟି କରିବା - khasiana
 catch (chase and catch) - ବୁଝିବା ଧରିବା -
 batkarna kana dhana

- catch (an animal in a trap) - ଟାଣରେ ଧରିବା -
jalliti dharna
- celebrate (a festival) - ଉତ୍ସବ ପଳନ କରିବା - porob
manna
- challenge (to a contest) - ଦୁଇ ପକ୍ଷ ଉତ୍ତାନ କରିବା -
jhagra kamage mchena
- change (alter) - ବଦଳେଇବା - badhana
- change (money) - ଝୁରୁରୁ କରିବା - khuchura
kamna
- chant (delivery intermediate between speech
and song) - ଶୁଣି ଶୁଣି ହେବା - gungunna
- chase (pursue with intent to catch) -
ଗୋଡ଼େଇବା - dharage kuda bana
- chase (drive away) - ବଦଳେଇବା - khedna cina
- chatter - ବକ୍ ବକ୍ କରିବା - bok bokorna
- cheat, deceive - ଠକିବା - thakna
- check, stop (e.g. flow of blood) - ରୁଦ୍ଧ ବହୁତ ବନ୍ଦ
କରିବା - hesu babanan bond kamna
- chew (food) - ଚୋବେଇବା - chabna
- chew (betel, tobacco etc.) - ଚୋବାଇବା - pan
mohana
- chirp (as birds) - ଜଳଜଳ କରିବା - oṛa ghiṣeṣe
manali
- choke (have difficulty swallowing) - ଲାଗିଯିବା -
laṭhna kana
- choose (out of several) - ଫାଇ ଚିର - pason
kamna
- chop (firewood) - କଣ୍ଠ କଣ୍ଠ କରିବା - khaḍ khaḍi
murkne
- circumcise - ଗୋଡ଼େଇ କରି କାଟିବା - gool ṭike
murkana
- clean - ପତା କରିବା - sapha kamna
- clear (the throat) - ଗଳା ପରିଷ୍କାର କରିବା - hoṭa
sapha kamna
- clear (a field for planting) - ପତା କରିବା - mannu
idage adḍa sapha kamna
- climb - (a tree) ଗଲ ଚଢ଼ିବା - argana
- cling to - ଗାଠୁଡ଼ି ଧରିବା - hoicna dharna
- clap (the hands) - ଡାକ ମାରିବା - thapḍi marna
- close - (a bag) - ବନ୍ଦ କରିବା - bond kamna
- coagulate - ଜମାଟ ବାରିବା - jamṭa ranakana, ṭkna
kana
- collapse (e.g. of a house) - ଭୁସୁଡ଼ି ପଡ଼ିବା - dhas
karna kana
- collect (debts) - ରୁଣ ସଂଗ୍ରହ କରିବା - ṭsul kamna
- collide (two moving bodies) - ଧକ୍କା ଲାଗିବା -
dhakka manna
- comb (hair) - ବାଳ ଲୁଣାଇବା - ba-agranna
- comb (fibre for spinning) - ଘୁଡ଼ା ବାଟିବା - meru
ojna
- come - ଆସିବା - barnna
- command (order someone to do something) -
ଅବେଶ ଦେବା - pesna
- commit suicide - ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରିବା - barjan kiena
- compare - ତୁଳନା କରିବା - ṭṛna
- compel, force - ବାଧ୍ୟ କେବା - joborjsti kamna
- conceive (become pregnant) - ଶର୍ଭବଣା ହେବା -
puṭri manna
- confirm (opposite of deny) - ନିଶ୍ଚିତ ହେବା -
ṭhik manna
- conspire (plan evil together) - ଚିତ୍ରପତ୍ର କେବା -
hisiga kamna
- consume (as fire, decay etc.) - ଗୋଡ଼ିଯିବା - ṭlna
kana
- continue (an action) - ଚାଲୁ ରଖିବା - nalkhu
cala - bate rana

condemn (find guilty) - ଦୋଷୀ ପାଦସ୍ତ୍ର କରବା - dosibuli dharna	defend (oneself against attack) - ଆତ୍ମରକ୍ଷା କରବା - nije bacharna
cook - ରନ୍ଧବା - bitana	defy - ଅମାନ୍ୟ କରବା - khatirma kamna
cool (e.g. food) - ଥଣ୍ଡା କରବା - eheta	demolish, wreck - ଭଙ୍ଗାଢ଼ୁଳା କରବା - hoṭṭa capna ciena
cough - କାଶିବା - eqkhina	deny (having done something) - ଅର୍ପାଦାର କରବା - kamcka nhi malla bana
count - ଗଣିବା - ginti kamna	deny (knowledge of thing) - ମନା କରବା - mana kamna
court, woo - ପ୍ରେମ କରବା - bane pattarṇna	despise - ଦୂର୍ଘା କରବା - ḥa aṇḍna
cover - ବୋହାଳିବା - dabna	destroy - ନଷ୍ଟ କରବା - gunda manna kamna
crawl (as a baby) - ବୁଲୁଣ୍ଡି ବୁଲୁଣ୍ଡି ଯିବା - gorndara gorndara kana	die - ମରବା - khiena
cringe (drawback in fear) - ଦୁଃସ୍ଥିତି - elckati kirna kana	dig (a hole) - ଖୋଳିବା - gaddi arhana
cross, go across - ଭ୍ରମା ପାରହେବା - soṛok par manna	dig up (root crops) - ଟୋଳି ବାହାର କରବା - arhna oṭhṛna
cry (weep) - କାନ୍ଦିବା - oḥna	dilute (add liquid) - ପାଣିତ୍ୟ କରବା - ammu kamna. toḥṇa kamna
cultivate (tend crops) - ରୁକ୍ଷ କରବା - chas kamna, kheti kamna	dislike (doing something) - ଦୂର୍ଘା କରବା - ma patarna
cure (an illness) - ଅରୋଗ୍ୟ ହେବା - bane manna	dip into, dunk - ଭୁବେଇବା - mulhtana
curse - ଅଭିଶପ୍ତ ଦେବା - sarpana	dip up (water) - ପାଣି ଚୋଇବା - amu mulhna
cut (cloth) - କାଟିବା - ciṛha murkune	disappear - ଅଦୃଶ୍ୟ ହେବା - ma etherna
cut (rope) - କାଟିବା - epu murkuna	disarrange (put out of order)
cut (meat) - କାଟିବା - aṇaḍa chopna	discuss - ଅଭିବେଦନା କରବା - kac nekherna
cut (hair) - କାଟିବା - chuṭi mīṇḍṛna	disgrace - ଅମାନନ ହେବା - lajertana
dance - ନାଚିବା - nalna	dispair (give up hope) - ନିରାଶ ହେବା - niras manna
dare (risk doing something) - ନିର୍ଦ୍ଦର ହେବା - niḍṛ manna	disperse (go away from being together) - ବିଦା କରବା - bida kamna
dare (challenge someone to do something) - ପାହୁସ କରବା - sahas kamna	dissolve (e.g. sugar in water) - ମିଳେଇଯିବା - ḥo - oṛna kana
decay, rot - ପକଯିବା - kilna kana	divide (property) - ଭାଗ କରବା - bhag kamna
decide - ଫିର କରବା - ṭhik kamna	divorce - ଭ୍ରତପତ୍ନୀ ଦେବା - chaḍ potṛ china
decorate - ସଜାଇବା - sajabana	
decrease - କମିଯିବା - komṛna	
defeat - ହାରିଯିବା - harna kana	
defecate - ହରିବା - erhna	

dodge (move out of path of something) -
 ଢେଙ୍କିଲ ଚ୍ୟୋଡ଼ କଣ୍ଠା - calaki kamna
 doubt - ସନ୍ଦେହ କଣ୍ଠା - sandhe kamna
 drag (a heavy object) - ଟାଣିନେବା - tapnahona
 drag (the feet) - ଧାରେ ଧରେ ଯିବା - dhiren kana
 draw (a picture) - ଟାଙ୍କିବା - chapa kamna
 draw (water) - ପାଣି ଟାଙ୍କିବା - amu natkna
 dream - ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା - tujul erna
 dwell, live at - ବାସ କରବା - rana
 drink - ଖିଲିବା - hapna
 drip (as water) - ଚୋପା ଚୋପା ଚୁକିବା -
 amutiptipra khatarna
 drive (cattle or other animal) - ଚେଡ଼େଇବା -
 khedna cina
 drop (let go of something so it falls) -
 ଚଢ଼େଇବା - tirna
 drown - ଭୁଜେଇବା - mulh tana
 dry in sun (e.g., clothes) - ଶୁଖେଇବା - hedna
 dry up (as water) - ଶୁଖିଯିବା - batna kana
 dye (cloth) - ରାଧେଇବା - rachabana
 earn - ରେକରାବ କଣ୍ଠା - mōjri kamna
 eat - ଖାଇବା (ଖଲ) - mōhona, ଖାଇବା (କଠ) -
 onna
 embrace (each other) - ଗଳ୍ପେଇ ପଲ୍ଲବନ କଣ୍ଠା -
 hōcha nekherma
 embroider - ବୁଣିବା - cidhanu pūpu kamna
 empty (a jar) - ଖଲି - khali, niddi
 encourage - ଚୋକାଣି ଦେବା - arkata bane kam-
 agetejna
 endure (suffering) - ସହ୍ୟ - mane mane
 sahana
 enjoy - ଚଢ଼େଇବା କଣ୍ଠା - kbusi mana
 enter, go in - ଚଢ଼େଇବା କଣ୍ଠା - ula kōrna

equal, be equal to - ସମାନ କଣ୍ଠା - atkorin
 kamna
 erase - ଚାଷି କଢ଼େଇବା - gūhasna aru meta bana
 escape (from a pursuer) - ବଢ଼ି ପାଲଟିବା -
 bachama kana
 escort (an honoured person) - ଚାଳକିବା କାଳରେ
 ଯାଏରେ ଯିବା - barka alas gane sajen kana
 exaggerate - ଅଧିକକ୍ରିତ କଣ୍ଠା - kate ghin bagge
 tejna
 examine (closely) - ନିରୀକ୍ଷଣ କଣ୍ଠା - birna
 excel (be greater than) - ଅଧିକିବା - jeter ghinti
 bane, jeterin jitna
 expect - ଅଶା କଣ୍ଠା - asra kamna
 explain - ବୁଝାଇବା - bujha bana cina
 extinguish (a fire) - ନିଆଁ କଢ଼ିବା - cichu tebna
 fade (close colour) - ଶିଆଁ ଚଢ଼ିବା - phakuarna kana
 fail (what is attempted) - ଅକ୍ଷୟକ୍ରିୟା ହେବା -
 nal khu mana palna
 faint, swoon - ହୁକି ହେବା - behus mana kana
 falldown (when standing or walking) - ଚଳେ
 ଚଢ଼ିବା - kiya khatrna kana
 fall off (e.g., fruit from tree) - manunti kha-
 trna
 fall into (e.g., water) - ବୁଡ଼ିଯିବା - amunu
 mulhna kana
 fan - ଚାଳ - dhukna
 fast (abstain from food) - ଚଢ଼େଇବା କଣ୍ଠା - upas
 rana
 fasten to, attach - ଚୋକିବା - ontanun jōrna
 fear - ଭୟ କଣ୍ଠା - elchena
 feed - ଖୁଆଇବା - ontana
 feel (sense internally) - ଜାଣିପାରିବା - annen
 lekha

feel (sense by touch) - ନିର୍ଦ୍ଦେଶ - ଚକ୍ଷୁରୁଦ୍ଧ -
 eserna aru ahna
 ferment - ଫେରକା - tisa kamna
 fetch water (go and get) - ପାଣି ଖଣିବା - ekin
 hustiamu bedna
 fight (with each other) - ଲଢ଼ିବା - ladhai lagna
 fill (a jar with water) - ammu nintana cina
 find (something sought) - ଖୋଜିବା - bedna
 aruhakhna
 find (something unexpected) - ପାଇବା - as a
 ma kamchkan hakhna
 finger (a stringed instrument) - ଅଙ୍ଗୁ
 ଠିକା - aṅṅi saṅṅana
 finish (doing something) - ଶେଷ କରିବା - m̄unjuna
 china
 fish - ମାଛ ଖଣିବା - enj dharna
 flatten - ଚେପଟା କରିବା - chepta kamna
 flatter - ବୋଧାମତା କରିବା - m̄asi eṅna
 flicker (as a fire or light) - ମିଳି ମିଳି ଜଳିବା -
 m̄ul m̄ul lagharna
 float - ଭସିବା - bhasma
 flow - ବହିବା - bahna kana
 fly (as a bird) - ଉଡ଼ିବା - uḍiarti
 fold (cloth) - ଚଢ଼େଇବା - cidha dugṅana
 fold (arms) - ହାତ ଘୋଡ଼ିବା - hekha jodna
 follow (a person) - ଅନୁସରଣ କରିବା - picha dharna
 forbid, prohibit - ନିଷେଧ କରିବା - mana kamna
 forget - ଭୁଲିଯିବା - modhorna cina
 forgive - ଝମା କରିବା - maph kamna
 freeze - ଜମାଟି ବସିବା - jamdarana kana
 frighten - ଭୟ କରିବା - eltana
 gamble - କ୍ରୀଡ଼ା ବେଳିବା - juha bechna
 gather together (assemble) - ଜମା ହେବା -
 ontasan thufarna

gargle - ବୁଲି କରିବା - kul kuci kamna
 germinate - ଗଜାମନା - gaja manna
 gesture (as when talking) - ଅବହାରୀ କରିବା -
 eya halya erna
 get (go and get) - ସହଜ କରିବା - bedda pedda
 hakhna
 get (come and get) - ନେବା - h̄ona kana
 get angry - ରୁକ୍ଷିତା - khisarna kana
 get up (arise) - ଉଠିବା - ejerna kana
 get well (from an illness) - ରୋଗରୁ ଛୁଟି ହେବା -
 bane manna kana
 give - ଦେବା - cina
 give in (follow another's wish) - ଅନ୍ୟ ଲଜ୍ଜା
 ହେବା ଏକମତ ହେବା - nan nas ki budhi dharna
 gnaw - ଦାନ୍ତଦ୍ୱାରା ଚିକି ଚିକି କରିବା - pallu chaborna
 go - ଯିବା - kot
 go around - ଚାରିଆଡ଼ିକୁ ବୁଲିବା - chrikhut kind-
 rana
 go away (from a place) - ଦୂରକୁ ଯିବା - gechage
 kana
 go home - ଘରକୁ ଯିବା - edepa kana
 go out (as a fire) - ଜଳି ଲାଗିଯିବା - cichu
 chahanti buṅna
 go out of (a house) - ବାହାରିବା - erpanti
 bahari urkhna
 go through (a door etc.) - ଖେଳିବା - bali hujgon
 korna kana
 gossip - ଗପ ବତାବା - gopsop kamna
 grab - ଧରିବା ପରି ହେବା - durne dharna hebrna
 grasp - ଧରିବା - muthna dharna
 grate (rub on grater) - ସଫା କରିବା - chachanu
 ragṅana
 grave - ଯମାଧିକାରୀ - almanda ge gaḍḍi arhna

graze (as cattle) - ଚରାବା - għasī mōhōna
 greet - ଶୁଭେଚ୍ଛା ଜଣାଇବା - par għana
 grind (grain) - ଚୂନା କରିବା - gūnda kamna
 grip (hold firmly) - ମୁଠାକୁ ଧରିବା - muthna dharna
 grit (teeth) କଡ଼ମଡ଼ କରିବା - pallu cabarna
 groan - ଶିଂସି କରିବା - kuhūran
 grow - ବଢ଼ି ହେବା - baṛka mana
 growl - ଚାଲିଲେ ଚାଲି କରିବା - khīsti cirrararna
 grunt - ଗୁସ୍ତୁଣି ଦେବାଦେବା - kissu cirrararna
 guard - ଜାଗିବା - hapna
 guide (show the way to) - ପାଟ ଦେଖାଇବା - pabu edna cina
 hammer - ହାତୁଡ଼ିରେ ଶିଟିବା - martulti phasna
 hang up (on a hook) - ଝୁଲାଇବା - taṇa cina
 happen, take place - ଦେବାକୁ ସଂଜିବା - a kħanen għalatna
 harrow - ମଇ ଦେବା - paṭṭa cina
 harvest - ଶରୀ ଅମଳ କରିବା - hesu oyena
 hatch (egg) - ଡ଼ାଣୁ ଡ଼ାଣାଇବା - manji hoṭtna
 hate, dislike - ଦୁଷ୍ଟା କରିବା - hanḍna
 heal (as a wound) - ସା ଶୁଣିବା - khadi koṛe manna
 hear - ଶୁଣିବା - menna
 heat (e.g. food) - ଗାଠା ଚାଲି କରିବା - mandi koṛe manna
 help - ସାହାଯ୍ୟ କରିବା - bahapot kamna
 herd (cattle or other animals) - ସଂଜି କରିବା - guṭhiana
 hiccup - ହାକୁଟି ମାରିବା - dħekor marna
 hide (conceal something) - ଛୁପାଇବା - nunna cina
 hide (conceal one's self) - ଚୁପିବା - muhurna

hinder - ବାଧା କରିବା - mana kamna
 hire (a man to help) - ମଜୁରୀ ଦେଇ ନିୟୁତ କରିବା - majuria
 hiss (as a snake) - ଝିଂ ଝିଂ ଦେବା - pħo pħo manna
 hitch - ଟାଣାଢ଼ିଆ କରିବା - ṭaṇa ghica kamna
 hold - ଧରିବା - dharna
 hope - ଅଶା କରିବା - asa kamna
 howl - ଗର୍ଜନ କରିବା - garjarrana
 hum (with mouth closed) - ଗୁଣ୍ଡ ଗୁଣ୍ଡ କରିବା - guṇu guṇurna
 hunt (for game) - ଶିକାର କରିବା - sendra kamna
 hurry - ତରତର ହେବା - nardha nardhi māna
 ignore - ଅନିବନ୍ଧନ କରିବା - heṛa kamna
 imagine - ମନୁନା ଦେବା - mane mane bhabna
 incite - ପ୍ରବର୍ତ୍ତେଇବା - bata bana
 increase - ବଢ଼ିବା - paṛḍna
 inflate - ଫୁଲେଇବା - puhuṭana
 initiate (ceremonially) - ନେତୃତ୍ୱ ନେବା - bħarhona
 injure (a person) - ଖତା କରିବା - khadi manna
 insist - କଢ଼ କରିବା - jid kamna
 insult - ଅପମାନ ଦେବା - lajrtana
 invite - ନିମନ୍ତଣ ଦେବା - meheṭana
 iron, press (clothes) - ଚାଲିକି କରିବା - airon marna
 irrigate (crops) କଳ ମଡ଼ାଇବା - amu baṛiana
 itch - ବୁଣ୍ଡେଇ ହେବା - hasarṇna
 jerk (pull suddenly) - ଝାଙ୍କି ଦେବା - ṭaṇona cina
 joke - ପରିହାସ କରିବା - majak kamna
 jolt, jar - ଧକ୍କା ପଡ଼ିବା ହୋଇଥିବା - ehukul pucul mana
 jump across - ଚେଇଁବା - degna
 jump over, hurdle - ଚେଇଁଥିବା - degna kana
 jump up - ଉଠିବା ଡେଇଁବା - miya degna

keep, retain - ରଖିବା - uina	let go (stop holding) - ଦାଖା କ ଦେବା - badba ma cina
keep time, follow rhythm - ତାଳ ରଖିବା - tal milla bana	lick - ଚୁଟିବା - ṭaṭna
kick - ଗୋଇଁଚା ମାରିବା - muṭ kana	lie (utter falsehood) - ମିଥ ବହୁବା - ṭhakna
kill - ମାରିଦେବା - piṭna cina	lie down (assume a position) - ପଞ୍ଜ ରହୁବା - khatrki rana
kindle (a fire) - ଜଳେଇବା - jala bana	lift up - ଉଠେଇବା - eodna
kiss - ଚୁମା ଦେବା - conkna	like - ଭଲ ପାଦେବା - bane patarna
knead - ଚାଟିବା - chakṭana	limp - ଭ୍ରୂଷଟକା ଚାଲିବା - lenḷa-lenḷa ekna
kneel (be in a kneeling position) - ଅଣ୍ଟା ମାଡ଼ି ବସିବା - hathuarna okna	listen - ଶୁଣିବା - menna
kneel down (take a position) - ପଶେଣ୍ଟିବା - hatharna	load - (a vehicle or animal) - ଲଦେବା - ladna
knit - ରୁଣିବା - esna	long for - ଚାହୁଁବା - erna
knock (on a door) - ଘଟ୍ଟି ଘଟ୍ଟି କରାବା - khotṭ khotṭ kamna	look at - ଦେଖିବା - erna
knock down (something erect) - ପକେଇ ଦେବା - ṭilna cina	look back - ପଛକୁ ଦେଖିବା - pachli erna
know (a fact) - ଅବଗତ ହେବା - ahana	lose (be defeated) - ହାରିଯିବା - har-na kana
know (a person) - ଚିହ୍ନିବା - ṭinhna	lose (mislay) - ହରାଇବା - epsrna kana
lack (be without) - ଅଭାବ ହେବା - abhab manna	love - ପ୍ରେମ କରିବା - bane hakhna
last (stay in condition) - ବହୁତ ଦିନ ରହୁବା - baggeul rana	make (produce an artifact) - ତିଆରି କରିବା - kamna
laugh - ହସିବା - alkhna	massage - ଖସେଇ କରିବା - khobor cina
lay (an egg) - ଅଣ୍ଡା ଦେବା - manj ṭilna	measure (length) - ମାପିବା - haena
lead (a person) - ବାଟ ଦେଖାଇବା - pabu edna	measure (volume) - ମାପିବା - napna
lead (an animal) - ଅଗାଧନେବା - khedna cina	meet (some one) - ମିଳାଉ କରିବା - bheṭ kamna
leak (as a pot) - ଚଳା ଦେବା - bhonka manna	melt - ଚଳେଇବା - tarla rana
lean (against something) - ଅଗାଧନେବା - laṭhja na cina	mend (a garment) - ମରାମତ କରିବା - bane kamna
learn - ଶିଖିବା - sikhirna	milk (a cow) - ଦୁଧିବା - binna
leave (something behind) - ଛାଡ଼ିଯିବା - ambna barna	mimic - କଲିକ ଦେବା - nokol kamna
lend - ଧାର କରିବା - udhar kamna	mix - ମିଶିବା - misrna
	mould (shape plastic materials) - ଛୁମ୍ବରେ ତିଆରି କରିବା - ṭha cati kamna
	mourn - ଦୁଃଖ କରିବା - dukh kamna

move (to another place, intrans) - ଗଠି କରଣା - kana
 move (stir, not remain motionless) - ପାହିଁଳା - hanḍlana
 move (trans) - ଘୁଲଣା - durdurar ekna
 mutter (speak indistinctly) - ଅସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିବା - phusur phasr kach nekher
 name - (give a name) - ନାମ ଦେବା - namie eina
 need - ଅବଶ୍ୟକ ହେବା - darkar manna
 neglect (fail to care for) - ଅବହେଳା କରଣା - as katia kamna
 net (catch with a net) - ଜାଲରେ ଧରଣା - jalliti dharna
 nod - ମୁଣ୍ଡ ନିଲକଣା - kukku nukna !
 notice (take note of) - ଅବଗତ ହେବା - janabana cina
 nurse - (feed a baby) - ଗୁଡ଼ିଆଇ ଦେବା - dudhi haptana
 obey (a command) - ମାନିବା - manna
 offend - ଅପମାନ ଦେବା - lajartana
 offer (something to some body) - ଉଦ୍ଘୋଷଣା - neje cina
 open (a door) - ଖୋଲିବା - tis kanna
 open (eyes) - ଆଖି ଖୋଲିବା - hannu calhna
 open (mouth) - ପାଖି ଖୋଲିବା - ajhna
 open (a bag) - ଖୋଲିବା - kholna
 ought, should - କରଣା ଉଚିତ - kamna katha
 overflow - ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବା - uchharana - kana
 overtake - ପଛରୁ ଗାଳି ଧରଣା - pachli tarti - kana aru dharna
 own (possess) - ନିଜର କରଣା - nijr kamna
 pack (into a box) - ପୁସ୍ତକ ବାନ୍ଧିବା - mṛṣṭhna
 paddle (a canoe) - ହୁଲ - hula

paint (artifacts) - ରଙ୍ଗ କରଣା - ronlagabana
 paint (face or body) - ରଙ୍ଗ କରଣା - ron lagabana
 pant - ଘୋରଣା ଦେବା - ninas aṅkarana kana
 patch (cloth) - ଚଢ଼ା ଦେବା - soṭtana
 pay - ମୁଲ୍ୟଦେବା - dam cina
 peck (as a bird) - ଚଢ଼ିବା - ṭhṭhna
 peel (strip skin off fruit) - ଚୋରି କରଣା - cppa chatrana
 perch (as birds) - ଚଢ଼ିବା - urjarna barna okkna
 persist - ଅବଚଳିତ ରହିବା - be phikir rana
 persuade - ପରାଜୟ କରଣା - lobha bana
 pick (fruit from tree) ଫଳ ଚୋରିବା - phal ehona
 pick up (off ground) - ଚଢ଼ି ଉଠେଇବା - kiti codna
 pierce - ବିଚ୍ଛିନ୍ନ କରଣା - pat-nna
 pile up - ଗଢ଼ା କରଣା - gadiana
 pinch - ଚଢ଼ିବା - ciṅna
 pity - ଦୟା କରଣା - sogge kamna
 plan - ଯୋଜନା କରଣା - budhi kamna
 plant (roots or cuttings) - ଡାଳ ଲଗେଇବା - dahi idna
 plaster - ପଲ୍ଲୀ କରଣା - nis kina
 play - ଖେଳିବା - becn
 play (a game) - ଖେଳିବା - becn
 play (stringed instrument) - ବଜେଇବା - asnna
 plug (a leak) - ଠିକି ଦେବା - cuṭa cina
 plunder - ଲୁଣ୍ଠନ କରଣା - luṭna
 point (indicate direction) ଦର୍ଶନ ଦେବା - thariana
 point out (show which of several) - ସୂଚନା ଦେବା - teṅnacina

poison (fish or animals) - ବିଷଦେବା - mahra cina	raid - ଚଢ଼ାଇ ଦେବା - cil manna
polish - ଶୁଦ୍ଧ କରିବା - cikpna	rain - ବର୍ଷାଦେବା - cepu barna
pound (e.g. grain) - ଭୁଜା କରିବା - gunda kamna	raise - ଚାଲାଇବା - ejna
pour out (water) - ଡାଳିବା - tundna	rake - ବାଦାଦେବା - bida cina
practice - ଅଭ୍ୟାସ କରିବା - sikhirna	rape - ଧର୍ଷଣ କରିବା - joborjosti bedti kamna
praise - ପ୍ରଶଂସା କରିବା - name kamna	rattle - ଚାଲୁ ଚାଲୁ କରିବା - thok thok kamna
pray - ପ୍ରାର୍ଥନା କରିବା - ghrarna	reach for - ପହଞ୍ଚିବା - anšana
predict, foretell - ଭବିଷ୍ୟତବାଣୀ କରୁବା - bhhisoyt katha tepna	read - ପଢ଼ିବା - pojna
prefer - ଅଧିକ ପସନ୍ଦ କରିବା - muruk bane hakhna	reap (grain) - ଚାଷିବା - hessu hena
prepare - ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବା - saplarana	rebel - ବିପ୍ଳବ କରିବା - loxei kamna
press - ଦବେଇବା - arbna	recite (a poem or legend) - ଅବୃତ୍ତି କରିବା tikhpna
pretend - ଜଳନା କରିବା - bhasi kamna	recover (what was lost) - ପୁଣି ପାଇବା - aru ohn hakhna
prick (as a thorn) - ଦଶା ଥୋଡ଼ାଦେବା - accuti upurna	refresh - ତୁଝୁ କରିବା (ଖାଇବା) - ultana
promise - ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି କରିବା - kirya mphona	refuse - (do not accept what is offered) - ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା - murchana cina
prop up - ଭିରଦେବା - ord cina	regret - ଅନୁକାମ କରିବା - pastarna
protect - ରକ୍ଷା କରିବା - bachabana	rejoice - ଅନନ୍ଦ ହେବା - rijhirna
pry - ଦୂରୀକରଣ - donce erna	release (set free) - ମୁକ୍ତକରଣ - khalas manna
pull - ଟାଣିବା - natkanna	remember - ମନେ ପକାଇବା - hitaana
pull out (from a bag or other container) - ଢେଙ୍କାରି ଦେବା - fanna othna	remove - (take away) - ହଟାଇବା କରିବା - adda badlana
pull out (a tooth) - ଡିଆଁକିବା - calna	repair - (tool, etc.) - ମରାମତି କରିବା - sajabana
pulverize - ଭୁଜା କରିବା - dhuli kamna	repay (a loan) - ପରିଶ୍ରାମ କରିବା - chuṭna
punish - ଦଣ୍ଡଦେବା - kaida ci'na	repeat - ପୁନର୍ବୁଝି କରିବା - aruchn tepna
push - ଠେକିବା - tukna	rescue - ମୁକ୍ତ କରିବା - bacha bana
push into (a bag) - cram into - ଠେକି ଭୁଜାଇବା - baliana nindna	resemble - ଏହା ପରି ଦେଖାଯିବା - anne nin ethna
put (in a place) - ରଖିବା - uina	resent - ବିରୋଧଦେବା - khisarana
put back - ପଛରେ ରଖିବା - pachli uina	respect (show respect to a person) - ସମ୍ମାନ ଦେଖାଇବା - ijt cina
put on - (clothes) - ପିନ୍ଧିବା - atna	rest - ବି୍ରାମ ନେବା - sa thna
quarrel - ଝଗଡ଼ା କରିବା - kepekhmana	return (give back) - ଫେରାଇବା - kirtana cina
race (engage in a contest) - ବୋଝିବା - kudiarna	

return, go back (to a place) - ବେରା - kirna barna	scratch (as a thorn) - ଚାପୁଡ଼ି ହେବା - rapla rana
ride (in or on) - ଚଢ଼ିବା - argnana	scratch (an itch) - ରାମିବା - raplana
ridicule (a person) - ଚଢ଼ାବ ଦେବା - alkha cina	scrape - ଚାଲିବା - cholna
rinse - ଚଳାଉଛୁ କିମ୍ବା ପୋଛାଉଛି - ammuti cipha-sapha kamna	scream (as when frightened) - ଚିକାର ଦେବା - kirkjra cirrana
ripen (as fruit) - ଚଳୁ ଦେବା - phal pantana	season (add spice) - masla birhina
rise (go upward) - ଚଢ଼ିବା - cona	search for - ଧଉଳିବା ଦେବା - bedna
roar - ଚାକିର ଦେବା - garjaran	seduce - ବୁଲାଇବା - bhantana
roast - ଗୋଡ଼ ଚାଉଳ - ciccuti ahla hedna	see - ଦେଖିବା - erna
rob - ଚୋର ଦେବା - halna	seem - ବୋଧହୁଏବା - onumanti ahna
roll (turn over and over) - ଚାଳିବା - ghulkarana	sell - ବୁଝା ଦେବା - bisna
roll up (make into a roll) - ଚଢ଼େଇବା - guḍiana	send (something to somebody) - ପଠାଇବା - tayna
rub - ପାଣିବା - ghoṭna	send (a person) - ପ୍ରେରଣ ଦେବା - tayna
rule - ଶାସନ ଦେବା - sasn kamna	separate - ଅଲଗା ଦେବା - bhine kamna
run - ବୋଲିବା - kudiyrna	serve (food) - ବାଢ଼ିବା - holna
run away, flee - ଦେଖି ପଳାଇବା - batkarna buṇa	serve (a master) - ଯେବା ଦେବା - jatnana
sacrifice - ବ୍ୟାଜ ଦେବା - murchana cina	set (a trap) - ଡାଳିବା - jalli
satisfy, make satisfied - ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ଦେବା - santus kamna	set (on eggs) - ବୁଲୁଡ଼ା ବସିବା - manj mejhna
save (put aside for later) - ଡାଳିବା - ṭhutiyana	set upright, erect - ସିଧା କରି ରଖିବା - soj kamna
saw - ବାଟିବା - murkana	settle (out of a liquid) - ବସିଯିବା - oḱna kana
say - କହିବା - teṇna	sew - ସିଲାଇ ଦେବା - saṭna
scald (with hot water) - ଚାଉଳ ପାଣିରେ ଡୋଳିବା - boṭṭe manna	shake (something) - ହଲାଇବା - nukna
scatter (transitive) - ଭୁଣିଦେବା - cahna cina	shake (the head) - ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇବା - kukku nukna
scold - ଚାକିଦେବା - kebna	share - ଭାଗ ଦେବା - haṭna
scoop out - ଚାଉଳ ଚୋଳି ବାହାର କରିବା - gaddi arhna oṭhna	sharpen (a knife) - ଧାର ଦେବା - cakna
scorch (while cooking) - ଗୋଡ଼ିବା - oḱna kana	shatter - ଚାକିବା - hoṭna
scour (was with abrasive) - ମାଟିବା, ଚିତ୍ କେ କେ - majjna	shave - ଶେ ଡେବେବା - mundrna
	shed (skin. as snake) - କାଢ଼ି ଚାଲିବା - khoḍ chadṇa
	shine - ଚିତ୍ କେ ଦେବା - bilcina
	shoot (an animal) - ଡାଳି ବୁଝାବା - malli injna

shoot (a gun, a bow) - ଗୁଳନାଶିବା - ṭipna	smell (have a pleasant odour) - ବାସିବା - māha
shout - ପାଟି କରାବା - cirra rana	karna
show - ଦେଖାଇବା - edna	smile - ମୁଗ୍ଧ ହସିବା - mul mulna
shrink - ସଂକୁଚିତ ହେବା - cimṭarna kana	smoke (tobacco) - ଚଣାଖୁ ପିଇବା - bhaṅu mhna
shut (door) - ବନ୍ଦ କରିବା - mucna	snap (fingers) - aṅṅi cōṭana
shut (eyes) - ମୁଦିବା - mīkhna	sneeze - ଟୁଟିବା - tum-na
shut (mouth) - ବୁଲିବା - mudhna	snore - ଗୁରୁ ଗୁ ମାରିବା - barhna
sift (flour) - ଚଳେଇବା - calabana	soak - ଚୋଇବା - ce'dna
sight - ଦେଖିବା - najar	sort (separate kinds) - ଭାଜିବା - cajna
signal - ସୂଚକପତ୍ର - ṭhariana	sow (seed) - ବଜ ବୁଣିବା - bihini cahana
be silent - କଲମ ରହିବା - kale kale yana	speak (a language) - ବୁଝିବା - teṅna
sin - ପାପ କରିବା - pap kamna	spear - ବଢ଼ା ମାରିବା - ḥotna
sing (a song) - ଗୀତ ଗାଇବା - git palna	spill (liquid) - ଉଠୁଳ ପଡ଼ିବା - ammu bahana
sing (as a bird) - ଗାଇବା - ḍa lekha git pal-na	spin (thread) - ଚୁଡ଼ା ଚାହିବା - meruc-jnā
singe (burn hair) - cuṭṭi ḍna	spin (a top) - ଜଞ୍ଜୁ ଚୁଡ଼ିବା - ṣaṭna
sink - ଭୁଞ୍ଜିବା - muhlna	spit - ବେପ ପକାଇବା - tuphna
sit (on ground) - ଭଲ ବସିବା - kiyaḍkna	splash - ପୁଟିକାଇବା - chitkana
sit (on a chair) - ଚୋଇରେ ବସିବା - kur cinu	split (wood) - କାଠ ଭାଙ୍ଗିବା - kanku palkna
okna	spoil (become overripe) - ହାଣ୍ଡିବା - kotrnna
sit down (take a position) - ଚଳାମାରି ବସିବା -	kathna
cokamaḍi okna	spread out (something) - ବିତେଇବା - aṭna
skim (take off cream, scum etc.) - ବହି କରାବା -	sprinkle (with water) - ଡ଼ାକିବା - dhichṇana
ḍhi kamna	sprout - ଉତ୍ପତ୍ତିକରା - gajrana
skin (an animal) - ଗୁଲ ଚୋରିବା - capṭa caliana	squeak (as a hinge) - ଚିଟି ଚିଟି କରାବା - cuṭṭi
skip (omit one in a sequence) - ଚୋଇଯିବା -	lagabana
ḍegna ka'na	squeeze - ଚିପୁଡ଼ିବା - cipu kamna
slide - ପିନ୍ଧାଇବା - nurd nakna	squeeze out (juice) - ଚିପୁଡ଼ିବା - cipna
slip (lose footing) - ଗୋଡ଼ ବସିବା - ṣarlarna	squint - ଦେଖିବା - aḍḍe erna
ka'na	stab - ଭୁଣିବା - jobna
slip (come loose, a knot) - ବସିବା - silip	stagger - ଅଗ ଅଗ ଚାଲିବା - asrna
mama	stalk (hunting) - ଚାପି ଚାପି ଥିବା - nuḥura nuḥura
sleep - ଶୋଇବା - handna	kana
smear - ଚୋଇବା - khasna	stamp (the feet) - ଚୋଇବା ପଦ ପକାଇବା - jorse
smell (sense odour) ରୁଚିବା - nuskna	hedḍ kuṭna

stand (be erect) - ଠିକ୍ ଚାଲିବା - iltana	study - ପଢ଼ିବା - padhna
stand up (come to standing position) - ଠିକ୍ ହେବା - ilna	stumble - ଝୁଲିବା - mundna
stay (remain in a place) - ରହିବା - rana	stutter - ଝେନେଇବା - ththlana
steal - ଚୋରି କରିବା - halna	succeed (in an attempt) - ସଫଳତା ଲାଭ କରିବା - digri kamna
step on, tread on - ମାଡ଼ି ପକାଇବା - heddu uina	suck - ଚୋଷିବା - ci-pna
stick to, adhere - ପାଟରେ ପାଟରେ ଲାଗି ରହିବା (ଲୁଗା) - umpna	surrender - (give up) ta'nin dhar'na
sting (as a bee) - ବିକା - injna	surround - ଘେରୁଇ କରିବା - gherna kina
stink (have an unpleasant odour) - ଅନ୍ଧେଇବା - basna	suspect - ସନ୍ଦେହ କରିବା - sondeh kamna
stir (while cooking) - ହାଲୁକା - halna	swallow - ଚାଲିବା - gilna
stoop, bend down - ବାଜିଯିବା - lephrna kana	sway - ଝୁଲିବା - jhurlana
stop (halt) - ଟକାବା - atkana	swear (take oath) - ଶପଥ କରିବା - kiriakos mhnna
stop (cease doing something) - ବନ୍ଦ କରିବା - band kamna	sweep - ଓଲଟାଇବା - er-na
strain (exert one self) - ବଳିଷ୍ଠ ପରିଶ୍ରମ କରିବା - nalkhu nanna thokana	swell (as grain when soaked) - ଫୁଲିବା - phurhurna
strangle (kill by strangling) - ଶ୍ଵାସରେଇ କରି ମାରିବା - pedhna pitna	swell (as a wound) - ଘାତ ଫୁଲିବା - kha'di puhurna
stray (become lost) - ପଥଭୁଲ ହେବା - pabu kapa manna	swim - ଚାହିଁବା - pahrarana
stretch (one's self) - ଓଲଟେଇବା - nije tapna	swing (move back and forth) - ଝୁଲିବା - jhulurna
stretch (something) - ଲମ୍ବା କରିବା - jamba kamna	take care of - ଉତ୍ତର ଦେବା - jatnana
strike (with hand or fist) - ବାଜିବା - mutkana	take down (from a hook) - ଚଢ଼ାଇ କରିବା - othna
strike (with stick or weapon) - ପ୍ରହାର କରିବା - demna	take off (clothing) - ଓଲଟାଇବା - icna
strike (a match, spark) - ଘଷାଯିବା ମାରିବା - macis manna	talk, converse - କଥାବତାଳି ଦେବା - kac nekhrna
string (beads) - ମାଲ ଚୁକ୍ତିବା - mala gunthna	tan (leather) - ଚଢ଼ିବା - bhilna
strip off (bark, leaves) - ଲଗା କରିବା - thuthli kamna	tangle (a rope) - ଚଢ଼ୁଆ ହେବା - muskul manna
	tap (knock lightly) - ମୁଦୁ ଘାତ କରିବା - katekon cof manna
	taste (sense flavour) - ସୁଖର ବାହାରିବା - miah miharna
	taste (eat a sample) - ଚୁଷିବା - tatte erna

teach - ପଢ଼େଇବା - partana
 tear, rip (cloth) - ଚରିବା - carna
 tease - ଚତାକେବା - khisa bana
 tell (a story) - କହିବା - tejna
 tell on (someone) tattle - ବାଜେ କଥା କହିବା -
 bokor bokr manna
 tell truth - ସତ୍ତାକେବା - sottu manna
 tempt - ଲୋଭ ଦେଖାଇବା - lobha bana
 tether (an animal) - ପଘାରେ ବାନ୍ଧିବା - paghati
 hi'na
 thank - ଧନ୍ୟବାଦ ଦେବା - dhonyabad ci'na
 thicken (soup or gravy) - ବହୁକଥା କରିବା - dalia
 think - ଭାବିବା - soena
 thread (a needle) - ଚୁକା ସୁଇକା - meru turtana
 threaten - ଧମକେବା - dhamkana
 thresh (grain) - ଧାନ ଚୁଟିବା - cunjna
 throw - ଫୋପାଡ଼ିବା - achna
 throw away - ଫିଙ୍ଗିଦେବା - achna coina
 tickle - ଚୁରୁ ଚୁରୁ କରିବା - galgtana
 tie (knot) - ଗଣ୍ଠି କରିବା - gū'at̃hi kamna
 tie (make a net) - ଜାଲ ତିଆରି କରିବା - jalli kamna
 tie up - ବାନ୍ଧିବା - hiina
 tighten - ଅଢ଼ିବା - bhilna
 tire (become tired) - ଲାଲ ହେବା - thakama
 ka-na
 torture - ଉଦ୍‌ଧା ଦେବା - du'kh k-na
 touch - (come in contact with) - ନିକଟତମ
 ହେବା - caha apna
 track (an animal) - ଗୋଟିବା (ପଶୁ) - hed̃du ghi
 cnha
 trade, barter - ବେପାର କରିବା - paiti kamna
 translate - ଅନୁବାଦ କରିବା - bbasa badl ana
 trap (animals) - ଡାକରେ ଧରିବା - phanda ti
 dbarna

travel - ଭ୍ରମଣ କରିବା - kudna
 treat (an illness) - ଚେକା କରିବା - jatnana
 trim (cut off bits) - କାଟି ହ୍ରାମ କରିବା - khond
 khond kamna
 trip (cause walker to fall) - ଚୋଲି ଦେବା -
 dhiren ekna
 trust - ବିଶ୍ୱାସ କରିବା - biswas kamna
 try, attempt - ଚେକା କରିବା - kusi kamna
 turn around - (turn one's self) - ଭୁଲାଇବା -
 nije kindrana
 turn around - (turn some thing) - ଭୁଲାଇବା -
 endrik kindrana
 turn a side (one's self) - ଦୁଇେଇ ନେବା - pakhi
 ama
 turn aside (divert some one) - ଦୁଇେଇ ଦେବା -
 pakhi-ana
 turn back (reverse one's self) - ପଛଇ ନେବା -
 nije kirna
 turn back (turn some one back) - ଛେଇ ନେବା -
 kirtana andrana
 twist - ମୋଡ଼ି ହୋଇଯିବା - ač̃hara ka'na
 understand - ଭୁଲିବା - bujhurna
 untie (a knot) - ଖୋଲିବା - kholna
 urge - ନୋରୁଦେବା - ir ci'na
 use - ବ୍ୟବହାର କରିବା - baurana
 visit - ଦର୍ଶନ କରିବା - er-na
 vomit - ବାନ୍ଧି କରିବା - puturna
 wade - ବାହୁଡ଼େ ପଶିଯିବା - cotrnu kma ka'na
 wait for - ଅପେକା କରିବା - hokhna
 wake up - ନିଦରୁ ଉଠିବା - ejrna ka'na
 walk (not run) - ଚାଲିବା - ek-na
 wallow - ବାହୁଡ଼େ ଚଢ଼ିବା - cotrnu garnda - ra'na
 wander - ଭୁଲିବା - kuddna

want, desire - ବୁଝିବା - erna	whisper - ଫୁସୁତୁରୁ ହେବା - phusuturu monna
warm (one's self by a fire) - ଘେନି ହେବା - cekerna.	whistle - ସୁସ୍ତୁକ ମାରିବା - siskal
warn - ଘାବଧାନ ହେବା - teṅna cina	win (in a contest) - ଜିତିବା - jitna
wash (clothes) - ଧୋଇବା - ଣିଁନା	wind (cord or thread) - ଗୁଡ଼ିଇବା - guṛiana
(wash hands) - ହାତ ଧୋଇବା - hekh-kha ଣିଁନା	wink (at) - ମିଟମିଟ କରିବା - hannu miṭkana
wash (utensils) - ଧୋଇବା - ṅṛna	winnow (grain) - ଭାରିବା - uṛiana
waste, squander - ଅଧ୍ୟାସ ହେବା - bhaltu kharca kamna	wipe off - ଘୋଡ଼ିବା - Ṫicna
watch (look at) - ନକରୁ କରିବା - erna	wither (as a plant) - ଶୁଖିଯିବା - shukhina cina
wave (the hand) - ହାତ ଦେଲେଇବା - hekha nukna	work - କାମ କରିବା - nalkhu kamna
wear (clothing) - ପିନ୍ଧିବା - atna	worry - ବ୍ୟସ୍ତ ହେବା - halbalna
weave (cloth) - ବୁଣିବା - ciṛha esna	worship - ପୂଜା କରିବା - puja kamna
weave (baskets) - ବେଣେଇ ବୁଣିବା - esna	wound (inflict a wound) - ବା କରିବା - kha'di kamna
wed, marry - ବାନ୍ଧିଦେବା - benjma	warp up - ଗୁଡ଼ିଇବା - guṛiana
weed (remove weeds) - ବାଜିବା ବାଜିବା - jkhna	wrestle - ଭୁଞ୍ଜି କରିବା - kacra nekherna
welcome - ସ୍ୱାଗତ କରିବା - par ghana	wring (clothes) - ଦଳିବା - ciṛha aiṭhana
whip - ଗୁଡ଼ିଇ ମାରିବା - kṛati demna	write - ଲେଖିବା - lekhna
	write, compose (poetry) - କବିତା ଲେଖିବା - git lekhna

